

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

דוח תקופתי לשנת 2006

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

דוח תקופתי לשנת 2006

פרק א: תיאור עסקי התאגיד

פרק ב: דוח הדירקטוריון

פרק ג: דוחות כספיים

פרק ד: פרטים נוספים על התאגיד

פרק ה: נספחים

מספר חברה: 520042540

כתובת: אלנבי 115 תל אביב

טלפון: 03-7107777

פקסימליה: 03-7107788

אתר אינטרנט: <http://www.menora.co.il>

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

פרק א: תיאור עסקי התאגיד

עמוד

א-4	חלק א' – פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו
א-5	1. תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד
א-5	1.1 פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו
א-7	1.2 הגדרות ושיטות
א-9	1.3 תחומי פעילות
א-10	1.4 השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו
א-10	1.5 חלוקת דיבידנדים
א-12	חלק ב' – מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של התאגיד
א-13	2. ריכוז תוצאות הפעילות
א-14	2.2 מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של התאגיד
א-21	חלק ג' – תיאור ומידע על תחומי הפעילות של התאגיד
א-20	3. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
א-21	3.1 מידע כללי על תחום הפעילות
א-38	3.2 מוצרים ושירותים
א-43	3.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים
א-45	3.4 לקוחות
א-46	3.5 שיווק והפצה
א-47	3.6 ביטוח משנה
א-47	3.7 ספקים ונותני שירותים
א-48	3.8 תחרות
א-51	3.9 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
א-52	4. ביטוח רכב חובה
א-52	4.1 מידע כללי על תחום הפעילות
א-56	4.2 מוצרים ושירותים
א-56	4.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים
א-57	4.4 לקוחות
א-57	4.5 שיווק והפצה
א-57	4.6 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר
א-58	4.7 ביטוח משנה
א-59	4.8 ספקים ונותני שירותים
א-59	4.9 תחרות
א-60	4.10 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
א-61	5. ביטוח רכב רכוש
א-61	5.1 מידע כללי על תחום הפעילות
א-62	5.2 מוצרים ושירותים
א-63	5.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים
א-64	5.4 לקוחות
א-64	5.5 שיווק והפצה
א-65	5.6 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר

65-א	5.7 ביטוח משנה
69-א	5.8 ספקים ונותני שירותים
66-א	5.9 תחרות
67-א	5.10 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
68-א	ביטוח חביות
68-א	6.1 מידע כללי על תחום הפעילות
70-א	6.2 מוצרים ושירותים
71-א	6.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים
71-א	6.4 לקוחות
72-א	6.5 שיווק והפצה
72-א	6.6 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר
72-א	6.7 ביטוח משנה
73-א	6.8 ספקים ונותני שירותים
73-א	6.9 תחרות
75-א	ביטוח רכוש
75-א	7.1 מידע כללי על תחום הפעילות
77-א	7.2 מוצרים ושירותים
78-א	7.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים
78-א	7.4 לקוחות
79-א	7.5 שיווק והפצה
79-א	7.6 התפתחות התביעות ברוטו ובשייר
79-א	7.7 ביטוח משנה
80-א	7.8 ספקים ונותני שירותים
81-א	7.9 תחרות
82-א	ביטוח בריאות
82-א	8.1 מידע כללי על תחום הפעילות
85-א	8.2 מוצרים ושירותים
86-א	8.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים
86-א	8.4 לקוחות
87-א	8.5 שיווק והפצה
87-א	8.6 ביטוח משנה
88-א	8.7 ספקים ונותני שירותים
88-א	8.8 תחרות
89-א	8.9 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
90-א	חלק ד' – מידע נוסף אודות ענפי ביטוח כללי שלא נכללו בתחומי הפעילות
91-א	9. מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות
91-א	9.1 ביטוחי ערביות ביצוע
91-א	9.2 ביטוח דמי מחלה
91-א	9.3 סיכונים אחרים
91-א	9.4 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים
93-א	חלק ה' – מידע נוסף ברמת כלל הקבוצה
94-א	10. תיאור עסקי התאגיד – עניינים הנוגעים לפעילות הקבוצה בכללותה
94-א	10.1 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד
96-א	10.2 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

106-א	10.3 השקעות
107-א	10.4 ביטוח משנה
111-א	10.5 ספקים ונותני שירותים
111-א	10.6 הון אנושי
114-א	10.7 שיווק והפצה
115-א	10.8 רכוש קבוע ומתקנים
117-א	10.9 עונתיות
118-א	10.10 נכסים לא מוחשיים
118-א	10.11 הליכים משפטיים
118-א	10.12 מימון
120-א	10.13 מיסוי
120-א	10.14 יעדים ואסטרטגיה עסקית

חלק ו' – משטר תאגידי

124-א	11.1 כללי - ישיבות מליאת הדירקטוריון בשנת הדוח ומידע בדבר ועדות הדירקטוריון וועדות השקעות	11.
124-א	11.2 ועדות דירקטוריון	
125-א	11.3 קצין ציזת	
125-א	11.4 קוד אתי	

חלק ז' – ניהול סיכונים

126-א	12.1 מדיניות ניהול הסיכונים	12.
130-א	12.2 גורמי סיכון, חולשות ואיומים	
132-א	12.3 טבלת גורמי סיכון	
133-א	12.4 כלי מדידה	
134-א	12.5 אמצעי בקרה ופיקוח	
136-א	12.6 עמדת הדירקטוריון בעניין אופן ניהול הסיכונים	

חלק א'

פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו

בהתאם לתקנה 8 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, הוראות התוספת לתקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף, מבנהו וצורתו), התשכ"ט-1969 בדבר פרטים ועקרונות לעריכת פרק "תיאור עסקי התאגיד" אינן חלות על תאגיד שהינו מבטח. בשל היות החברה ועיקר החזקותיה של החברה תאגידיים שהינם מבטחים (מנורה מבטחים ביטוח בע"מ ומנורה מבטחים פנסיה בע"מ), נערך פרק זה בהתאם לחוזר המפקח על הביטוח (3-2006) מיום 12.1.2006 וחוזר המפקח (1-2007) מיום 7.01.2007, אשר החיל את תקנות ניירות ערך האמורות בשינויים המתחייבים מאופי הפעילות של מבטחים, לעיתים, תוך קביעת פירוט שונה מהנדרש לפי התקנות האמורות, וכן בהתאם לחוזרים נוספים שפורסמו על ידי המפקח מעת לעת (להלן ביחד: "חוזרי המפקח").

פרק "תיאור עסקי התאגיד" כולל לעיתים ובין היתר, מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, התשכ"ח-1968. מידע זה הוא מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה הקיימת בחברה בתאריך הדוח, וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה נכון לתאריך הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או משתמעות ממידע זה בין היתר, בשל שינויים שיחולו בגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 12 להלן. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה מעריכה", "החברה מתכוונת", "החברה סבורה", "החברה צופה" וכד', אך יתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

פרק זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים אחרים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח ו/או תקנון לפי העניין. התיאור הינו לצורכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצורכי פירוש הפוליסות.

1. תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד

1.1 פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו*

כללי

מנורה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") התאגדה בישראל בשנת 1995 כחברה פרטית בשם בני ראובן יזמים (1995) בע"מ. החברה הינה חברת בת, בשליטה מלאה, של מנורה החזקות בע"מ (להלן בפסקה זו: "מנורה החזקות") אשר התאגדה בישראל (פלשתינה) בשנת 1935 כחברה פרטית שעיסוקה בענפי הביטוח השונים, בשם משרד לאחריות כללית בע"מ. בשנת 1948 שונה שמה של מנורה החזקות ל"מנורה משרד לאחריות ולביטוח משנה בע"מ". בשנת 1976 שונה שמה של מנורה החזקות פעם נוספת ל"מנורה חברה לביטוח בע"מ", ובשנת 2006 שינתה את שמה פעם נוספת לשמה הנוכחי "מנורה מבטחים החזקות בע"מ".

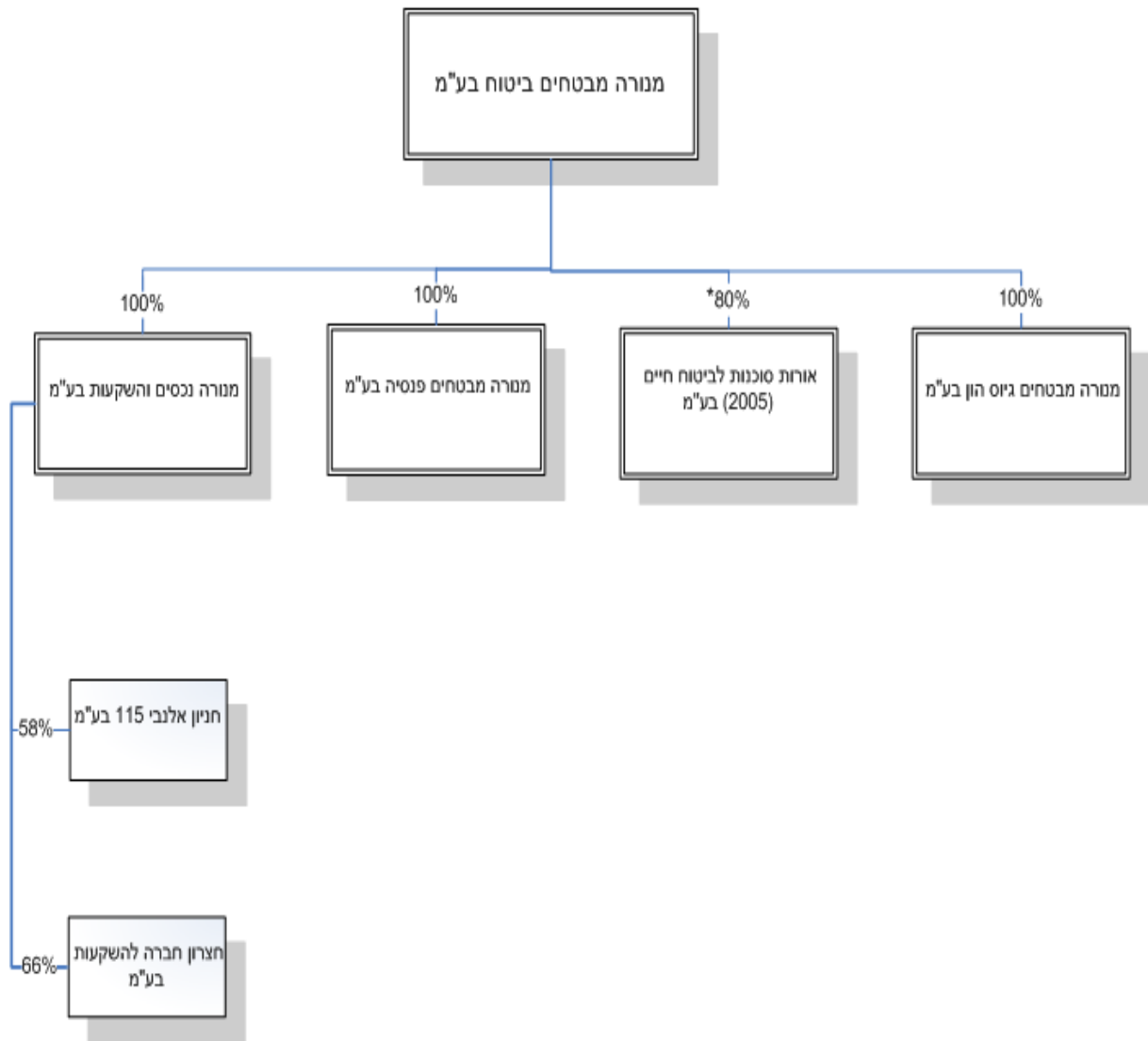
בשנת 1998 ובמסגרת הליך פיצול של עסקי הביטוח של מנורה החזקות לחברה (חברה בת בשליטה), שינתה מנורה החזקות את שמה כמפורט לעיל, ובמקביל, שינתה החברה את שמה ל"מנורה חברה לביטוח בע"מ". בשנת 2006 שינתה החברה את שמה לשמה הנוכחי – מנורה מבטחים ביטוח בע"מ.

החברה הינה חברת ביטוח המורשית לעסוק בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה ביטוח כללי, ביטוח חיים ובריאות. כן עוסקת החברה באמצעות מבטחים קרנות פנסיה בע"מ, חברת בת בבעלות ובשליטה מלאה של החברה (להלן: "מנורה מבטחים פנסיה"), בניהול קרן הפנסיה הגדולה בישראל כמפורט בפרק 3 להלן.

בנוסף, לחברה השקעות במספר חברות בנות נוספות כמתואר בתרשים שלהלן. חלק מנכסי הנדל"ן, משרדים ומקרקעין של החברה מוחזקים על ידי מנורה נכסים והשקעות בע"מ (חברה בת של החברה) כמפורט בסעיף 10.8 להלן.

* להגדרות בפרק תיאור עסקי התאגיד, ראו סעיף 1.2 להלן.

מבנה אחזקות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

* 20% מהון המניות מוחזק בנאמנות עבור מנהלים בחברה

** לקבוצה חברות בנות לא פעילות נוספות שאינן מתוארות בתרשים

1.2 הגדרות ושיטות

1.2.1 למונחים המפורטים להלן תהיה בפרק תיאור עסקי התאגיד המשמעות הרשומה לצידם אלא אם נאמר במפורש אחרת:

"**החברה**" - מנורה מבטחים ביטוח בע"מ;

"**מנורה מבטחים החזקות**" - מנורה מבטחים החזקות בע"מ;

"**מנורה מבטחים פנסיה**" - מנורה מבטחים פנסיה בע"מ;

"**הקבוצה**" - החברה, מנורה מבטחים פנסיה והחברות שבשליטתן;

"**הדוחות הכספיים**" - הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2006;

"**המפקח**" - המפקח על הביטוח, כהגדרתו בחוק הפיקוח;

"**הממונה**" - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר;

"**דמי ביטוח**" - הסכום שמשלם המבוטח למבטח עבור הפוליסה;

"**דמי גמולים**" - הסכום שמשלם מבוטח (שכיר, עצמאי ומעסיק) בקרן פנסיה או עמית בקופת גמל עבור הביטוח הפנסיוני או החיסכון בקופת הגמל, לפי העניין;

"**דמים**" - סכומים המשולמים על ידי המבוטח לכיסוי הוצאות המבטח, כגון: דמי רישום, או לכיסוי תשלומי חובה כגון: מסים והיטלים שונים;

"**שייר**" - יתרת סיכון המוטלת על המבטח לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח המשנה;

"**חיתום**" - תהליך אישור הצעת הביטוח ופעולת התמחור המבוצעת, בין היתר, בעזרת הנחות אקטואריות (למעט לעניין פרק 8);

"**חוזרי המפקח**" - חוזרים, טיוטות של חוזרים ושל תקנות, ניירות עמדה והבהרות המתפרסמים על ידי הממונה או המפקח.

"**חוק חוזה ביטוח**" - חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981;

"**חוק הפיקוח**" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981 (בשמו הקודם: חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981);

"**חוק להגברת התחרות**" - חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005;

"**חוק קופות גמל**" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;

"**חוק הייעוץ הפנסיוני**" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005;

"**תקנות דרכי ההשקעה**" - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001;

"**תקנות פרטי דין וחשבון**" - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998;

"תקנות ההון המינימלי" - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998;

"תקנות קופות גמל" - תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964;

"תקנות החישוב" - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984;

"חוק הגנת הפרטיות" - חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981;

"I.B.N.R." - (Incurred but not reported) - הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה;

1.2.2 אקטואריה

התחייבויות ביטוחיות (עתודות ביטוח ותביעות תלויות) של הקבוצה מחושבות על פי מודלים אקטואריים.

מודלים אלו, המשלבים חישובים סטטיסטיים, מבוססים על נתוני עבר וניתוח מגמות ובאים להבטיח כי בכל עת, הנכסים שיצטברו, יבטיחו את תשלום ההתחייבויות הביטוחיות.

האקטוארים בקבוצה עוסקים בתמחור תעריפים, חישוב עתודות הביטוח, תביעות תלויות והתחייבויות הפנסיוניות בקרן הפנסיה, חלקם של מבטחי המשנה בהם וכן בבקרת רווחיות מוצרי הביטוח בתחום ביטוח חיים וביטוח בריאות. בתחום הביטוח הכללי בקרת רווחיות מוצרי הביטוח נעשית בשיתוף עם מנהל האגף.

לקבוצה אקטואר ממונה לתחומי הביטוח המרכזיים וכן אקטואר ממונה לתחום הפנסיה, בהתאם להוראות המפקח.

על פי הוראות הפיקוח, על הקבוצה לבצע הערכה אקטוארית במרבית ענפי הביטוח הכללי, בענפי ביטוח החיים והפנסיה ובענף ביטוח בריאות לצורך קביעת העתודות והתביעות התלויות. בחוזרים שפרסם המפקח, מפורטים הכללים לעניין היקף ההערכות האקטואריות שיש לבצע וההצהרה עליה על האקטואר הממונה לחתום.

ראו גם באור מס' 2 לדוחות הכספיים.

1.2.3 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר

ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי מתבטאות במאזן בעתודות לתביעות תלויות ולסיכונים שטרם חלפו.

תביעות תלויות כוללות

- תביעות תלויות שנרשמו בספרים כוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול עד לסוף התקופה ואשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. הפרשה זו מתבססת על הערכה של מחלקת התביעות.
- הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה (לעיל ולהלן: "I.B.N.R").
- הפרשה בגובה ההפרש שבין סך התשלומים שישולמו עבור התביעות התלויות הידועות על פי הערכה אקטוארית לבין התשלומים הצפויים על פי הערכת מחלקת התביעות (להלן: "התפתחות").

- הפרשה בגין הוצאות עקיפות ליישוב תביעות (Reserve for unpaid Unallocated Loss Adjustment Expenses) - בביטוח כללי ההפרשה נעשתה לגבי שנת החיתום 2006 ואילך ואילו בביטוח חיים ובריאות עבור כל שנות החיתום.
- סכום הצבירה בענפי החבויות (בביטוח כללי) - עודף הכנסות על הוצאות (להלן: "העודף") המורכב מפרמיות, הוצאות רכישה, תביעות וחלק מהכנסות מהשקעות לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתייחסת. העודף המצטבר, לפני סיום השנה השלישית ממועד שנת תחילת הביטוח, בניכוי עתודה לסיכונים שטרם חלפו (להלן: "הצבירה") נכלל בסעיף תביעות תלויות.
- הקבוצה נוהגת לערוך בענפי ביטוח כללי השוואה בין הערכות האקטוארים לבין הערכות הפרטניות של התביעות המבוצעות על ידי מחלקת התביעות ויועציה החיצוניים. מדיניות הקבוצה הינה לכלול במאזן, בענפי הביטוח הכללי, למעט ענפי חבויות ורכב חובה, את הערכת האקטואר. בענפי החבויות ורכב החובה, מתבצעת השוואה בין הערכות האקטואר ובין הערכות הפרטניות ונלקח הסכום הגבוה מבין השניים, לפי שנת חיתום.
- בתקנות החישוב נקבע כי חישוב התפתחות התביעות התלויות בענפי ביטוח רכוש נערך על בסיס שנות אירועי התביעות, ואילו בענפי חבויות ורכב חובה החישוב נערך על בסיס שנות החיתום של הפוליסות אליהן מתייחסות התביעות.

עתודות לסיכונים שטרם חלפו

העתודות לסיכונים שטרם חלפו מחושבות בהתאם לתקנות חישוב והן נועדו להקביל חלק מההכנסות שנרשמו בשנת הדיווח החשבונאי בגין פוליסות שתוקפן נמשך גם לאחר סיומה של אותה שנה (להלן: "הכנסות מראש") לכיסוי תביעות, בגין אירועים שעלולים להתרחש בפרק הזמן בו הפוליסות תהיינה בתוקף במהלך שנת הדיווח הכספי הבאה.

העתודה לסיכונים שטרם חלפו לגבי עסקים המתנהלים על בסיס שנתי, מחושבת לפי הפרמיה המיוחסת לחודשי הביטוח שלאחר תקופת הדוח.

ביחס לענף רכב רכוש נקבע בתקנות החישוב שיש לבחון אם חישוב העתודה על בסיס סכום דמי הביטוח היחסי לימי הביטוח שלאחר תקופת הדוח (להלן: "עתודה מינימלית") מספיק לכיסוי החשיפה הביטוחית על בסיס ניסיון הנזקים בעבר. ההפרשה לעתודה מבוצעת לפי התוצאה הגבוהה מבין שתי השיטות.

להרחבה בנושא חישוב עתודות ותביעות תלויות בענף ביטוח חיים ראו באור מס' 16 לדוחות הכספיים ולעניין זה בענף ביטוח כללי ראו באור מס' 17 לדוחות הכספיים.

1.3 תחומי פעילות

הקבוצה עוסקת בתחומי הפעילות העיקריים הבאים:

- 1.3.1 **ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:** תחום פעילות זה כולל את פעילויות ביטוח החיים והפנסיה המתנהלות בקבוצה באמצעות החברה ומנורה מבטחים פנסיה.
- 1.3.2 **ביטוח רכב חובה:** תחום זה כולל את פעילות השיווק והמכירה של פוליסות ביטוח רכב חובה, המתנהל בקבוצה באמצעות מנורה מבטחים ביטוח.
- 1.3.3 **ביטוח רכב רכוש:** תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בשיווק ומכירת פוליסות לביטוח נזקים, לרבות נזקי צד ג' הנגרמים באמצעות כלי רכב מבטחים, והוא מתנהל בקבוצה באמצעות מנורה מבטחים ביטוח.
- 1.3.4 **ביטוח חבויות:** תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בשיווק ומכירה של פוליסות לביטוח חבויות כלפי צדדי ג', והוא מתנהל בקבוצה באמצעות מנורה מבטחים ביטוח.

- 1.3.5 **ביטוח רכוש:** במסגרת תחום זה פועלת הקבוצה בשיווק ומכירה של פוליסות ביטוח רכוש אשר אינו נכלל במסגרת הפוליסות המוצעות בתחום ביטוח רכב רכוש, והוא מתנהל בקבוצה באמצעות מנורה מבטחים ביטוח.
- 1.3.6 **ביטוח בריאות:** במסגרת תחום זה משווקת הקבוצה ומוכרת פוליסות לביטוח תאונות, מחלות ואשפוז (הוצאות רפואיות) לרבות לעובדים זרים ותיירים, וביטוחים נוספים, והוא מתנהל בקבוצה באמצעות מנורה מבטחים ביטוח.
- 1.3.7 בנוסף, לחברה פעילויות נוספות בענפי ביטוח כללי שלא נכללו בתחומי הפעילות שלעיל שאינן משמעותיות מספיק על מנת להוות תחום פעילות נפרד (ראו סעיף 9 להלן).
- תיאור תחומי הפעילות של הקבוצה יעשה בנפרד, למעט בעניינים הנוגעים לכלל תחומי הפעילות של הקבוצה, אשר יתוארו יחדיו, במסגרת סעיף 10 להלן.

1.4 השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו

- להלן יובאו פרטים בדבר השקעות בהון החברה שבוצעו בשנתיים שקדמו למועד דוח זה:
- 1.4.1 בחודש אוגוסט 2003 אישרו החברה ומנורה מבטחים החזקות הסכם העסקה למנכ"ל החברה ותוכנית הקצאת מניות החברה הניתנות להמרה למניות מנורה מבטחים החזקות(להלן: "**תוכנית המניות**"). לתיאור ההסכם והתוכנית ראו באור 23(ג) לדוחות הכספיים.
- ביום 17.01.05 המיר מנכ"ל מנורה מבטחים ביטוח, בהתאם לתכנית המניות, 0.4% מהמניות שהוקצו לו במנורה מבטחים ביטוח למניות מנורה מבטחים החזקות. בהתאם, הקצתה החברה לנאמן על פי התכנית סך של 217,728 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א; בעקבות האמור עלה שיעור החזקתה של מנורה מבטחים החזקות במנורה מבטחים ביטוח מ- 96% ל- 96.4%.
- ביום 11.10.05 המיר מנכ"ל מנורה מבטחים ביטוח, בהתאם לתכנית המניות, 0.4% נוספים מהמניות שהוקצו לו במנורה מבטחים ביטוח למניות מנורה מבטחים החזקות. בהתאם, הקצתה החברה לנאמן על פי התכנית סך של 217,728 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א; בעקבות האמור עלה שיעור החזקתה של מנורה מבטחים החזקות במנורה מבטחים ביטוח מ- 96.4% ל- 96.8%.
- 1.4.2 ביום 16.12.04 אישרה האסיפה הכללית של החברה, הגדלת הונה הרשום של החברה בסך של 15,000,000 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א, כך שלאחר ההגדלה עומד הונה הרשום של החברה על 205,000,000 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א.
- 1.4.3 ביום 15.05.06 הקצתה החברה למנורה מבטחים החזקות (חברה האם של החברה) סך של 8,852,221 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א במסגרת המרת שטר הון צמית שהנפיקה החברה לטובת מנורה מבטחים החזקות, למניות.
- 1.4.4 לאחר ביצוע ההקצאות הנזכרות בסעיפים 1.4.1 ו- 1.4.3 לעיל, עומד ההון המונפק של החברה נכון למועד דוח זה על סך של 198,407,429 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א.

1.5 חלוקת דיבידנדים

- הדיבידנדים שהחברה חילקה לבעלי מניותיה, בשנתיים שקדמו לתאריך הדוח, הינם כדלקמן:
- 1.5.1 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 07.04.05, חילקה החברה ביום 02.05.05 דיבידנד בסך כולל של 25,995,781 ש"ח;
- 1.5.2 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 31.05.05, חילקה החברה ביום 27.06.05 דיבידנד בסך כולל של 25,995,781 ש"ח;

- 1.5.3 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 30.08.05, חילקה החברה ביום 26.09.05 דיבידנד בסך כולל של 25,995,781 ₪;
- 1.5.4 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 30.01.06 חילקה החברה ביום 26.02.06 דיבידנד בסך כולל של 26,589,383 ₪;
- 1.5.5 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 31.3.06 חילקה החברה ביום 23.4.06 דיבידנד בסך כולל של 26,589,383 ₪;
- 1.5.6 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 30.5.06 חילקה החברה ביום 26.6.06 דיבידנד בסך כולל של 26,677,257 ₪;
- 1.5.7 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 30.8.06 חילקה החברה ביום 25.9.06 דיבידנד בסך כולל של 15,879,320 ₪;
- 1.5.8 בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 21.12.06 חילקה החברה ביום 24.12.06 דיבידנד בסך כולל של 50,000,000 ₪.
- כל הדיבידנדים שחולקו כאמור, הינם דיבידנדים במזומן. חלוקת הדיבידנדים כאמור לעיל, נעשתה מתוך רווחים ועודפים ניתנים לחלוקה ולא הצריכה אישור של בית המשפט.

חלק ב'

מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של התאגיד

2. מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של התאגיד

2.1 ריכוז תוצאות הפעילות

להלן יובא מידע כספי אודות תוצאות תחומי הפעילות, בהתאם להוראות חוזרי המפקח (באלפי ₪):

2004	2005	2006	
274,742	294,688	240,842	רווח מתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
24,399	55,868	73,492	רווח מתחום ביטוח רכב חובה
26,719	43,464	37,655	רווח מתחום ביטוח רכב רכוש
15,508	22,815	45,846	רווח מתחום ביטוח חבויות
28,968	30,075	1,683	רווח מתחום ביטוח רכוש
7,311	57,533	43,565	רווח מתחום ביטוח בריאות
(169)	2,704	6,328	רווח מענפי ביטוח כללי שלא נכללו בתחום
377,478	507,147	449,411	סה"כ רווח מתחומי הפעילות
46,057	25,695	29,453	הכנסות (הפסדים) מהשקעות נטו שלא נזקפו לעסקי ביטוח
---	---	---	הכנסות אחרות שלא נכללו בעסקי ביטוח
(21,962)	(36,186)	(22,316)	הוצאות הריבית על התחייבויות לזמן ארוך
(2,460)	(3,091)	(5,315)	הוצאות הנהלה וכלליות שלא נכללו במסגרת עסקי ביטוח
(7,579)	(30,333)	(9,800)	הוצאות הפחתת עודף עלות
---	---	---	הפסד מירידה בשיעור החזקה בחברת ביטוח מאוחדת
391,534	463,232	441,433	רווח לפני מסים
(163,358)	(190,129)	(187,517)	מסים על הכנסה
---	---	---	חלק החברה בתוצאות חברות כלולות
---	13	(24)	חלקם של בעלי מניות חיצוניים בתוצאות נטו
228,176	273,116	253,892	רווח נקי

לעניין הרווחיות של התחומים השונים ראו הסברים בפרק זה להלן.

בשנת 2006 חל קיטון משמעותי בהוצאות הריבית על התחייבויות לזמן ארוך בשל אינפלציה שלילית בשנה זו לעומת עליית מדד בשיעור של 2.7% בשנה קודמת. בנוסף, קטנה הפחתת עודף עלות לסך של כ- 10 מלש"ח לעומת סך של כ- 30 מלש"ח בשנה קודמת. הסיבה לקיטון בהפחתה הינה יישום לראשונה של הוראות תקן חשבונאי 20 בדבר הפסקת הפחתה של מוניטין החל מ- 1 בינואר 2006.

2.2 מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של תאגיד

2.2.1 פעילות ביטוחית

(1) תחום א' – ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

ביטוח חיים - מידע כספי (באלפי ₪)

2004	2005	2006	
1,333,564	1,424,406	1,492,008	דמי ביטוח ברוטו
1,237,681	1,309,908	1,384,230	דמי ביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
254,760	222,180	155,458	רווח (הפסד) לפני מיסים
9,201,004	10,509,099	11,795,548	סך התחייבויות ביטוחיות ברוטו

בשנת 2006 חל גידול בדמי הביטוח בביטוח חיים בסך של כ- 68 מלש"ח. ניתן לראות כי הרווח מעסקי ביטוח חיים קטן בצורה משמעותית בסך של כ- 67 מלש"ח. הסיבות העיקריות לכך הן: גידול בתביעות ששולמו ותלויות במקרי מוות ונכות (סך של כ- 41 מלש"ח); גידול בפדיון פוליסות (סך של כ- 37 מלש"ח); גידול בעתודה לסיכונים מיוחדים (סך של כ- 28 מלש"ח) וגידול בהוצאות הנהלה וכלליות (סך של כ- 29 מלש"ח).

קרנות פנסיה - מידע כספי (באלפי ₪)

רבעון רביעי לשנת 2004	2005	2006	
588,029	2,212,807	2,472,734	דמי גמולים שנגבו
43,440	153,507	173,604	הכנסות מדמי ניהול
19,982	72,417	85,384	רווח (הפסד) לפני מיסים
12,202,008	14,577,784	17,329,307	סכום נכסים מנהלים

בענף הפנסיה חל גידול בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 20 מלש"ח אשר גרם לגידול בריווח לפני מס בסך של כ- 13 מלש"ח.

(2) תחום ב' – ביטוח רכב חובה

מידע כספי (באלפי ₪)

2004	2005	2006	
377,280	395,880	358,689	דמי ביטוח ברוטו (כולל דמים)
368,006	388,149	349,003	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה
24,399	55,868	73,492	רווח לפני מיסים
982,950	1,196,027	1,284,901	סך התחייבויות ביטוחיות- ברוטו
151,679	162,689	154,953	עתודה לסיכונים שטרם חלפו

2004	2005	2006	
תביעות תלויות:			
770,750	934,817	984,516	הערכה אקטוארית
108	13	3,843	תוספת/גרועה בין הערכה האקטוארית להפרשה בדוחות הכספיים
60,413	98,508	141,589	סכום צבירה

דמי הביטוח ברוטו בתחום זה בשנת 2006, קטנו בכ-10%, למרות גידול של כ-1% במס' המבוטחים. כאשר הירידה נובעת בעיקרה מירידת התעריפים בשוק, כפי שמפורט בהרחבה בסעיף 4.1 להלן. הרווח לפני מסים גדל כתוצאה משחרור הצבירה משנת 2003 בסך של כ-73 מלש"ח. שחרור הצבירה נובע בעיקרו מהכנסות מהשקעות בסך של כ-60 מלש"ח.

התפלגות הרווח (הפסד) בשייר של תחום הפעילות (נתונים באלפי ₪)

שנת דיווח	רווח (הפסד) בגין השנים הפתוחות	שנת חיתום שהשתחררה	רווח (הפסד) בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדוח	התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	סה"כ רווח (הפסד) שדווח	רווח (הפסד) מעסקי הפול
2006	(10,165)	2003	73,282	14,462	(4,090)	73,489	(11,696)
2005	0	2002	47,418	8,450	---	55,868	(6,933)
2004	0	2001	19,544	4,855	---	24,399	(988)

ההפסד בשנת החיתום 2006 נובע בעיקרו כתוצאה מהחלטת מנורה מבטחים ביטוח שלא להוון את התביעות התלויות, בעוד שדמי הביטוח שנגבו חושבו בהנחת היוון.

נתונים בדבר שנות החיתום 1999-2006

שנות חיתום סגורות					שנות חיתום פתוחות			שנת חיתום
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
125,802	142,606	160,954	200,724	275,793	377,280	395,880	358,689	דמי ביטוח ברוטו
23,670	23,421	24,663	53,953	73,282	---	---	(10,165)	רווח (הפסד) בשייר בגין שנת החיתום מצטבר לתאריך הדוח
--	--	--	--	--	91,428	43,083	---	עודף הכנסות על הוצאות בשייר
14,948	11,281	12,220	45,974	60,472	53,835	31,721	8,228	השפעת ההכנסות מהשקעות על הרווח / העודף המצטבר בגין שנת החיתום

בשנת 2003 חל גידול משמעותי בדמי הביטוח הנובע מהפסקת פעילותה של אבנר. השינוי בסכום הצבירה בשנות החיתום 2004 ו-2005 נובע בעיקרו מהכנסות מהשקעות שנזקפו לצבירה. ההפסד בשנת החיתום 2006 נובע בעיקרו כתוצאה מהחלטת מנורה מבטחים ביטוח שלא להוון את התביעות התלויות, בעוד שדמי הביטוח שנגבו חושבו בהנחת היוון.

(3) תחום ג' – ביטוח רכב רכוש
מידע כספי (באלפי ₪)

2004	2005	2006	
481,265	530,283	562,337	סך דמי הביטוח ברוטו (כולל דמים)
379,177	485,115	516,240	סך דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה
26,719	43,464	37,655	רווח לפני מיסים
300,393	315,919	334,786	סך התחייבויות ביטוחיות-ברוטו
209,100	223,900	246,905	עתודה לסיכונים שטרם חלפו
תביעות תלויות:			
91,293	92,019	87,215	הערכה אקטוארית
---	----	666	תוספת/גריעה בין הערכה האקטוארית להפרשה בדוחות הכספיים

הגידול בדמי הביטוח נובע מגידול במספר כלי הרכב המבוטחים. הגידול בהתחייבויות הביטוחיות נובע אף הוא מגידול בצי הרכב המבוטח. בשנת 2006 ההערכה האקטוארית נמוכה יותר מאחר וקצב סילוק התביעות היה מהיר יותר מאשר בשנה קודמת.

(4) תחום ד' – ביטוח חבויות
מידע כספי (באלפי ₪)

2004	2005	2006	
177,081	203,235	212,765	דמי הביטוח ברוטו (כולל דמים)
127,552	148,808	158,712	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה
15,508	22,815	45,846	רווח לפני מיסים
517,454	590,577	638,734	סך התחייבויות ביטוחיות ברוטו
72,180	81,578	82,424	עתודה לסיכונים שטרם חלפו
תביעות תלויות בגין ענפים שהוערכו ע"י אקטואר:			
245,673	266,483	275,075	הערכה אקטוארית
1,199	1,654	4,217	תוספת (גריעה) בגין הערכה אקטוארית
174,783	214,522	245,590	סכום הצבירה
תביעות תלויות בגין ענפים שלא הוערכו ע"י אקטואר:			
13,385	16,698	21,861	הערכת התביעות את התביעות המזוהות
3,980	5,633	5,439	תוספת לתביעות התלויות בגין אירועים שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)
3,254	4,099	4,128	סכום הצבירה

פרמיות הביטוח אשר מקורן בפוליסות ביטוח לגביהן נרכש כיסוי ביטוח משנה בשיעור העולה על 90% (באלפי ₪):

2004	2005	2006	
22,145	23,796	19,014	סך פרמיות ברוטו
3,307	4,377	2,302	סך פרמיות בשייר

התפלגות הרווח (הפסד) בשייר של תחום הפעילות (אלפי ₪):

שנת דיווח	רווח (הפסד) בגין שנת הפתוחות	שנת חיתום שהשתחררה	רווח (הפסד) בגין שנת החיתום שהשתחררה	התאמות בגין שנת החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	סה"כ רווח (הפסד) שדוח
2006	(1,901)	2003	37,437	12,515	(2,201)	45,850
2005	(2,747)	2002	16,883	11,930	(3,251)	22,815
2004	348	2001	8,683	6,477	---	15,508

ההתאמות בגין שנת החיתום שהשתחררו נובעות בעיקרן משינויים באומדן ההערכות האקטואריות של תביעות תלויות.

נתונים בדבר שנת חיתום 1999-2006 (באלפי ₪):

שנת חיתום	שנות חיתום סגורות					שנות חיתום פתוחות		
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
דמי ביטוח ברוטו	73,564	78,717	104,460	135,260	159,812	181,166	202,122	208,697
רווח (הפסד) בשייר בגין שנת החיתום מצטבר לתאריך הדוח	7,822	8,098	9,335	17,233	36,773	(2,190)	---	(1,793)
עודף הכנסות על הוצאות בשייר	---	---	---	367	759	61,520	53,445	36,427
השפעת ההכנסות מהשקעות על הרווח / העודף המצטבר בגין שנת החיתום	14,221	16,073	15,573	16,136	33,340	18,603	11,275	3,303

(5) תחום ה' – ביטוח רכוש
מידע כספי (באלפי ₪)

2004	2005	2006	
336,781	378,011	402,238	דמי הביטוח ברוטו (כולל דמי דמים)
177,349	198,783	198,608	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה
28,968	30,075	1,685	רווח לפני מיסים
224,087	247,356	260,133	סך התחייבויות ביטוחיות-ברוטו
114,930	123,538	126,151	עתודה לסיכונים שטרם חלפו
תביעות תלויות בגין ענפים שהוערכו ע"י אקטואר:			
73,433	68,857	88,303	הערכה אקטוארית של התביעות התלויות
---	---	1,065	תוספת/גריעה בין הערכה האקטוארית להפרשה בדוחות הכספיים

תביעות תלויות בגין ענפים שלא הוערכו ע"י אקטואר:			
22,359	41,770	29,953	הערכה של מחלקת התביעות בגין התביעות התלויות המזוהות
---	---	---	תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)
13,365	13,191	14,661	סכום הצבירה

בשנת 2006 גדל היקף התביעות בתחום זה בעיקר בפריצות לבתי עסק ודירות. כתוצאה מכך קטן הרווח בצורה משמעותית.

פרמיות הביטוח אשר מקורן בפוליסות ביטוח לגביהן נרכש כיסוי ביטוח משנה בשיעור העולה על 90% (באלפי ₪):

2004	2005	2006	
95,138	116,501	102,660	סך פרמיות ברוטו
19,047	23,563	17,313	סך פרמיות בשייר

(6) תחום ו' – ביטוח בריאות
מידע כספי (באלפי ₪)

2004	2005	2006	
187,707	213,897	222,276	דמי הביטוח ברוטו (כולל דמים)
135,317	154,716	158,664	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה
7,311	57,533	43,565	רווח לפני מיסים
171,070	133,779	122,229	סך התחייבויות ביטוחיות-ברוטו
25,576	38,264	57,670	עתודה לסיכונים שטרם חלפו
תביעות תלויות בגין ענפים שהוערכו ע"י אקטואר:			
---	12,230	13,345	הערכה אקטוארית של התביעות התלויות
---	722	28	תוספת/גרועה בין הערכה האקטוארית להפרשה בדוחות הכספיים
תביעות תלויות בגין ענפים שלא הוערכו ע"י אקטואר:			
17,931	6,633	9,610	הערכה של מחלקת התביעות התלויות המזוהות
---	4,464	5,935	תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)
127,563	71,283	35,641	סכום הצבירה

העתודה לסיכונים שטרם חלפו גדלה בכ- 19 מלש"ח וזאת בשל הפרשה אקטוארית הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בתחום זה. עובדה זו השפיעה על הרווח. סכום הצבירה מבטא את יתרת הסכום בתביעות התלויות שחושבה בשיטה שקדמה להערכות האקטואריות ומופחתת בשלוש שנים (שיטת רוטפלד).

להלן פרטים לעניין הרכב ברווח (הפסד) לפני מס, בתחום הפעילות, על פי ענפים (באלפי ₪):

2004	2005	2006	
(1,041)	(1,244)	(899)	תאונות אישיות
560	242	184	נסיעות לחו"ל
2,499	4,198	152	ביטוח שיניים
5,293	54,337	44,128	הוצאות רפואיות
7,311	57,533	43,565	סה"כ

(7) תחום ז' – ענפי ביטוח כללי שלא נכללו בתחום הפעילות*
מידע כספי (באלפי ₪)

2004	2005	2006	
939	9,807	20,382	דמי הביטוח ברוטו (כולל דמי דמים)
377	7,885	17,889	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה
(169)	2,704	6,328	רווח לפני מיסים
861	4,750	8,562	סך התחייבויות ביטוחיות-ברוטו
364	4,618	7,244	עתודה לסיכונים שטרם חלפו
תביעות תלויות בגין ענפים שלא הוערכו ע"י אקטואר:			
497	132	368	הערכה של מחלקת התביעות בגין התביעות התלויות המזוהות
---	---	950	תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)

*הכוונה לענפי ביטוח ערביות ביצוע, דמי מחלה וסיכונים אחרים.

חלק ג'

תיאור ומידע על תחומי הפעילות של התאגיד

3. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

3.1 מידע כללי על תחום הפעילות

תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בענפי ביטוח החיים והפנסיה.

ענף ביטוח החיים מעניק כיסוי לאירועים ביטוחיים הקשורים למצבו הכלכלי של האדם והנובעים מסיכונים שונים, כגון: מוות, אובדן כושר עבודה, נכות, סיעוד, ומחלות קשות (להלן: "ריסק"), כאשר ישנן תוכניות ביטוח המשלבות בתוכן גם מרכיב של צבירה כספית (להלן: "חסכון"). השילוב בין שני המרכיבים (ריסק וחסכון) בפוליסה משולבת או בפוליסות נפרדות תלוי בבחירת המבוטח ובצרכיו האישיים. פוליסות ביטוח חיים הינן פוליסות ארוכות טווח הניתנות לרכישה באופן עצמאי או במסגרת יחסי עובד מעביד. פעילות הקבוצה בענף ביטוח החיים מתבצעת באמצעות מנורה מבטחים ביטוח.

ענף הפנסיה מעניק למבוטחים אפשרות לחסכון פנסיוני לטווח ארוך (פנסייט זקנה), וכן כיסוי למקרה נכות (פנסייט נכות) ומוות (פנסייט שאירים). פעילות הקבוצה בענף הפנסיה מתבצעת באמצעות מנורה מבטחים פנסיה, חברה בת בשליטתה המלאה של מנורה מבטחים ביטוח, הפועלת כחברה מנהלת של קרנות הפנסיה.

אופי המכירות, סוגי הפוליסות, תוכניות הביטוח, קופות הגמל והפנסיה הנמכרות לציבור הרחב בתחום ביטוח החיים והחסכון ארוך הטווח מושפעים מאוד משינויים רגולטוריים, ממדיניות הקבוצה ומהצרכים המשתנים של הלקוחות.

בשנת הדוח חל גידול בהיקף מכירות פוליסות ביטוח חיים המבוססות על חיסכון טהור (ללא ריסק) - בעיקר במוצרי TOP FINANCE.

3.1.1 מבנה תחום הפעילות והשינויים בו

בשנים האחרונות חלו שינויים רבים בתחום ביטוח החיים והחסכון ארוך הטווח, אשר השפיעו או עשויים להשפיע על פעילות החברה בתחום, ובכלל זה השינויים שנערכו לאחרונה בעקבות המלצות ועדת בכר, אשר עוגנו בחקיקה כמפורט בהרחבה בסעיף 3.1.3.1 להלן. חקיקת בכר כוללת, בין היתר, הגדרה של תפקיד היועץ/מפיץ במובחן ממשווק, תוך מתן אפשרות לבנקים לשמש כיועצים/מפיצים בלבד. לשינוי כאמור עשויה להיות השלכה על דרכי השיווק וההפצה של כל מוצרי החיסכון ארוך הטווח. כמו כן, בהתאם לחקיקה זו יבחר הלקוח את המוצר והחברה המתאימים לו ביותר, לאחר שיקבל את הייעוץ המיטבי עבורו (Best Advice).

מדיניות הממשלה בשנים האחרונות הינה לעודד את החיסכון במסלול הקצבתי (ביטוחי מנהלים ועצמאיים במסלול קצבה וקרנות פנסיה) ולהעדיפו על פני המסלול ההוני (קופות גמל אישיות לתגמולים ולפיצויים וביטוחי מנהלים במסלול הוני), זאת כדי להבטיח יכולת קיום בכבוד של האזרחים לאחר גיל הפרישה. מדיניות זו באה לידי ביטוי בעיקר בהטבות ובהעדפות מס שניתנו למסלול הקצבתי, תוך צמצום הטבות והעדפות המס שניתנו בעבר למסלול ההוני. בתיקון מס' 3 לתקנות קופות גמל (להלן: "תיקון מס' 3"), נקבעו הוראות לפיהן ילידי שנת 1961 ואילך יהיו זכאים להטבות מס עקב הפקדת כספים במעמד עמית-עצמאי (בין אם הם עובדים שכירים ובין אם הם עצמאים) בקופות גמל, בתנאי שהפקידו רובד ראשון של דמי גמולים בקרן פנסיה או בפוליסת ביטוח קצבתי (לפרטים ראו סעיף 3.1.3.6 להלן). כאמור, מדיניות זו של הממשלה, הביאה בשנים האחרונות להטיה של הביקוש לטובת המסלול הקצבתי.

בחודש פברואר 2007 פרסם משרד האוצר את תזכיר החוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (תיקוני חקיקה), התשס"ז-2007, במסגרתו מוצע לקבוע הסדרי פנסיה כוללים במשק הישראלי, שיבטיחו הסדר פנסיה לכל עובד משנת 2010 ואילך (ראו פירוט בסעיף 3.1.3.5 להלן).

בחודשים יולי 2006 וינואר 2007 פורסמו טיוטות תקנות שעניינן נידוד כספים בין קופות גמל (ראו פירוט בסעיף 3.1.3.8 להלן).

(1) ענף ביטוח החיים

- פוליסות ביטוח חיים הן נכס בידי הלקוח. סכום הביטוח והחיסכון הצבור בהן אמורים לתת מענה לצרכי הלקוח בעיתות משבר (כגון מוות, אובדן כושר עבודה או פרישה). בשנות החמישים של המאה שעברה הוחלט על הצמדת המלאה של הפוליסות למדד המחירים לצרכן, הווה אומר - הצמדת סכום הביטוח למקרה מוות, אובדן כושר עבודה, ערך הפדיון (סכום החיסכון הצבור בפוליסה) והפרמיה המשולמת על ידי הלקוח. הבטחת ההצמדה כאמור על ידי חברות הביטוח התאפשרה כתוצאה מהנפקת אג"ח ייעודי לנושא זה על ידי ממשלת ישראל, לפרוט ראו סעיף 3.1.8 להלן. עד שנת 1976 הצמדה למדד הייתה מדי חצי שנה, בפברואר ובאוגוסט של כל שנה (לפי המדד שפורסם ב-15 בינואר בגין חודש דצמבר וביוני בגין חודש יוני, בהתאמה). כשגברה האינפלציה במדינה הוחלט על מעבר להצמדה מידי חודש בחודשו. בשנת 1991, וכחלק מהרפורמה בשוק ההון, הפסיקה המדינה להנפיק אג"ח ייעודי כאמור לחברות הביטוח ולכן הוחל בשיווק פוליסות שאין בהן הבטחה להצמדה למדד של החיסכון. בפוליסות אלה, המכונות פוליסות משתתפות ברווחים, החיסכון מושקע על ידי חברות הביטוח בהתאם להנחיות המפקח. הרווחים שהושגו על ידי החברות, בניכוי דמי הניהול נזקפים לטובת המבוטח. בשנים האחרונות פותחו מסלולי השקעה רבים ומגוונים והמבוטח הוא שמנחה את החברות באיזה ממגוון המסלולים להשקיע את כספי החיסכון שלו.

- בעשור האחרון, מדיניות הממשלה היא כאמור עידוד החיסכון ארוך הטווח שמיועד לקיצבה החל מגיל פרישה. על פי פקודת מס הכנסה והתקנות שנחקקו מכוחה, ניתנות הטבות גדולות יותר כאשר הלקוח רוכש קרן פנסיה או פוליסה לקיצבה. בשלהי שנות ה-90 של המאה שעברה תוקנו תקנות קופות גמל כך שעצמאי שחוסך במסלול הקיצבתי יוכל לקבל את החיסכון שצבר אך ורק בדרך של קיצבה. קבלת החיסכון בסכום הוני כרוכה במיסוי גבוה. החל משנת 2000 חל הכלל גם על החיסכון בפוליסות לביטוח מנהלים (שכירים) שיעודן לקיצבה. בעקבות שינוי זה ולאור הארכת תוחלת החיים שינו חברות הביטוח את מקדמי הקיצבה בפוליסות המשווקות מאותו מועד ואילך. סכום הקיצבה שיקבל המבוטח הינו תוצאה של חלוקת סך החיסכון הצבור של המבוטח במקדם קיצבה, שנקבע בהתאם להוראות הפוליסה. בפוליסות המשווקות לאחר השינוי יקבל הלקוח קיצבה נמוכה יותר מאשר קבל לקוח שרכש פוליסה בתקופה קודמת והגיע לסכום חיסכון זהה. בשנת 2005 תוקנו תקנות מס הכנסה כך שעצמאי לא יכול לקבל הטבות מס במסלול חסכון הוני אלא לאחר שחשך רובד ראשון במסלול קיצבתי. בכך התמעטו מאד ההפרשות של העצמאים לקופות הגמל ההוניות. בנוסף, נראה כי תזכיר חוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (תיקוני חקיקה), התשס"ז-2007 שפורסם לאחרונה (ראו סעיף 3.1.3.5) יעודד, אם יחוקק, שכירים רבים שבעבר לא חסכו כלל, להיכנס למעגל החוסכים לטווח ארוך.

- מגמה נוספת של השינויים שהונהגו בענף ביטוח החיים הינה השקיפות. בפוליסות ביטוח חיים שמשווקות החל מינואר 2004 השקיפות לציבור גבוהה. בפוליסות הללו יודע הלקוח מקריאת תנאי הפוליסה ודף פרטי הפוליסה המנופק לו עם הפקתה איך מתפצל התשלום שמגיע ממנו לחברה, דהיינו מהו הסכום והאחוז מדמי הביטוח שמוקצים לכיסוי ההוצאות (דמי ניהול מפרמיה/ מגביה); מהו האחוז והסכום שמוקצים לרכישת הכיסויים הביטוחיים ומהו סכום היתרה המועברת לחיסכון. בנוסף, ניתן פירוט של אחוז דמי הניהול המנוכים ממרכיב החיסכון המצטבר.

- בחודש דצמבר 2006 פרסם המפקח נייר עמדה ובו קווים מנחים למוצר ביטוח חיים משולב בחיסכון החל משנת 2007. עיקרי הקווים המנחים הינם: ביטול מעמדו של המעסיק כבעל פוליסה; בפוליסות הכפופות לתקנות קופות גמל, תקופת הביטוח בכל רכיבי הפוליסה תהיה לפחות עד גיל הפרישה; הוגדרו היקף ומועדי כניסה לתוקף של

חבות החברה בכיסויים הביטוחיים; ביטול דמי ניהול חשבון (גורם פוליסה); וביטול קנסות משיכה (ראו גם סעיף 3.1.3.16).

(2) ענף הפנסיה

- עד לשנת 2004 הורכב שוק הפנסיה מקרנות פנסיה ותיקות (אשר נסגרו בפני עמיתים חדשים החל משנת 1995), קרנות פנסיה חדשות (אשר החלו לפעול החל משנת 1995) וקרנות פנסיה כלליות (אשר אושרו החל משנת 2000). בשנת 2003, מינה משרד האוצר מנהלים מיוחדים לקרנות הפנסיה התיקות, העמיד למכירה את החברות המנהלות של קרנות הפנסיה החדשות שהיו בבעלות קרנות הפנסיה התיקות, והנהיג שינויים בתקנוני קרנות הפנסיה התיקות, וזאת בעיקר על מנת להתמודד עם בעיית הגירעון האקטוארי של אותן קרנות. החברות המנהלות של קרנות הפנסיה החדשות נמכרו לחברות הביטוח, ובמסגרת זו נמכרה למנורה מבטחים ביטוח מנורה מבטחים פנסיה, שהינה החברה המנהלת את "מבטחים החדשה", קרן הפנסיה החדשה המקיפה הגדולה בישראל, ואת "מבטחים משלימה", קרן פנסיה כללית. מכירת החברות המנהלות של קרנות הפנסיה החדשות לחברות הביטוח הביאה לשינוי מבנה התחרות בענף הפנסיה.
- כמו כן, בהתאם לתיקון לתקנות קופות גמל, החל משנת 2004 הופסקה הנפקת אגרות החוב המיועדות לקרנות הפנסיה התיקות ולקרנות הפנסיה החדשות המקיפות, עד שתגענה לרמה שבה מהוות אגרות החוב המיועדות 30% מתיק הנכסים שלהן (מאותה עת ואילך יונפקו להן אגרות חוב מיועדות אך כדי להבטיח את השיעור האמור).
- העברת השליטה בקרנות הפנסיה לחברות הביטוח, וחיוב העמיתים העצמאיים לחסוך את הרובד הראשון של החיסכון לטווח הארוך במסלול קצבתי ורק את היתרה במסלול הוני, עשויים לחזק, להערכת הקבוצה, את המגמה שהסתמנה עד כה, בדבר הטיה של החיסכון מהמסלול ההוני למסלול הקצבתי.
- בניגוד למצב ששרר עד לחקיקת בכר (ראו סעיף 3.1.3.1 להלן), בה רמת המעורבות של העובד בקביעת סוג ומאפייני ההסדר הפנסיוני הייתה נמוכה יחסית, והשפעתם של המעבידים הייתה גבוהה יותר, המגמה המסתמנת מרפורמת בכר הינה להסיט את הדגש לכיוון הלקוח הסופי, כך שמידת מעורבותו והשפעתו תהיה גבוהה יותר.
- בנוסף, צפויה להתפתח מגמה של הצטרפות אישית של יחידים לקרנות הפנסיה, תוך הסתייעות במתווכים הפועלים לפי הוראות חוק הייעוץ הפנסיוני, בחסות חופש הבחירה שניתן להם מכוח חוק קופות גמל.

3.1.2 תיאור של ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים הנכללים בתחום

(1) ענף ביטוח החיים

ענף ביטוח חיים כולל כאמור תוכניות ביטוח המשלבות ביטוח למקרה ריסק וחסכון, ביניהן פוליסות ביטוח פרט, פוליסות ביטוח מנהלים ופוליסות ביטוח לעצמאיים. הכיסויים הביטוחיים המשווקים על ידי הקבוצה הינם כיסוי ריסק, כגון: מוות, אובדן כושר עבודה, נכות, סיעוד, ומחלות וכן חסכון.

ההשקעות במסגרת ביטוח החיים נועדו לכסות את התחייבויות המבטח על פי הפוליסות (עתודות), כפי שהן מוערכות על ידי האקטואר הממונה לענף ביטוח חיים. הפרמיה המתקבלת בביטוח חיים מחולקת לשלושה חלקים: הוצאות רכישה ותפעול (דמי ניהול), ריסק וחסכון. פעילות הקבוצה בענף ביטוח החיים משלבת מכירות חדשות, כמו גם ניהול פוליסות קיימות שנמכרו בעבר.

2) ענף הפנסיה

ענף הפנסיה, מעניק למבוטחים את האפשרות לחיסכון פנסיוני לטווח ארוך. במסגרת ענף זה מנהלת הקבוצה, במסגרת מנורה מבטחים פנסיה, את "מבטחים החדשה", שהינה קרן פנסיה חדשה מקיפה (המעניקה פנסיית זקנה, נכות ושאיירים) ואת "מבטחים משלימה", שהינה קרן פנסיה חדשה כללית (המעניקה פנסיית זקנה בלבד). הכנסות הקבוצה בענף זה הינן מדמי ניהול המתקבלים מהקרנות כאמור והוצאות הקבוצה בענף זה הינן הוצאות תפעול שוטף של פעילות הקרנות.

3.1.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

פעילות הקבוצה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים וקרנות פנסיה, לרבות הוראות חוק הפיקוח והתקנות שהוצאו על פיו וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת ולהוראות הממונה כמפורט להלן.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בכלל פעילותה ראו סעיף 10.2 להלן.

כללי

להלן יפורטו מגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בתקופת הדוח בתחום זה:

3.1.3.1 חקיקת בכר

בחודש נובמבר 2004, פורסם דוח הצוות הבין משרדי לעניין רפורמה בשוק ההון בראשות מנכ"ל משרד האוצר דאז, ד"ר יוסי בכר (לעיל ולהלן: "**ועדת בכר**" ו- "**רפורמת בכר**"). מטרת רפורמת בכר הייתה להביא לביסוס מבנה תחרותי בשוק ההון ולשיפור תפקודו, זאת באמצעות צמצום הריכוזיות והגברת התחרות בשוק ההון, מזעור ניגודי העניינים בקרב הגופים הפועלים בשוק ההון והרחבת הפיקוח והבקרה על גופים אלה ועל השולטים והמחזיקים בהם. עיקרי הרפורמה הינם הפרדת הבנקים מהבעלות והשליטה על קופות הגמל וקרנות נאמנות, הסדרת העיסוק ביעוץ או בשיווק בכל הקשור למוצרים פנסיונים לסוגיהם, כניסת הבנקים לתחום הייעוץ הפנסיוני והסדרת המשטר התאגידי בקרב הגופים המוסדיים בשוק ההון. בחודש אוגוסט 2005 נתקבלו בכנסת שלושה חוקים שחוקקו לפי הצעת הממשלה, בהסתמך על המלצותיה של ועדת בכר (לעיל ולהלן: "**חקיקת בכר**"): ("

חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק להגברת התחרות") - נועד ליצור מבנה תחרותי בשוק ההון בעיקר באמצעות צמצום הריכוזיות ומזעור ניגודי העניינים אצל הגופים הפועלים בשוק ההון והרחבת הפיקוח והבקרה על גופים אלה ועל השולטים בהם. ליישום האמור נכללו בחוק תיקונים עקיפים למספר דברי חקיקה, ובכלל זה חוקי הבנקאות השונים, בעיקר לעניין הסדרת הפרדת הבעלות של הבנקים מקופות הגמל וקרנות הנאמנות שבבעלותם, תוך קביעת הוראות מעבר לעניין זה בהתחשב בנתח השוק וההון העצמי של הבנק או מי מטעמו, עובר לחקיקת בכר, וקביעת תחומי פעולה חדשים בהם יורשו לעסוק הבנקים ובפרט ייעוץ פנסיוני ויעוץ או שיווק השקעות; חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות תוך הסדרת הרישוי לפעילות של שיווק השקעות וחוק השקעות משותפות בנאמנות; חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (בשמו הקודם: חוק הפיקוח על עסקי ביטוח) תוך הרחבת והעמקה של הפיקוח והבקרה על מבטחים וסוכנים ועל השולטים בהם (ראו הרחבה לעניין זה בסעיף 10.2.2 להלן); ומספר חוקים נוספים אחרים.

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק קופות הגמל") - בחוק זה הוסדר לראשונה בחקיקה ראשית תחום הפעילות של קופות הגמל שעוגן עד עתה בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 ("תקנות קופות הגמל"). בחוק קופות הגמל נקבעו, בין היתר, הוראות לעניין רישוי חברה מנהלת של קופת גמל, היתרי שליטה בחברה כאמור, הגבלות על החזקות באמצעי שליטה בחברה מנהלת, בלעדיות העיסוק, מינוי אורגנים ובעלי תפקידים בחברה מנהלת, הסדרת אישור לקופות גמל, תקנון הקופה ואופן שינויו, כללים לעניין תשלומים לקופה ומשיכת כספים ממנה, דרכי השקעת כספי הקופה וניהול נכסיה, פיקוח על הקופה ודיווחים לממונה ולעמיתים.

במסגרת חוק קופות גמל נקבעה לראשונה זכותו של עובד לבחור את קופת הגמל בה יפקיד מעבידו את הכספים עבורו, ככל שיש לעובד זכות להפקדת כספים על שמו בקופת הגמל (אף אם הזכות נקבעה במקורה לגבי קופת גמל פלונית); בהקשר זה נקבע כי במידה והעובד הזכאי לא בחר בקופת גמל מסוימת בהתאם לזכותו זו, תהא ההפקדה בקופת הגמל שזוהתה נקבעה בדין או בהסכם המעניק לעובד את הזכות להפקדת כספים על שמו בקופת גמל; כמו כן הוסדרה מערכת היחסים שבין העמיתים לבין החברה המנהלת.

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ביעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) התשס"ה – 2005 (להלן: "חוק הייעוץ הפנסיוני") - בחוק זה הוסדר העיסוק במקצועות הייעוץ או השיווק הפנסיוני. נקבעו בו, בין היתר, הוראות בדבר חובת הרישוי כיועץ או משווק פנסיוני, תנאים ודרישות כשירות לעניין זה, חובות, איסורים והגבלות לעניין ייעוץ או שיווק פנסיוני ובכלל זה החובה ליתן ללקוח ייעוץ מיטבי ("Best Advice") תוך קביעת חובות אמון וחובת זהירות ואיסור על ניגוד עניינים בין היועץ או המשווק ללקוח, הוראות בדבר פיקוח הממונה על פעילות בעלי המקצוע הנ"ל וחובות רישום ודיווח.

בחוק הייעוץ הפנסיוני נקבעו הוראות לגבי העיסוק ביעוץ פנסיוני של תאגיד בנקאי. עוד נקבע בחוק הייעוץ הפנסיוני, כי יועץ פנסיוני רשאי לקבל עמלת הפצה מחברה מנהלת, בשיעור מרבי שייקבע בתקנות, ובלבד שחישוב העמלה ייעשה ללא תלות במוצר שעליו המליץ היועץ ללקוח. בהקשר זה פורסמו **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלות הפצה), התשס"ו-2006**, בהן נקבעו עמלות הפצה המירביות שניתן לשלם ליועץ פנסיוני, עקב עסקה שנערכה באמצעות היועץ במוצר הפנסיוני של קופת גמל, בהמשך ליעוץ הפנסיוני המתמשך שהעניק היועץ ללקוח, או עקב השארת כספים באותה קופת גמל עקב אותו ייעוץ, הכל בהתאם לסוגי המוצרים הפנסיוניים השונים לפי העניין.

חוק הגברת התחרות וחוק קופות גמל נכנסו לתוקפם בחודש נובמבר 2005. הוראות חוק הייעוץ הפנסיוני נכנסו לתוקפן בחודש פברואר 2006, אך לעניין מבטחים ועובדיהם (ובכלל זה מנורה מבטחים ביטוח, מנורה מבטחים פנסיה ועובדיהן) הוחלו הוראות חוק הייעוץ הפנסיוני מחודש אוגוסט 2006 ואילך.

3.1.3.2 חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963

חוק זה קובע, בין היתר, כללים לעניין היחס להפקדות בקופות הגמל של מרכיב הפיצויים ולעניין כלל ההפקדות בקופות גמל לקצבה, ובכלל זה לגבי פוליסות הכפופות לתקנות קופות גמל (ביטוחי מנהלים) וקרנות הפנסיה, וכן הגנה על כספים שהופקדו כאמור מפני עיקול, החזרה או העברה.

3.1.3.3 חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958

בהתאם להוראות סעיף 19א' לחוק הגנת השכר, על קופות גמל לזקוף לזכות עמית, באופן רעיוני, תשלומים אשר המעביד חייב בהעברתם, אך בפועל לא התקבלו בקופה ולהקנות בגין תשלומים אלה זכויות מלאות, במשך התקופה הקבועה באותו סעיף, למעט בנסיבות מסוימות המפורטות בסעיף האמור.

3.1.3.4

פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: "הפקודה" או "פקודת מס הכנסה")

בפקודת מס הכנסה קבועות הטבות המס הניתנות עקב הפקדת כספים בקופות גמל, ובכלל זה לגבי פוליסות הכפופות לתקנות קופות גמל (לעצמאיים וביטוחי מנהלים) וקרנות הפנסיה, והטבות המס הניתנות לכספים המשתלמים מהן.

בחודש ינואר 2007 פורסם תיקון לפקודה (תיקון מס' 153 לפקודה), שנועד להשלים את הוראות תיקון מס' 3, הוגדלו הטבות המס המרביות לעמית-עצמאי המפקיד כספים בתכנית קצבתית, ונקבע כי הטבות המס בשל הפקדות במוצר הוני יותנו, לענין "עמית מוטב" כהגדרתו שם (עמית שתיקון מס' 3 חל עליו), בקיום הוראות תיקון מס' 3 לענין ביצוע הפקדות בסכום מינימלי במוצר קצבתי. תיקון מספר 152 לפקודה, שנערך כמה ימים קודם לתיקון מס' 153, קבע הוראת שעה לענין הגדלת הטבות המס כאמור גם לענין שנת הכספים 2006.

3.1.3.5

תזכיר חוק להגדלת שיעור ההשתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (תיקוני חקיקה), התשס"ז-2007 (להלן: "תזכיר חוק פנסיית חובה")

בחודש פברואר 2007 פרסם משרד האוצר את תזכיר חוק פנסיית חובה, אשר במסגרתו מוצע לקבוע הסדרי פנסיה כוללים במשק הישראלי, שיבטיחו פנסיה לכל עובד החל משנת 2010 ואילך. כמהלך משלים, מוצע בתזכיר החוק לקבוע כי כל קופות הגמל שיפעלו בישראל משנת 2010 ואילך יהיו קופות גמל למטרת קצבה, וכי תשלומים בגין הפקדות שיבוצעו בהן בשנת 2010 ואילך יהיו רק בדרך של קצבה (או בדרך של היוון קצבה, לפי כללים שייקבעו לענין זה). לפי תזכיר החוק המוצע, ההסדרים הקיימים לענין קופות גמל הנויות (קופות ביטוח וקופות גמל לתגמולים) יוסיפו לחול רק על כספים שהופקדו בהן עד סוף שנת 2009. עוד מוצע להותיר על כנה את האפשרות למשוך כספי פיצויים המופקדים בקופת גמל כסכום הוני, גם בשנת 2010 ואילך.

3.1.3.6

תקנות קופות הגמל

תקנות אלה מסדירות נושאים שונים הנוגעים לניהולן של קופות גמל, קרנות פנסיה וביטוחי חיים לשכירים (ביטוח מנהלים) ולעצמאיים. בין עיקרי הנושאים המוסדרים בתקנות אלה ניתן למצוא את כללי ההשקעה, קביעת שיעורי ההפרשות המותרים להפרשה לטובת חיסכון פנסיוני לענין עמיתים שכירים ולענין עמיתים עצמאיים, וכן קביעת אפשרויות המשיכה של הסכומים הצבורים בהם.

בהתאם להוראות תיקון מס' 3, החל מחודש ינואר 2006, זכאים ילידי שנת 1961 ואילך להטבות מס עקב הפקדת כספים במעמד עמית-עצמאי (בין אם הם עובדים שכירים ובין אם הם עצמאיים) בקופות גמל, בתנאי שהפקידו רובד ראשון של דמי הגמולים בקרן פנסיה או בפוליסת ביטוח קצבתית, בסכום השווה לפחות ל-16% מהשכר הממוצע במשק עבור כל חודש (הוראת מעבר בתיקון מס' 3 קובעת כי הרובד הראשון עבור שנת 2006 יכול להיות בשיעור מינימלי של 85% מהסכום האמור, תוך העלאתו בהדרגה, עד למלוא הסכום האמור עבור שנת 2009 ואילך). הפרשה לחיסכון הוני הנהנית מההטבות במס, אפשרית רק כרובד שני, ורק לגבי הפרש בין השכר הממוצע במשק לבין תקרת השכר המוכרת לצורך הטבות מס. המשמעות היא כי רובד החיסכון הפנסיוני הראשוני חייב להיות מסוג קצבה.

עוד נקבע, כי ההוראה המאפשרת משיכת כספים שהופקדו בקופת גמל לתגמולים במעמד של עמית-עצמאי לאחר 15 שנה ממועד תחילת ההפקדות, תחול רק על הפקדות שנעשו עד סוף שנת 2005. הפקדות שבוצעו בקופת גמל לתגמולים משנת 2006 ואילך ניתן יהיה למשוך, גם לענין עמית-עצמאי, רק

בהגיעו של העמית לגיל 60, ולאחר שצבר ותק של 5 שנים. לגבי חוסכים שנולדו לפני שנת 1961 - אלה פטורים מהחובה להפקיד תחילה למסלול קצבתי, אך הם כפופים לאיסור משיכת התגמולים לפני גיל 60 ובתנאי שחלפו 5 שנים מיום תחילת ההפקדה.

3.1.3.7

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (בקשה לרשיון, הכשרה, התמחות ובחינות של סוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים וסוכני שיווק פנסיוני), התשס"ו-2006; תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (אגרות), התשס"ו-2006; תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (פטור מחובת התמחות או בחינות של סוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים וסוכני שיווק פנסיוני), התשס"ו-2006 (להלן: "תקנות הפטור")

בחודש פברואר 2006 הותקנו התקנות האמורות המסדירות את תהליך הכשרתם של היועצים הפנסיוניים והמשווקים הפנסיוניים, את תהליך הרישוי שלהם, וכן את תשלום האגרות הכרוך בכך ואת הפטורים שיינתנו מהתהליכים האמורים באופן מלא או חלקי. תקנות אלה החליפו את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (רשיון לסוכן ביטוח), התשכ"ט-1969. בחודש מרס 2007 תוקנו תקנות הפטור, ונקבעו בהן הקלות מסוימות - חלקן לעניין מתן פטור תמידי וחלקן לעניין מתן פטור זמני.

3.1.3.8

טיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(העברת כספים בין קופות), התשס"ו-2006 (להלן: "תקנות הניוד")

בחודשים יולי 2006 וינואר 2007 פורסמו טיטות תקנות הניוד, שעניינן קביעת כללים שנועדו לאפשר לעמיתים לבצע העברת כספים, באופן קל ופשוט ככל שניתן, בין קופות גמל מאותו סוג (לרבות קרנות פנסיה וקופות ביטוח), ואף העברת כספים בין קופות גמל מסוגים שונים (למעט העברת כספים מקופת גמל לקצבה לקופת גמל שאינה למטרת קצבה) וזאת על ידי הסרת חסמים רגולטוריים, הגברת המודעות בקרב העמיתים/מבוטחים ועוד.

במקביל לפרסום טיטות התקנות האמורות, פורסמו טיטות של חוזר הממונה בעניין העברת כספים בין קופות גמל, שענינו הוראות טכניות ופרוצדורליות בדבר אופן העברת הכספים לפי התקנות המוצעות.

3.1.3.9

טיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ז-2007

בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח את הטיטה האמורה המסדירה את סוגי ההוצאות שמותר לגוף המוסדי להוציא בשל ביצוע עסקאות בנכסים שבניהולו כאשר הוצאות אלו לא יכללו במסגרת דמי הניהול אותם הוא גובה מהחוסכים.

3.1.3.10

ניירות עמדה וחוזרי המפקח

- בחודש אפריל 2006 פרסם אגף שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר נייר עמדה שעניינו הסדרת מתן מידע מקיף וזמין (מגופים מוסדיים בתחום הפנסיוני) לעמית, לסוכן וליועץ פנסיוני, אופן הפקדת כספים לגוף מוסדי וכן קביעת דרכים להעברת כספים בין גופים מוסדיים. מטרת נייר העמדה הינה לאפשר לעמית, מבוטח או מי מטעמו (לרבות בעל רישיון כהגדרתו בחוק הייעוץ הפנסיוני) לקיים הליך של בחינת האפשרויות העומדות בפניו לחסכון באמצעות מוצרים פנסיוניים, ביצוע בקרה על החסכונות כאמור והסרת חסמים לניוד כספים. נייר העמדה מעלה מספר חלופות ליישום ההוראות הנכללות בו.

- בחודש מאי 2006 פרסם המפקח נייר עמדה בעניין פיתוח מדדים להערכת סיכוני השקעות באפיקי חסכון לטווח ארוך. מטרת נייר העמדה היא לאפשר שקיפות פעילות ההשקעה והעלאת מודעות החוסך לרמת הסיכון. המדדים

ישמשו כלי מדידה בידי החוסך לשם השוואת הביצועים והסיכונים הטמונים בהשקעות הגוף המוסדי בו הוא חוסך, כלי מדידה בידי מנהלי הגופים לרמת הסיכון וכלי פיקוחי יעיל בידי הרגולטור. בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח טיוטת חוזר המתבססת על נייר העמדה האמור. בעניין זה מתקיימים דיונים בין נציגי הגופים המוסדיים לבין המפקח.

- בחודש יולי 2006 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה **הוראות לעניין תוכנו של מסמך הנמקה ומסירתו ללקוח** מכוח הוראות חוק הייעוץ הפנסיוני. בהתאם לחוק, על בעל רשיון ייעוץ או שיווק פנסיוני להתאים ללקוחו מוצר פנסיוני, לאחר שבירר עמו את מטרות החיסכון שלו, את מצבו הכספי דרך כלל, את החיסכון הקיים שלו ואת שאר הנסיבות הרלבנטיות ובהתאם להעביר ללקוח מסמך הנמקה.

- במהלך חודשים דצמבר 2005 וינואר 2006 פרסם המפקח חוזרים לגופים המוסדיים השונים בהם נקבע **נוסח ההצהרות לגבי הגילוי בדוחות כספיים** תקופתיים של הגופים המוסדיים על רקע אימוץ סעיף 302 של ה-SOX ACT האמריקאי וזאת החל מהדוחות התקופתיים ליום 31.12.2006. בחודש אוגוסט 2006 פרסם המפקח חוזר לכל הגופים המוסדיים ובו פירוט מתכונת ההצגה והגילוי הנדרשת כאמור.

- בחודש ספטמבר 2006 פרסם המפקח חוזר בדבר **הסכמים למתן שירותי תפעול לגוף מוסדי על ידי יועץ פנסיוני**. לאור חשש כי הסכמים מסוג זה יוצרים זיקה אסורה בין הגוף המוסדי לבין היועץ הפנסיוני, קבע המפקח הגבלות לעניין הסכמי התפעול. המגבלות עוסקות, בין היתר, בתוכן השירות, בתמורה המרבית בגין השירות, במניעת הטיה של היועץ, גילוי נאות והפרדה פרסונאלית אצל מי שעוסק במתן ייעוץ פנסיוני או פעילות נלווית לייעוץ הפנסיוני, לבין מי שעוסק במתן שירותים או בפעילות נלוות להסכם כאמור. במסגרת החוזר נקבעו הוראות מעבר עד ליום 31 בדצמבר 2007.

- בחודש אוקטובר 2006 פרסם המפקח חוזר הקובע **הוראות לעניין ניהול סיכונים אבטחת המידע של הגופים המוסדיים**.

- בחודש נובמבר 2006 פרסם המפקח חוזר המעדכן ומבהיר את הדרישות מן הדוח החודשי שמגישות חברות הביטוח למפקח. מטרת העדכון הינה יצירת מתכונת דיווח אחידה של הגופים המוסדיים למפקח.

- בדצמבר 2006 פרסם המפקח טיוטת חוזר וטיטת תקנות שעניינם **הסדרת מתן אפשרות להפעלת חשבון חיסכון פנסיוני הוני אישי בישראל (IRA)**. מטרת הטיטות לאפשר לחוסך לבחור בעצמו את הנכסים בהם יושקעו כספיו וזאת באמצעות קופת גמל הונית בניהול אישי המנוהלת על פי הוראותיו או הוראות מי מטעמו. במסגרת תזכיר חוק פנסיית חובה שהפיץ משרד האוצר בחודש פברואר 2007, מוצע להרחיב הוראה זו גם לעניין חשבונות חיסכון פנסיוניים לקצבה.

- בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח חוזר המורה לגופים מוסדיים על פרסום **דיווח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים לעניין חיסכון פנסיוני לסוגיו**. מטרת החוזר הינה הגברת הגילוי הנאות והשקיפות בניהול כספי העמיתים והמבוטחים וכן הגברת כלי הבקרה והמעקב שבידי אלה לצורך ניהול החיסכון הפנסיוני שלהם. בחוזר מפורטות הוראות הדיווח לפי מכשירי החיסכון השונים וכן אופן הדיווח.

- בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח חוזר בדבר **דיווח רבעוני לציבור על עסקאות והשקעות בצדדים קשורים**. מטרת החוזר הינה להגביר את רמת המידע המוצג לציבור באשר לעסקאות עם צדדים קשורים שמבצע גוף מוסדי

באמצעות כספי חוסכים שהוא מנהל, וליצור מנגנון פיקוח ציבורי ושקוף ביחס להשקעות ולעסקאות אלו. החוזר מורה על מבנה ואופן הדיווח. הוראות החוזר חלות על חברה מנהלת - לגבי קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהולה ועל חברת ביטוח - לגבי התחייבויות תלויות תשואה.

ענף ביטוח חיים

להלן יפורטו מגבלות החקיקה מרכזיות המתייחסות לפעילות החברה בענף ביטוח החיים. וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בתקופת הדוח והנוגעות לענף זה:

3.1.3.11 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי) התשס"ז-2006

בחודש נובמבר 2006 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי), התשס"ז-2006. התקנות קובעות עקרונות בסיסיים בביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי, שמטרתם העיקרית שמירה על ענייני המבוטחים והבטחת כיסוי ביטוחי נאות. תחילתן של תקנות אלו ביום 1 באפריל 2007 והן יחולו על פוליסות אובדן כושר עבודה קבוצתי שיכרתו או יחודשו החל ממועד זה. למבטחים המחדשים מספר פוליסות הגדול מ-300 בשנת 2007, נקבעה הוראת מעבר מקלה הפורסת את החלת התקנות עד שנת 2010. בתקנות נקבע כי בעל הפוליסה יכול שיהיה מעביד בלבד, למבוטח הבודד יתאפשר מעבר לפוליסת פרט בעת פקיעת הביטוח הקבוצתי בתנאים דומים לפוליסות פרט של המבטח במועד המעבר וללא חיתום מחדש. כן קובעות התקנות חובה על המבטח להמציא לכל מבוטח בקבוצה פוליסה, דף פרטי ביטוח ודיווח שנתי.

3.1.3.12 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (ביטוח חיים קבוצתי), תשנ"ג-1993

בתקנות אלה כלולות הוראות, לעניין ביטוח חיים קבוצתי, ריסק (ללא מרכיב חסכון) ובכלל זה הגדרת הקבוצות וגודלן המינימלי, תקופת הביטוח, ותקרת העמלות לסוכנים. בחודש אוגוסט 2005 תוקנו התקנות תוך קביעה כי קבוצת מבוטחים לעניין ביטוח קבוצתי תימנה 50 איש (במקום 100 קודם לכן). בנוסף, בוטלה ההוראה לפיה תקופת הביטוח תעמוד על שנה אחת והמפקח הוסמך לקבוע הוראות לגבי פוליסת המשך במקרה של ביטול ו/או הפסקת הביטוח הקבוצתי.

3.1.3.13 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי הפרדת חשבונות ונכסים של מבטח בביטוח חיים), התשמ"ד-1984

תקנות אלה קובעות הנחיות בדבר דרכי הפרדת החשבונות והנכסים של עסקי ביטוח חיים מכלל עסקי הביטוח של מבטח, והפרדת נכסים של עסקי ביטוח חיים משתתף ברווחים מנכסים של עסקי ביטוח חיים אחרים.

3.1.3.14 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי הצמדה בחוזה לביטוח חיים), התשמ"ב-1982

בתקנות אלה כלולות, בין היתר, הוראות, לעניין תנאי הצמדה בחישוב התשלומים שעל המבטח לשלם בשל פדיון הפוליסה או מקרה ביטוח בחוזה לביטוח חיים.

3.1.3.15 צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001

צו זה מטיל על חברות הביטוח וסוכני הביטוח חובת זיהוי לקוחות, דיווח, ניהול ושמירת מסמכים שונים. הצו חל רק על תכניות ביטוח חיים בעלות מרכיב חיסכון.

בחודש אוקטובר 2005 פרסם המפקח טיוטת תיקון לצו האמור ובה הוראות המגבירות את חובות הזיהוי והאימות החלות על מבטח בביטוח חיים.

חוזרי המפקח 3.1.3.16

- בחודש מאי 2005 פרסם המפקח חוזר בו הרחיב את חובת הדיווח השנתי למבטח תוך קביעת מתכונת דיווח מפורטת יותר אשר תכלול חלק ניכר מהמידע הרלוונטי והעדכני אשר עשוי להיות חיוני לגביו. תחולה חלקית של החוזר נקבעה לדיווח בגין שנת 2005 ואילו תחולתו המלאה נקבעה לדיווח בגין שנת 2006.

- בחודש דצמבר 2005 פרסם המפקח חוזר שעניינו דיווח לממונה על נושאי משרה במבטח. החוזר נוגע למועמדים למינוי כנושאי משרה שהחברה מצרפת לשורותיה, והוא כולל שאלון פרטים אישיים למועמד, הצהרת המועמד וטופס למילוי על ידי החברה. חוזר זה נועד להגביר את הפיקוח על מינויים של נושאי משרה לחברות אלו.

- בחודש ינואר 2006 פרסם המפקח חוזר שעניינו כללים לדיווח רבעוני למפקח, במסגרת הדוחות הכספיים, לגבי רווחיות בפוליסות ביטוח חיים, תוך הבחנה בין פוליסות פרט ופוליסות קבוצתיות, וכן תוך הבחנה בין פוליסות מבטיחות תשואה, לבין פוליסות משתתפות ברווחים, ובין כיסויים הנמכרים כפוליסה בסיסית לבין כאלה הנמכרים כנלווים לפוליסות האחרות. בשנת 2006 נקבעה הוראת מעבר המחייבת בדיווח חצי שנתי בלבד.

- בחודש מאי 2006 פרסם המפקח חוזר שעניינו פרסום השווי הגלום (Embedded Value) של פוליסות ארוכות טווח בביטוח חיים ובביטוח בריאות בדוח הדירקטוריון של חברת ביטוח. המפקח מינה ועדה מקצועית המורכבת מנציגי חברות הביטוח, משרד המפקח, רואי חשבון והרשות לניירות ערך, אשר תפקידה להמליץ על העקרונות שיהיו בסיס החישוב והגילוי של השווי הגלום של חברות הביטוח בישראל. התאחדות החברות לביטוח חיים בע"מ שכרה את שירותיה של חברה בינלאומית לייעוץ אקטוארי, אשר מלווה את הועדה ומסייעת בגיבוש העקרונות הנ"ל. תחולת הוראות החוזר נדחתה לרבעון הראשון של שנת 2008, אז יפורסם במסגרת דוח הדירקטוריון לרבעון זה השווי הגלום מחושב ליום 31 בדצמבר 2007.

- בחודש יוני 2006 פרסם המפקח חוזר שעניינו פירוט רשימת נכסי המבטח בפוליסות משתתפות ברווחים ברמת הנכס הבודד. מטרת החוזר ליצור אחידות במידע שמספקות חברות הביטוח לציבור באתר האינטרנט שלהן בגין מצב ההשקעות של כספי המבטחים. הדיווח יציג את רשימת הנכסים הרבעוניים והשנתיים, לפי כל קרן או מסלול השקעה, עבור נכסי החיסכון של המבטחים בלבד, לפי קבוצות נכסים ולפי מתכונת המיון הנדרשת בחוזר.

- בחודש ספטמבר 2006 פרסם המפקח חוזר בעניין ביטול תקבולים למבטח שאינם חלק מפרמיית הביטוח. על פי החוזר, דמי הביטוח ברוטו בתכניות הביטוח (פרמיית הסיכון והעמסות), יכללו את כל התקבולים שמקבל מבטח, ומבטח לא יגבה מהמבטח כל תקבול נוסף אחר כגון גורם פוליסה. הוראות החוזר יחולו על תכניות לביטוח בריאות וסיעוד שיימכרו או יחודשו החל מיום 1 בפברואר 2007.

- בחודש אוקטובר 2006 פרסם המפקח "מדריך לקונה בביטוח סיעודי" וחוזר בנושא. בהתאם להוראות החוזר, על חברת ביטוח להמציא את המדריך לכל אדם שממלא טופס לרכישת ביטוח סיעודי, להביא לידיעתו של כל מי שפונה בנוגע לרכישת ביטוח סיעודי את דבר קיומו של המדריך ואת האפשרות לקבלו

ולהציג את המדריך באתר האינטרנט של חברת הביטוח. מטרת החוזר להרחיב את המידע לציבור בדבר ההיבטים השונים הנוגעים לכיסוי ביטוחי זה.

- בחודש דצמבר 2006 פרסם המפקח נייר עמדה שעניינו **קווים מנחים** לעניין פוליסות ביטוח חיים משולבות בחיסכון. מטרת נייר העמדה היא לשקף בצורה מלאה ובהירה את זכויות המבוטחים בפוליסות מסוג זה. תחילת ההוראות שבנייר העמדה נקבעה למחצית הראשונה של שנת 2007, לפי העניין. נייר העמדה קובע, בין היתר, הוראות בדבר מבנה הפוליסה, שימוש במונחים בפוליסה, חבות חברת הביטוח, הפקדות וביצוע תשלומים לפוליסה, השקעת הכספים במסלול ההשקעה הנבחר, דמי ניהול, משיכות והעברות כספים מן הפוליסה, שמירת זכויות, תנאי עזיבת עבודה, מתן הודעות, כניסת הפוליסה לתוקף ועוד.

- בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח חוזר שעניינו הערכה אקטוארית בביטוח חיים. החוזר קובע כי יש לצרף הערכת אקטואר ממונה לעניין הפרשות בגין חבות המבטח הנובעת מחוזי ביטוח חיים לכל דוח כספי (שנתי ורבעוני). החוזר מפרט את היקף ההערכה האקטוארית, הדוח האקטוארי שיש לערוך וההצהרה עליה נדרש האקטואר הממונה לחתום.

- בחודש פברואר 2007 פרסם המפקח חוזר בעניין חישוב עתודות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים (ראו גם באור 2 (i)(3) לדוחות הכספיים).

- בחודש פברואר 2007 פרסם המפקח טיוטת חוזר בעניין ביטול תקבולים למבטח שאינם חלק מפרמיית הביטוח. על פי החוזר, דמי הביטוח ברוטו בתכניות הביטוח (פרמיית הסיכון והעמסות), יכללו את כל התקבולים שמקבל מבטח, ומבטח לא יגבה מהמבוטח כל תקבול אחר כגון גורם פוליסה. הוראות החוזר יחולו על תכניות לביטוח חיים מכל סוג שיימכרו או יחודשו החל מיום 1 בפברואר 2007.

- בחודש פברואר 2007 פרסם המפקח חוזר שעניינו, בין היתר, ביטול העתודה לסיכונים מיוחדים בביטוח חיים. החוזר קובע שיש לבטל את ההפרשה לעתודה לסיכונים מיוחדים החל מהרבעון הראשון של שנת 2007. ביטול העתודה יירשם כפריט מיוחד במסגרת דוח רווח והפסד. החוזר מאפשר לחברות שיחפצו בכך להשלים את יתרת העתודה בשנת 2006 ל- 0.17% מהסכום בסיכון בשייר עצמי.

בחודש ינואר 2007 תוקנה פקודת מס הכנסה לפיה יסווג להון עצמי סכום העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים בשיעור של 0.17% מסכום הביטוח בסיכון אשר היה רשום כעתודה לסיכונים מיוחדים בדוח בשנת המס 2006. הסכום שיווג כאמור, יהיה פטור ממס ודרישת ההון מחברות הביטוח תוגדל באותו סכום (ראו להלן). יתרת העתודה, העולה על הסכום שיווג כאמור, תיזקף לעודפים בארבעה חלקים שווים בשנים 2007 עד 2010 ותחויב במס.

כמו כן, פרסם המפקח טיוטה לתיקון תקנות ההון המינימלי לפיו תקבע דרישת ההון בשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בשייר עצמי ובלבד שדרישת ההון לא תפחת מהסכום של 0.17% מהסכום בסיכון לשנת 2006 (ראו באור מס' 2(ו)) (4 להלן).

ענף הפנסיה

להלן יפורטו מגבלות החקיקה המרכזיות המתייחסות לפעילות החברה בענף הפנסיה וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בתקופת הדוח והנוגעות לענף זה:

3.1.3.17 חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח")

חוק הפיקוח קובע את התנאים לקבלת רישיון מבטח למבקש לנהל קרן פנסיה. לפי חוק הפיקוח, מנורה מבטחים פנסיה רשאית לעסוק בניהול קרנות פנסיה בלבד, ולהחזיק במלוא אמצעי השליטה בחברות בנות לניהול קופות גמל ובחברות בנות בעלות רישיון סוכן ביטוח ("סוכן תאגיד").

3.1.3.18 חוק קופות הגמל

חוק קופות הגמל מסדיר בחקיקה ראשית נושאים שונים הקשורים להקמת קופת גמל וניהולה (ראו גם סעיף 3.1.3.1 לעיל). בנוסף, מחיל חוק קופות הגמל על חברה המנהלת קופת גמל ובכללה קרן פנסיה, את הוראות חוק הפיקוח לעניין מינוי אורגנים ובעלי תפקידים. מכאן, כי מנורה מבטחים פנסיה מחויבת למנות אקטואר, מנהל סיכונים ורואה חשבון מבקר לפי הוראות חוק הפיקוח. בנוסף, ובהתאם להוראות חוק קופות גמל עליה למנות ועדת השקעות, שרוב חבריה נציגים חיצוניים, לצורך קביעת מדיניות ההשקעות של נכסי קרנות הפנסיה ופיקוח על ניהול ההשקעות כאמור.

3.1.3.19 תקנות קופות הגמל

תקנות אלה קובעות, כי ההון העצמי של קרן פנסיה לא יפחת מסכום של 7 מלש"ח (הסכום צמוד למדד החל במדד שפורסם בחודש נובמבר 2001, והתאמה למדד תעשה בכל סוף שנת כספים). נכון למועד דוח זה, דרישת ההון העצמי המזערי של מנורה מבטחים פנסיה, עומדת על סך של כ- 7.5 מלש"ח.

3.1.3.20 חוזרי המפקח

- בחודש אוגוסט 2006 פרסם המפקח חוזר שעניינו צירוף הצהרת מנכ"ל וסמנכ"ל כספים לדוחות הכספיים של קרן פנסיה או חברה המנהלת קרן פנסיה. בחוזר אומצו נוסחי ההצהרות שקבעו הפיקוח על הבנקים ורשות החברות הממשלתיות, שמצידן אימצו את נוסחי ההצהרות שקבעה הרשות לניירות ערך בארה"ב לעניין הגילוי הנאות בדוחות הכספיים. בחודש פברואר 2007 פורסם חוזר הדוחה את תחילתו של החוזר האמור עבור קרנות הפנסיה לתקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007.
- בחודש ינואר 2006 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה קיום סקר עמיתים על הכנת דין וחשבון אקטוארי של קרן פנסיה. מטרת הסקר הינה לבצר ולהבטיח את איכות המאזן האקטוארי והדוח האקטוארי התומך בו. לפי טיוטת החוזר, על כל חברה המנהלת קרן פנסיה תוטל החובה להשלמת ביצוע סקר כאמור לפחות אחת לשנתיים. טיוטת החוזר מפרטת את הדגשים וההוראות הנוגעות לקיום סקר כאמור.
- בחודש אוגוסט 2006 פרסם המפקח חוזר שעניינו דיווח לממונה על נושאי משרה בחברה מנהלת של קרן פנסיה. החוזר נוגע למועמדים למינוי כנושאי משרה שהחברה מצרפת לשורותיה, והוא כולל שאלון פרטים אישיים למועמד, הצהרת המועמד וטופס למילוי על ידי החברה. חוזר זה נועד להגביר את הפיקוח על מינויים של נושאי משרה לחברות אלו.

- בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח טיוטת חוזר בדבר דרך חישוב המאזן האקטוארי ומקדמי התקנון של קרן פנסיה. בחוזר נקבעו הוראות לגבי חישוב המאזן האקטוארי, קביעת הנחות יסוד משותפות לקרנות פנסיה שונות ועוד.
- בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח חוזר מעודכן בעניין דוח חודשי של קרנות הפנסיה שמטרתו, בהמשך לחוזרים קודמים, יצירת דיווח חודשי נרחב, מלא ואחיד של המוצרים הפנסיונים השונים. החוזר מפרט את דרישות הדיווח החודשי מחברות הביטוח לעניין מוצריהם הפנסיונים. לעניין קרנות הפנסיה הושם דגש על הצורך לקיים רישום נפרד של נכסי קרן הפנסיה העומדים כנגד התחייבויותיה לפנסיונרים ושל נכסי קרן הפנסיה העומדים כנגד התחייבויותיה לפנסיונרים שפרשו עד תום שנת 2003.
- בחודש פברואר 2007 פרסם המפקח תיקון לחוזר שעניינו העברת כספים בין קרנות פנסיה חדשות שפורסם בחודש מרץ 2005 (2005-3-17). בהתאם לתיקון, לגבי התקופה שבין תום תקופת הדיווח הכספי האחרונה בגינה נזקף למבוסס העובר עודף או גירעון אקטוארי, לבין מועד העברת הכספים, יש לזקוף ליתרתו הצבורה תשואה דמוגרפית (ולא שיעור עודף אקטוארי או שיעור גירעון אקטוארי). תחילתו של התיקון ביום 4 בפברואר 2007.
- בחודש פברואר 2007 פרסם המפקח חוזר שעניינו עדכון הוראות בדבר הדיווחים הכספיים של חברות מנהלות של קרנות פנסיה חדשות. החוזר בא בהמשך לחוזר 2005-3-22, והוא מרחיב את דרישות הצגת המידע הנוגע לתהליכים, נתונים ובעלי תפקידים שונים בחברה (רואה החשבון המבקר, האקטואר והמבקר הפנימי בחברה). בנוסף, קובע החוזר כי רשימת נכסי הקרן המוגשת לממונה יחד עם הדוחות הכספיים, תסוקר על ידי רואה החשבון המבקר של החברה המנהלת. תחילתו של החוזר בדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2006.

3.1.4 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיות ובתמהיל הלקוחות

(1) ענף ביטוח חיים

היקף הפעילות

בשנת הדוח נרשמה עליה של כ-4.7% בהיקף פרמיית ביטוח חיים של הקבוצה. העלייה הושפעה ממספר גורמים: גידול במכירות חדשות, גיוס סוכנים חדשים, שיפור המצב הכלכלי במשק ועוד.

במכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בשנת הדוח חל גידול של כ-14.9%. הגידול נובע משני מקורות עיקריים:

- סינרגיה בין תחומי הפעילות בקבוצה;
- הגברת החשיבות של מרכיב התשואה בהחלטת הרכישה של הלקוחות והיות הקבוצה מובילה לעניין זה בתחום פעילות זה בשוק.

רווחיות

רווחיות הקבוצה בתחום זה מושפעת מהיקף ההכנסות המורכבות מדמי ניהול, רווח על מרכיב הריסק בפרמיה והכנסות מהשקעות, לעומת ההוצאות, הכוללות הן את תגמול הסוכן ואנשי השיווק (להלן: "הוצאות שיווק") והן את הוצאות התפעול. הכנסות מפוליסה נרשמות לאורך כל חיי הפוליסה, כולל רווחים מהפרמיות והכנסות מרווח על השקעות. הוצאות השיווק מתחלקות לשניים: הוצאות שנרשמות ומשולמות בסמוך למכירת הפוליסה והוצאות שמשולמות לאורך חיי הפוליסה. שילוב אלמנטים אלה, יוצר

מערכת שבה רווחיות הענף תלויה באירועי מכירה בעבר ובהווה, בהמשכיות בעתיד של תשלומי הפוליסה ובהתפתחות הסטטיסטיקה של אירועים ביטוחיים. לתיאור השפעת כללי ה-DAC על רישום הוצאות הרכישה, ראו סעיף 3.1.7 להלן.

כאמור, מושפעת הרווחיות מהפער בין הפרמיה הנגבית בגין הערכת מרכיב הריסק לעלותו בפועל. הארכת תוחלת החיים משפיעה על הרווחיות הן בתוכניות הריסק, והן בתוכניות בהן משולמת קצבה לכל אורך חיי המבוטח. לעניין ניתוח הרווחיות ראו סעיף 2.2.1

תמהיל לקוחות

ראו סעיף 3.4 להלן.

(2) ענף הפנסיה

היקף הפעילות

בשנת 2006 לא חל שינוי בשיעור דמי הניהול המרבי שרשאית מנורה מבטחים פנסיה לגבות בקרן הפנסיה "מבטחים החדשה", שניהולה מהווה את עיקר הפעילות של הקבוצה בתחום הפנסיה. בראשית שנת 2006 חל שינוי במבנה דמי הניהול הנגבים מקרן הפנסיה "מבטחים משלימה" כמפורט להלן בסעיף זה. יחד עם זאת, לנוכח התחרות בענף, מנורה מבטחים פנסיה מעניקה לעמיתי קרנות הפנסיה הטבות בדמי ניהול אשר מיועדות להגדלת הצבירה שלהם בקרן או לרכישת כיסויים ביטוחיים משלימים. הטבות אלו מקטינות את דמי הניהול האפקטיביים הנגבים מעמיתי הקרן. במסגרת מעבר עמיתים בין קרנות פנסיה חדשות, הועברו בשנת 2006, כספי צבירה של עמיתים מקרנות הפנסיה שבניהול מבטחים החדשה לקרנות פנסיה חדשות אחרות בהיקף כספי נטו של כ- 91 מלש"ח (העברות מקרן הפנסיה אל קרנות אחרות בניכוי העברות אל קרן הפנסיה).

רווחיות

סך ההכנסות בשנת הדוח עמד על כ- 182 מלש"ח, לעומת כ- 161 מלש"ח בשנת 2005 - גידול של כ- 13%. הרווח לפני מס בשנת 2006 היה 85 מלש"ח, לעומת 72 מלש"ח בשנת 2005 - גידול של כ- 18%.

בהתאם להוראות תיקון מס' 3 (ראו סעיף 3.1.3.6 לעיל), החל משנת 2006 השתנה שיעור דמי הניהול אותו רשאית מנורה מבטחים פנסיה לגבות מעמיתי "מבטחים משלימה" בגין כספים שהופקדו בקרן פנסיה זו בשנת 2006 ואילך. השינוי לא השפיע מהותית על דמי הניהול שגובה מנורה מבטחים פנסיה מ"מבטחים משלימה". לעניין ניתוח הרווחיות ראו סעיף 2.2.1.

תמהיל לקוחות

ראו סעיף 3.4 להלן.

3.1.5 גורמי הצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

להערכת הקבוצה, גורמי הצלחה הקריטיים בתחום הפעילות הינם, בין היתר, איתור הצרכים של הלקוחות ויכולת שימור הלקוחות, יכולת השיווק וההפצה לגיוס לקוחות חדשים, שימור התיק הקיים, מובילות בתחום התשואה ללקוח, התייעלות בתשומות הייצור תוך שמירה על רמת השירות ושיפור מערכות המידע בתחום זה.

גורמי הצלחה נוספים, ייחודיים לענף קרנות הפנסיה, הינם, בין היתר, התשואה דמוגרפית והיערכות מהירה לשינויים רגולטוריים.

3.1.6 תחליפים למוצרי תחום הפעילות

מוצרי תחום הפעילות לרבות מוצר קופת גמל הינם תחליפיים זה לזה, במידה רבה, אולם התחליפיות אינה מלאה, שכן מוצרי הענפים השונים בתחום אינם בעלי מאפיינים זהים לחלוטין, כפי שיפורט להלן.

בכל הענפים שבתחום ישנם מוצרי חסכון לגיל פרישה, אשר המוצרים התחליפיים העיקריים המתחרים בהם הינם תכניות החסכון בבנקים ופיקדונות למיניהם.

לשינויים רגולטוריים, בעיקר בתחום הטבות המס השונות, בנושא הניוד, חקיקות בכר ותזכיר חוק פנסיית חובה עשויה להיות השפעה מהותית על מידת התחליפיות הפנימית בין מוצרי התחום ועל מידת התחליפיות בינם לבין מוצרים פנסיוניים אחרים.

את מרכיבי הריסק, לרבות הנכות הקצבתית, ניתן לרכוש בקרן הפנסיה כתחליף למוצרי ביטוח החיים. יחד עם זאת, תשלום חד פעמי ("פיצוי") בקרות אירוע ביטוחי ניתן לרכוש רק בחברת ביטוח.

3.1.7 חישוב הוצאות רכישה בביטוח חיים

בתקנות פרטי דין וחשבון נקבע בין היתר, שינוי בכללי הדיווח החשבונאי, לפיו הוצאות רכישה של ביטוחי חיים יפרסו לאורך חיי הפוליסה (להלן: "הוצאות רכישה נדחות – DAC – Deferred Acquisition Costs").

הוצאות רכישה נדחות הינן הוצאות רכישה של עסקי ביטוח חיים הנרשמות כהוצאה בעת תשלומן, ומבוצעות בשנים הראשונות לפוליסה. היות והפרמיות, הנגבות במשך כל תקופת החיים של הפוליסות, כוללות מרכיב לכיסוי הוצאות אלה, ניתן לראותן, במובן חשבונאי, כהוצאות נדחות העומדות להפחתה. בכל מקרה של ביטול או סילוק של פוליסה מתבטלת יתרת כל הוצאות הרכישה הנדחות בגין אותה פוליסה.

שיטת ה-DAC חלה לגבי פוליסות ביטוח חיים הנמכרות החל מיום 1.1.1999, ולפיה ה-DAC יופחת בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנים.

הוצאות רכישה נדחות בגין פוליסות שהופקו עד ליום 31 בדצמבר 1998, ימשיכו להיכלל, כאמור, על בסיס שיטת "ניכוי הציילמר", לפי שיעורים מהפרמיה או מהסכום שבסיכון בהתאם לתוכניות הביטוח השונות. לפרטים נוספים ראו באור 12 לדוחות הכספיים.

בחוזר המפקח לעניין יישום הפחתת הוצאות הרכישה הנדחות בביטוח חיים, הובהר, בין היתר, כי יש לשמור על ערך פדיון מובטח בתוכניות הביטוח השונות.

בשנת 2004, פרסם המפקח תיקון לתקנות ההון המינימלי על פיהן, דרישות ההון העצמי המינימלי יעמדו מיום הפקת הפוליסה בגין פוליסות שיופקו החל מיום 1 בינואר 2005¹, בהיקף של 100% מהוצאות הרכישה הנדחות. תיקון זה, משפיע על שינוי מנגנון התגמול לסוכנים על-ידי פריסת העמלות לאורך חיי הפוליסה, תוך צמצום הוצאות הרכישה הנדחות, מפורט בסעיף 11.2.9 להלן.

נכון ליום 31 בדצמבר 2006 יתרת הוצאות הרכישה הנדחות ב-DAC הייתה כ-568.6 מיליוני ₪.

¹ לגבי פוליסות שהופקו עד ליום 31 בדצמבר 2003 וההפקדות שיבוצעו בגין פוליסות אלו עד ליום 31 בדצמבר 2004 לא חלו שינויים על פי התיקון כאמור.

3.1.8 השקעות כספי ביטוח חיים

השקעות במסגרת ביטוח חיים נועדו לכסות את התחייבויות חברת הביטוח המגולמות בעתודה, כפי שהן מוערכות על ידי האקטואר הממונה.

תקנות דרכי השקעה כוללות הוראות הנוגעות בדבר כללי השקעה של נכסים המוחזקים כנגד ההתחייבויות השונות וכן כללים לעניין דרכי ניהול השקעות המבטח.

עיקר עתודות הביטוח נובעות ממרכיב החיסכון אשר נצבר בפוליסות. קיימת עתודה גם לתשלומי תביעות ריסק (מוות, אי-כושר עבודה, סיעודי וכד') אשר בחלקן צמודות מדד ובחלקן מתנהגות בדומה לפוליסות משתתפות ברווחים, כמפורט להלן.

ביטוח חיים צמוד (פוליסות מבטיחות תשואה)

בגין עתודות של תוכניות ביטוח חיים ששווקו בשנים שעד וכולל 1990 נחתמו בין החברה לבין ממשלת ישראל הסכמי השקעה המכונים "הסכמי ח"ץ" (חיים צמוד) המסדירים את השקעות עתודות הביטוח כאמור באג"ח מיוחדות המונפקות על ידי מדינת ישראל (להלן: "איגרות חוב מיועדות").

איגרות החוב הנ"ל נשאו ריבית צמודה בשיעור שהלך ופחת עם השנים מ- 6.2% ל- 4%. התשואה למבטח נגזרה מריבית איגרות החוב המיועדות, בניכוי מרווח למבטח. במהלך השנים האחרונות פדתה מנורה מבטחים ביטוח בהתאם להסדר עם משרד האוצר, חלק מאיגרות החוב המיועדות והמירה אותן לנכסים בעלי תשואה עודפת. סך ההשקעות החילופיות, השקעות חופשיות במקום איגרות חוב מיועדות, הסתכם ליום 31.12.2006, ב- 648 מלש"ח.

ביטוח חיים משתתף ברווחים (פוליסות תלויות תשואה)

החל מינואר 1991 הנפיקה החברה פוליסות משתתפות ברווחי השקעה. בפוליסות שנמכרו עד ליום 31.12.2003 התשואה למבטחים נקבעת לפי שיעור התשואה המושגת בפועל על ההשקעות, בניכוי דמי ניהול קבועים בגובה 0.6% מהצבירה (בחישוב שנתי) ודמי ניהול משתנים בגובה 15% מהרווחים הריאליים שהושגו.

החל משנת 2004, מנורה מבטחים ביטוח מוכרת פוליסות בהן דמי ניהול קבועים בלבד בגובה עד 2% מהצבירה.

הפוליסות כאמור לעיל מכונות פוליסות משתתפות ברווחים, היינו, פוליסות שבהן כספי החיסכון מושקעים באפיקי השקעות שונים. הרווחים שנובעים מהשקעות אלו נזקפים על מרכיב החיסכון בפוליסה. בפוליסות מעורב (מסורתית) כמפורט בסעיף 3.2 להלן, כאשר ההשקעות מניבות תשואות חיוביות, מתווסף בonus לסכום הביטוח או ערך הפדיון, או לחילופין כאשר הן מניבות תשואות שליליות - מקזזים אותן מסכום הביטוח/מהפדיון או שהמבטח משלם פרמיה נוספת. בפוליסות מסוג "עדיף" כמפורט בסעיף 3.2 להלן, מנגנון זה אינו קיים בדרך כלל. במידה ונגרם הפסד ריאלי בהשקעות, לא נגבים דמי ניהול משתנים עד לכיסוי ההפסד.

לתיאור מערך ההשקעות של הקבוצה, ראו סעיף 10.3 להלן.

לפירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים ראו נספח א' לדוחות הכספיים.

3.1.9 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

לתיאור השינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ראה סעיף 3.6 להלן.

3.1.10 ענף הפנסיה – דמי ניהול

ענף הפנסיה: להלן פרטים על שיעור דמי הניהול הסטטוטוריים ושיעור דמי הניהול שנגבו בפועל בשנים 2005 ו-2006:

2005	2006				
6%	6%	מדמי הגמולים	שיעור דמי ניהול סטטוטוריים	מבטחים החדשה	
0.50%	0.50%	מנכסי הקרן			
4.31%	4.57%	מדמי הגמולים	שיעור דמי הניהול שנגבו בפועל		
0.44%	0.39%	מנכסי הקרן			
0.31%	0.67%	מדמי הגמולים	שיעור ההטבות שניתנו למבוטחים (כולל עמלות לסוכנים)		
---	---	מנכסי הקרן			
4%	3.9%	מדמי הגמולים	שיעור דמי ניהול, נטו כולל הטבות ועמלות		
0.44%	0.39%	מנכסי הקרן			
3%	---	מדמי הגמולים	שיעור דמי ניהול סטטוטוריים		מבטחים משלימה
0.5%	0.5%	מנכסי הקרן הנובעים מהפקדות עד 31.12.05			
---	2.00%	מנכסי הקרן מהפקדות החל מ- 1.01.06			
---	---	מדמי הגמולים	שיעור דמי הניהול שנגבו בפועל		

2005	2006		
0.5%	0.5%	מנכסי הקרן הנובעים מהפקדות עד 31.12.05	
0.5%	0.5%	מנכסי הקרן מהפקדות החל מ- 1.01.06	
---	---	מדמי הגמולים	שיעור ההטבות שניתנו למבוטחים (כולל עמלות לסוכנים)
---	---	מנכסי הקרן	
---	---	מדמי הגמולים	שיעור דמי ניהול, נטו כולל הטבות ועמלות
---	---	מנכסי הקרן	

3.2 מוצרים ושירותים

כללי

המוצרים הנמכרים בתחום זה הינם בביטוח חיים – פוליסות ביטוח ובקרנות הפנסיה - זכויות על פי תקנונים. המוצרים נמכרים לעיתים כשהם משולבים זה בזה.

(1) ביטוח חיים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או תקנון, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה ו/או התקנון.

(א) תיאור כללי

הקבוצה משוקקת פוליסות ביטוח מנהלים, פוליסות ביטוח לעצמאיים (הכפופות לתקנות קופות גמל) וכן פוליסות ביטוח פרט. פוליסות אלה (הכפופות לתקנות קופות גמל או שאינן כפופות להן) יכולות לכלול מרכיב חיסכון הוני או קצבתי או שילוב ביניהם וכן מרכיבי ריסק למיניהם, או כל אחד מהמרכיבים שהוזכרו בנפרד מאחרים (ריסק לסוגיו בלבד או חיסכון לסוגיו בלבד).

מסלול הוני

הינו מסלול המעניק למבוטח אפשרות למשוך את ערכי הפדיון בסכום חד פעמי, בכפוף לתנאי הפוליסה והוראות הדין.

מסלול קצבה

הינו מסלול בו זכאי המבוטח לקצבה לכל ימי חייו, בהתאם לנוסחה שנקבעה בפוליסה.

להלן פירוט סוגי המוצרים העיקריים בביטוחי חיים שמשווקת הקבוצה:

פוליסת "סטטוס"

פוליסת ביטוח שהחליפה החל משנת 2004 את פוליסת הביטוח "עדיף" הנזכרת להלן. בפוליסה זו קיימת הפרדה מוחלטת בין מרכיבי הריסק, החיסכון וההוצאות. הפוליסה משווקת הן כפוליסת ביטוח מנהלים (סטטוס מנהלים), הן כפוליסת ביטוח פרט (סטטוס פרט) והן כפוליסות ביטוח לעצמאיים (סטטוס תגמולים לעצמאיים). בפוליסות ביטוח סטטוס סכום הביטוח והפרמיה יכולים להשתנות על פי החלטת המבוטח, בכפוף לתנאי החיתום. פוליסה מסוג סטטוס הינה פוליסת ביטוח במסלול הוני או קצבתי, על פי בחירת המעסיק או המבוטח.

פוליסת TOP FINANCE*

פוליסת ביטוח הכוללת מרכיב חיסכון בלבד, המשווקת הן כפוליסת פרט והן כפוליסה לעצמאיים.

פוליסת TOP FINANCE קופה מרכזית לפיצויים*

פוליסת ביטוח הכוללת מרכיב חיסכון בלבד ומאפשרת למעסיק לצבור את התחייבויותיו לתשלום פיצויים לעובדיו, הכל בכפוף לתקנות קופות גמל.

פוליסת "עדיף"

עד לסוף שנת 2003 שיווקה הקבוצה פוליסת ביטוח "עדיף" בה דמי הביטוח מפוצלים בין מרכיב הריסק (כולל הוצאות) לבין מרכיב החיסכון, אשר היחס ביניהם נקבע על ידי בעל הפוליסה או המבוטח.

פוליסת "מעורב" (מסורתי)

עד לסוף שנת 2003 שיווקה הקבוצה פוליסת ביטוח מסוג "מעורב" (מסורתי), אשר בה סכום הביטוח מורכב ממרכיב החיסכון בתוספת מרכיב הריסק כשהם שלובים יחדיו. בקרות מקרה ביטוח (מוות או תום תקופה) משולם סכום הביטוח הקבוע הנקוב בפוליסה.

בכל סוגי הפוליסות הנ"ל, רשאי המבוטח/בעל הפוליסה לפדות את הפוליסה לפני הגיעה למועד תום התקופה, על-פי ערכי הפדיון הנקובים בה, ובכפוף לתקנות קופות גמל או כל הסדר תחיקתי אחר החל על הפוליסה, לפי העניין.

* נתוני הפרמיות והתביעות של פוליסות אלה אינם נכללים בדוח עסקי ביטוח חיים.

ב) סוגי תוכניות ביטוח בענף ביטוח החיים

להלן פירוט תוכניות הביטוח העיקריות המשוקות על ידי הקבוצה החל משנת 2004:

ביטוח מנהלים

פוליסות ביטוח המשלבות חסכון, ריסק (מוות) ולעיתים כיסוי למקרה אובדן כושר עבודה כמרכיב בתנאים הסוציאליים במסגרת יחסי עובד-מעביד.

הפרמיה מהווה אחוז מוסכם משכרו של המבוטח, כפי שמתעדכן מעת לעת, פוליסות אלה כפופות לתקנות קופות גמל.

קהל היעד לפוליסות ביטוח המנהלים הינו מעסיקים ובעלי שליטה בחברות המעוניינים לרכוש לעובדיהם או לעצמם, בהתאמה, ביטוח מנהלים במסגרת יחסי עובד-מעביד.

ביטוח פרט

פוליסות ביטוח ללקוחות פרטיים הכוללות ריסק או כיסוי למקרה אובדן כושר עבודה ולעיתים משלבות גם מרכיב חיסכון.

קהל היעד לפוליסות ביטוח פרט הינו לקוחות פרטיים, שכירים ועצמאים כאשר הפוליסות לעצמאים כפופות לתקנות קופות גמל.

ביטוח חיים ריסק טהור

פוליסות מסוג ריסק המעניקות תשלום למוטבים של מלוא סכום הביטוח, בתשלום אחד, בכל מקרה של מות המבוטח, למעט במקרה של התאבדות במהלך השנה הראשונה.

פוליסות ביטוח חיים ריסק טהור משוקות על ידי הקבוצה, הן ליחידים כפוליסות ביטוח חיים "ריסק פרטי" והן כהרחבה לפוליסות ביטוח חיים אחרת, כגון סטטוס.

במסגרת פוליסות ביטוח "ריסק פרטי" משוקות הקבוצה פוליסות ביטוח ריסק משכנתא, המבטחת את חיי הלווה בגובה יתרת ההלוואה בשילוב ביטוח מבנה הדירה.

פוליסות מסוג ריסק קבוצתי משוקות בדרך כלל למעסיקים המעוניינים לבטח את הפרטים בקבוצה בכיסוי למקרה מוות בלבד על פי תקנות ביטוח חיים קבוצתי.

ביטוח אובדן כושר עבודה

כיסוי לאובדן כושר עבודה מעניק למבוטח, לאחר תקופת המתנה, תשלום חודשי ושחרור מתשלום פרמיה בפוליסה במקרה של נכות הגורמת לאובדן כושר עבודה, מלא או חלקי, כתוצאה ממחלה או תאונה. כיסוי זה נמכר בד"כ ככיסוי נוסף לפוליסות הביטוח אחרות כגון סטטוס.

הפוליסה כאמור נמכרת ללקוחות שכירים, עצמאיים ופרטיים.

פוליסות מסוג אובדן כושר עבודה קבוצתי משוקות בדרך כלל למעסיקים המעוניינים לבטח את הפרטים בקבוצה בכיסוי למקרה של אובדן כושר עבודה בלבד. פוליסות אלה ישוקו החל מיום 1.4.07 בהתאם לתקנות מיוחדות שהותקנו לעניין זה.

ביטוח סיעודי

תוכנית המעניקה למבוטח פיצוי חודשי במקרה בו המבוטח הינו במצב סיעודי, שאינו מאפשר ביצוע פעילות יומיומיות בסיסיות, כולן או חלקן, בהתאם לתנאי הפוליסה. הפיצוי כאמור משולם כל עוד המבוטח במצב סיעודי, אך לא יותר מהתקופה הנקובה בפוליסה.

פוליסה זו נמכרת בעיקר ללקוחות פרטיים.

ביטוח מחלות קשות

פוליסה המבטיחה למבוטח קבלת פיצוי כספי חד פעמי במקרה של גילוי מחלה קשה מתוך רשימת מחלות מוגדרת ובהתאם לתנאי הפוליסה.

הפוליסה נמכרת ללקוחות פרטיים.

אחר

(א) ביטוח ריסק למקרה מוות מתאונה

"מוות מתאונה" הינו כיסוי נוסף המעניק למוטבים בעת מקרה מוות של המבוטח כתוצאה מתאונה, סכום כספי חד-פעמי בנוסף לסכום הביטוח היסודי.

(ב) ביטוח למקרה נכות מתאונה

כיסוי נוסף המעניק סכום כספי חד-פעמי במקרה של נכות עקב תאונה. במקרה של נכות מלאה ותמידית ישולם סכום הביטוח במלואו, ובמקרה של נכות חלקית ישולם סכום ביטוח יחסי מתוך סכום הביטוח המלא בהתאם לטבלה הקבועה בפוליסה.

(ג) ביטוח למקרה נכות מקצועית

הרחבה לפוליסה המעניקה למבוטח סכום כספי חד-פעמי במקרה של תאונה או מחלה שבעקבותיהם נשלל מהמבוטח באופן מוחלט ותמידי הכושר לעסוק במקצועו או בעיסוק אחר סביר ומתאים. במקרה של נכות מלאה ותמידית ישולם סכום הביטוח במלואו, ותבוטל הפוליסה על כל הכיסויים האחרים שבה, ובמקרה של נכות חלקית ישולם סכום הביטוח באופן יחסי לפי שיעור הנכות.

כל הפוליסות כאמור נמכרות ללקוחות המבקשים לשפר את פוליסת ביטוח החיים שלהם.

(2) פנסיה

(א) קרן פנסיה חדשה מקיפה "מבטחים החדשה"

קרן פנסיה חדשה מקיפה, שהוקמה בשנת 1995, בה מבטחים עובדים שכירים ועצמאים (עובדים-עצמאים, עובדים-שכירים המפקידים כספים בקרן במעמד עצמאי ועצמאים שאינם עובדים), שהחלו להיות מבטחים בקרן פנסיה משנת 1995 ואילך. הקרן מעניקה כיסויים למקרי מוות, אובדן כושר עבודה ופרישה לפנסיה בגיל זקנה כמפורט בתקנון הקרן. ההפקדות לקרן מוגבלות בתקרה של עד 20.5% מכפל השכר הממוצע במשק.

היקף דמי הגמולים שגבתה החברה המנהלת (בקרנות המנוהלות על ידה) בשנת 2006 הינו כ- 2.5 מיליארד ₪ והיקף הנכסים שלה, לסוף שנת 2005, הינו כ-17.3 מיליארד ₪.

במבטחים החדשה קיימים כ-490,000 עמיתים, מתוכם למעלה מ-230,000 עמיתים פעילים. הקרן משלמת קצבה ל-2,500 זכאים (גמלאים, נכים ושארים) עבור כ-1,900 עמיתי הקרן הזכאים לקצבה.

זכויות וחובות העמיתים נקבעות בתקנון הקרן אשר היה מבוסס, עד שנת 2005, על שיטה של צבירת "מנות פנסיה", המחושבות באמצעות הכפלת דמי הגמולים המופקדים בקרן במקדם המתאים בתקנון. בגיל פרישה זכאי העמית לפנסיה זקנה השווה לסכום מנות הפנסיה שצבר המוכפל במקדם אקטוארי שנקבע על פי הוראות התקנון.

בחודש מרס 2005 נכנס לתוקפו תקנון חדש, שהוכן לפי דרישתו של המפקח, הערוך בהתאם להוראות חוזר פנסיה 9/2004, שעניינו הוראות לניהול קרן פנסיה חדשה מקיפה כ"קרן תשואה". לפי הוראות התקנון החדש ייצבר לזכות כל עמית בקרן סכום צבור, שחלוקתו במקדם אקטוארי מתאים תניב את פנסיית הזקנה שיהיה זכאי לה בגיל הפרישה, לפי נתוני הפנסיה שהעמית קבע. כמו כן, יוענק לעמית כיסוי ביטוחי למקרי נכות ומוות לפני גיל הפרישה. היקף הכיסויים ייקבע לפי מסלול הפנסיה בו בחר העמית (מבין שבעה מסלולים אפשריים, כמפורט להלן), ולפי גילו במועד הצטרפותו לקרן והתפתחות השכר שלו, והכל בכפוף להסדר התחיקתי.

התקנון החדש כולל הוראות מעבר, לפיהן הומרו מנות הפנסיה הצבורות לזכות עמיתים קיימים לסכום צבור. תקנון זה תוקן מאז אישורו לראשונה מספר פעמים.

להלן שבעת מסלולי הביטוח:

- א. **מסלול כללי** - מסלול מאוזן, המיועד למי שמעוניין כי הפנסיה שתשתלם לו ולמשפחתו במקרה של אובדן כושר עבודה או פטירה תהיה קרובה לפנסיית הזקנה הצפויה בגיל הפרישה; מסלול זה הוא מסלול ברירת המחדל ב"מבטחים החדשה";
- ב. **מסלול עתיר חסכון** - המיועד למי שמעוניין לקבל פנסיה נמוכה יותר (באופן משמעותי) במקרה של אובדן כושר עבודה או פטירה, אך פנסיית זקנה גבוהה יותר;
- ג. **מסלול עתיר ביטוח** - המיועד למי שמעוניין לקבל פנסיית זקנה נמוכה (באופן משמעותי) מזו שלפי המסלול הכללי, אך פנסיה גבוהה יותר במקרה של אובדן כושר עבודה או פטירה;
- ד. **מסלול נכות מוגבר** - המיועד למי שמעוניין לקבל פנסיית זקנה נמוכה (באופן משמעותי) מזו שלפי המסלול הכללי, פנסיה נמוכה מאד במקרה של פטירה, אך פנסיה גבוהה יותר במקרה של אובדן כושר עבודה;
- ה. **מסלול שאירים מוגבר** - המיועד למי שמעוניין לקבל פנסיית זקנה נמוכה (באופן משמעותי) מזו שלפי המסלול הכללי, פנסיה נמוכה מאד במקרה של אובדן כושר עבודה, אך פנסיה גבוהה יותר במקרה של פטירה;
- ו. **מסלול משולב מוטה חסכון** - שילוב בין המסלול הכללי לבין המסלול עתיר החסכון;
- ז. **מסלול משולב מוטה ביטוח** - שילוב בין המסלול הכללי לבין המסלול עתיר הביטוח;

(ב) קרן פנסיה חדשה כללית "מבטחים משלימה"

"מבטחים משלימה" היא קרן פנסיה חדשה כללית (המכונה "קרן כללית" או "קרן משלימה") המיועדת להפקדות דמי גמולים משכר העולה על כפל השכר הממוצע במשק ולהפקדות חד-פעמיות לצורך רכישת קצבה בגיל פרישה. הקרן הוקמה בשנת 1997, היקף דמי הגמולים שגבתה בשנת 2006 הינו כ-6.5 מלש"ח והיקף הנכסים המנוהלים בה בסוף שנת 2006 הסתכם בכ-123 מלש"ח.

לפי התקנון הקיים של "מבטחים משלימה" ניתנות זכויות לפנסיה בגיל זקנה בלבד, והיא אינה מעניקה כיסוי ביטוחי למקרי נכות ומוות לפני גיל הזקנה. במהלך תקופת הפקדת דמי הגמולים בקרן נצבר לזכות העמית סכום, המומר לפנסיה בעת הפרישה לפנסיית זקנה, בהתאם למקדם האקטוארי המתאים לנתוני הפרישה שבחר בהם העמית (גיל הפרישה שבחר, הבטחת תשלומים לתקופה מוגדרת, זכאות לפנסיית שאירים אחרי פטירתו). אחרי פטירתו של הפנסיונר משולמת לאלמנתו פנסיית שאירים, בשיעור שנקבע לגביה במועד פרישתו של העמית לפנסיה.

משיכת כספים מקרן הפנסיה שלא בדרך של קצבה נעשית לפי הוראות תקנה 41 כט לתקנות קופות הגמל, ובהתאם להן משיכת כספים כזו הינה של הסכום הצבור לזכות העמית בקרן.

בראשית שנת 2006 הגישה מנורה מבטחים פנסיה לאישור הממונה תקנון חדש עבור "מבטחים משלימה" הערוך בהתאם להוראות חוזר פנסיה 14/2005, שענינו הוראות לניהול קרן פנסיה חדשה כללית. בתקנון המוצע ניתן כיסוי פנסיוני מקיף (לפנסיית זקנה, לפנסיית נכות במקרה של אובדן כושר עבודה בגיל העבודה ולפנסיית שאירים במקרה של פטירה בגיל העבודה) ב"מבטחים משלימה", במסלולי ביטוח שונים שביניהם יוכל העמית לבחור, אך נשמרת האפשרות לבחור במסלול פנסיית יסוד (ללא כיסויים ביטוחיים למקרי נכות או פטירה בגיל העבודה). עד מועד פרסום דו"ח זה, טרם אושר התקנון החדש המוצע.

3.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

(1) ביטוח חיים

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים* בשנת 2006 עמדו על סך של כ- 1,492,000 אלפי ש"ח, המהוות 45.6% מסך כל הכנסות מפרמיות של מנורה מבטחים ביטוח.

* נתוני הפרמיות והתביעות של פוליסות Top Finance אינם נכללים בדוח עסקי ביטוח חיים.

להלן נתונים בדבר החלק היחסי של סוגי פוליסות ביטוחי החיים שמשווקת הקבוצה מהפרמיה של תיק ביטוח החיים של הקבוצה (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2006:

סה"כ	אחר	מבטיח תשואה	משתתף ברווחים	
451,170	---	28,379	422,791	ביטוח מנהלים:
46,595	---	28,689	17,906	עדיף
193,837	---	---	193,837	מסורתי
				פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
135,942	---	6,499	129,443	ביטוח פרט:
125,718	---	45,775	79,943	עדיף
102,103	---	---	102,103	מסורתי
				פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
142,764	---	10,957	131,807	ביטוח ריסק פרט
15,016	15,016	---	---	ביטוח ריסק קבוצתי
154,579	9,636	11,959	132,984	ביטוח אובדן כושר עבודה
35,581	308	6,068	29,205	ביטוח סיעודי
58,317	689	4,522	53,106	ביטוח מחלות קשות
30,386	1,605	3,741	25,040	אחר
1,492,008	27,254	146,589	1,318,165	סה"כ פרמיות
11,795,548	66,645	3,518,455	8,210,448	התחייבויות ביטוחיות

נתונים לשנת 2005:

סה"כ	אחר	מבטיח תשואה	משתתף ברוחים	
				ביטוח מנהלים:
469,083	---	29,085	439,998	עדיף
52,335	---	31,963	20,372	מסורתי
117,896	---	---	117,896	פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
				ביטוח פרט:
175,286	---	8,495	166,791	עדיף
159,751	---	55,610	104,141	מסורתי
35,996	---	---	35,996	פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
127,900	---	5,265	122,635	ביטוח ריסק פרט
15,987	15,987	---	---	ביטוח ריסק קבוצתי
144,661	3,417	12,293	128,951	ביטוח אובדן כושר עבודה
30,919	230	38	30,651	ביטוח סיעודי
62,558	877	4,672	57,009	ביטוח מחלות קשות
32,034	1,718	3,941	26,375	אחר
1,424,406	22,229	151,362	1,250,815	סה"כ פרמיות
10,509,099	51,600	3,520,633	6,936,866	התחייבויות ביטוחיות

נתונים לשנת 2004:

סה"כ	אחר	מבטיח תשואה	משתתף ברוחים	
				ביטוח מנהלים:
523,973	---	27,270	496,703	עדיף
57,939	---	32,172	25,767	מסורתי
20,722	---	---	20,722	פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
				ביטוח פרט:
188,576	---	7,059	181,517	עדיף
166,354	---	57,938	108,416	מסורתי
9,871	---	---	9,871	פוליסות שהונפקו החל מ-1.1.2004
96,276	---	7,568	88,708	ביטוח ריסק פרט
13,965	13,965	---	---	ביטוח ריסק קבוצתי
137,644	1,723	15,370	120,551	ביטוח אובדן כושר עבודה
26,069	49	47	25,973	ביטוח סיעודי
51,276	922	5,049	45,305	ביטוח מחלות קשות
40,899	1,757	4,816	34,326	אחר
1,333,564	18,416	157,289	1,157,859	סה"כ פרמיות
9,201,004	40,156	3,509,436	5,651,412	התחייבויות ביטוחיות

(2) פנסיה

להלן נתונים אודות הכנסות מנורה מבטחים פנסיה מקרנות הפנסיה שבניהולה:

2004	2005	2006	
			הכנסות מדמי ניהול:
14,067	64,964	77,107	דמי ניהול מנכסים
34,055	133,309	147,730	דמי ניהול מדמי גמולים
(4,682)	(44,766)	(51,233)	(בניכוי תמריצי מכירה לעמיתים)
43,440	153,507	173,604	סה"כ
19,982	72,417	85,384	רווח לפני מיסים
588,029	2,212,807	2,472,734	דמי גמולים שנגבו
12,202,008	14,577,784	17,329,307	סכום הנכסים המנוהלים לסוף השנה

3.4 לקוחות

לקוחות הקבוצה בתחום הפעילות הינם מפוזרים, באופן שאין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה. כמו כן אין לקוח בודד שהכנסות הקבוצה ממנו מהוות 10% ומעלה מסך הכנסות הקבוצה בדוחותיה המאוחדים.

(1) ביטוח חיים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפרמיה בין מעבידים, מבטחים פרטיים ועצמאיים ומבטחים קולקטיביים (באחוזים) לשנת 2006*:

%	באלפי ₪	הלקוח
52.1	777,070	מעבידים
46.1	687,684	מבטחים פרטיים ועצמאיים
1.8	27,254	קולקטיביים
100	1,492,008	סה"כ

* נתוני הפרמיות והתביעות של פוליסות Top Finance אינם נכללים בדוח עסקי ביטוח חיים.

שיעור הפדיונות מעתודה ממוצעת לשנת הדוח עמד על כ- 4.59% לעומת כ-4.73% לשנת 2005.

יצוין, כי למיטב ידיעת הקבוצה, אין לה לקוחות קבועים או לקוחות בעלי מאפיינים קבועים, מעבר לסיווג המפורט בטבלה שלעיל.

(2) פנסיה

להלן התפלגות דמי הגמולים בין מעסיקים ועצמאים:

%	דמי גמולים בשנת 2006 באלפי ₪	הלקוח
98.3	2,433,762	מעסיקים
1.7	40,236	מבטחים פרטיים ועצמאיים
100	2,473,998	סה"כ

כללי

במסגרת רפורמת בכר (ראה גם בסעיף 3.1.3.1 לעיל) הוגדרו, כאמור, 2 סוגי מפיצים למוצרים פנסיונים:

- משווק פנסיוני – סוכן ביטוח או סוכן שיווק פנסיוני (שהינו עובד המבטח) אשר הינו בעל זיקה למבטח (ו/או לכל יצרן אחר של מוצרים פנסיונים) המתווך בעסקת הרכישה של המוצר הפנסיוני בהמשך להליך ייעוץ אישי שקיים עם הלקוח.
- יועץ פנסיוני – אדם או תאגיד שאינו בעל זיקה למבטח ו/או לכל יצרן אחר של מוצר פנסיוני ואשר מציע את המוצר הפנסיוני בהמשך להליך ייעוץ אישי שקיים עם הלקוח.

על פי הרפורמה חלה על המשווקים כמו גם על היועצים בתחום חובה למתן ייעוץ מיטבי (Best Advice).

הייעוץ המיטבי מחולק על פי החוק לשני שלבים עיקריים. השלב הראשון מתמקד בהתאמות סוג המוצר הפנסיוני והשלב השני מתמקד בבחירת המוצר הפנסיוני המתאים ובבחירת הגוף המוסדי (חברת ביטוח, קרן פנסיה או קופת גמל). המשווק הפנסיוני מחויב, בין היתר, בגילוי הזיקה שלו לגופים המוסדיים אותם הוא משווק אך בכל מקרה חייב להתאים את המוצר הפנסיוני לצורכי הלקוח והעדפותיו.

בהמשך לחובה שהוטלה על הבנקים במסגרת רפורמת בכר למכור את החזקותיהם בקופות הגמל וקרנות נאמנות (מהלך שהחל ברבעון הרביעי של שנת 2005) הותר לבנקים לפעול כיועצים פנסיונים וזאת באמצעות עובדים שיוכשרו לכך ויקבלו רישוי מתאים ולרבות ביצוע עסקאות בעקבות אותו ייעוץ.

לבנקים הותר, בשלב הראשון להפיץ קרנות פנסיה ובעתיד (החל משנת 2010) גם תכניות ביטוח חיים וזאת בנוסף לקופות גמל ששווקו על ידם עד כה. משמעות הדבר היא כי הבנקים כיועצים פנסיונים יגרמו, קרוב לוודאי, בשל פריסתם הגדולה ונגישותם הרבה לציבור, להתרחבות פעילות ההפצה בתחום. למיטב ידיעתה של הקבוצה, נכון למועד דוח זה הותר לבנק איגוד בלבד לשמש כיועץ פנסיוני, לעצמאיים בלבד.

באשר לסוכנים, סל המוצרים המשווק על ידם, נכון להיום, רחב יותר מזה של הבנקים באשר הוא כולל את כל המוצרים הפנסיונים ובפרט מוצרי ביטוח חיים של חברות הביטוח שכאמור בשלב זה נאסר על הבנקים להפיצם.

היבט נוסף הנוגע להבחנה בין הבנקים לבין סוכני הביטוח הינו העובדה שהבנקים רשאים לייעץ ולהפיץ את המוצרים הפנסיונים אך ורק בין כותלי הסניפים בעוד שסוכני הביטוח רשאים לפנות ולשווק את המוצרים הנ"ל ללקוח בכל מקום ובכלל זה במקום עבודתו או בביתו ובמועד המתאים ללקוח.

עוד יצוין, כי דרישות הרישוי וההסמכה של סוכן פנסיוני חדש הורחבו והפכו מורכבות יותר ולכן עשוי הדבר להשפיע על היצע סוכני הביטוח.

לחברה אין סוכן אשר היקף פעילותו בתחום עולה על 10%.

באופן מסורתי הקבוצה משווקת את מוצריה באמצעות סוכנים עצמאיים. לתיאור מערך הסוכנים של הקבוצה, ראו סעיף 10.7.1 להלן.

(1) ביטוח חיים

התגמול לסוכני ביטוח מורכב מ- 3 סוגים עיקריים: עמלה שוטפת, תגמול בגין עמידה ביעדים ודמי גבייה (בגין פוליסות ישנות) ואינו זהה בין כל המשווקים*.

סך העמלות מסך דמי הביטוח בתחום ביטוח החיים, בשנת הדוח, עמד על כ- 10.8%.

שיעור העמלה הממוצעת מהפרמיה המשונתת החדשה עמד על כ- 17.2%.

מערך סוכני הביטוח מהווה את ערוץ ההפצה העיקרי של מוצרי ביטוח חיים. לחברה אין אף סוכן שהיקף ההכנסות שבתיווכו עולים על 10%.

בעקבות השינויים שחלו בשנת 2004 בתוכניות הביטוח, שינתה הקבוצה, החל משנה זו, את מבנה העמלות בביטוח חיים לעמלות המשתלמות בשיעור דומה לתקופות ארוכות.

בעקבות נייר העמדה שפרסם המפקח בנושא קווים מנחים למוצרי ביטוח חיים שנת 2007, ייתכנו גם השלכות לעניין מבנה העמלות לסוכני הביטוח.

בחודש ינואר 2005 פרסם המפקח חוזר בדבר הוראות למתן הלוואות לסוכני ביטוח אשר מפרט את התנאים והמגבלות למתן הלוואות. החוזר האמור קובע במפורש את הבטוחות שעל הסוכן להמציא כדי לקבל הלוואות וכן קובע במפורש את המגבלות במתן הלוואות בשעבוד עמלה עתידית המגיעה לו. במקרים מסוימים ניתנו על חשבון העמלות מקדמות לתקופות שונות. מקדמות הניתנות מעבר להוראות החוזר הינן נכס לא מוכר היוצר דרישת הון.

(2) פנסיה

מנורה מבטחים פנסיה משווקת את המוצרים הפנסיוניים שלה באמצעות מערך של מנהלי תיקי לקוחות אשר פזורים ברחבי הארץ ואשר עומדים בקשר רצוף עם מעסיקים ועם עמיתים של הקרן. מערך השירות למעסיקים ולעמיתים כולל פריסה ארצית באמצעות כ-17 לשכות שירות, אישי הניתן על ידי מוקד שירות לקוחות משוכלל ומתקדם (Contact Center), אתר אינטרנט המספק, בנוסף למידע כללי בנושאי פנסיה, גם מידע אישי לעמית ולמעסיק ומנהלי תיקי הלקוחות המספקים שירות ברמת המעסיק והעמית.

מנורה מבטחים פנסיה משתפת פעולה עם מספר סוכנויות הסדר/סוכנים. שיתוף פעולה זה נוצר עקב רצון של חלק מהמפעלים בקבלת טיפול כולל בתנאים הסוציאליים של עובדיהם, טיפול שכולל גביה ושילוב בין מוצרים שונים כמו קרנות פנסיה, ביטוחי מנהלים, קופות גמל.

חלק מהטיפול המשולב במפעלים שרוב עובדיהם מבטחים בקרנות הפנסיה שבניהול מנורה מבטחים פנסיה נעשה על-ידי אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ, שהינה סוכנות ביטוח בשליטה מלאה של מנורה מבטחים ביטוח; סוכנות זו משמשת כסוכנות הסדר לכל דבר ועניין.

סוכנויות ההסדר והסוכנים מתוגמלים בדרך כלל על ידי מנורה מבטחים ביטוח עבור מכירת קרנות פנסיה חדשות, על פי הכללים הנהוגים במנורה מבטחים ביטוח; הטיפול בעמיתים האמורים נעשה על ידי הסוכנים. תגמול הסוכנים ומנהלי ההסדר כאמור נעשה באמצעות תשלום עמלה בגובה חלק מדמי הניהול אותם גובה מנורה מבטחים פנסיה.

למנורה מבטחים פנסיה אין ערוץ הפצה המניב 10% או יותר מהיקף דמי הגמולים הנגבים בקרנות הפנסיה שבניהולה.

* נתוני הפרמיות של פוליסות Top Finance אינם נכללים בדוח עסקי ביטוח חיים.

3.6 ביטוח משנה

התקשרויות הקבוצה בביטוחי משנה כאמור להלן הינן ארוכות טווח והן נקבעות לפי תוכניות הביטוח ואינן קצובות בזמן, למעט כיסוי קטסטרופות (כולל מלחמה) המתחדש מדי שנה. חוזי ביטוח המשנה נחתמים ו/או מתחדשים מדי שנה והם תקפים לגבי פוליסות ביטוח חדשות.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ₪):

שם מבטח המשנה	דירוג S&P	מדינה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה
General & Cologne Life Re of America	AAA	ארה"ב	14,522	13%
Munich Reinsurance	A+	גרמניה	27,293	25%
GE FRANKONA*	AA-	גרמניה	16,718	16%
Swiss Reinsurance	AA-	שוויץ	47,908	44%

* בחודש ספטמבר 2006 רכשה SWISS Re את GE FRANKONA.

התפלגות פרמיית ביטוח משנה בתחום:

קבוצת דרוג מרכזת דירוג S&P	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח המשנה (באלפי ₪)	שיעור מסה"כ לתחום פעילות
A- ומעלה	107,020	99%
BBB- עד BBB+	---	---
נמוך מ- BBB-	758	1%
סה"כ	107,778	100%

לפירוט הנושא ברמת הקבוצה, ובכלל זה לתיאור סוגי ביטוח המשנה העיקריים ומדיניות החברה לעניין ביטוח משנה בענף ביטוח החיים, ראו סעיף 10.4 להלן. לפרטים נוספים בדבר ביטוח משנה ראו גם באור 2 בדוחות הכספיים.

3.7 ספקים ונותני שירותים

הקבוצה רוכשת מוצרים ושירותים לצורך פעילותה השוטפת בתחום הפעילות ממספר רב של ספקים ובכלל זה ספקי ציוד ותחזוקה, ספקי שירותים משפטיים, חוקרים, ספקי תוכנה וחומרה, ספקי שירותים רפואיים ועוד.

לקבוצה אין תלות בספקים ונותני שירותים, למעט כמפורט להלן:

בשנת 2003 הקבוצה התקשרה עם חברת סאפיינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ (להלן: "סאפיינס") בפרויקט לפיתוח מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים ("מערכת טופז"). על רקע רכישתה של מנורה מבטחים פנסיה בשנת 2004 ושינויים רגולטוריים בתחום הפעילות כמו גם התפתחות עסקית של הקבוצה, התקשרה הקבוצה עם הספק הנ"ל בפרוייקט נוסף לפיתוח מערכת לניהול מערך הפנסיה והגמל. הקבוצה שילמה לספק בשנת הדוח סך של 20.7 מלש"ח, המהווה 8.5% מסך כל ההוצאות בתחום.

3.8.1 תנאי התחרות בתחום הפעילות והמתחרים העיקרייםכללי

הרפורמות שחלו בתחום, שהן בעיקרן הרפורמות בתחום ביטוח חיים (החל משנת 2004), הרפורמות בענף הפנסיה בשנים 2003-2004, וכניסת חברות הביטוח לפעילות הפנסיה תוך הרחבת מערך ההפצה של הפנסיה באמצעות סוכנים, ביטול החסמים על המעברים בקרנות הפנסיה והרפורמות בשוק ההון (רפורמת בכר) הגבירו את התחרות בתחום נכסי החיסכון לטווח ארוך בעיקר בשל היטשטשות הקווים המפרידים בין המוצרים השונים בתחום. כפועל יוצא, התחדדה התחליפיות בין מוצרי ביטוח החיים לבין שאר מוצרי החיסכון לטווח ארוך כגון: קרנות פנסיה, קופות גמל וכן תוכניות חיסכון בבנקים. יצוין לעניין זה, כי בעקבות ההגבלות שהוטלו על הבנקים להחזיק ולנהל (כבעלים) קופות גמל, חלקם של הבנקים בתחרות בתחום הפעילות מתמקד בניהול תכניות חיסכון לטווח ארוך.

בנוסף, היות וכל קבוצות הביטוח הפועלות כיום בשוק האמור מציעות כמעט את כל מגוון מוצרי החיסכון לטווח ארוך ("One Stop Shop"), התחרות מתמקדת באיכותם של המוצרים ובמידת התאמתם לצורכי הלקוח והעדפותיו.

לאחרונה, תלויות ועומדות שתי רפורמות מהותיות נוספות בתחום (תזכיר הצעת חוק בעניין פנסיית חובה ותקנות הניוד כנזכר בסעיפים 3.1.3.5 ו- 3.1.3.8 לעיל בהתאמה). להערכת הקבוצה, אם תתקבלנה הרפורמות הנ"ל, עשויה להיות להן השפעה על התחרות בשוק. כך למשל, מתן רישיונות לקופות גמל הפועלות כיום כקופות גמל הוניות, לפעול כקופות גמל לקצבה על רקע חובת הפנסיה הקבועה בתזכיר החוק, עשויה לפתח תחרות נוספת בתחום. מכיוון שרפורמות אלה טרם גובשו במלואן לא ניתן להעריך את השפעתן על התחרות.

להלן יפורטו מאפיינים ספציפיים של התחרות בענפים השונים בהם פועלת החברה במסגרת פעילותה בתחום.

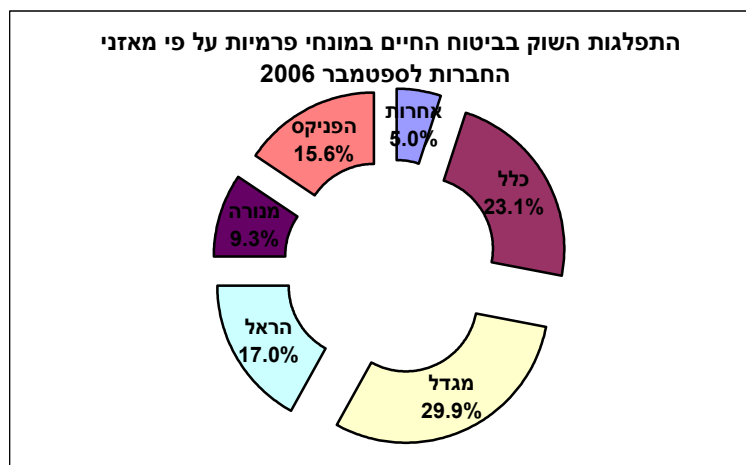
(1) ביטוח חיים

התחרות בענף ביטוח החיים מתרכזת בעיקרה סביב מגוון תוכניות הביטוח המוצעות ע"י חברות הביטוח, התשואה המושגת על הנכסים לאורך זמן, רמת סיכון הנכסים ביחס לתשואה המושגת/מובטחת, השירות הניתן למבוטחים, וכן היחס בין הפרמיה לבין דמי הניהול. בעקבות רפורמת בכר והוראות רגולטוריות שנועדו להגברת השקיפות והיכולת של המבוטחים לבחור את המוצר המתאים ביותר, התחדדה התחליפיות של מוצרי החיסכון לטווח ארוך, וכן הנגישות והמודעות של הלקוח הסופי למוצרים אלה.

כ-95% משוק ביטוח החיים נשלט על-ידי קבוצות הביטוח הגדולות בענף (הקבוצה, מגדל, כלל, הראל והפניקס).

היקף המכירות החדשות של מנורה מבטחים ביטוח הינו כ- 11.81% מכלל המכירות החדשות של ביטוח חיים בארץ.

התחרות בעיקרה מתנהלת בין חמשת חברות הביטוח הגדולות לפי חלוקת פלחי שוק הבאה:

* הנתונים על פי דוחות כספיים של המבטחים

יכולת הקבוצה להתמודד עם התחרות בתחום זה, תלויה, בין היתר, בהרחבת מערך המכירות, בהתייעלות בתשומות הייצור תוך שמירה על רמת השירות, בפיתוח מוצרים ייחודיים, בשימור התיק הקיים ובמיתוג הקבוצה כמובילה בתחום התשואות למבוטחים.

(2) פנסיה

התחרות בענף הינה בין חברות הביטוח אשר בבעלותן חברות לניהול קרנות פנסיה וגופים שאינם חברות ביטוח שבבעלותן חברות לניהול קרנות פנסיה. קרנות הפנסיה שבשליטת חברות הביטוח מהוות למעלה מ-90% מנתח השוק של קרנות הפנסיה החדשות בשוק הפנסיוני ארוך הטווח.

המתחרים העיקריים בענף הפנסיה הם: מקפת אישית שבשליטת קבוצת מגדל; מיטבית-עתודות שבשליטת קבוצת כלל; והראל פנסיה שבשליטת קבוצת הראל.

למיטב ידיעת הקבוצה, התפלגות נכסי קרנות הפנסיה בין המתחרים בענף הינה כדלקמן:

נכסים מנוהלים ליום 31 בדצמבר 2006		
שם הקרן	מיליוני ₪	%
מבטחים החדשה	17,050	45.4
מקפת אישית	9,117	24.3
מיטבית-עתודות	6,584	17.5
הראל פנסיה	2,191	5.8
גלעד	1,377	3.7
יתר הקרנות	1,263	3.3
סה"כ	37,582	100.0

התחרות מתמקדת במאמצים להעברת עמיתים בין קרנות הפנסיה השונות ובגיוס לקוחות חדשים.

בעקבות רפורמת בכר, השתנה כאמור מבנה התחרות בתחום כולו וכן בענף הפנסיה. בעקבות כניסתו לתוקף של חוק הייעוץ הפנסיוני, יחלו הבנקים לתת לציבור, ייעוץ בנושא הפנסיה. להערכת הקבוצה, כתוצאה מכך יצרפו הבנקים לקרנות הפנסיה אוכלוסייה חדשה שלא הייתה מבוטחת בהן בעבר (ובכלל זה עצמאים).

כמו כן, חברות ביטוח מסוימות החלו בשיווק פוליסות ביטוח שבמסגרתן נעשה ניסיון לצמצם את הפער הכלכלי שבין קרנות הפנסיה לבין פוליסות הביטוח.

להערכת הקבוצה, כניסת קרנות פנסיה חדשות לשוק, בעיקר של בתי ההשקעות, לא תשנה מהותית את מצב התחרות בתחום.

על מנת לשמור על תיק הלקוחות הקיים והרחבתו, מנורה מבטחים פנסיה פועלת למניעת מעבר של עמיתיה לקרנות הפנסיה המתחרות ולגיוס לקוחות חדשים. במסגרת זו, משתתפת מנורה מבטחים פנסיה מפעם לפעם במרכזי פנסיה, הן לגיוס לקוחות חדשים למנורה מבטחים פנסיה והן לשימור הלקוחות הקיימים במנורה מבטחים פנסיה. מנורה מבטחים פנסיה פועלת על מנת להדגיש את יתרון הגודל שלה על פני הקרנות המתחרות (כך למשל גודלה של הקרן השנייה בגודלה, מקפת אישית, הינו כ- 53% מגודל מבטחים החדשה וגודלה של מיטבית-עתודות, הינו כ- 39% מגודל מבטחים החדשה). כן פועלת מנורה מבטחים פנסיה להשגת תשואה גבוהה למבוטח על חלק הצבירה שלו בקרן הפנסיה; לשמירה על תשואה דמוגרפית גבוהה; חיתום רפואי ועסקי וכן פעילות שיווקית נמרצת לשמירה על עמיתים קיימים וגיוס עמיתים חדשים, תוך חדירה לפלחי שוק חדשים.

3.8.2 שיטות להתמודדות עם התחרות והגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של הקבוצה בתחום

השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות הן: סינרגיה בין החברות השונות בקבוצה במתן פתרונות כוללים ללקוחות הקבוצה בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח תוך הישענות על גודלה ויציבותה של מבטחים החדשה, קרן הפנסיה הגדולה בישראל; המשך מובילות הקבוצה בהשגת תשואות לעמיתים ביחס לרמת הסיכון; שיפור השירות ללקוח תוך התייעלות תפעולית; הרחבת מערך הסוכנים והסתייעות בסוכנים העובדים עם הקבוצה כמקור להפניית לקוחות; השתתפות במרכזים מרכזיים בתחום;

הגורמים המרכזיים המשפיעים על מעמדה התחרותי של הקבוצה בתחום הם היותה של מנורה מבטחים פנסיה מובילה בענף הפנסיה; מוניטין הקבוצה בתחום התשואות; חוסנה הפיננסי של הקבוצה; וכן קשר ארוך טווח עם סוכנים שמשווקים את מוצרי הקבוצה.

3.9 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

3.9.1 לקבוצה הסכם עם סאפייאנס ישראל בע"מ לפיתוח מערכת מחשב (ראה סעיף 3.7 לעיל ו-10.5 להלן).

3.9.2 ביום 26 בינואר 2006 חתמה מנורה מבטחים פנסיה על הסכם הפצה עם בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בו נקבע כי מנורה מבטחים פנסיה תשלם לבנק עמלות הפצה בהתאם להוראות הדין תמורת הפצת מוצרים. תחילתו של ההסכם תהא במועד בו יורשה הבנק לעסוק בייעוץ פנסיוני כדין.

3.9.3 ביום 1 בפברואר 2006 חתמה מנורה מבטחים פנסיה על הסכם הפצה דומה עם בנק אגוד לישראל בע"מ, שתחילתו במועד בו הורשה הבנק לעסוק בייעוץ פנסיוני כדין.

3.9.4 בחודש מרץ 2007 נחתמה עסקה להעברת זכויות הניהול של פלס קרן גמולים לעצמאיים בע"מ מידי בנק הפועלים, איגוד הסוחרים ופלס קרן גמולים בע"מ. היקף העסקה עומד על סך של כ- 360 מלש"ח נכסים מנוהלים בתמורה לכ- 2.73 מלש"ח. בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים על פי דין, לרבות אישור הממונה, להעברת פעילות הקופה כאמור לעיל בכונת מנורה מבטחים גמל לבצע מיזוג של הקופה עם קופת הגמל "מנורה גמל – אמיר".

4. ביטוח רכב חובה

4.1 מידע כללי על תחום הפעילות

ביטוח רכב חובה הינו ביטוח סטטוטורי אשר כל משתמש ברכב מנועי מחויב לרכוש.

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח רכב חובה מתבצעת באמצעות מנורה מבטחים ביטוח, אשר לה רשיון לעסוק, בין היתר, בתחום זה.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים או עשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

4.1.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תשל"ה-1970 (להלן: "פקודת רכב מנועי" או "הפקודה"), קובעת שנהג רשאי להשתמש ברכב מנועי אך ורק באם הרכב מבטוח בביטוח חובה בפוליסה בת-תוקף בהתאם להגדרות הפקודה.

חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפיצויים") קובע כי המשתמש ברכב מנועי חייב לפצות את הנפגע בגין נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב. האחריות היא מוחלטת ולא תלויה באשם מצד הנהג או מצד אחרים, וזאת בכפוף לחריגים הקבועים בחוק הפיצויים.

הכיסוי הביטוחי בענף זה ניתן על ידי המבטחים השונים המורשים לפעול בענף, ואולם כל חברת ביטוח רשאית לדחות מבטוח על פי שיקול דעתה. בעל כלי רכב שסורב כאמור ולא השיג כיסוי ביטוחי באחת החברות הפועלות בענף, רשאי לרכוש ביטוח חובה באמצעות ה"פול" - המאגר הישראלי לביטוח רכב (שהינו בבעלות כל חברות הביטוח הפועלות בענף אשר נושאות בהפסדיו או ברווחיו, על פי חלקן היחסי בענף) מחויב מכוח הדין לבטח מבטוחים שסורבו כאמור. ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר, ותעריפיו גבוהים מתעריפי חברות ביטוח אחרות בשוק (ראו להלן סעיף 4.1.3.5).

בנוסף, בתחום זה פועלת הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (להלן: "קרנית"), שהינה תאגיד סטטוטורי שהוקם מכח חוק הפיצויים ושתפקידו לפצות נפגעי תאונות דרכים שאין באפשרותם לתבוע פיצויים מאת מבטח, בשל העילות המפורטות בחוק הפיצויים. פעילותה של קרנית ממומנת מהפרשה בשיעור קבוע שנקבע בצו לפי חוק הפיצויים מתוך הפרמיה אותה גובה חברת הביטוח (ראה סעיף 4.1.3.4 להלן).

בשנים האחרונות קיימת מגמה של הגברת שקיפות תעריפי הביטוח אשר הונהגה על ידי המפקח, ושינוי בתרבות הצריכה של הלקוחות בשוק הביטוח, המשווים את תעריפי הביטוח בין החברות השונות תוך צמצום הפיקוח על התעריפים.

במהלך שנת 2005 הושלם פרויקט כלל ענפי למניעת "הונאה בביטוח רכב חובה", הנשען על מאגר מידע מרכזי המתופעל על ידי Insurance Services office of Israel Ltd (להלן: "ISO") (Claim Search Israel). החל מינואר 2006, חברות הביטוח רשאיות להשתמש במאגר המידע לצורך זיהוי חשדות למקרי הונאה בתביעות רכב חובה. עלות הקמת המאגר והשימוש בו מתחלקת בין חברות הביטוח בהתאם להנחיות המפקח. פעולת המאגר ודרכי השימוש של החברות בו עוגנו בהסכם ענפי וגובו בחקיקה מתאימה.

4.1.2 תיאור של תחום הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללו בו

פוליסת ביטוח חובה, בהתאם לפקודת רכב מנועי, מעניקה כיסוי כדלקמן: (1) לבעל הרכב והנוהג בו – מפני כל חבות שהם עלולים לחוב לפי חוק הפיצויים ומפני חבות אחרת שהם עלולים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לאדם על ידי השימוש ברכב מנועי או עקב השימוש בו.

(2) לבעל הרכב הנוהג בו וכל אדם הנוהג בו בהיתר ממנו - מפני נזק גוף שנגרם להם כתוצאה מתאונת דרכים כאמור בחוק הפיצויים.

מאפיינים של ביטוח רכב חובה

א. ביטוח רכב חובה נכנס לתוקף רק לאחר תשלום פרמיה במלואה והוא הביטוח היחיד בתחום הביטוח הכללי אשר תוקפו מותנה בכך.

ב. חובת הביטוח והיקף הכיסוי נקבעו על פי דין, כאשר בביטוח זה לא נקבע גבול אחריות. יצוין, כי מרכיב הכיסוי לאובדן השתכרות מוגבל עד ל- 3 פעמים השכר הממוצע במשק.

ג. תעריף ביטוח רכב חובה מסתמך על תעריפי הסיכון המומלצים על ידי ISO. ISO קיבלה זיכיון להקמה ותפעול של מאגר מידע (להלן: "מפעיל מאגר המידע") האוסף מידע מחברות הביטוח לצורך פרסום תעריף סיכון ממוצע לפי פרמטרים מסבירי סיכון שונים. הפרמטרים המאושרים לשימוש כיום הינם: נפח מנוע, מין ו/או גיל הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע, ותק רשיון הנהיגה, מספר תביעות קודמות ו/או מספר שלילות הרשיון ב - 3 השנים האחרונות והימצאות כריות אויר ברכב. כל מבטח רשאי לבחור באילו מהפרמטרים להשתמש לצורך קביעת התעריף.

ד. זכאות הנפגע בתאונת דרכים לפיצוי היא מוחלטת וללא צורך בהוכחת אשם.

ה. תביעות הביטוח בתחום זה מאופיינות בזמן בירור ארוך יחסית, של מספר שנים, בין מועד קרות האירוע הביטוחי לבין מועד התגבשות הנזק וסילוק התביעה ("זנב תביעות ארוך").

4.1.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

תחום הפעילות כפוף להוראות הדין החלות על מבטחים, לרבות הוראות חוק הפיקוח והתקנות שהוצאו על פיו, פקודת רכב מנועי וחוק ביטוח רכב מנועי כהגדרתו להלן, והתקנות שהוצאו על פיהם וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת.

להלן תמצית הדינים המרכזיים החלים על פעילותה של הקבוצה בתחום (בנוסף לפקודת רכב מנועי כנזכר בסעיף 4.1.1 לעיל) וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בתקופת הדוח:

4.1.3.1 חוק ביטוח רכב מנועי (ביטוח בתנאי תחרות מבוקרת, הסדרים לתקופת מעבר והוראות לעניין אבנר, התשנ"ז-1997 (להלן: "חוק תנאי תחרות"):

חוק תנאי תחרות עיגן רפורמה בתחום רכב חובה במטרה לקבוע כי מבטחים העוסקים בביטוח רכב מנועי יפעלו בתום תקופת המעבר, שהסתיימה כאמור ביום 1.1.2003, בתנאי תחרות מבוקרת.

בהמשך לרפורמה האמורה, עברו מרבית חברות הביטוח לתעריף דיפרנציאלי, שנקבע בהתאם לכללים המתבססים על חישובי הסיכון הטהור שמבצע מפעיל מאגר המידע, על פי עקרונות אקטואריים מקובלים בהתאם לתוצאות הענף כולו, לרבות הפול, תוך התחשבות בפרמטרים של סוג הרכב, נפח מנוע, משקל, גיל הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע וותק הנהיגה שלו והימצאות כרית אוויר ברכבו.

4.1.3.2 תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"ד-2004 (להלן: "תקנות מאגר מידע")

בהתאם לתקנות מאגר מידע, הוקם מאגר מידע שמנוהל בידי חברת ISO, וזאת לשם הבטחת מטרות פקודת ביטוח רכב מנועי וחוק תנאי תחרות. בתקנות נקבעה חובה על המבטחים להעביר מידע רלבנטי למפעיל מאגר המידע בהתאם לתכנית

שאישר המפקח. בהפעלת מאגר המידע כהגדרתו בתקנות, כפופה ISO להוראות המפקח (ראו גם סעיף 4.1.1 ו-4.1.2 לעיל).

מפעיל מאגר המידע אחראי לניהול המאגר והפקת דוחות אשר ישמשו, בין השאר, להערכת הסיכונים בענף ביטוח רכב מנועי ולטיפול בהונאות ביטוח. כן נקבע כי המבטחים יישאו במלוא עלות הקמת המאגר ותפעולו, והתשלומים שעל מבטחים לשלם עבור שירותי מאגר המידע ייקבעו, בין היתר, בהתחשב בחלקו היחסי של כל מבטח בתחום בהתאם לנתוני שנה קודמת, וכן באיכות ובמועדי הדיווח למאגר. נקבע כי מבטח שלא מסר מידע למאגר כמצוין לעיל, יהיה חייב בתשלום סכומים כנקוב בתקנות מאגר המידע.

בהמשך לתקנות אלו פרסם המפקח בחודש אוגוסט 2006 חוזר אשר עניינו הסדרת העברת המידע האמור מחברות הביטוח למפעיל המאגר.

4.1.3.3 חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן: "הפלת"ד)

החוק נועד ליצור מנגנון יעיל ומהיר לבירור הזכאות לפיצויים ולהערכת שיעורם, כל זאת במנותק משאלת האשם. החוק קובע, בין היתר, מהי תאונת דרכים, מיהו הזכאי לפיצויים ומהם סדרי הדין במקרים כאלו.

במהלך שנת 2006 חודשה עבודתה של ועדת המעקב לחוק הפלת"ד שהוקמה על ידי משרד המשפטים שמטרתה, בין היתר, לבחון תיקוני חקיקה בחוק האמור. לנושאים הנדונים בועדה עשויה להיות השפעה על תחום הפעילות של רכב חובה.

4.1.3.4 צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ב-2002

בצו שהינו בתוקף החל מיום 1.11.03 נקבע כי על חברות הביטוח להעביר עד ה-10 בכל חודש, ישירות לקרנית, 1% מדמי הביטוח למימון פעילותה.

4.1.3.5 תקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א – 2001 (להלן: "תקנות ההסדר")

בתקנות ההסדר, נקבע, בין היתר, כי המבטחים ייסדו באישור המפקח, תאגיד שינהל את הסדר הביטוח השיורי שנועד ליתן כיסוי ביטוחי למשתמשים ברכב מנועי שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל מבטחים בישראל - "הפול" כהגדרתו לעיל. הסדר ביטוח שיורי זה, מבוסס על ביטוח משותף של כל המבטחים בענף בהתאם לחלקם היחסי בענף ולהוראות הסכם הביטוח.

4.1.3.6 צו פיקוח על מצרכים ושירותים (שירותי אשפוז ושירותים אמבולטוריים בבתי חולים לנפגעי תאונות דרכים), התשס"ו – 2006

הצו בתוקף החל מיום 1 בספטמבר 2006 והוא חל על מחיר שירותי אשפוז ושירותים אמבולטוריים לנפגעי תאונות דרכים הניתנים בבתי חולים. הצו קובע את המחיר המרבי לשירות לנפגע שיהיה "המחיר המרבי הקובע לאותו שירות, כשהוא נמכר לקופת חולים, שלא עבור נפגע תאונת דרכים" וכן את מחיר הטיפול במחלקה לרפואה דחופה (מיון). להערכת הקבוצה, ליישום הצו כאמור אין השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של מנורה מבטחים ביטוח. חברות הביטוח, באמצעות איגוד חברות הביטוח בישראל, הגישו עתירה לבג"ץ כנגד החלת הצו.

4.1.3.7 הלכת אטינגר ("השנים האבודות"):

בחודש מרץ 2004 פסק בית המשפט העליון כי יש להכיר בזכאותו של ניזוק או של עזבונו לפיצוי עבור שנות השתכרותו האבודות (שנות פרייון העבודה שקוצרו עקב מותו של הניזוק - עד 46 שנים וכ-30% מהשכר הממוצע במשק, עבור ניזוק חסר תלויים). בפסק דין נוסף, מחודש פברואר 2006, נקבע כי הלכה זו תקפה גם כלפי

מקרים של מוות כתוצאה מתאונת דרכים. להרחבה בעניין הלכת אטינגר ראו סעיף 6.1.3.2 להלן.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בכלל פעילותה ראו סעיף 11.2 להלן.

4.1.4 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיות ובתמהיל הלקוחות

בשנת 1997 עוגנה בחקיקה רפורמה לפתיחת ענף ביטוח רכב חובה לתחרות. במסגרת הרפורמה כאמור, חלקו של אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ (להלן: "אבנר"), ששימש כמבטח משותף בענף ביטוח רכב חובה, בכל פוליסות הביטוח, הופחת בצורה הדרגתית מ-70% בשנת 1997 עד ל-0% בשנת 2003, בה חדל אבנר מפעילותו בהנפקת פוליסות חדשות כמבטח משותף.

בשלוש השנים האחרונות חלה ירידה משמעותית בתעריפי ביטוח רכב חובה. מגמה זו נמשכת כאשר בחודש ינואר 2007 המליץ מפעיל מאגר המידע להפחית את התעריף הממוצע ב-6% נוספים החל מתעריף אפריל 2007.

בהתאם לנתוני איגוד חברות הביטוח, בתחום ביטוח רכב חובה חלה ירידה של כ-1.4% בהיקף הפרמיה בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בתקופה זו צמח הרווח המצרפי של הענף בתחום בכ-12% לעומת התקופה המקבילה אשתקד והגיע לסכום מצטבר של כ-645 מלש"ח. הגורמים העיקריים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות (או העשויים להשפיע על תחום הפעילות), הינם כדלקמן:

א. שינויי רגולציה: בחודש מרץ 2006 פרסם המפקח מכתב בעניין פיקוח על תעריפים בענף ביטוח רכב חובה, אשר על פיו, לאור התפתחות התחרות בענף כתוצאה מהרפורמה שהונהגה בשנים האחרונות, בכוונתו לצמצם את הפיקוח על התעריפים החל מיום 1 במאי 2006, ולהתערב בשיקול דעת החברות בקביעת התעריפים במקרים יוצאי דופן בלבד. בשלב ראשון, לא ישתנה הליך אישור התעריפים וחברות הביטוח תמשכנה להגיש התעריפים לאישור המפקח. יצוין, כי לעניין התעריפים קיימת עדיין מגבלה לפיה התעריף המכסימלי שרשאית חברה לקבוע לא יעלה על 92% מתעריף הפול. בשלב זה, לא ניתן להעריך כיצד ישתנה שיווי המשקל התחרותי לאור הסרת הפיקוח מהתעריפים כאמור.

ב. חברות הביטוח קובעות תעריפים דיפרנציאליים (מותאמי סיכון) הכפופים לקבלת אישור המפקח. התעריפים החדשים של מרבית החברות מביאים בחשבון את מאפייני הרכב והנהג, וכך מבטחים זהירים משלמים פחות ממבטחים מסוכנים. מטרת השימוש בפרמטרים הינה להתאים, ככל הניתן, את פרמיית הביטוח לסיכון המבטוח.

כתוצאה מהאמור לעיל, גדלו הפערים בין הפרמיות בביטוח רכב חובה הנדרשות ממבטחים שונים באותה חברת ביטוח או על ידי חברות שונות.

נכון למועד הדוח, מתוך כלל הפרמטרים המותרים לשימוש, מתחשבת הקבוצה בשלושה פרמטרים, שהינם גיל הנהג הצעיר ביותר הנהג ברכב דרך קבע, ותק רישיון הנהיגה של הנהג הצעיר ביותר הנהג ברכב דרך קבע והימצאות כרית אויר (ברכב פרטי בלבד), והכל תוך ביצוע אבחנה בין רכב פרטי לרכב מסחרי.

לקבוצה אין תעריפים דיפרנציאליים בכלי רכב במשקל מעל 4 טון וכלי רכב מיוחדים.

לתיאור אופן ההכרה ברווחי הקבוצה בתחום זה, ראו באור 122 לדו"חות הכספיים.

ג. יכולת הקבוצה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.

ד. בשנים האחרונות חלה עלייה בהיקף תביעות השיבוב של המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") כנגד המבטחים בגין תגמולים ששולמו על-ידי המל"ל לנפגעי

תאונות דרכים המוכרות גם כתאונות עבודה. העתודות לתביעות תלויות כוללות הפרשות בגין תביעות אלה.

ה. בחודש דצמבר 2002 הודיע משרד הבריאות לחברות הביטוח על כוונתו להעלות מהותית, מתחילת 2003, את התעריפים בגין אשפוז נפגעי תאונות דרכים. להעלאה כאמור עשויה להיות השפעה על רווחי חברות הביטוח. בהמשך להתדיינויות עם משרדי האוצר והבריאות ועל רקע פרסומו של צו מחירים חדש מכוח חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996 לעניין תעריפי אשפוז, אגב תאונות דרכים (ראו סעיף 4.1.3.6 לעיל), הגישה הנהלת איגוד חברות הביטוח עתירה לבג"ץ נגד הצו. העתירה היא הן נגד עצם החלת הפיקוח על מחיר השירות הרפואי לנפגעי תאונות דרכים והן נגד קביעת המחיר המרבי, כפי שנקבע בצו. בנוסף, מתבקש בג"ץ להצהיר שהתעריף המרבי איננו בא במקום הוכחת ההוצאות בפועל כנדרש לפי סעיף 22 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד - 1994, אלא נועד לתחום את ההוצאות המוכחות במחיר מרבי. בהתאם להחלטת בג"ץ העתירה צפויה להיקבע לדיון.

4.1.5 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

לתיאור השינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ראו סעיף 4.7 להלן.

4.1.6 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום רכב חובה הינם, בין היתר, תקפות התעריפים הנקבעים על ידי ISO, יכולת הקבוצה לזהות את גורמי הסיכון הרלוונטיים לקביעת פלחי שוק המוגנים ומשמעותיים וקביעת תעריף מתאים לגביהם, מתן שירות ברמה גבוהה וניהול סילוק תביעות יעיל.

4.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

פוליסת ביטוח רכב חובה המשוקקת על ידי הקבוצה, מעניקה כיסוי אחיד בהתאם להוראות פקודת רכב מנועי וחוק הפיצויים, כמפורט בסעיף 4.1.1 לעיל. לתיאור המאפיינים הייחודיים של תחום הפעילות, ראו סעיף 4.1.2 לעיל.

4.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

סך דמי הביטוח בתחום ביטוח רכב חובה מהווה כ- 20% מסך דמי הביטוח בענפי הביטוח הכללי. להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח רכב חובה (באלפי ₪):

2004	2005	2006	
377,280	395,880	358,689	דמי הביטוח ברוטו
368,006	388,149	349,003	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
299,813	348,360	302,324	תביעות ברוטו
323,845	343,442	285,767	תביעות בשייר

הפרמיה ברוטו של החברה בשנת 2006, קטנה בכ- 10%, למרות גידול של כ- 1% במס' המבוטחים, כאשר הירידה נובעת בעיקרה מירידת התעריפים בשוק, כפי שפורט בהרחבה בסעיף 4.1 לעיל.

4.4 לקוחות

בתחום ביטוח רכב חובה, מבטחת הקבוצה לקוחות פרטיים וציי רכב של לקוחות עסקיים. לקבוצה מספר קטן של קולקטיבים בהיקף לא מהותי. לקבוצה אין לקוח בתחום ביטוח רכב חובה, שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה. בנוסף, לא ידוע לקבוצה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח רכב החובה. לפי הערכת הקבוצה, שיעור החידושים בשנת הדוח עמד על כ- 50%, ואחוז הלקוחות אשר רכשו ביטוח רכב חובה וביטוח רכב רכוש עמד על כ- 53%.

דמי ביטוח לפי שנות ותק

מספר שנות ותק	דמי הביטוח באלפי ₪	שיעור מסך הכנסות
ללא ותק	190,105	53%
ותק שנה	60,977	17%
ותק שנתיים	39,455	11%
למעלה משלוש שנות ותק	68,151	19%
סה"כ	358,689	100%

* העובדה כי שיעור הלקוחות החדשים (ללא ותק) עומד על למעלה מ- 50% הינה להערכת הקבוצה בשל היות מחיר המוצר המשתנה העיקרי בהחלטת הקניה.

4.5 שיווק והפצה

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים עצמאיים, להם משולמות עמלות הנקבעות בעיקרן כשיעור מדמי הביטוח בניכוי דמים. לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראו סעיף 10.7 להלן.

שיעור העמלות הממוצע, מסך דמי הביטוח בתחום רכב חובה, בשנת הדוח, עמד על כ- 5%.

לחברה אין סוכן אשר היקף פעילותו בתחום עולה על 10%.

4.6 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר

להלן התפתחות התביעות התלויות בתחום ביטוח רכב חובה לגבי שנות החיתום שהחלו לפני שנת הדוח:

שנת 2005		שנת 2006		
ברוטו	בשייר	ברוטו	בשייר	
968,040	797,589	1,179,757	1,036,726	הפרשה לתחילת השנה
61,467	58,420	51,937	47,636	הכנסות מפרמיה ומהשקעות
11,156	10,933	8,204	8,204	עמלות והוצאות
137,841	105,503	197,297	165,352	תשלומי תביעות
823,607	683,705	948,029	823,063	הפרשות לסוף השנה
56,903	55,868	78,164	87,743	עודף בהפרשות
78,744	47,419	73,282	69,170	סכום העודף בהפרשות הנובע משחרור הרווח מעתודה*

העודף בהפרשות נובע מגידול טכני של הפרשות לתחילת השנה כתוצאה מהנחיית הפיקוח לשמור עודף הכנסות על הוצאות. סך של כ- 62 מלש"ח מתוך הסך שהשתחרר בסוף שנת 2006 (כ- 73 מלש"ח) נובעים מעודף ההכנסות בתחילת אותה שנה ומהווים מרבית העודף בהפרשות לשנה זו.

* לשנת הדוח - שנת חיתום 2003, בשנת הדוח הקודמת - שנת חיתום 2002.

לתיאור העתודות בביטוח כללי ותביעות תלויות ברמת הקבוצה, ראו סעיף 1.2.3. לעיל.

4.7 ביטוח משנה

התקשרויות הקבוצה עם מבטחי משנה בכל ענפי הביטוח, לרבות תחום ביטוח רכב חובה מתחדשות משנה לשנה. בתחום הפעילות, מתקשרת הקבוצה עם מבטחי המשנה שלה בחוזים מסוג "עודף הפסדים" (Excess of Loss) (לעניין חוזים מסוג זה ראו גם פירוט בסעיף 10.4 להלן). כמקובל בחוזים מסוג זה, אין עמלות המתקבלות ממבטחי המשנה.

החברה מיצתה את השכבה הראשונה בחוזי עודף הפסדים בתחום לשנת הנזק 1994 בסך של 1 מיליון דולר. אין באמור יצירת חשיפה מהותית על שייר החברה.

בחוזי ביטוח המשנה של החברה לשנת 2007 (מעבר למועד הדו"ח) חל שינוי המגביל את מקסימום ההחזר אותו תקבל החברה ממבטחי המשנה במקרה של נזק. למרות היות הביטוח ללקוחות בלתי מוגבל מבחינת גובה ההחזר, לאור בדיקות שערכה החברה ולאור התקרה הגבוהה יחסית שנקבעה, אין שינוי זה יוצר חשיפה מהותית לשייר החברה.

דירוג מבטחי המשנה, איתם התקשרה החברה בתחום הפעילות בשנת 2006, הינו AA-, AAA, A+, AA-, A- לפי S&P.

שעור ההעברה של סיכון הקבוצה למבטחי המשנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של כ-2.7% מדמי הביטוח, נכון למועד הדוח.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ₪):

שם מבטח המשנה	דירוג S&P	מדינה	פרמיה לביטוח משנה (באלפי ₪)	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה
AXA Re	AA-	צרפת	1,704	17%
CAISSE CENTRALE	AAA	צרפת	1,217	13%
GE FRANKONA*	AA-	גרמניה	2,433	25%
ODYSSE Re	A-	אנגליה	2,434	25%

* בחודש ספטמבר 2006 רכשה SWISS Re את GE FRANKONA.

התפלגות פרמיית ביטוח משנה בתחום:

קבוצת דרוג מרכזת דירוג S&P	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח המשנה (באלפי ₪)	שיעור מסה"כ לתחום פעילות
A- ומעלה	9,649	100%
BBB+ עד BBB-	---	---
נמוך מ- BBB-	37	0%
סה"כ	9,686	100%

לתיאור התקשרות הקבוצה עם מבטחי המשנה ברמת הקבוצה, ראו סעיף 10.4 להלן.

לנתונים בדבר התשלומים למבטחי המשנה ראו באור 2 ח לדוחות הכספיים.

4.8 ספקים ונותני שירותים

מנורה מבטחים ביטוח מתקשרת מעת לעת עם בתי חולים, מוסדות רפואיים, מבצעי בקרה רפואית וספקי שירותי בריאות אחרים לצורך מתן שירותים רפואיים שונים למבוטחיה, ובכלל זה, אשפוז, טיפולים אמבולטוריים במרפאות והפניה לרפואה שיקומית.

החל משנת 2003 מפעילה הקבוצה מערכת מיכון לבקרה על תשלומים לספקים בכלל ולספקי שירותים רפואיים בפרט. המערכת בודקת את ההתאמה בין חשבונות שקיבלה ובין התעריפים המוסכמים וכן את הקשר בין הטיפול הרפואי לבין הפגיעה. השימוש במערכת זו הוביל לחסכון בעלויות הספקים ולייעול העבודה מולם.

בנוסף, הקבוצה רוכשת שירותים נלווים לסילוק תביעות ביטוח בתחומים שונים, ובכללם בתחום הפעילות, מאת עורכי דין, חוקרים ומומחים רפואיים.

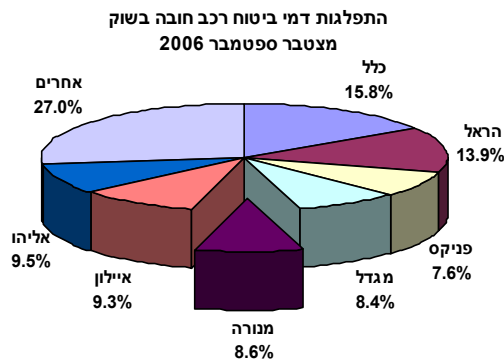
לקבוצה אין תלות בספק כלשהו.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה ראו סעיף 10.5 להלן.

4.9 תחרות

בתחום ביטוח רכב חובה מתחרות 13 חברות ביטוח, לרבות חברות לביטוח ישיר. שלושת החברות הגדולות בתחום ביטוח רכב חובה הינן קבוצת כלל, קבוצת הראל ואליהו. לפי נתוני איגוד חברות הביטוח חלקם של שלושת הגופים הגדולים בתחום בתשעת החודשים הראשונים של 2006 עמד על כ- 39% מסך דמי הביטוח ברוטו בתחום זה.

נכון לרבעון השלישי של שנת 2006 קבוצת כלל הייתה המובילה בתחום והחזיקה בנתח שוק (על בסיס נתוני דמי ביטוח ברוטו) של כ- 16%. מנורה מבטחים ביטוח ממוקמת במקום חמישי והחזיקה בנתח שוק של כ- 9%. נתוני נתח שוק לפי חברות מוצגים בתרשים להלן:

הכיסוי הביטוחי האחיד בכל חברות הביטוח וזמינות מידע השוואתי של מחירים, גורמים לכך שמחיר המוצר הינו המשתנה העיקרי בהחלטת הרכישה של פוליסות ביטוח. חברות הביטוח נבדלות זו מזו במשתנים הקובעים את התעריף וכפועל יוצא בפלחי השוק בהם הן מתמקדות. בתקופה האחרונה, ניכרת מגמת התכנסות של רוב החברות למחירים דומים, כך שהפערים בין המחירים בקבוצות הסיכון השונות מצטמצמים.

גורם העלול לפגוע במעמדה התחרותי של הקבוצה הינו שימוש חברות ביטוח אחרות בפרמטרים שונים ו/או נוספים מהפרמטרים בהם עושה החברה שימוש.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה הינם, רמת השירות הגבוהה של הקבוצה ושל סוכניה, אפשרות הפקת פוליסות ביטוח חובה בידי הסוכנים באמצעות מערכת אינטרנטית ומודל תעריפי המאפשר התמקדות בפלחי שוק רווחיים יותר.

4.10 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

בין חברות הביטוח ובין מרכז הסליקה שלידי איגוד חברות הביטוח נחתם הסכם (המכונה – "קל-כבד"), המסדיר את הטיפול בהתחשבות עקב תביעות בהם מעורבים רכבים כבדים ורכבים קלים, כהגדרתם בצו הפיזיים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיזיים בין המבוטחים), התשס"א-2001, וכן עקב תביעות בהם מעורבים רכבים המבוטחים על ידי הצדדים להסכם זה בפגיעה משותפת שלהם, בהולך רגל הנפגע מחוץ לכלי הרכב.

5. ביטוח רכב רכוש

5.1 מידע כללי על תחום הפעילות

הכיסוי המוענק במסגרת פוליסת ביטוח רכב רכוש, כפוף למגבלות הקבועות בחוק ובתקנות, כמפורט להלן.

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח רכב רכוש מתבצעת באמצעות מנורה מבטחים ביטוח.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים או עשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

5.1.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

פוליסת ביטוח רכב רכוש כוללת כיסוי בגין נזק עצמי, לרבות גניבה, הנגרם לרכב המבוטח, וכן נזק לצד שלישי הנגרם על ידי הרכב המבוטח.

5.1.2 תיאור של ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללים בתחום

הפוליסה לביטוח נזקי רכוש ונזקי רכוש לצד ג' לרכב פרטי ומסחרי עד 4 טון (ביטוח מקיף וביטוח צד ג'), למעט אופנועים, מעוגנת בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 ובתוספת לתקנות (להלן: "תקנות רכב רכוש" ו-"הפוליסה התקנית", בהתאמה). הפוליסה התקנית קובעת נוסח ותנאים מינימליים לביטוח מקיף לרכב אשר חברת ביטוח יכולה לשנותם רק אם השינוי הוא לטובת המבוטח. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי, לסיכונים, לחבויות ולרכוש המבוטחים.

בתחום ביטוחי הרכב נכללים גם ביטוחים לרכב מסחרי מעל 4 טון ולאופנועים אשר אינם כפופים להוראות הפוליסה התקנית.

מאפיינים של ביטוח רכב רכוש

פוליסת ביטוח רכב רכוש הינה, לרוב, לתקופה של עד שנה.

הפוליסה כפופה, כאמור לעיל, למגבלות שהוטלו על ידי המחוקק ועל ידי המפקח במסגרת הפוליסה התקנית (ראו סעיף 5.1.3 להלן).

התעריף לביטוח רכב רכוש אינו אחיד ותלוי במספר משתנים, כגון: סוג הרכב המבוטח, ניסיון התביעה המצטבר שלו ונתונים הקשורים לנהג הרכב, כגון: גילו, ניסיון התביעות שלו והגבלת כמות הנהגים הרשאים לנהוג ברכב. התעריף מאושר ע"י המפקח על הביטוח כתעריף מקסימום.

תביעות בתחום זה מתאפיינות בכך שהן מתגבשות במהירות ומשך הזמן בין קרות מקרה הביטוח לבין יישוב התביעה ("זנב תביעות קצר"), עם זאת, בגין כיסוי צד ג' משך זמן יישוב התביעה ארוך יותר.

5.1.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

תחום הפעילות כפוף להוראות הדין החלות על מבטחים, לרבות חוק הפיקוח וחוק חוזה ביטוח, והתקנות שהוצאו על פיהם וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בכלל פעילותה, ראו סעיף 10.2 להלן.

להלן יפורטו מגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בתחום ביטוח רכב רכוש, וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בתקופת הדוח בתחום זה:

5.1.4 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 (להלן: "תקנות רכב רכוש")

בתוספת לתקנות רכב רכוש נקבעו תנאי הפוליסה התקנית לביטוח רכב רכוש. הפוליסה התקנית מהווה סל כיסויים מינימלי, שניתן להרחיבו אך ורק לטובת המבוטח.

ביום 1 במאי 2004 נכנס לתוקף תיקון לתקנות רכב רכוש, המתייחס לשינוי בפוליסה התקנית לרכב, שמטרתו, בין השאר, להגמיש את מבנה הפוליסה. מכוח התיקון אושרו על ידי הפיקוח תוכניות ביטוח חדשות המאפשרות למבוטח לוותר, בשלב הצעת הביטוח, על כיסויים מסוימים.

5.1.5 הסדר שמאי ביטוח רכב

בעקבות פסק הדין של בית המשפט העליון מאפריל 2001 לעניין שמאות כלי רכב², פרסם המפקח חוזר שמטרתו צמצום ניגוד העניינים בפעולות שמאי הרכב, תוך מתן אפשרות למבוטח לבחור שמאי רכב מתוך רשימה רחבה של שמאים בפריסה ארצית. בחוזר נקבעו, בין היתר, גם כללי פעולה לשמאים ומנגנוני ערעור על שומות.

ביום 31.12.2006 פרסם המפקח חוזר (אשר עודכן ביום 21.03.07) בו הוא מאריך את ההסדר שנקבע כאמור עד ביטולו בחוזר אשר יחליפו. באותו היום, פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה עדכון ושיפור ההסדר שתואר לעיל, זאת הן על ידי שכלול מנגנון בחירת השמאי והן על ידי הגברת שקיפות הליך קביעת השומה כלפי המבוטח.

5.1.6 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיות ובתמהיל הלקוחות

בהתאם לנתוני איגוד חברות הביטוח, בתחום ביטוח רכב רכוש חלה עליה של כ-0.4% בהיקף הפרמיה, בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הרווח המצרפי בענף כולו צמח באותה התקופה לכ- 275 מלש"ח מכ- 225 מלש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בתחילת שנת 2006 החלה לפעול מחדש היחידה המשטרית למלחמה בגניבות הרכב ("אתגר"). נכון למועד הדוח לא ניכרה ירידה מהותית בהיקף גניבות הרכב.

הרווחיות בתחום מושפעת, בין היתר, מתקפות ונכונות התעריף בו משתמש המבטח, הכנסות מהשקעות, שמירה על נהלי החיתום ושכיחות הגניבות.

5.1.7 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

לתיאור השינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ראה סעיף 5.7. להלן.

5.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

5.2.1 תיאור כללי

הפוליסות לביטוח רכב רכוש מבוססות על הפוליסה התקנית (למעט רכב מסחרי מעל 4 טון ואופנועים) כאשר חברת הביטוח רשאית לשנות תנאי הפוליסה האמורה אך ורק לטובת המבוטח.

² בג"ץ 7721/96 איגוד שמאי הביטוח בישראל ואח' נ' המפקח על הביטוח ואח', פ"ד נה (3) 625.

פוליסות הביטוח של הקבוצה מעניקות כיסויים כדלקמן:

א. **ביטוח רכב מקיף (פרטי ומסחרי)** - כיסוי בגין נזק לרכב כתוצאה מתאונה, נזק לרכב כתוצאה מאש, גניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שגרם הרכב לרכוש של צד שלישי.

ב. **ביטוח מקיף ללא כיסוי תאונות** - כיסוי ביטוחי של כל הסיכונים המפורטים בס"ק א' לעיל, למעט סעיף נזק כתוצאה מתאונה.

ג. **ביטוח מקיף ללא כיסוי גניבה** - כיסוי ביטוחי של כל הסיכונים המפורטים בס"ק א' לעיל, למעט גניבת הרכב.

ד. **ביטוח אחריות כלפי צד שלישי** - הגנה על המבוטח מפני אחריותו לנזקים שנגרמו לרכוש של צד שלישי כתוצאה משימוש ברכבו.

ה. **ביטוח אופנועים.**

בנוסף לכיסוי הבסיסי, הקבוצה מאפשרת למבוטח להרחיב את הכיסוי כדלקמן:

כיסוי לנזקי רעידת אדמה, רכב חדש תמורת הישן שניזוק, ביטוח רדיו טייפ או רדיו דיסק חליפי ביטוח שבר שמשות, שירותי גרירה ומתן רכב חליפי.

5.2.2 מוצרים ייחודיים בתחום ביטוח רכב רכוש

אוטו TOP - פוליסה לביטוח מקיף לרכב

ביטוח מקיף לרכב פרטי, המבוסס על הפוליסה התקנית, הכולל סל רחב של שירותים והטבות, בתפעול מהיר ויעיל. קלות הפקת הצעת המחיר והפוליסה הינה יתרון בולט של המוצר עבור הסוכן. קהל היעד ייחודי מהטבות ייחודיות, דוגמת: פרמיה מוזלת, שירות V.I.P במקרה תאונה, שירותי דרך וגרירה, תיקוני שבר שמשות, חבילת פינוק לרכב, אובדן מוחלט מ- 50% נזק ועוד.

5.2.3 שירותים בתחום ביטוח רכב רכוש

מוסכי מחלקה ראשונה - על מנת לספק שירות איכותי למבוטחים, הקבוצה מציעה לכל מבוטח שרכבו נפגע בתאונה טיפול במוסכי מחלקה ראשונה.

לנהגים המבקשים לתקן את מכוניתם במוסכי המחלקה הראשונה מוצע שירות הכולל שירותי גרירה, רכב חלופי והנחה בהשתתפות עצמית.

5.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח רכב רכוש (באלפי ₪):

2004	2005	2006	
481,265	530,283	562,337	דמי הביטוח ברוטו
379,177	485,115	516,240	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
323,370	351,838	362,796	תביעות ברוטו
231,943	293,451	322,312	תביעות בשייר

הגידול בדמי הביטוח ברוטו מוסבר בהרחבת מעגל הסוכנים העובד עם החברה. בין היתר, הורחבה פעילות מחוז הדרום של החברה.

פילוח התביעות המשולמות רכב רכוש, ברוטו

2004	2005	2006	
53,336	71,402	72,887	גניבות
234,117	244,303	258,765	תאונות
6,197	396	250	נזקי טבע
24,356	35,011	35,032	אחר
318,006	351,112	366,934	סה"כ תביעות משולמות
5,364	726	(4,138)	שינוי בתביעות תלויות
323,370	351,838	362,796	סה"כ תביעות

מרבית הגידול בתביעות המשולמות מקורו בנזקי תאונה, בעוד היקף תשלומי התביעות בגין גניבות נשאר יציב.

5.4 לקוחות

בתחום ביטוח רכב רכוש, מבטחת הקבוצה לקוחות פרטיים וציי רכב של לקוחות עסקיים. לקבוצה מספר קטן של לקוחות קולקטיבים בהיקף לא מהותי.

לקבוצה אין לקוח בתחום ביטוח רכב רכוש, שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה.

בנוסף, לא ידוע לקבוצה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח רכב רכוש. לפי הערכת הקבוצה, שיעור החידושים בתחום רכב רכוש בשנת הדוח עמד על כ- 54% ונתח הלקוחות אשר רכשו ביטוח רכב רכוש וביטוח רכב חובה בשנת הדוח עמד על כ- 66%.

דמי ביטוח לפי שנות ותק

שיעור מסך הכנסות	דמי הביטוח באלפי ₪	מספר שנות ותק
46%	236,181	ללא ותק
23%	134,960	ותק שנה
13%	78,727	ותק שנתיים
18%	112,467	למעלה משלוש שנות ותק
100%	562,337	סה"כ

5.5 שיווק והפצה

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים עצמאיים. שיעור העמלות הממוצע, מסך דמי ביטוח, לתחום רכב רכוש, בשנת הדוח, עמד על כ- 19%.

לחברה אין סוכן אשר היקף פעילותו בתחום עולה על 10%.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראו סעיף 10.7 להלן.

5.6 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר

להלן התפתחות התביעות התלויות בענפי ביטוח רכב רכוש, לגבי התביעות שאירעו לפני שנת הדוח:

שנת 2005		שנת 2006		
בשייר	ברוטו	בשייר	ברוטו	
60,383	91,293	70,593	92,019	תביעות תלויות לראשית השנה (כולל IBNR)
43,716	64,310	50,039	60,085	תשלום תביעות במשך השנה
7,978	13,705	5,294	8,413	תביעות תלויות לסוף השנה (כולל IBNR)
8,689	13,278	15,260	23,521	עודף (גרעון) בהערכות

בשנת 2006 קיים עודף בהערכת התביעות התלויות הנובע משתי סיבות עיקריות: האחת - תביעת שיבוב חד פעמית גדולה והשניה - בשנת הדו"ח קצב סילוק התביעות היה מהיר יותר מבשנה קודמת.

לתיאור העתודות ביטוח כללי ותביעות תלויות ברמת הקבוצה, ראו סעיף 1.2.3 לעיל.

5.7 ביטוח משנה

התקשרויות הקבוצה עם מבטחי המשנה בכל ענפי הביטוח, לרבות תחום ביטוח רכב רכוש מתחדשות משנה לשנה.

שעור ההעברה של סיכון הקבוצה למבטחי המשנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של כ-8% נכון למועד הדוח. בתחום הפעילות, מתקשרת הקבוצה עם מבטחי המשנה שלה בחוזים יחסיים. בשנת 2006 התקשרה החברה בחוזים בתחום הפעילות עם חברות המדרגות AA- לפי S&P.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ₪):

שם	מדינה	דירוג	פרמיה באלפי ₪	אחוז מסה"כ פרמיית ביטוח משנה
Everest Reinsurance Co.	ארה"ב	AA-	9,767	21%
Trans Re Zurich	שוויץ	AA-	29,175	63%
Odysse Re	אנגליה	A-	6,158	13%

כמקובל בחוזים מסוג זה, מתקבלת עמלת מסירה ממבטחי המשנה, המחושבת כשיעור מהיקף הפרמיה המועברת. שיעור העמלה משתנה בהתאם לתוצאות העסקיות.

התפלגות פרמיית ביטוח משנה בתחום:

קבוצת דרוג מרכזת דירוג S&P	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח המשנה (באלפי ₪)	שיעור מסה"כ לתחום פעילות
A- ומעלה	45,531	99%
BBB- עד BBB+	---	---
נמוך מ- BBB-	567	1%
סה"כ	46,098	100%

לתיאור התקשרות הקבוצה עם מבטחי המשנה, ראו סעיף 10.4 להלן.

לנתונים בדבר התשלומים למבטחי המשנה ראו באורים 2 ו-9 לדוחות הכספיים.

5.8 ספקים ונותני שירותים

לקבוצה הסכמים עם מוסכים שונים, כמפורט בסעיף 5.2.3 לעיל.

כמו כן, הקבוצה התקשרה בהסכמים עם נותני שירותים שונים לפיהם מבוטח אשר הפוליסה שלו כוללת את סוג השירות הרלבנטי, יקבל שירות בהתאם לכתב השירות שרכש. השירותים השונים הניתנים למבוטח הינם, בין היתר, שירותי גרירה לרכב, שירותי תיקון שבר שמשות ברכב, שירותי רדיו חלופי ועוד.

בנוסף, הקבוצה רוכשת שירותים נלווים לסילוק תביעות ביטוח בתחומים שונים, ובכללם בתחום הפעילות, מאת עורכי דין, חוקרים, שמאים, מוסכים, ספקי חלפים, מהנדסים חוקרי שריפות וספקים נוספים.

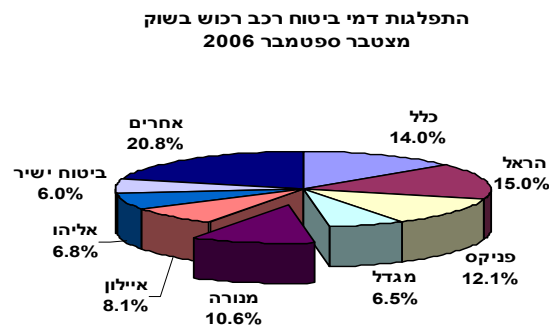
לקבוצה אין תלות בספק כלשהו.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה ראו סעיף 10.5 להלן.

5.9 תחרות

בתחום ביטוח רכב רכוש פועלות מרבית חברות הביטוח, לרבות חברות לביטוח ישיר.

בהתאם לנתוני איגוד חברות הביטוח בישראל, בתשעת החודשים הראשונים של 2006 קבוצת הראל הייתה המובילה בתחום והחזיקה בנתח שוק של כ- 15%. אחריה קבוצת כלל עם נתח שוק של כ- 14% וקבוצת הפניקס עם נתח שוק של כ- 12%. הקבוצה ממוקמת במקום הרביעי ומחזיקה בנתח שוק של כ- 11%. הקבוצה מתמקדת בביטוחי פרט תוך הימנעות מביטוחים קבוצתיים בהם בשל תחרות חריפה במיוחד, שיעורי הרווחיות נמוכים. נתוני נתח שוק לפי חברות מוצגים בתרשים להלן:

הכיסוי הביטוחי האחיד בהתאם לפוליסה התקנית מוביל לכך שמחיר המוצר הוא המשתנה העיקרי בהחלטת המבוטח לרכוש פוליסת ביטוח. אי לכך שמה הקבוצה דגש בתחום זה על תעריף תחרותי ומוצרים ייחודיים המותאמים לאוכלוסיות מובחנות וכוללים הטבות ייחודיות לאותה אוכלוסייה.

בנוסף, הקבוצה מחזקת את מעמדה התחרותי באמצעות רמת שירות גבוהה שלה ושל סוכניה, אפשרות הדפסת פוליסות ביטוח רכב רכוש באמצעות הסוכנים דרך האינטרנט וכן התקשרות עם רשת של מוסכי מחלקה ראשונה לנוחיות מבטחיה.

בשל היות המחיר משתנה מרכזי בהחלטת הרכישה של הצרכן, שחיקת מחירים מכוונת על ידי אחד המתחרים עלולה לפגוע במעמדה התחרותי של החברה. הקבוצה מבצעת בדיקה שוטפת של התעריף ורמת ההנחות על מנת להתאים את עצמה למתרחש בשוק.

5.10 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

בין חברות הביטוח נכרת הסכם, לפיו מחלוקות בנושא תביעות שיבוב ברכב רכוש לא תוגשנה לבית המשפט אלא תתבררנה באמצעות מוסד "בנועם", הנמצא בבעלות פרטית ונבחר על ידי איגוד חברות הביטוח. החלטת הבורר בהליך זה מחייבת, והגבייה מתבצעת באמצעות מסלקת איגוד חברות הביטוח. התשלום למוסד "בנועם" בתביעה או בבוררות מוטל על חברות הביטוח. הסכם זה אושר על ידי הממונה על הגבלים עסקיים.

6. ביטוח חבויות

6.1 מידע כללי על תחום הפעילות

בתחום ביטוח חבויות נכללים כל ענפי החבויות, למעט ענף ביטוח רכב חובה. ענפי הביטוח העיקריים בתחום זה הינם: ביטוחי אחריות מעבידים, אחריות מקצועית, אחריות דירקטורים ונושאי משרה, אחריות צד שלישי, אחריות המוצר וערבות חוק מכר.

פעילות הקבוצה בתחום זה מתבצעת באמצעות מנורה מבטחים ביטוח.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים או עשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

6.1.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

ביטוח חבויות הינו ביטוח המכסה את המבוטח בגין אחריותו כלפי צד ג', כתוצאה ממעשה או מחדל של המבוטח. בביטוחי חבויות אין סכום ביטוח אלא גבול אחריות שהינו הסכום המקסימלי בו ישא המבוטח במקרה של נזק.

6.1.2 תיאור של ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללו בתחום

ענפי החבויות מכסים את המבוטח בשל חבות שהוא עשוי לחוב בה בשל אחריותו מתוקף כל דין, ובפרט מתוקף הוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: "פקודת הנזיקין").

ענפי הביטוח המרכזיים אותם משווקת הקבוצה בתחום החבויות, הינם כדלקמן:

א. **ביטוח חבות מעבידים** - כיסוי למבוטח בגין אחריותו לנזקי גוף הנגרמים לעובד בשל ותוך כדי עבודתו אצל המבוטח. החבות המכוסה היא חבות לפי פקודת הנזיקין או לפי חוק האחריות למוצרים פגומים, התש"ם – 1980 והביטוח הינו שיורי, מעל הכיסוי לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995. הביטוח נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.

ב. **ביטוח צד שלישי** - הפוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי מכסה את חבותו של המבוטח על פי כל דין, בגין נזקי גוף או רכוש שנגרמו לצד שלישי שאינו עובד המבוטח בשל נזק שנגרם מאירוע תאונתי אשר התרחש במהלך תקופת הביטוח בקשר עם הפעילות בגינה רכש המבוטח את הכיסוי הביטוחי. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.

ג. **ביטוח אחריות מקצועית** - ביטוח המכסה את חבותו של בעל מקצוע בגין כשל בביצוע חובתו המקצועית שתוצאתו נזק לצד שלישי, בין אם הינו לקוח של המבוטח ובין אם לאו. ביטוח אחריות מקצועית נערך על בסיס הגשת תביעה.

ד. **ביטוח אחריות המוצר** - ביטוח המכסה את חבותו של המבוטח בגין נזק שנגרם על ידי מוצרים שיוצרו על ידו, לאחר שפסקו מלהיות בחזקתו. ביטוח זה נערך על בסיס הגשת תביעה.

ה. **ביטוח דירקטורים ונושאי משרה** - ביטוח המכסה דירקטורים ונושאי משרה בשל חבות חוקית שהופרה על ידי הדירקטורים ונושאי המשרה בתוך תקופת הביטוח. הביטוח נערך על בסיס הגשת התביעה. החבות המכוסה היא בעיקרה מתוקף חוק החברות, המטיל חבות אישית על נושאי המשרה בחברה. בעלת הפוליסה בביטוח זה הינה החברה, הרוכשת את הכיסוי עבור נושאי המשרה והדירקטורים המכהנים, המוגדרים כמבוטחים.

ו. **ערבות חוק המכר** – ביטוח המכסה את השקעתם של רוכשי יחידות דיור כנגזר מחוק המכר הדירות וחוק הבטחת השקעות רוכשי דירות, התשל"ה - 1974 (להלן: "חוק

המכר). פוליסות אלו תואמות את ההנחיות של חוק המכר ולרוב תקופת הביטוח בהן ארוכה.

תחום ביטוח החבויות נחשב לתחום תנודתי וזאת בשל רמת אי הודאות הגבוהה בתחום התביעות הנובעת, בין היתר, ממשך הזמן בין קרות אירוע ביטוחי לבין תשלום הנזק למבוטח ("זנב תביעות ארוך"), מהשינויים באקלים השיפוטי ומהשינוי התרבותי המעלה את שכיחות התביעות.

6.1.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

פעילות הקבוצה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים, חוק הפיקוח וחוק חוזה ביטוח והתקנות שהוצאו על פיהם וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת.

להלן יפורטו מגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בתחום ביטוח חבויות:

6.1.3.1 חוק חוזה הביטוח

בהתאם להוראות חוק חוזה הביטוח, בביטוח חבויות (המכונה בחוק "ביטוח אחריות"), התביעה לתגמולי ביטוח אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח. כן קובע חוק זה, כי ביטוח חבויות מכסה גם הוצאות משפט סבירות שעל המבוטח לשאת בשל חבותו, אף אם הוצאות אלה הן מעל לסכום הביטוח.

6.1.3.2 הלכת אטינגר ("השנים האבודות")

בחודש מרץ 2004 ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק דין הקובע כי יש להכיר בזכאותו של ניזוק (או עזבונו) לפיצויים בגין שנות השתכרותו האבודות, שהן השנים שבהן קוצרה תוחלת חיי העבודה של הניזוק כתוצאה ממותו ("השנים האבודות"). בכך הפך בית המשפט העליון הלכה לפיה לא זכאי היה הניזוק (או עזבונו) לפיצויים בגין ראש נזק זה ("הלכת השנים האבודות" או "הלכת אטינגר"). בחודש דצמבר 2004 דחה בית המשפט העליון עתירה שהוגשה לקיום דיון נוסף בפסק הדין הנזכר לעיל. הנושא הוחזר לבית המשפט המחוזי, לדיון פרטני בדבר אופן חישוב הפיצוי בגין השנים האבודות.

בפסק דין נוסף של בית המשפט העליון מפרברואר 2006, נקבע כי הלכת השנים האבודות חלה גם על תביעות תלויות ועומדות ועל תאונות שאירעו קודם לפרסום ההלכה, אך אין בה כדי לאפשר דיון מחודש בפסקי דין, לרבות פסקי דין מכוח פשרה, שניתנו קודם לכן.

במהלך שנת 2006, בשני פס"ד שונים, קבע בית המשפט העליון את שיטת חישוב הפיצוי בהתאם להלכת השנים האבודות. מכיוון שהלכה זו נוגעת לאחוז קטן מסך התיקים בתחום, ההשפעה על כלל התביעות, נמוכה יחסית.

לתיאור מגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בכלל פעילותה, ראו סעיף 10.2 להלן.

6.1.4 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיות ובתמהיל הלקוחות

לאור התפתחות האקלים השיפוטי ופסיקת בתי המשפט ביחס לחברות ולנושאי המשרה בהן, ניכרת דרישה מוגברת לכיסוי ביטוחי באחריות מקצועית, לכיסוי ביטוחי לדירקטורים ונושאי משרה ולכיסוי בביטוחי אחריות המוצר.

בהתאם לנתוני איגוד חברות הביטוח, בתחום ביטוח חבויות חלה עליה של כ-15% בהיקף הפרמיה, בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2006 לעומת התקופה המקבילה

אשתקד. הרווח המצרפי בענף כולו קטן בכ - 25% באותה התקופה, והסתכם ב - 74 מיליון ₪.

6.1.5 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

לתיאור השינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ראו סעיף 6.7 להלן.

6.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

6.2.1 כללי

ענפי החבויות מכסים את המבוטח בשל חבות שהוא עשוי לחוב בה בשל אחריותו מתוקף כל דין, ובפרט מתוקף הוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש].

ביטוחי חבויות ניתן לערוך על פי אחד משני בסיסי שיפוי:

(1) בסיס אירוע (occurrence basis) – נשוא החבות המכוסה הוא קיומו של אירוע הנזק במשך תקופת הביטוח.

(2) בסיס הגשת תביעה (claims made basis) – נשוא החבות המכוסה לפי בסיס זה הוא הגשת התביעה לחברת הביטוח במשך תקופת הביטוח, ובתנאי שהאירוע שהוביל להגשת התביעה נופל אף הוא בתוך תקופת הביטוח או בתוך תקופה רטרואקטיבית שהוגדרה בפוליסה.

6.2.2 המוצרים המרכזיים אותם משווקת הקבוצה בתחום החבויות, הינם כדלקמן:

ביטוח חבות מעבידים - כיסוי למבוטח בגין אחריותו לנזקי גוף הנגרמים לעובד כמפורט בסעיף 6.1.2 לעיל. ניתן לרכוש ביטוח זה כמוצר עצמאי או ככיסוי נוסף במסגרת פוליסת מטריה עסקית או במסגרת פוליסת הדירה. דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - מספר העובדים המועסקים, היקף שכר העבודה השנתי שמשלם המעסיק, סוג פעילות המעסיק, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכד'. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.

ביטוח צד שלישי - הפוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי מכסה את חבותו של המבוטח על פי כל דין, בגין נזקי גוף או רכוש שנגרמו לצד שלישי, שאינם עובדי המבוטח, כמפורט בסעיף 6.1.2 לעיל. ניתן לרכוש ביטוח זה כמוצר עצמאי או ככיסוי נוסף במסגרת פוליסת מטריה עסקית או במסגרת פוליסת הדירה. דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם – עיסוק המבוטח, היקף פעילות המבוטח, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, חשיפה למפגעים או סיכונים סביבתיים, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכד'. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.

ביטוח אחריות מקצועית - ביטוח המכסה את חבותו של בעל מקצוע בגין כשל בביצוע חובתו המקצועית שתוצאתו היא נזק לצד שלישי כמפורט בסעיף 6.1.2 לעיל. ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או כפוליסה משולבת עם ביטוח אחריות מוצר. הכיסוי בפוליסה מוגבל לאירועים תאונתיים ואינו מכסה מעשים מכוונים של המבוטח. המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, גבול האחריות הרצוי, ותק במקצוע, מספר העובדים, מחזור ההכנסות, ניסיון התביעות של המבוטח התחום הטריטוריאלי של הכיסוי והשיפוט השפעה ניכרת על דמי הביטוח. ביטוח זה נערך על בסיס הגשת תביעה.

ביטוח אחריות המוצר - ביטוח המכסה את חבותו של המבוטח בגין נזק שנגרם על ידי מוצרים שיוצרו על ידו כמפורט בסעיף 6.1.2 לעיל. ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או כפוליסה משולבת עם ביטוח אחריות מקצועית. המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, קיום פעילות ייצוא, התקופה הרטרואקטיבית הנדרשת, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, והתחולה הטריטוריאלית של הכיסוי השפעה על המחיר. ביטוח זה נערך, בדרך כלל, על בסיס הגשת תביעה.

ביטוח דירקטורים ונושאי משרה - ביטוח המכסה דירקטורים ונושאי משרה בשל חבות חוקית שהופרה על ידי הדירקטורים ונושאי המשרה בתוך תקופת הביטוח. ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או בשילוב עם ביטוח אחריות מקצועית לחברות פיננסיות וחברות היי-טק בלבד. דמי הביטוח בענף זה מתבססים על מספר משתנים, כאשר המרכזיים מביניהם: גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, תחום העיסוק של החברה, הרכב בעלי המניות, המבנה והחוסן הפיננסיים של החברה והיות החברה ציבורית או פרטית. ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס הגשת התביעה.

ביטוח ערבות חוק המכר - ביטוח המכסה את השקעתם של רוכשי יחידות דיור כנגזר מחוק המכר. ביטוח זה תואם את ההנחיות בחוק המכר ולרוב תקופת הביטוח שלו ארוכה. הסיכון בפוליסות אלו הולך ופוחת עם הזמן והתקדמות הבנייה וההחזקה בנכס. בהתאם להוראות הפיקוח, הכנסות החברה מענף זה נדחות לתקופה של 5 שנים. החברה מנפיקה פוליסות אלו לקבלנים, בין אם באמצעות שיווק ישיר לקבלן או באמצעות בנקים המספקים מימון לפרוייקט הבנייה.

ביטוח חבויות הינו לרוב פוליסה לתקופה של עד שנה.

6.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח חבויות (באלפי ₪):

2004	2005	2006	
177,081	203,235	212,765	דמי הביטוח ברוטו
127,552	148,808	158,712	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
88,375	113,348	108,825	תביעות ברוטו
88,550	107,146	95,581	תביעות בשייר

6.4 לקוחות

בתחום ביטוח חבויות, מבטחת הקבוצה לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים. לקבוצה אין לקוח בתחום ביטוח חבויות שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה. בנוסף, לא ידוע לקבוצה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח חבויות.

התפלגות דמי הביטוח ברוטו*:

סוג הלקוח	דמי הביטוח באלפי ₪	שיעור מסך הכנסות
קולקטיבים ומפעלים גדולים	74,231	35%
פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים	138,534	65%
סה"כ	212,765	100%

* מספרי הערכה בלבד. הקבוצה אינה שומרת נתונים בהתאם לאפיון לקוח שכזה.

פרופיל התיק הביטוחי של הקבוצה מוטה ללקוחות פרט וללקוחות עסקיים קטנים, כחלק מאסטרטגיית ניהול הסיכונים של החברה.

6.5 שיווק והפצה

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים עצמאיים. שיעור העמלות הממוצע, מסך דמי הביטוח בתחום ביטוח חבויות, בשנת הדוח, עמד על כ-15%.

לחברה סוכנות אשר היקף פעילותה בתחום מהווה כ- 15% מסך היקף הפעילות בתחום. חלק הארי מפעילותו של הסוכנות האמורה הינה בענף אחריות דירקטורים ונושאי משרה.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראו סעיף 10.7 להלן.

6.6 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר

להלן התפתחות התביעות התלויות בתחום ביטוח חבויות לגבי שנות החיתום שהחלו לפני שנת הדוח:

שנת 2005		שנת 2006		
בשייר	ברוטו	בשייר	ברוטו	
351,077	502,332	423,525	572,515	הפרשה לתחילת השנה
25,945	33,228	23,798	26,534	הכנסות מפרמיה ומהשקעות
8,617	8,626	8,052	7,848	עמלות והוצאות
36,141	48,640	40,083	58,979	תשלומי תביעות
305,615	416,802	349,343	450,514	הפרשות לסוף השנה
26,649	61,492	49,845	81,707	עודף (גרעון) בהפרשות
16,883	56,636	37,596	77,059	סכום העודף בהפרשות הנובע משחרור הרווח מעתודה

לתיאור העתודות בביטוח כללי ותביעות תלויות ברמת הקבוצה, ראו סעיף 1.2.3 לעיל.

6.7 ביטוח משנה

התקשרויות הקבוצה עם מבטחי המשנה בכל ענפי הביטוח, לרבות תחום ביטוח חבויות מתחדשות משנה לשנה.

בתחום הפעילות, מתקשרת הקבוצה עם מבטחי המשנה שלה בחוזים מסוג Excess of Loss, באמצעות חוזים כלליים ביטוחי חבות מעבידים, ביטוחי צד ג', ביטוח אחריות המוצר וביטוחי אחריות מקצועית מאוגדים בחוזה ביטוח משנה מסוג Excess of Loss אחד המבוסס על שנת הנזק, בעוד קיים הסכם ביטוח משנה נפרד לענף אחריות דירקטורים, גם הוא על בסיס Excess of Loss, המבוסס על שנת החיתום של הפוליסה.

בעסקים מסוימים, בהם גבולות האחריות חורגים מהגבולות המותרים בהסכמי ביטוח המשנה, או שהכיסוי הנדרש אינו נכלל בהסכמי ביטוח המשנה, נרכש ביטוח משנה ספציפי (פקולטיבי). סוג ביטוח המשנה הנרכש (יחסי/לא יחסי) משתנה בהתאם למהות הסיכון והיצע הכיסוי בשוק ביטוח המשנה.

בהסכמי ביטוח המשנה לשנת 2007, הגדילה החברה את השייר העצמי בחוזה המגון על ענפי חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית ומוצר. הגידול בשייר נובע מהגידול בהון העצמי של החברה והיכולת שלה לשאת יותר סיכונים על השייר העצמי.

דירוג מבטחי המשנה איתם התקשרה החברה בחוזים בשנת 2006: AA-, A-, ו- A לפי S&P.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ₪):

שם מבטח המשנה	דירוג S&P	מדינה	פרמיה לביטוח משנה (באלפי ₪)	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה
AIG Europe (UK) Ltd.	AAA	אנגליה	5,757	11%
Lloyd's	A	אנגליה	18,661	35%
Swiss Reinsurance Co	AA-	שוויץ	7,091	13%

התפלגות פרמיית ביטוח משנה בתחום:

קבוצת דרוג מרכזת דירוג S&P	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח המשנה (באלפי ₪)	שיעור מסה"כ לתחום פעילות
A- ומעלה	48,300	89%
BBB+ עד BBB-	883	2%
נמוך מ- BBB-	4,870	9%
סה"כ	54,053	100%

כמקובל בחוזים מסוג זה, אין עמלות המתקבלות ממבטחי המשנה.

לתיאור התקשרות הקבוצה עם מבטחי המשנה, ראו סעיף 10.4 להלן.

לנתונים בדבר התשלומים למבטחי המשנה ראו באורים ח2 ו-9 לדוחות הכספיים.

6.8 ספקים ונותני שירותים

הקבוצה רוכשת שירותים נלווים לסילוק תביעות ביטוח בתחומים שונים, ובכללם בתחום הפעילות, מאת עורכי דין, חוקרים, רופאים, מוסדות רפואיים, רואי חשבון, מהנדסים וספקים נוספים.

לקבוצה אין תלות בספק כלשהו, בפעילותה בתחום הפעילות.

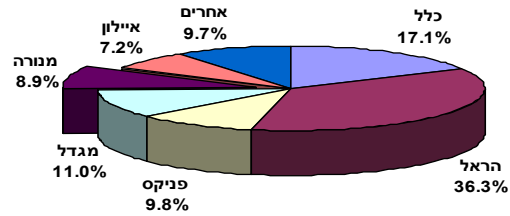
לתיאור הנושא ברמת הקבוצה ראו סעיף 10.5 להלן.

6.9 תחרות

בתחום זה מתחרה הקבוצה בכל חברות הביטוח במשק. על פי נתוני איגוד חברות הביטוח בישראל, בתשעת החודשים הראשונים של 2006 קבוצת הראל הייתה המובילה בתחום והחזיקה בנתח שוק של כ- 36%. אחריה קבוצת כלל מחזיקה בנתח שוק של כ- 17% וקבוצת מגדל בכ- 11%. חלקה של הקבוצה בתחום היה כ- 9%.

נתוני נתח שוק לפי חברות מוצגים בתרשים להלן:

התפלגות דמי ביטוח ענפי חבויות בשוק
ספטמבר 2006

התחרות בתחום מושפעת הן מצד הביקוש למוצרים מצד החברות העסקיות השונות במשק והן מהיצע ואיכות המוצרים של חברות הביטוח. שוק ביטוח המשנה והשינויים החלים בו בתחום ביטוחי זה מהווים אף הם גורם מרכזי בתחרות. בנוסף, בביטוח העסקים הגדולים ובתחום ביטוח הדירקטורים מיוצגים המבוטחים על ידי יועצי ביטוח, עובדה המחדדת את חשיבות איכות הכיסוי ובו בזמן גם יוצרת לחץ להורדת תעריפים.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה הינם: רמת השירות הגבוהה של הקבוצה ושל סוכניה; מכירת פוליסות חבויות (במיוחד פוליסת אחריות מעבידים וצד שלישי) ביחד עם מוצרים אחרים של הקבוצה (למשל פוליסות עסק); מוניטין הקבוצה בהתאמת המוצר לצרכי המבוטח ומתן שירות ברמה גבוהה למבוטחים הכולל ניהול סילוק תביעות יעיל. בנוסף, לחברה מודלים ונהלים חיתומיים הבאים לשמור על רמת הרווחיות הרצויה, המנוטרת על ידי מערכות המאפשרות בקרה קפדנית ועדכנית על התוצאות השוטפות.

7. ביטוח רכוש

7.1 מידע כללי על תחום הפעילות

תחום ביטוח רכוש כולל ביטוח מקיף דירות, ביטוח אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, ביטוחי מבנה ללווי הבנקים למשכנתאות (להלן: "**ביטוח משכנתאות**"), ביטוח כלי טיס, ביטוח כלי שיט, ביטוח ימי, ביטוח הנדסי, ביטוח יהלומים.

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח רכוש מתבצעת באמצעות מנורה מבטחים ביטוח.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים או עשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

7.1.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

בתחום ביטוח רכוש מציעה הקבוצה ביטוחים לפרטים ולבתי עסק.

ביטוח רכוש הינו פוליסה לתקופה של עד שנה, למעט ביטוח מטען (ימי ואווירי) אשר נכלל בפוליסה פתוחה, כאשר הכיסוי ניתן עבור כל משלוח בנפרד, וביטוחים הנדסיים הנערכים בהתאם לפרקי הזמן של כל פרויקט.

7.1.2 תיאור של ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללו בתחום

להלן סוגי כיסויים עיקריים של ביטוחי הרכוש שמשווקת הקבוצה:

7.1.2.1 ביטוח דירות (מקיף דירות) - ביטוח מבנה דירה וביטוח תכולת דירה למגורים.

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 (להלן לצורך פרק זה: "**התקנות**") מגדירות את סוג הכיסוי הביטוחי המינימלי למבנה דירה ותכולתה, כהגדרתן בתקנות (להלן: "**הפוליסה התקנית דירה**"). על פי התקנות, ביטוח דירות כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכוני אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע, רעידת אדמה ונזקי צנרת. חברת הביטוח יכולה לשנות את הפוליסה התקנית דירה רק אם השינוי הינו לטובת המבוטח. למבוטח ניתנת אפשרות לוותר בכתב על כיסוי לרעידת אדמה.

7.1.2.2 אובדן רכוש ומקיף בתי עסק - ביטוחים המכסים אבדן רכוש שאינו דירת מגורים ותכולתה או רכב מנועי (למשל סחורות, מכונות, ציוד, מפעלים וכו'). ביטוח בתי עסק כולל כיסוי לתכולה ולמבנה כנגד סיכוני אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע ורעידת אדמה. ניתן לרכוש בביטוחים אלה כיסוי לנזק תוצאתי של אובדן רווחים. פוליסות בתי עסק נמכרות בדרך כלל כפוליסות מטרייה הכוללות גם ביטוחי חביונות.

7.1.2.3 ביטוח משכנתאות - כולל ביטוח מבנה עבור לווים הנוטלים משכנתא למימון רכישת דירות. פוליסות אלו משועבדות לטובת המלווה.

7.1.2.4 ביטוח ימי, כלי טיס וכלי שיט - ביטוח המכסה נזק או אבדן הקשורים לסיכוני תעופה או שיט. ביטוח כלי שיט מכסה גופי אניות; ביטוח כלי טיס כולל ביטוח גופי מטוסים וביטוח תאונות נסיעה; וביטוח ימי מכסה הובלת מטענים בים.

7.1.2.5 מטענים בהובלה - ביטוח המכסה אובדן או נזק למטען הנגרם במסגרת הובלה יבשתית.

7.1.2.6 ביטוח הנדסי (ביטוח שבר מכני) - ביטוח המכסה נזקים לצידוד הנובעים מהפעלתו, בניגוד לנזקים הנגרמים על ידי גורמים חיצוניים בלתי תלויים.

7.1.2.7 **ביטוח הנדסי (עבודות קבלניות)** - כיסוי לעבודות קבלניות, ציודן וחומרים מפני נזק תאונתי.

7.1.2.8 **ביטוח הנדסי (עבודות הקמה)** - כיסוי לעבודות הקמה של מערכות מכניות, ציודן וחומרים מפני נזק תאונתי.

7.1.2.9 **ביטוח ציוד אלקטרוני** - כיסוי לנזק תאונתי, למערכות מתח נמוך ולכיסוי הוצאות שחזור מידע מחשבים ושכירת ציוד חלופי.

7.1.2.10 **ביטוח סיכוני טרור** - ביטוח שיורי (מעל תקבולי מס רכוש) המכסה נזק פיזי לרכוש ואובדן רווח גולמי בשל מעשה טרור.

7.1.3 **מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות**

פעילות הקבוצה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים, לרבות הוראות חוק הפיקוח וחוק חוזה ביטוח והתקנות שהוצאו על פיהם וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת.

לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, ראו סעיף 7.1.2.1 לעיל.

לתיאור מגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בכלל פעילותה ראו סעיף 10.2 להלן.

7.1.4 **שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיות ובתמהיל הלקוחות**

הביקוש לביטוחי רכוש מושפע מהמצב הכלכלי במשק. הכנסות החברה בתחום צמחו בשנת 2006 בכ - 9%.

בעוד שתחום הדירות, הנכלל בביטוח רכוש, הינו תחום ביטוחי הנמכר לפרטיים ולכן מוטה מחיר, שאר ענפי הרכוש מושפעים יותר מאיכות השירות ומקצועיות החיתום של הקבוצה, הואיל ומדובר בלקוחות עסקיים המתייעצים לעיתים עם יועצי הביטוח שלהם. המעבר בביטוח כללי, לרבות בתחום רכוש, לדגש על חיתום (הערכת סיכונים) המבוסס על מודלים סטטיסטיים, הוביל לשיפור התוצאות החיתומיות.

בחודשים פברואר ואוגוסט 2005 פרסמו המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים חוזרים שעניינם הסדרת נושא שיווק ביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור על ידי תאגיד בנקאי ("ביטוח משכנתא"). עניינו העיקרי של ההסדר הוא בניתוק עסקת הביטוח מעסקת המשכנתא. על פי ההסדר, ביטוח מסוג זה יימכר על ידי סוכנות ביטוח בבעלות הבנקים ולא על ידי הבנק עצמו וכן שיווק הביטוח ייעשה באמצעות עמדה לא מאויישת בסניף הבנק, אשר תשמש אך ורק לעניין זה. עוד קבע החוזר כי החל מחודש אוגוסט 2005 גם חברות הביטוח לא תהיינה רשאיות להנהיג תוכניות ביטוח משותפות בביטוח אגב הלוואה לדיור. הוראות החוזרים הנ"ל חלות על כל הפוליסות שנמכרו החל מיום 1.10.2005, ולגבי ביטוחי מבנה אגב הלוואה לדיור הקיימים - תוחל ההוראה החל מיום 1.1.2007. עד לשנת 2007 השתתפה הקבוצה במרבית תוכניות הביטוח המשותף לביטוחי מבנה אגב הלוואה לדיור. הקבוצה מעריכה כי החלת החוזרים בשנת 2007 תגרום לירידה בדמי הביטוח וברווחי הקבוצה מביטוחי מבנה אגב הלוואה לדיור.

7.1.5 **שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום**

לתיאור השינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ראו סעיף 7.7 להלן.

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

להלן מוצרים ושירותים עיקריים המשווקים על ידי הקבוצה:

7.2.1 פוליסות לביטוח דירה

לקבוצה שלושה סוגים של פוליסות ביטוח מבנה ותכולה לדירה (המבוססות על הפוליסה התקנית לדירה כמפורט בסעיף 7.1.2 לעיל):

א. TOP HOUSE - פוליסה לביטוח מבנה ותכולת דירה – מוצר ייחודי לביטוח מבנה ותכולת דירה המבוסס על הפוליסה התקנית דירה. המוצר משווק החל מסוף שנת 2004, נמכר בתעריפים תחרותיים וכולל חבילת כיסויים רחבה במיוחד, ובכלל זה, שירות תיקון מכשירי חשמל, שירות ביקור רופא, שירותי חירום וכו'.

ב. רימון דירות - פוליסה לביטוח מבנה ותכולת דירה המבוססת על הפוליסה התקנית לדירה, המכסה סיכונים נקובים.

ג. רימון 2000 לדירה - פוליסה רחבה במיוחד המבוססת על הפוליסה התקנית דירה המספקת למבוטח ביטוח "כל הסיכונים" למבנה ותכולת הדירה, למעט חריגים נקובים.

בפוליסות ביטוח כאמור לעיל, ניתן לרכוש כיסויים נוספים המסופקים על ידי נותני שירותים חיצוניים, כמפורט בסעיף 7.8 להלן.

דמי הביטוח נקבעים בהתבסס על מאפייני הסיכון של המבוטח, הכוללים, בין היתר, את קומת המגורים של המבוטח, ניסיון התביעות של המבוטח וסכום הביטוח המבוקש. על מנת להעריך את הסיכון, עורכת החברה סקרי תכולה וסקרי סיכונים והגנות תקופתיים.

7.2.2 פוליסות לביטוח בתי עסק

לקבוצה שלושה סוגים של פוליסות לביטוח בתי עסק (המבוססות על פוליסות הרכוש כמפורט בסעיף 7.1.2 לעיל):

א. רימון עסקים – פוליסה מורחבת לבתי עסק המעניקה כיסוי מקיף למבנה העסק וכיסוי "כל הסיכונים", למעט חריגים נקובים, לתכולת בית העסק.

ב. משרדית 2000 - פוליסה לביטוח מבנה המשרד ותכולתו המעניקה כיסוי "כל הסיכונים", הכולל, בין היתר, הרחבות כגון: כיסוי תכולה המועברת זמנית למקום אחר, דמי שכירות למשרד חלופי, שחזור מסמכים וביטוח תאונות אישיות, למעט חריגים נקובים.

ג. רימון 2000 חנות בקניון - פוליסה לביטוח חנות בקניון המעניקה כיסוי "כל הסיכונים", למעט חריגים נקובים. הכולל, בין היתר, אובדן רווחים, ביטוח כספים, ביטוח תאונות אישיות, ביטוח ציוד אלקטרוני, כיסוי נזק או אובדן לאמצעי אגירת נתונים ושיחזור מידע.

דמי הביטוח בענפים אלו נקבעים, בין היתר, על פי ניסיון התביעות של המבוטח, רמת הסיכון של העסק, האסטרטגיה העסקית של החברה וסכום הביטוח הרצוי. על מנת להעריך את הסיכון עורכת החברה סקרי סיכון מוקדמים מעת לעת.

7.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח רכוש (באלפי ₪):

2004	2005	2006	
336,781	378,011	402,238	דמי הביטוח ברוטו
177,349	198,783	198,608	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
151,099	205,955	240,412	תביעות ברוטו
82,221	93,468	113,409	תביעות בשייר

* הגידול בדמי הביטוח ברוטו בשנת הדוח נובע מהרחבת פעילותה של הקבוצה בתחום העסקים הגדולים. בשל זאת, דמי הביטוח בשייר העצמי נשארו יציבים.

פילוח התביעות המשולמות דירות, ברוטו

2004	2005	2006	
27,205	33,081	37,367	פריצה
11,601	13,273	24,468	נזקי צנרת
24,865	26,442	23,895	אחר
63,671	72,796	85,730	סה"כ תביעות משולמות
2,807	647	2,934	שינוי בתביעות תלויות
66,478	73,443	88,664	סה"כ תביעות

7.4 לקוחות

בתחום ביטוח רכוש, מבטחת הקבוצה לקוחות פרטיים ולקוחות מוסדיים וציבוריים. החברה אינה מבטחת קולקטיבים בתחום הרכוש אלא מבצעת חיתום פרטני לכל מבטח.

התפלגות דמי הביטוח ברוטו*:

שיעור מסך הכנסות	דמי הביטוח באלפי ₪	סוג הלקוח
16%	63,891	קולקטיבים ומפעלים גדולים
84%	338,347	פרטיים ולקוחות עסקיים
100%	402,238	סה"כ

* מספרי הערכה בלבד. הקבוצה אינה שומרת נתונים בהתאם לאפיון לקוח שכזה.

פרופיל התיק של הקבוצה מוטה ללקוחות פרטיים ועסקיים קטנים. יש לציין כי משקלו הגדול של תיק ביטוחי הדירות בתחום הפעילות הוא שגורם לפער גדול כל כך.

לקבוצה אין לקוח בתחום ביטוח רכוש שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה. בנוסף, לא ידוע לקבוצה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח רכוש.

שיעור החידושים בתחום מקיף דירות עומד על כ - 75%.

דמי ביטוח לפי שנות ותק (מקיף דירות בלבד)

מספר שנות ותק	דמי הביטוח באלפי ₪	שיעור מסך הכנסות
ללא ותק	28,600	22%
ותק שנה	23,400	18%
ותק שנתיים	22,100	17%
למעלה משלוש שנות ותק	55,901	43%
סה"כ	130,004	100%

7.5 שיווק והפצה

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים עצמאיים, לרבות סוכנויות בבעלות בנקים, לעניין ביטוח אגב הלוואות משכנתא.

ביטוח מקיף דירות ללווי בנקים למשכנתאות נמכר בחלקו באמצעות הבנקים למשכנתאות בפוליסה קבוצתית המכוסה בביטוח משותף של מספר מבטחים.

לקבוצה אין סוכן אשר היקף פעילותו מהווה מעל 10% מדמי הביטוח בתחום הפעילות.

שיעור העמלות הממוצע, בענף מקיף דירות הוא כ - 26%, בענפי הרכוש האחרים בתחום שיעור העמלות עמד בשנת הדו"ח על כ - 21%.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה ראו סעיף 10.7 להלן.

7.6 התפתחות התביעות התלויות ברוטו ובשייר

להלן התפתחות התביעות התלויות בתחום ביטוח רכוש לגבי התביעות שאירעו לפני שנת הדוח:

שנת 2005		שנת 2006		
בשייר	ברוטו	בשייר	ברוטו	
44,117	120,741	49,864	136,049	תביעות תלויות לראשית השנה (כולל IBNR)
23,221	72,892	24,644	64,575	תשלום תביעות במשך השנה
21,427	65,224	26,162	76,390	תביעות תלויות לסוף השנה (כולל IBNR)
(531)	(17,375)	(942)	(4,916)	עודף בהערכות

לתיאור העתודות בביטוח כללי ותביעות תלויות ברמת הקבוצה, ראו סעיף 1.2.3 לעיל.

7.7 ביטוח משנה

התקשרויות הקבוצה עם מבטחי המשנה בכל ענפי הביטוח, לרבות תחום ביטוח רכוש מתחדשות משנה לשנה.

שעור ההעברה של הפרמיה ע"י הקבוצה למבטחי המשנה שלה בתחום הפעילות נאמד ברמה של כ- 50% נכון למועד הדוח.

בתחום הפעילות, מתקשרת הקבוצה עם מבטחי המשנה שלה בביטוחים יחסיים וביטוחי Excess of Loss המגינים על החברה כנגד קטסטרופה. בחוזים היחסיים, תמורת העברת הסיכון מקבלת החברה עמלת מסירה ממבטח המשנה, בנוסף לעמלת רווח על איכות תוצאות גבוהה בתיק. בתקופת הדוח, לא הייתה תקרת כיוסי או מגבלה לגבי השתתפות מבטח המשנה בתביעות בחוזים יחסיים מסוג מכסה מהותיים.

במקרים בהם סכום הביטוח חורג מהמגבלות הקבועות בהסכמי ביטוח המשנה, או שהיקף הכיסוי חורג מהמותר בהסכמים אלו, עורכת החברה הסכמי ביטוח משנה ספציפיים ("פקולטיביים"), בדרך כלל על בסיס יחסי.

בהסכמי הביטוח המשנה היחסיים, בענפים הכוללים מרכיב קטטורופה, מגבילים מבטחי המשנה את התשלום בגין אירוע בודד בשיעור מוסכם מסכום הביטוח המכוסה.

בביטוחי דירות אגב משכנתא, הנמכרים באמצעות הבנקים, נרכש, במרבית המקרים, ביטוח משנה ספציפי ("פקולטיבי").

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ₪):

שם מבטח המשנה	דירוג S&P	מדינה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות ביטוח משנה
Allianz Group	AA-	גרמניה	30,153	15%
Everest Reinsurance Co.	AA-	ארה"ב	23,906	12%

התפלגות פרמיית ביטוח משנה בתחום:

קבוצת דרוג מרכזת דירוג S&P	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח המשנה (באלפי ₪)	שיעור מסה"כ לתחום פעילות
A- ומעלה	183,308	90%
BBB- עד BBB+	17,048	8%
נמוך מ- BBB-	3,276	2%
סה"כ	203,630	100%

בחוזי ביטוח המשנה לשנת 2006 הוגדלה משמעותית קיבולת ביטוח המשנה של החברה בענפי הרכוש תוך הגדלת השייר. שינוי זה שיפר את יכולת החברה להתחרות על עסקים חדשים.

לנתונים בדבר התשלומים למבטחי המשנה ראו באורים ח2 ו-9 לדוחות הכספיים.

לתיאור התקשרות הקבוצה עם מבטחי המשנה, ראו סעיף 10.4 להלן.

7.8 ספקים ונותני שירותים

הקבוצה מתקשרת בהסכמים עם נותני שירותים שונים, לפיהם מבוטח אשר רכש במסגרת הפוליסה שירות מסוים, יקבל את השירות בהתאם לכתב השירות שניתן לו. השירותים השונים הניתנים למבוטח הינם, בין היתר, שירותי תיקון מכשירי חשמל ביתיים, שירותי תיקוני צנרת, בדק בית ושירותי ביקור רופא.

לצורך טיפול בתביעות בתחום זה מתקשרת החברה עם עו"ד, חוקרים, שמאים, מהנדסים, חוקרי שריפות, רואי חשבון, מומחי אומנות וספקים נוספים.

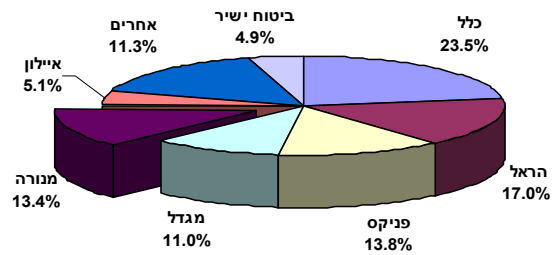
לקבוצה אין תלות בספק כלשהו, בפעילותה בתחום.

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה ראו סעיף 10.5 להלן.

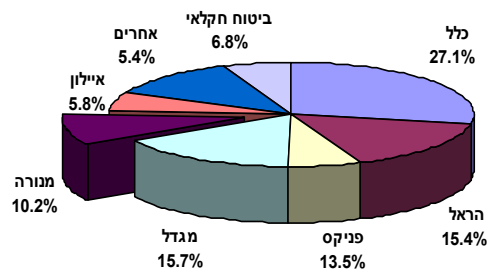
7.9 תחרות

בתחום זה, מתחרה הקבוצה בכל חברות הביטוח במשק, לרבות בחברות הביטוח הישיר העוסקות בביטוחי הדירות. על פי נתוני איגוד חברות הביטוח בישראל נתח השוק בתחום לפי חברות הינו כלהלן:

התפלגות דמי ביטוח מקיף בענף דירות בשוק
מצטבר ספטמבר 2006

התפלגות דמי ביטוח ברכוש אחר (ללא מקיף דירות) בשוק
מצטבר ספטמבר 2006

תחומי הביטוח הכלולים בענף הרכוש, כגון, ביטוח ימי, אווירי, הנדסי ואלקטרוני, דורשים מומחיות ספציפית ומעניקים כיסוי מורכב ועל כן, התחרות בהם מבוססת על איכות הכיסוי הביטוחי שמעניקה הקבוצה. בעסקים הגדולים מיוצגים המבוטחים על ידי יועצי ביטוח, גורם המוביל לחידוד חשיבות איכות הכיסוי אך גם יוצרים לחץ להורדת תעריפים.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה, הינם, רמת השירות הגבוהה של הקבוצה ושל סוכניה, והרחבות הכיסוי שמציעה הקבוצה לפוליסות הדירות, נהלי חיתום המותאמים לסיכון ובקרה קפדנית ועדכנית על התוצאות והמגמות השוטפות.

8. ביטוח בריאות

8.1 סביבה כללית ומידע על תחום הפעילות

פעילות הקבוצה בתחום ביטוח בריאות מתבצעת באמצעות מנורה מבטחים ביטוח.

להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים או עשויים להשפיע בעתיד על פעילות הקבוצה בתחום זה.

8.1.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים שחלו בו

שירותי הבריאות בישראל מורכבים ממספר רבדים. הראשון - סל הבריאות הבסיסי בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן: "חוק ביטוח בריאות ממלכתי") והתקנות אשר הוצאו מכוחו. השני - שירותי בריאות משלימים בקופות החולים הניתנים מכוח הסמכה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי ("שב"ן"), והשלישי - ביטוחי הבריאות הפרטיים באמצעות חברות הביטוח.

שוק ביטוחי הבריאות הינו תחום מתפתח המושפע משחיקת הסל הבסיסי ביחס לצרכים הרפואיים של האוכלוסייה, אשר הולכים וגדלים בין היתר, לאור שיפורים טכנולוגיים בתחום הרפואה; עלייה בתוחלת החיים ושיפור באיכות וברמת החיים.

השירותים המשלימים של קופות החולים אינם נותנים מענה מספיק לצרכים השונים, בעיקר בנושא השתלות, ניתוחים תרופות וכיסויים נוספים וכן הרחבת הכיסויים הכלולים בהם. לאחרונה מתפתחת מגמה של הרחבת השב"ן בידי קופות החולים בגיבוי חברות הביטוח.

הקבוצה פועלת בתחום הבריאות מאז תחילת שנות ה-90. הקבוצה עוסקת בכל סוגי הביטוחים הרפואיים: ביטוח שיניים, ביטוח רפואי פרטי וביטוח רפואי לעובדים זרים ותיירים בהתאם לדרישות הדין. הקבוצה משווקת הן ביטוחים פרטיים והן ביטוחים קבוצתיים.

8.1.2 תיאור של ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללו בתחום

ענף ביטוח הבריאות הנכלל בעסקי ביטוח כללי, מחולק לשני ענפי ביטוח עיקריים: מחלות ואשפוז, ותאונות אישיות.

ענף תאונות אישיות מהווה פחות מ-5% מהיקף הפעילות בתחום, ולפיכך בדוח זה תהיה ההתייחסות רק לענף מחלות ואשפוז.

ענף מחלות ואשפוז כולל את הכיסויים הבאים:

- הוצאות רפואיות - ניתוחים בארץ ובחו"ל, השתלת אברים, טיפולים מיוחדים בחו"ל, תרופות שאינן כלולות בסל הבריאות לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, חוות דעת רופאים מומחים ועוד;
- ביטוח נסיעות לחו"ל;
- ביטוח שיניים;
- ביטוח עובדים זרים ותיירים.

8.1.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

פעילות הקבוצה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים, לרבות הוראות חוק הפיקוח וחוק חוזה ביטוח והתקנות שהוצאו על פיהם וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת.

להלן יפורטו מגבלות החקיקה המרכזיות החלות על הקבוצה בפעילותה בתחום ביטוח בריאות, וכן עיקרי ההוראות הרגולטוריות שפורסמו בתקופת הדוח בתחום זה:

8.1.3.1 חוק ביטוח בריאות, התשנ"ד - 1994

חוק זה, שנכנס לתוקף בחודש ינואר 1995, קובע כי כל אזרח ישראלי זכאי לשירותי בריאות המפורטים בסל שירותי הבריאות. שירותים אלה ניתנים על ידי קופות החולים.

8.1.3.2 חוק עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים), התשנ"א-1991

בשנת 2000 תוקן החוק (תיקון מס' 3) כך שעל מעביד מוטלת החובה להסדיר לעובד זר המועסק על ידו ביטוח רפואי שיכלול סל שירותים לפי קביעת שר הבריאות בצו.

8.1.3.3 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזה הביטוח) (הוראות למצב רפואי קודם), התשס"ד-2004

בחודש ינואר 2004 פורסמו תקנות, שנועדו להסדיר את אופן שימוש המבטח בסייג לחבות המבטח בשל מצב רפואי קודם, ולהבטיח כיסוי ביטוחי ראוי למשך כל תקופת הביטוח, ולמנוע ביצוע חיתום בעת התביעה לתשלום תגמולי ביטוח.

התקנות כאמור לעיל חלות על חוזי ביטוח שבהם נכלל סייג בשל מצב רפואי קודם ותחילתן החל מיום 1 ביולי 2004 למעט חוזי ביטוח הכוללים כיסוי לביטוח סיעודי, אשר לגביהן מועד התחילה הוא מיום 1 במרץ 2004.

8.1.3.4 חוזרי המפקח

- בחודש יולי 2005 פרסם המפקח חוזר בנוגע לשינוי תעריפים בביטוח בריאות עבור מבוטחים קיימים. החוזר מגדיר עקרונות ומגבלות שיעמדו בבסיס בחינתן של בקשות שיגישו חברות ביטוח למפקח על הביטוח לשינוי תעריפים למבוטחים כאמור.

- בחודש פברואר 2005 פרסם המפקח חוזר לעניין קביעת עתודות בענף ביטוח בריאות בהתבסס על חישוב אקטוארי בצירוף הצהרת אקטואר החברה לגבי דרך עבודתו לעניין זה. בנוסף, נקבעו במסגרת החוזר הנ"ל כללים בדבר מינוי אקטואר בתחום ביטוח בריאות לצורך הערכת ההפרשות בגין חבות המבטח הנובעות מחוזי ביטוח בריאות, היקף ההערכה האקטוארית שעליו לבצע וההצהרה עליה עליו לחתום. תחילתו של החוזר נקבעה לדוחות הכספיים של חודש מרץ 2005 למעט סייגים מסוימים לגביהם ניתנה ארכה ליישום עד לדוחות הכספיים של שנת 2006.

- בחודש מאי 2006 פרסם המפקח חוזר שעניינו פרסום השווי הגלום (Embedded Value) של פוליסות ארוכות טווח בביטוח חיים ובביטוח בריאות בדוח הדירקטוריון של חברת ביטוח. לפרטים ראו סעיף 3.1.3.13 לעיל.

- בחודש ספטמבר 2006 פרסם המפקח חוזר בעניין ביטול תקבולים למבטח שאינם חלק מפרמיית הביטוח. לפירוט ראו סעיף 3.1.3.13 לעיל.

- בחודש ספטמבר 2006 פרסם המפקח חוזר שעניינו השלמת הכשרה לסוכני ביטוח בתחומי בריאות, רכוש או תאונות. החוזר קובע את מתכונת ההכשרה בביטוח בריאות הנדרשת מסוכני ביטוח חיים שלא החזיקו ברישיון ביטוח תאונות, את מתכונת ההכשרה הנדרשת מסוכני ביטוח שהחזיקו רישיון בענף

ביטוח תאונות, אך לא בענף ביטוח רכוש ומסוכני ביטוח שהחזיקו רישיון בענף ביטוח רכוש אך לא בענף ביטוח תאונות.

- בחודש דצמבר 2006 פרסם המפקח טיוטה שנייה לחוזר בעניין ביטוח תרופות. מטרת החוזר ליצור אחידות, בהירות ושקיפות בעניינים שונים הקשורים לפוליסות ביטוח התרופות, כגון הגדרת מקרה הביטוח, הגדרת תרופה ותרופה חלופית, הוראות ברורות ואחידות בדבר הכיסוי הביטוחי וכדומה.

- בחודש דצמבר 2006 פרסם המפקח חוזר בעניין ביטוח בריאות לעובדים זרים: סודיות רפואית. בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 ולחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996, במסגרת החוזר נקבע כי כל מידע רפואי מכל סוג שהוא יועבר על ידי המבטח ישירות לעובד וכן כי מבטח איננו רשאי להעביר את המידע הרפואי באמצעות המעסיק או באמצעות כל גורם אחר וכן לא יחתים עובד זר על טופס ויתור סודיות המידע הרפואי שעניינו העברת המידע האמור לידי מעסיקו. תחילת החוזר מיום 1 במרס 2007.

- בחודש מרס 2007 פרסם המפקח חוזר בעניין חובת הצעת תוכנית בעלת כיסוי ביטוחי משלים לניתוחים. בהתאם לחוזר, בעת שיווק תוכנית לביטוח בריאות הכוללת כיסוי לביצוע ניתוחים פרטיים בישראל, יחויב המבטח להציע למבטח אפשרות לרכוש תוכנית ביטוח כאמור, אשר מתחשבת בזכויות הניתנות במסגרת שירותי הבריאות הנוספים של קופות החולים לביצוע ניתוחים פרטיים, וזאת על מנת למנוע מצב בו ישלמו המבוטחים פעמיים עבור אותו כיסוי עקב אי ידיעת הזכויות המוקנות להם.

לתיאור מגבלות החקיקה העיקריות החלות על הקבוצה בכלל פעילותה, ראו סעיף 10.2 להלן.

8.1.4 שינויים בהיקף הפעילות בתחום, ברווחיות ובתמהיל הלקוחות

על פי הדוחות הכספיים התקופתיים של חברות הביטוח לשנת 2006, דמי הביטוח בענף מחלות ואשפוז בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2006 הסתכמו ב- 1.6 מיליארד ₪ והיוו כ- 11% מסך דמי הביטוח בענף ביטוח כללי.

בתקופה זו חלה עליה של כ- 29.5% בסך היקף דמי הביטוח של ענף זה בשוק בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

דמי הביטוח של הקבוצה בתחום עומדים על סך של כ- 212 מלש"ח המהווים שיעור של כ- 12% מסך דמי הביטוח של תחום ביטוח כללי של הקבוצה. רווחי הקבוצה מתחום זה עומדים על סך של כ- 44 מלש"ח המהווים שיעור של כ- 21% מתחום ביטוח כללי של הקבוצה.

שינויים טכנולוגיים בתחום, גילוי מוקדם של המחלות והטיפול הרפואי בהן משליכים לעתים על עלויות הטיפול וממילא על הוצאות המבטח לספקי שירותים רפואיים במסגרת הכיסוי הביטוחי על פי הפוליסות ובמקביל על נכונות הלקוחות לרכוש ביטוח פרטי.

8.1.5 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום

לתיאור השינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ראה סעיף 8.6 להלן.

8.1.6 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

מעקב אחר שינויים מהותיים (טכנולוגיים ואחרים) בתחום הבריאות תוך התאמת הכיסויים בפוליסות לדרישות המשתנות ויצירת כיסויים חדשים תאפשר התמודדות בענף ביטוח

הבריאות המאופיין בשנים האחרונות בחדשנות וצמיחה מחד ותחרותיות גבוהה מאידך. כמו כן, שירות לקוחות יעיל ומקצועי יהווה גורם משפיע להצלחת הקבוצה בענף זה.

8.1.7 תחליפים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

מרבית מוצרי תחום הפעילות הינם תחליפיים או משלימים לביטוחי שב"ן (שירותי בריאות נוספים), הנמכרים באמצעות קופות החולים למבוטחי קופות החולים, בנוסף לשירותים הרפואיים הניתנים לחברי הקופה במסגרת חברותם בקופת החולים ומכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

8.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

פוליסות ביטוח בריאות מיועדות למבוטחים פרטיים והן לרוב לתקופות בלתי קצובות למעט פוליסות ביטוח שיניים ופוליסות ביטוח לעובדים זרים. פוליסות בריאות קבוצתיות הן לתקופות קצובות כאשר ניתנת אפשרות למעבר לפוליסה פרטית עם סיום הכיסוי במסגרת הפוליסה הקבוצתית, ללא חיתום מחדש.

להלן פירוט סוגי פוליסות ביטוח בריאות, שמשוקת הקבוצה:

8.2.1 ביטוח לכיסוי הוצאות רפואיות

הכיסוי הביטוחי בפוליסות אלו מבוסס על מודל של שיפוי בגין הוצאות רפואיות מכוסות בפועל עד לתקרה שנגזרת מהסכמים עם ספקי השירותים, כהגדרתן בפוליסה. לעיתים, מתווסף לכיסוי הביטוחי מרכיב של פיצוי כספי שאינו תלוי בהוצאות בפועל.

סוגי הכיסויים שניתן לרכוש הם: כיסוי לתרופות שאינן כלולות בסל הבריאות, השתלות איברים בחו"ל, טיפולים מיוחדים בחו"ל, ניתוחים פרטיים בארץ ובחו"ל, התייעצויות עם רופאים מומחים, רפואה מונעת ומשלימה, בדיקות היריון, פיצוי בגין אשפוז ממחלה, פיצוי בגין ימי החלמה בבית, פיצוי בגין אשפוז בלתי צפוי בבית חולים, כתבי שירות: ביקור רופא, עזרה ראשונה ברפואת שיניים ומוקד אחות בשידור חי.

על מנת להעניק למבוטחים בתחום הבריאות שירות רפואי איכותי, התקשרה הקבוצה עם נותני שירות שהינם רופאים מומחים ומוסדות רפואיים פרטיים מהשורה הראשונה בארץ. כל אחד מהרופאים העצמאיים חתום בהסכם אישי עם מנורה מבטחים ביטוח, במסגרתו הרופא מחויב במתן שירות רפואי בהתאם לכיסוי בפוליסה וזאת בבתי החולים בהם הוא עובד.

הקבוצה קשורה בהסכמים עם רשתות בינלאומיות מובילות, על מנת לאפשר למבוטח, במקרה הצורך ובהתאם לתנאי הפוליסה, קבלת טיפול רפואי בחו"ל.

8.2.2 ביטוח נסיעות לחו"ל

ביטוח נסיעות לחו"ל מעניק סל של כיסויים ביטוחיים למבוטחים במהלך שהותם בחו"ל. הסל כולל, בין היתר, כיסוי בגין מחלות, תאונות ואירועים רפואיים שונים, כמו גם נזקים לצד ג' ונזקי כבודה.

תקופת הביטוח בפוליסות אלה היא בדרך כלל קצרת טווח ונקובה בימים, בהתאם לתקופת שהיית המבוטח בחו"ל.

8.2.3 ביטוח רפואי לעובדים זרים ותיירים

על מנת לענות על צורכיהם המיוחדים של תושבי חוץ המגיעים כעובדים לארץ (לעיל ולהלן: "עובדים זרים") קבעה הממשלה בחקיקה מיוחדת לעניין זה חובת ביטוח רפואי החלה על המעביד תוך הגדרת כיסוי מינימלי בצו. הקבוצה משווקת תכנית ביטוח לעובדים זרים בהתאם לדרישות הצו. הפוליסה משווקת באמצעות סוכנים מורשים לפרטים ולקבוצות באמצעות מעבידם. הביטוח כולל, בין השאר, כיסוי למימון הוצאות אשפוז בבי"ח ציבורי בישראל, לרבות הוצאת חדר מיון (גם אם לא מלווה באשפוז), חדר ניתוח, שכר מנתח ורופא מרדים, טיפול נמרץ, תרופות בהתאם לסל התרופות, ייעוץ ובדיקות, מימון הוצאות העברת המבוטח באמבולנס ממקום האירוע לבית החולים ומימון כרטיס טיסה עבור המבוטח במידה והמבוטח אינו מסוגל לעבוד עקב מחלה. בנוסף, ניתן להוסיף לפוליסה זו, פיצוי חד פעמי למקרה מוות או נכות צמיתה מתאונה, טיפול חירום בשיניים והעברת גופה לארץ המוצא.

בנוסף, משווקת הקבוצה פוליסה לביטוח הוצאות רפואיות לתיירים השוהים בישראל. כיסוי זה דומה בעיקרו לביטוח הניתן לעובדים זרים, אך מוגבלת בתקרת סכום מקסימלי.

8.2.4 ביטוח שיניים

תכניות לביטוח שיניים של הקבוצה הם משני סוגים עיקריים: כיסוי לרפואה משמרת (טיפול שיניים ראשוני) וכיסוי מקיף לרפואה משמרת ומשקמת (טיפול שיניים מקיף) וטיפול אורתודנטיה לילדים.

8.3 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח בריאות (באלפי ₪):

2004	2005	2006	
187,707	213,897	222,276	דמי הביטוח ברוטו
135,317	154,716	158,684	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
96,543	32,340	71,723	תביעות ברוטו*
69,784	34,409	51,210	תביעות בשייר*

* בשנת 2005 עברה הקבוצה לחישוב התביעות התלויות באמצעות מודלים אקטואריים, וזאת במקום שיטה שקבע הפיקוח (שיטת רוטפלד).

8.4 לקוחות

הקבוצה עורכת ביטוחי בריאות הן ללקוחות פרטיים והן לקבוצתיים, תוך התמקדות בביטוחי פרט. בביטוחי השיניים רוב העסקים הם ביטוחים קבוצתיים.

תכניות הביטוח הן מגוונות, נבנות באופן מודולרי ומאפשרות התאמה לצרכי המבוטחים.

לקבוצה אין לקוח בתחום הבריאות, שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה. בנוסף, לא ידוע לקבוצה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח בריאות.

להלן נתוני פילוח של דמי הביטוח ברוטו (באלפי ₪) בין קולקטיבים לבין מבטחים פרטיים בתחום הבריאות:

שיעור מסך דמי ביטוח ברוטו	דמי ביטוח ברוטו	
89%	197,437	מבטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
11%	24,839	קולקטיבים ומפעלים גדולים

* שיעור הביטולים בתקופת הדוח לגבי פוליסות בתוקף בתחילת השנה, במונחי פרמיה, בענף הוצאות רפואיות בלבד ובנטרול הגידול בדמי הביטוח הנובע מתוספת עקב גיל, עומד כל כ- 12.5%.

בשנים האחרונות קיימת מגמה אשר הונהגה על ידי המפקח לסטנדרטיזציה של הכיסוי הביטוחי והגדרת מקרי הביטוח ותנאים אחרים בפוליסות הביטוח, (ראו סעיף 8.1.3) ובנוסף מסתמנת מגמה של התגברות במודעות המבטחים, הנעזרים לעתים ביועצי ביטוח (בעיקר בביטוחים קבוצתיים) המשווים את תעריפי הביטוח והכיסויים בין חברות הביטוח השונות.

8.5 שיווק והפצה

הקבוצה משלמת לסוכניה בגין מכירת ביטוחי בריאות עמלות נפרעים ועמלות יעדים.

הקבוצה משווקת את ביטוחי הבריאות שלה באמצעות סוכנים עצמאיים. שיעור העמלות הממוצע, מסך דמי הביטוח בתחום ביטוח בריאות, בשנת הדוח, עמד על כ- 26.1%.

לקבוצה סוכן אחד ששיעור מכירותיו עומד על סך של 10.7% מדמי הביטוח בתחום

לתיאור הנושא ברמת הקבוצה, ראו סעיף 10.7 להלן.

8.6 ביטוח משנה

התקשרויות הקבוצה עם מבטחי המשנה בתחום ביטוח בריאות הינן לאורך כל חיי הפוליסה, עם אופציה ליציאה מדי שנה לגבי עסקים חדשים.

בביטוח עובדים זרים ובביטוח שיניים לא קיימים חוזי ביטוח משנה. בביטוחי הוצאות רפואיות בהם קיים ביטוח משנה, החוזים הם מסוג Quota Share.

בתחום הפעילות, מתקשרת הקבוצה עם מבטחי המשנה שלה בעיקר בביטוחים יחסיים.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ₪):

שם מבטח המשנה	דירוג A M Best	מדינה	פרמיה לביטוח משנה (באלפי ₪)	אחוז מכלל פרמיות ביטוח
GE Frankona *	AA-	גרמניה	41,995	66%
Munich Reinsurance Co AG	A+	גרמניה	9,027	14%

* בחודש ספטמבר 2006 רכשה GE FRANKONA את SWISS Re

התפלגות פרמיית ביטוח משנה בתחום:

שיעור מסה"כ לתחום פעילות	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח המשנה (באלפי ₪)	קבוצת דרוג מרכזת דירוג S&P
98%	62,371	A- ומעלה
2%	1,221	BBB+ עד BBB-
---	----	נמוך מ- BBB-
100%	63,592	סה"כ

העמלה המשולמת בגין מוצרי ביטוח הבריאות היא בדרך כלל בשיעור מהפרמיה שהועברה למבטח המשנה בשנה הראשונה לאחר מכירתם. בנוסף, משלמים מבטחי המשנה עמלת רווחים המחושבת כשיעור מהרווח מעסקי הביטוח המבוטחים בביטוח המשנה.

בשנת 2006 גדל שייר הקבוצה בענף ביטוח הוצאות רפואיות לעסקים חדשים, וזאת בהתאם להסכמה שהושגה עם מבטחי המשנה. בתקופת הדוח, לא הייתה תקרת כיסוי או מגבלה לגבי השתתפות מבטח המשנה בתביעות בחוזים יחסיים מסוג מכסה מהותיים.

לתיאור התקשרות הקבוצה עם מבטחי המשנה, ראו סעיף 10.4 להלן.

לנתונים בדבר התשלומים למבטחי המשנה ראו באורים 2 ו-9 לדוחות הכספיים.

8.7 ספקים ונותני שירותים

הספקים העיקריים של הקבוצה בתחום הבריאות הינם רופאים, מרפאות ובתי חולים פרטיים למתן שירותים רפואיים בהתאם לפוליסות. בנוסף, קשורה הקבוצה בהסכמים עם מספר ספקי שירותי ניהול רפואי לצורך תפעול מערך השירותים השונים למבטחים. ההתקשרות עם הספקים הנ"ל כוללת התחייבויות של הספק למתן השירות והסדרי תשלום באחת משתי דרכים עיקריות: תשלום עבור כל פעולה או תשלום קבוע הנגזר בין היתר ממספר המבוטחים בפועל (קפיטציה). בנוסף הקבוצה התקשרה עם שתי רשתות בינלאומיות למתן שירותים רפואיים בחו"ל. כמו כן, הקבוצה קשורה בהסכם עם ספק, המתפעל את מערכת שירות הלקוחות של הקבוצה.

החברה אינה תלויה בספק עיקרי כלשהו בתחום ביטוח הבריאות או בענף ביטוחי השיניים.

8.8 תחרות

בתחום ביטוח הבריאות מתחרה הקבוצה בקבוצות הביטוח הגדולות: הראל, הפניקס, כלל ומגדל, וכן בשירותים המשלימים של קופות החולים (שב"ן). חלקה של הקבוצה בתחום זה עומד על שיעור של כ-9%. רמת התחרותיות בתחום זה הינה גבוהה על רקע היותו ענף צומח

הגורמים העיקריים המשפיעים על התחרות בתחום הם חברות הביטוח המתחרות על נתחי השוק שלהן וסוכני הביטוח אשר משפיעים גם הם על גודל נתחי השוק של המבטחים השונים. להערכת הקבוצה, למגמה המסתמנת לאחרונה של הרחבת השב"ן בידי קופות החולים תהיה השפעה על יכולת הקבוצה להרחיב את פעילותה בתחום ותחייב את הקבוצה לפתח מוצרים יחודיים חדשים שיותאמו למצב השוק המשתנה.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה הינם: רמת השירות הגבוהה של הקבוצה בעת ניהול תביעות ותשלום תגמולי ביטוח, שיעור תגמול הסוכנים והאטרקטיביות של מגוון המוצרים ותעריפי הביטוח שמציעה הקבוצה.

בביטוחי הוצאות רפואיות הקבוצה מתמקדת יותר בביטוחי פרט ובביטוחי שיניים הקבוצה מתמקדת יותר בביטוחים קבוצתיים. בביטוחים קבוצתיים רמת התחרות גבוהה במיוחד ומתבטאת בין היתר בשחיקת מחירים.

התקשרות עם ישיר איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן: "ביטוח ישיר")

הקבוצה התקשרה עם ביטוח ישיר בהסכם לשיתוף פעולה בתחום ביטוחי הבריאות, לפיתוח תוכניות ביטוח בריאות שתשווקנה על ידי ביטוח ישיר. במסגרת ההסכם תבטח הקבוצה בביטוח משנה שיעור מסוים מהסיכון בתכניות, ותסייע לביטוח ישיר להתקשר עם ספקי השירותים הרפואיים של הקבוצה בתנאים זהים לאלו המוסדרים בחוזים בין הקבוצה לבין ספקיה (ההסכם קיבל את אישורו של הממונה על ההגבלים העסקיים). תכניות ביטוח הבריאות הנ"ל החלו להימכר בשנת 2006.

חלק ד'

**מידע נוסף אודות ענפי ביטוח כללי שלא
נכללו בתחומי הפעילות**

9. מידע נוסף אודות ענפי ביטוח כללי שלא נכללו בתחומי הפעילות

קיימים מספר ענפי ביטוח כללי אשר לא נכללו בתחומי הפעילות שלעיל, ואינם מהותיים לתוצאות העסקיות של החברה, בין אם בנפרד ובין אם כקבוצה, כדלקמן:

א. ביטוחי ערבויות

ב. ביטוח דמי מחלה

ג. סיכונים אחרים

9.1 ביטוחי ערבויות ביצוע

הקבוצה משווקת ערבויות ביצוע שמהותן התחייבויות לשיפוי המוטב בגין הפרת התחייבות המבוטח כלפיו. הפוליסות מונפקות לטובת מזמיני עבודה בפרוייקטים ובאות להבטיח עמידה בהתחייבויות, כפי שסוכמו בין הצדדים.

9.2 ביטוח דמי מחלה

הקבוצה משווקת ביטוח דמי מחלה המכסה את חבותו של המבוטח (המעסיק) כלפי עובדיו לתשלום ימי מחלה. חבות המעביד לתשלום כפופה להוראות הדין לעניין זכויות עובדים.

הקבוצה משווקת פוליסות אלו הן ישירות, באמצעות תשתית החברות המבוטחות בקרן הפנסיה של החברה, והן באמצעות סוכנים.

9.3 סיכונים אחרים

הקבוצה מנפיקה פוליסות המכסות סיכונים שונים אשר לא נכללו בתחומים שלעיל מאחר והכיסויים הינם בסכומים לא מהותיים. לדוג': החברה מנפיקה פוליסות לכיסוי הוצאות משפטיות.

9.4 פילוח נתונים עבור מוצרים ושירותים

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי התפלגות הפעילות של הקבוצה בענפים הנ"ל (באלפי ₪):

2004	2005	2006	
939	9,807	20,382	דמי הביטוח ברוטו
377	7,885	17,889	דמי הביטוח בניכוי ביטוח משנה (בשייר עצמי)
735	899	8,649	תביעות ברוטו
342	1,121	8,599	תביעות בשייר

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ₪):

שם מבטח המשנה	דירוג S&P	מדינה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות ביטוח משנה
Scor	A-	צרפת	266	11%
Lloyd's	A	אנגליה	1,127	45%
CONVERIUM	BBB+	שוויץ	636	25%

התפלגות פרמיית ביטוח משנה בתחום:

שיעור מסה"כ לתחום פעילות	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח המשנה (באלפי ₪)	קבוצת דרוג מרכזת דירוג S&P
74%	1,857	A- ומעלה
24%	636	BBB- עד BBB+
---	---	נמוך מ- BBB-
100%	2,493	סה"כ

חלק ה'

מידע נוסף ברמת כלל הקבוצה

10. תיאור עסקי התאגיד - עניינים הנוגעים לפעילות הקבוצה בכללותה

בהמשך למידע שניתן בפרקים 3 - 9 לעיל שמתייחס בנפרד לכל תחום פעילות של הקבוצה, להלן תיאור של עניינים המתייחסים לעסקי הקבוצה בכללותה. המידע בפרק זה יחד עם המידע בפרקים - הנזכרים לעיל משקף תיאור של כלל עסקי התאגיד.

10.1 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

10.1.1 התפתחות המשק, שוקי ההון והכספים

המשק הישראלי

במהלך שנת 2006 נמשכה ההתרחבות בפעילות הכלכלית במשק וזאת בהמשך למגמה שהסתמנה החל ממחצית שנת 2003. המצב במשק משפיע ישירות על כל תחומי פעילות של הקבוצה ובעיקר על היקף המכירות, עלות התביעות והוצאות התפעול.

על פי אומדני הלמ"ס, בשנת 2006 עלה התמ"ג בשיעור של 5.1% וזאת לאחר עליה בשיעור של 5.2% בשנת 2005. במגזר העסקי נרשמה צמיחה בשיעור של 6.3% לעומת 6.7% אשתקד. ירידה בהוצאות הממשלה מחד ועלייה בהכנסות ממיסים מאידך, גרמו לירידת הגירעון מ- 1.9% מהתמ"ג אשתקד ל- 0.88% השנה.

תופעה בולטת במהלך השנה הייתה עוצמת ייסוף השקל לעומת הדולר וזאת כתוצאה מהעודף במאזן התשלומים הכולל, מכניסה מסיבית של כספים מחו"ל ומהיחלשות הדולר בעולם. ייסוף זה שהחל במלוא עוצמתו עם סיום מלחמת לבנון השניה גרם לסדרה של מדדים שליליים.

בשנת 2006 ירד מדד המחירים לצרכן ב- 0.1% לפי מדד ידוע וב- 0.29% לפי מדד בגין. הגורם העיקרי שהשפיע על מדד המחירים לצרכן היה הייסוף בשער השקל כנגד הדולר. התפתחות שערי הריבית לא הייתה אחידה לאורך השנה. במחצית הראשונה של השנה העלה נגיד בנק ישראל את הריבית במשק מרמה של 4.5% לרמה של 5.25% על רקע עליית מחירי הדלקים בעולם וחריגת האינפלציה מהגבול העליון של יעד יציבות המחירים. ברבעון האחרון של השנה הופחתה הריבית בכ- 0.5%. בנוסף נמשך השיפור ברמת התעסוקה במשק, שהתבטא בירידת שיעור האבטלה לרמה של 8.4% לערך לעומת 9.0% בשנת 2005. לרמת התעסוקה במשק השפעה ישירה על תחומי פעילות ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך.

שוקי האג"ח והמניות

רוב הנכסים של הקבוצה בתחומי הפעילות השונים מושקעים בשוקי ההון והכספים. לתשואות הנכסים בשווקים אלה השפעה ישירה על רווחי הקבוצה.

בשנה האחרונה, למרות מספר אירועים שיצרו רמת אי וודאות גדולה ובהם אשפוזו של ראש הממשלה שרון, הבחירות לכנסת, המלחמה בצפון ועליית ה"חמאס" לשלטון, הפגינה הבורסה חוסן רב שנבע בעיקר מהמשך מגמת ההתרחבות בפעילות הכלכלית במשק, אינפלציה נמוכה, מדיניות פיסקאלית אחראית, שיפור בתחזית האשראי של המשק יחד עם המגמה החיובית בשווקי ההון בעולם ובמיוחד בשווקים המתעוררים בעולם כולו, וכמובן המשך השיפור ברווחיות החברות הציבוריות. כל אלו הביאו להמשך התעניינות וביקושים של משקיעים זרים ומקומיים בשוק ההון המקומי, ובעקבותיה לעלייה חדה בשערי המניות והאג"ח.

מדדי המניות השונים רשמו במהלך השנה עליות, זאת השנה הרביעית ברציפות, תוך גידול ניכר במחזורי המסחר. את העליות הובילו מניות מדד ת"א 75, מדד מניות הנדל"ן ומדד מניות היתר. גם שוקי המניות המרכזיים בחו"ל הניבו במהלך השנה תשואות חיוביות, אם כי פחותות משמעותית, אל מול שוק המניות בישראל.

מדד ת"א 25 עלה נומינלית ב- 12.5% , מדד ת"א 75 עלה נומינלית ב- 17.8% ומדד מניות היתר עלה ב- 39.2% .

שוק האג"ח הושפע בעיקר מעודף הנזילות הגבוה של הגופים המוסדיים ובראשם קרנות הפנסיה, וכן מקיטון בצרכי הגיוס של הממשלה בשוק המקומי. עודף הפדיון שנוצר בשוק היווה כר נוח לירידת התשואות בשוק אגרות החוב הממשלתי וליצירת עקום תשואות שטוח באגרות החוב צמודות המדד. כתחליף לרכישת אגרות חוב ממשלתיות גייס בשנה האחרונה הסקטור הפרטי באמצעות הנפקות והקצאות פרטיות של אג"ח סך של 42 מיליארד ₪ לעומת סך של 45 מיליארד ₪ בשנת 2005. כמחצית מסכום זה גויס על ידי חברות הנדל"ן.

במהלך השנה התחזק השקל מול הדולר בשיעור נומינלי של 8.2% ומול הסל בשיעור נומינלי של 5.2%.

שערי אגרות החוב השקליות לטווח קצר עלו נומינלית בכ- 3%, בטווח הבינוני עלו השערים נומינלית בכ- 4.5% ובטווח הארוך עלו נומינלית בכ- 10.75%. שערי אג"ח ממשלתי צמוד לטווח הקצר עלו נומינלית בכ- 3%, בטווח הבינוני עלו השערים נומינלית בכ- 6.2% ושערי אגרות החוב הארוכות עלו נומינלית בכ- 8.4%.

התשואות הנומינליות באפיקי ההשקעה השונים בשנת 2006

<u>אפיקי ההשקעה</u>	
5.4%	מניות כללי
12.5%	מניות ת"א 25
12.0%	מניות ת"א 100
39.2%	מדד יתר מניות
19.00%	אג"ח להמרה
4.0%	אג"ח צמוד מדד ממשלתי
2.3%	אג"ח צמוד מדד 0-2 שנים לפדיון
3.4%	אג"ח צמוד מדד 5-7 שנים לפדיון
3.9%	אג"ח צמוד מדד 7-10 שנים לפדיון
4.8%	אג"ח קונצרניות צמודות מדד
3.35%	אג"ח צמוד מט"ח ממשלתי
6.36%	אג"ח ממשלתי לא צמוד
8.2%	שער החליפין של הדולר
9.5%	מדד נסדא"ק (תשואה דולרית)
13.6%%	מדד S&P 500 (תשואה דולרית)
17.8%	מדד D&J 600 (תשואה יורו)
18.8%	מדד MSCI WORLD (תשואה דולרית)

רפורמת בכר

לתיאור רפורמת בכר, החקיקה שבאה בעקבותיה והשפעותיה, ראו סעיפים 3.1.1 ו-3.1.3.1 לעיל, וכן סעיף 10.2.2 להלן.

10.1.2 גורמי הצלחה קריטיים בפעילות הקבוצה והשינויים החלים בהם

גורמי הצלחה העיקריים בכלל תחומי הפעילות:

- איכות ניהול ההשקעות בקבוצה;
- מיגוון מוצרים והיכולת להתאימם לתנאי השוק המשתנים ולצורכי הלקוח כולל מתן פתרונות משולבים;
- טיפוח ערוץ ההפצה באמצעות סוכני הקבוצה תוך מימוש פוטנציאל הגידול במכירות;
- בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך הטווח - מיצוב הקבוצה כמובילה בתחום הפנסיה;
- איכות החיתום בתחומי הביטוח השונים;
- איכות ניהול התביעות;
- איכות ניהול תיק ביטוח המשנה של הקבוצה;

10.1.3 מחסומי כניסה ויציאה עיקריים ושינויים החלים בהם

מחסומי הכניסה העיקריים לכלל תחומי הפעילות של הקבוצה הינם:

- קיום תשתית טכנולוגית ומקצועית התומכת בתחומי הפעילות שבה פועלת הקבוצה כוח אדם מיומן, קשרים עסקיים מפותחים עם מבטחי משנה וידע וניסיון מול ספקי שירותים עיקריים ובכלל זה ספקים ליישוב תביעות וספקים בתחום שירותי הבריאות ובתחום הפיננסים;
- הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על פי דין לקבלת רישיונות עיסוק וקבלת היתרים לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה, לפי העניין;
- דרישה לקיום הון עצמי מינימאלי;
- בניית מערכי שיווק אפקטיביים בתחומי הפעילות השונים;
- מחסומי יציאה עיקריים מתחומי הפעילות של הקבוצה נובעים בעיקר מהצורך בהמשך הטיפול בתיק הלקוחות הקיים ובתביעות ביטוחיות לעתים לתקופות ארוכות ("Run-Off").

10.2 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

10.2.1 פיקוח בתחומי הפעילות השונים

פעילות הקבוצה בתחומי הפעילות השונים כפופה לרגולציה רבה וייחודית ולחובת קבלת היתרים ורישיונות מרשויות המדינה השונות, ובכלל זה, המפקח, רשות ניירות ערך והבורסה.

במסגרת זו, כפופה החברה להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 וחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ולתקנות שהותקנו מכוחם; להוראות חוק הפיקוח ולהוראות פקודת מס הכנסה ותקנות שהוצאו מכוחם, וכן להוראות חוק קופות גמל וחוק הייעוץ הפנסיוני, שחוקקו לאחרונה.

להלן יפורטו בפרק זה תיאור החוקים והתקנות המרכזיים החלים על הקבוצה, בנוסף לחוקים שפורטו בפרקים המתאימים לפי תחומי הפעילות השונים.

10.2.2 חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (בעבר: חוק הפיקוח על עסקי הביטוח התשמ"א-1981) והתקנות שהוצאו על פיו (להלן: "חוק הפיקוח" או "החוק") - תמצית הוראות חוק הפיקוח

חברות הביטוח כפופות להוראות חוק הפיקוח ותקנות הפיקוח. בחוק הפיקוח ובתקנות הפיקוח מוסדרים, בין היתר, הנושאים העיקריים שלהלן:

על פי חוק הפיקוח, עיסוק בביטוח מחייב קיום רישיון מבטח בידי העוסק, המוגבל לענפי הביטוח הנקובים ברישיון. רישיון מבטח ניתן על ידי המפקח לאחר התייעצות בוועדה מייעצת שהוקמה על פי החוק (להלן: "הוועדה"). ברישיון מבטח ניתן לקבוע תנאים והגבלות, ומותר לשנותם, הכל בהתייעצות עם הוועדה. החזקת יותר מ-5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד מבטח וכן שליטה בתאגיד מבטח, מצריכות היתר מהמפקח.

החוק מסמיך את שר האוצר לקבוע בתקנות בנוגע למבטח, באישור ועדת הכספים של הכנסת, הוראות בדבר הון מניות מונפק ונפרע מינימלי ועודף מינימלי של נכסים לעומת התחייבויות.

כן מוסמך שר האוצר לקבוע בתקנות הוראות בדבר: סוגי נכסים שיחזיק מבטח כנגד התחייבויותיו לסוגיהן ושיעוריהם ביחס להתחייבויות; דרכי החזקת נכסים כנגד התחייבויות המבטח; המקרים בהם רשאי מבטח להשקיע בחברה בת שלו, בבעל אמצעי שליטה בו, במבטח אחר או בסוכן ביטוח; חובת מבטח להחזיק עתודות ביטוח ודרכי חישובן; עיסוק כמבטח בחו"ל; השיעור המינימלי של חלק הסיכון שישאו בו מבטחים בישראל, השיעור המקסימלי של חלק הסיכון שישא בו מבטח; הלוואות שמבטח רשאי לתת וערבויות שהוא רשאי לערוב ושיעוריהן (קביעת הוראות בתקנות לעניין זה, תתבצע לאחר התייעצות עם נגיד בנק ישראל).

דוחות כספיים שנתיים מבוקרים של מבטח וכן דוחות כספיים מסוקרים לתקופות ביניים, יערכו, יוגשו למפקח ויפורסמו ברבים בדרך ששר האוצר קבע בתקנות, לרבות תוכן, מידת פירוט והעקרונות החשבונאיים להכנתם.

מבטח חייב לנהל מערכת חשבונות נפרדת לגבי עסקי ביטוח חיים, חייב להחזיק נכסים לכיסוי התחייבויותיו בביטוח חיים, ולעשות ביטוח משנה נפרד לעסקים אלה.

למפקח סמכות לברר תלונות ציבור בדבר פעולה של מבטח בענייני ביטוח, ולהורות על תיקון ליקוי שנמצא.

במסגרת תיקון לחוק הפיקוח (כחלק מרפורמת בכר) נקבעו הוראות המסדירות את המשטר התאגידי של מבטחים, לרבות הוראות בדבר דרכי הפעולה של המבטחים לעניין מינוי דירקטורים ונושאי משרה שונים, פעילות אורגנים שונים בחברה וחובות דיווח למפקח. לעניין זה, הוחלו על מבטח, בשינויים המחייבים, הוראות שונות מחוק החברות, התשנ"ט-1999 (לעיל ולהלן: "חוק החברות") החלות דרך כלל על חברות ציבוריות. כך למשל, נדרש מבטח למנות דחצי"ם כהגדרתם בחוק החברות וכן לקיים ועדת ביקורת. כמו כן, מכוח חוק הפיקוח נדרש מבטח למנות וועדות השקעות. נקבעו הוראות בדבר מינוי נושאי משרה מסוימים ובכלל זה, אקטואר, מנהל סיכונים וכנזכר גם מבקר פנים. לגבי נושאי משרה מסוימים שהוגדרו בחוזר מפקח מחודש דצמבר 2005 (48-2005) (דירקטור, מנכ"ל, מבקר פנימי, יו"ר/חבר ועדת השקעות, מנהל כספים, אקטואר, מנהל סיכונים ויועץ משפטי) נקבעה בחוק חובת הודעה מוקדמת על הכוונה למנותם בכפוף לקבלת אישור המפקח למינוי, ולו בהעדר התנגדות. בנוסף לדיווח הכספי הוסמך שר האוצר לקבוע חובת דיווח מיידי ומתן הודעות שונות למפקח (טרם נקבעו הוראות לעניין זה). כן נקבע בסעיף 42א לחוק הפיקוח איסור בדבר הכללת פרט מטעה או אי הכללת פרט שהעדרו עלול להטעות בהודעות ובדוחות, תוך החלה לעניין זה, בשינויים המחויבים, של הוראות פרק ה' לחוק ניירות ערך שכותרתו "אחריות לתשקיף". יצוין, כי סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח מסמיך את המפקח (בכפוף להתיעצות עם הוועדה) לתת הוראות שונות הנוגעות לדרך פעולתם ולדרכי ניהולם של

מבטחים, סוכני ביטוח, נושאי משרה בהם וכל מי שמועסק על ידם. יחד עם סעיף 42(3) לחוק, המקנה למפקח סמכות להורות על הגשת דוחות והודעות, ניתנו בידי המפקח כלים לקיום פיקוח אקטיבי על שוק ההון. בנוסף לאמור הוענקו למפקח בחוק סמכויות הסדרה נרחבות ואמצעי אכיפה מחמירים יותר מבעבר הכוללים, בין היתר, קנסות אזרחיים ועיצומים כספיים וזאת מעבר לענישה הפלילית שאף היא הוחמרה תוך הטלת אחריות במקרים מסוימים גם על נושאי משרה בתאגיד.

10.2.3 חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981 (להלן: "חוק חוזה ביטוח")

חוק חוזה ביטוח מסדיר היבטים שונים הנוגעים לחוזה הביטוח ויחסי מבטח – סוכן – מבטוח. על פי חוק חוזה הביטוח, חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבטוח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב.

על פי החוק, הודעה על קרות מקרה ביטוח תימסר למבטח על ידי המבטוח או המוטב מיד לאחר שנודע להם על קרות מקרה הביטוח ו/או הזכות לקבלת תגמולי ביטוח. משנמסרה למבטח הודעה כאמור על המבטח מוטלת חובה לעשות את הדרוש לבירור חבותו ועל המבטוח למסור למבטח תוך זמן סביר לאחר שנדרש לכך את המידע והמסמכים הדרושים לבירור החבות. להימנעות ממסירת מידע כאמור השפעה על זכאות המבטוח או המוטב לתגמולי הביטוח וסכומם.

תגמולי הביטוח ישולמו תוך 30 יום מהיום שהיו בידי המבטח המידע והמסמכים הדרושים לבירור חבותו. סכומים שאינם שניים במחלוקת בתום לב ישולמו תוך 30 ימים מיום מסירת התביעה.

על תגמולי הביטוח יתווספו הפרשי הצמדה למדד מיום קרות מקרה הביטוח וריבית בהתאם לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, מתום 30 ימים מיום מסירת התביעה.

בנוסף, כולל החוק, בין היתר, הוראות בדבר חובות גילוי של המבטוח ותוצאות אי הגילוי, תנאים לביטול חוזה ביטוח, מעמד המוטב וזכויותיו, הוראות בנוגע להשלכות של שינויים בסיכון המבטוח וכן קביעת הוראות מיוחדות החלות על ענפי הביטוח השונים (ביטוח חיים, ביטוח תאונה מחלה ונכות, וביטוח נזקים).

10.2.4 חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981 (להלן: "חוק הגנת הפרטיות")

חוק הגנת הפרטיות קובע הוראות בדבר מאגרי מידע, כאשר מאגר מידע מוגדר כאוסף של נתוני מידע המוחזק באמצעי מגנטי או אופטי והמיועד לעיבוד ממוחשב, למעט חריגים הקבועים בחוק הגנת הפרטיות. החוק קובע הסדרים בעניינים העיקריים הבאים: המקרים בהם חייב בעל מאגר מידע ברישום המאגר בפנקס מאגרי המידע, תנאים לניהול והחזקה של מאגר מידע החייב ברישום, השימוש במאגר, החובות החלות על האדם או התאגיד המבקש את המידע על מנת להכניסו למאגר המידע, זכות העיון במידע, האחריות החלה על בעל מאגר מידע לאבטחת המידע במאגר וההגנות הנתונות לבעל מאגר מידע ועוד.

10.2.5 חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון")

בהתאם לחוק איסור הלבנת הון ולצווים מכוחו מוטלות על מבטח, קופת גמל וסוכן ביטוח חובות זיהוי ואימות פרטי המבטוח בפוליסות ביטוח חיים בהם קיים מרכיב חיסכון ופרטי עמית בקופות גמל, וכן חובת שמירה של מסמכי הזיהוי. בנוסף, קיימת חובת דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון במקרים של פעולות בלתי רגילות הנחזות כפעולות מעוררות חשד. (פירוט נוסף לעניין צווי איסור הלבנת הון ראו בסעיפים 3.10.11 לעיל.)

10.2.6 חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות")

ביום 1.3.2006 חוקק חוק תובענות ייצוגיות. החוק קובע כללים אחידים להגשת תובענות ייצוגיות וניהולן, ומבטל את מרבית ההסדרים שהיו קיימים עד כה בחקיקה הראשית, לרבות את פרק ה'1 לחוק הפיקוח.

החוק מרחיב את האפשרות להגשת תובענות ייצוגיות הן מבחינת זכות העמידה לתאגידים והן מבחינת עילות התובענה ובפרט הרחבת האפשרות להגשת תובענות ייצוגיות בתחום הביטוח (בהתאם לסעיף 2 לתוספת השנייה לחוק התובענות הייצוגיות). שיקולי יציבות הנתבע נקבעו במפורש כשיקול במסגרת השיקולים לאישור התובענה כייצוגית.

הגדרת הקבוצה תיקבע על ידי בית המשפט במסגרת ההחלטה לאישור התובענה כייצוגית תוך מתן אפשרות לפרטים להודיע על סירובם להיכלל בקבוצה התובעת. בנוסף, נקבע בחוק כי בנסיבות מיוחדות רשאי בית המשפט לקבוע כי הקבוצה תוגדר כך שתכלול את מי שנתן הודעה פוזיטיבית על רצונו להצטרף לתובענה.

כמו כן, קובע החוק הסדרים מפורטים בעניין אישור הסדרי פשרה לרבות החובה למינוי בודק מטעם בית המשפט, לעניין זה, פרסום הודעות לחברי הקבוצה, הסתלקות תובע או עורך דין מייצג, פסיקת פיצויים ודרכים להוכחת הסעד על ידי חברי הקבוצה, פסיקת גמול לתובע המייצג ושכר טרחה לעורך הדין המייצג את הקבוצה.

החוק מורה על הקמת קרן למימון תובענות ייצוגיות אשר תסייע לתובענות ייצוגיות בעלות חשיבות חברתית וציבורית וכן מורה על ניהול פנקס תובענות ייצוגיות אשר יהיה פתוח לעיון הציבור באינטרנט.

במסגרת הוראות מעבר נקבע כי החוק חל גם על תובענות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות התלויות ועומדות.

מתוקף חוק הפיקוח הותקנו, בין היתר, התקנות העיקריות הבאות:

10.2.7 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(דינים וחשבונות כספיים), התשס"ז-2007

תקנות אלה מטילות על מבטח ישראלי, חברה מנהלת וחברה מנהלת של קופת גמל לקצבה, את החובה להגיש לממונה דין וחשבון כספי שנתי ורבעוני. עוד מוסיפות התקנות וקובעות, כי על הדין והחשבון הכספי השנתי להיות מבוקר בידי רואה חשבון ואילו על אלה הרבעוניים להיות מסוקרים בידי רואה חשבון. התקנות מחילות את האמור גם על עסקי בישראל של מבטח חוץ. תחילת התקנות ביום ה-1 במרס 2007, בכפוף למספר סייגים.

10.2.8 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), תשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון המינימלי")

תקנות אלה מסדירות את ההון העצמי המינימלי הנדרש ממבטח. ההון העצמי המינימלי הנדרש ממבטח מושפע, בין היתר, מהיקף הפעילות בביטוח כללי או מרמת התביעות בביטוח כללי, מסך הוצאות הרכישה הנדחות בביטוח חיים ובביטוח בריאות, מהיקף הנכסים המוגדרים בתקנות אלה כ"נכסים בלתי מוכרים", מתוספת הון נדרש בגין ביטוח סיעודי, ומתוספת הון בגין השקעה בחברות בנות. בתקנות ההון המינימלי נקבעו הגדרות שונות המתייחסות להון חברות הביטוח, ובין היתר, הגדרת הון ראשוני, הון משני והון עצמי.

בהתאם לתקנות ההון המינימלי, ה"הון הראשוני" המינימלי למבטח העוסק בביטוח חיים ובביטוח כללי הינו 60 מיליון ₪ צמוד למדד, למן המדד היסודי שפורסם ביוני 1997.

באור מס' 6א לדוחות הכספיים, מפרט את סכומי ההון הנדרשים ממנורה מבטחים ביטוח והסכומים הקיימים בהתאם לתקנות ההון המינימלי.

בחודש נובמבר 2005 פורסמו תקנות הקובעות את ההון העצמי המינימלי הנדרש בענף הביטוח הסיעודי.

בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח טיוטה לתיקון לתקנות ההון המינימלי. משמעות התיקון היא קביעת דרישת הון בגין סיכונים מיוחדים בביטוח חיים כצעד משלים לביטול ההפרשה לעתודה לסיכונים מיוחדים בביטוח חיים. ראו באור מס' 2(ו)4 לדוחות הכספיים.

10.2.9 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א 2001 (להלן: "תקנות דרכי ההשקעה")

בתקנות דרכי ההשקעה כלולות, בין היתר, הוראות לעניין: הלוואות שמבטח רשאי לתת, סוגי הנכסים שיחזיק מבטח כנגד התחייבויותיו; מגבלות לעניין השקעת מבטח בחברת בת או מוחזקת שלו, בבעל אמצעי שליטה בו, בבעל עניין בו, במבטח אחר או בכל תאגיד אחר העוסק בתיווך בענייני ביטוח;

חובת מבטח למנות שתי ועדות השקעה, האחת לעניין ניהול תיק השקעות תלויות תשואה, והשנייה לעניין ניהול תיק השקעות שאינן תלויות תשואה (נוסטרו), הרכב הוועדות, תפקידן ודרכי פעולתן.

תקנות דרכי ההשקעה מעבירות את האחריות לבחירת התמהיל הנכסי, מעבר לנדרש על פי התקנות, למבטח, וכפועל יוצא מכך הן מותירות בידו את האחריות לקביעת היחס בין תשואה צפויה לסיכון צפוי הנובע מאסטרטגיית ההשקעות השונות, כל זאת בכפוף למגבלות מדד פיזור סיכון, מאזן ההצמדה ומשך חיים ממוצע מתוקן, כפי שנקבעו בתקנות.

תקנות דרכי ההשקעה צמצמו בצורה משמעותית את ההגבלות החלות על דרכי ההשקעה של המבטח, ובמסגרתן, נפתחת בפני חברות הביטוח האפשרות להשקיע בתחומים נרחבים בהם לא ניתן היה להשקיע בעבר, בכפוף לתנאים המפורטים בתקנות. בין השאר, יכול המבטח לבצע עסקאות השאלת ניירות ערך, עסקאות מכירה בחסר, להשתתף בהנפקה והשקעה באג"ח לא סחירות, להשקיע בניירות ערך בחו"ל, להשקיע בנדל"ן מניב, להשקיע בנדל"ן בחו"ל ועוד.

בחודש אוגוסט 2004 תוקנו התקנות כך שהשינוי העיקרי בתיקון הינו כי עבור פוליסות ביטוח חיים שיונפקו החל מיום 1 בינואר 2004 לא תותר החזקת יתרת הוצאות רכישה נדחות (DAC) כנגד התחייבות הנובעת מעסקי ביטוח חיים משתתף ברווחים בישראל, אלא כנגד התחייבויות ויתרות הון עצמי ועודף הון עצמי.

בחודש מרס 2007 פרסם המפקח את טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (כללי השקעה), התשס"ו - 2006 אשר אמורות להחליף את תקנות דרכי ההשקעה וכן את תקנות קופות גמל ולאחד את כללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים מתוך מטרה ליצור תחרות הוגנת ביניהם. כמו כן, מוצעים שינויים בחלק מכללי ההשקעה הקיימים על מנת להתאימם למדיניות משרד האוצר בדבר דרכי פעילות שוק ההון בכלל ודרך פעילות המשקיעים המוסדיים בפרט. כמו כן, מתייחסת טיוטת התיקון למגבלות שיחולו על התקשרויות עסקיות בין גופים מוסדיים לתאגידיים הקשורים להם וזאת בשל השינוי שחל בבעלות על הגופים המוסדיים ובפרט להפיכתן של חברות הביטוח לתאגידיים פיננסיים בעלי מגוון רחב של פעילויות.

ראה להלן גם נייר עמדה של המפקח לעניין השקעות גופים מוסדיים בחו"ל סעיף 10.2.13 להלן וטיטת חוזר המפקח לעניין העמדת אשראי לא סחיר סעיף 10.2.13 להלן.

10.2.10 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), תשמ"ה-1984 (להלן: "תקנות החישוב")

בתקנות החישוב כלולות הוראות, בין היתר, לעניין חובת מבטח להחזיק עתודות ביטוח ודרכי חישובן והפרשות לתביעות תלויות, כמפורט בסעיף 1.2.3 לעיל.

10.2.11 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות פרטי דין וחשבון")

תקנות פרטי דין וחשבון קובעות הוראות בדבר תוכנם, פרטיהם והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של הדו"חות הכספיים השנתיים והדו"חות הכספיים ביניים של מבטח, הכוללים דיווח כספי רחב לציבור ולפיקוח, תוך שילוב חלק מתקנות ניירות ערך (עריכת דו"חות כספיים שנתיים), התשנ"ג-1993 והתאמתן לענף הביטוח. המפקח מוסמך מכוח התקנות לפרסם חוזרים והוראות בדבר אימוץ כללי חשבונאות נוספים למבטחים.

10.2.12 תקנות וחוזרים נוספים

בתקנות נוספות נקבעו הוראות בדבר תנאים שיש לכלול בחוזי ביטוח בנושאים הבאים: איסור גביית תוספת לדמי ביטוח יסודיים בשל סיכונים, תנאים או הטבות שמבטוח זכאי להם מכוח חיקוק כלשהו, ביטוח חיים קבוצתי, אחדות מטבע בחוזי ביטוח ותנאים לגביית דמי ביטוח בתשלומים, תנאי הצמדה בחוזה לביטוח חיים, תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי, החזר פרמיה במקרה של ביטול חוזה לפני תום תקופת הביטוח ביוזמת המבטח שלא בנסיבות שהמבטוח הפר את החוזה או ניסה להונות את המבטח, איסור התניית אישור תביעה בחתימת טופס קבלה ושחרור אלא אם בעת החתימה משולמים תגמולי הביטוח, הוראות שיש לכלול בחוזה לביטוח נוסעים וכבודתם בנסיעות לחו"ל, הוראות שיש לקבוע בחוזה לביטוח חיים, ודרכים בהם רשאי מבטח המנפיק פוליסות ביטוח משתתף ברווחים לגבות דמי ניהול בעד ניהול תיק השקעות, כולל שיעור דמי הניהול שייגבו ואופן חישובם.

בנוסף, נקבעו בתקנות הוראות בדבר צורת חוזה הביטוח בנושאים הבאים: תוכן חוזי הביטוח (רכב ודירות), סייגים לחבות המבטח או להיקף הכיסוי המפורט בחוזה הביטוח, אמצעי ההגנה הנדרשים מהמבטוח (במקרה של ביטוח רכוש).

כן נקבעו בתקנות הוראות בדבר דמי ביטוח שרשאי מבטח לגבות מהמבטוחים בביטוח רכב רכוש ובנוגע לדמי ביטוח הנגבים בתשלומים.

מבטח המבקש להנהיג תכנית ביטוח שפרטיה לא הוגשו למפקח, לשנות את תנאיה, את דמי הביטוח והתשלומים האחרים שפרטים עליהם הוגשו למפקח, יודיע על כך למפקח עשרה ימים לפני שיחול השינוי. בענפי ביטוח שקבע שר האוצר בצו לעניין זה, לא ינהיג מבטח תוכנית או שינוי כאמור אלא בהיתר המפקח. הענפים הטעונים היתר כאמור הנם: ביטוח חיים, ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש, ביטוח דירות ובתי עסק וביטוח השקעות רוכשי דירות לפי דרישות חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"א-1971.

בחודש ינואר 2005 פרסם המפקח חוזר ובו הוראות בדבר מתן הלוואות לסוכני ביטוח אשר מפרט את התנאים והמגבלות למתן הלוואות לסוכנים. החוזר האמור קובע במפורש נוסחאות לחישוב גובה הלוואה לסוכן הנגזרות מהיקף העמלות הצפוי לסוכן מהפוליסות שנמכרו על ידו ופרמטרים נוספים אחרים. כמו כן, קובע החוזר הוראות בדבר הבטוחות שעל הסוכן להמציא כדי לקבל הלוואות מעבר לשעבוד העמלות הצפויות.

10.2.13 להלן יפורטו עיקרי החוזרים המרכזיים שפורסמו על ידי המפקח במהלך תקופת הדוח, והחלים על הקבוצה (בנוסף לחוזרים הספציפיים שפורטו בפרקים 2 עד 8 לעיל):

- בחודש ינואר 2006 פרסם המפקח חוזר המחיל על חברות הביטוח את החובה לצרף לדוח התקופתי את פרק תיאור עסקי התאגיד כמשמעותו בחוק ניירות הערך והתקנות מכוחו לעניין זה, בשינויים המתחייבים. החוזר מפרט את מבנה הדוח על סעיפיו ותחילתו נקבעה לדוחות התקופתיים לשנת 2005.
- בחודש ינואר 2006 פרסם המפקח חוזר ובו הוראות בדבר הדיווחים הכספיים של חברות הביטוח. החוזר והוראותיו נוצרו בעקבות פרסום תקן בינלאומי בחשבונאות בנושא "חוזי ביטוח", ועבודת וועדה מקצועית שמינה המפקח לעניין זה.

- בחודש מאי 2006 פרסם המפקח נייר עמדה בנושא **השקעות הגופים המוסדיים בחו"ל** - מצב קיים, השלכות והצעות לפתרון. נייר העמדה עוסק בהשלכות הנגזרות מהשיעור הנמוך של השקעות הגופים המוסדיים בחו"ל ומפרט את הסיכונים הכרוכים בכך. המסמך מתייחס לחסמים שעדיין קיימים ומגבילים את אפשרויות ההשקעה של הגופים המוסדיים בחו"ל ומציע צעדים להסרתם, אשר יבואו לידי ביטוי בתיקוני חקיקה עתידיים, תוך התייחסות לתפקידי מנהל הסיכונים וועדות ההשקעות, ותוך התייחסות להשקעות כספי התיק המשתתף ברווחים, קופות הגמל וקרנות הפנסיה.
- בחודש יולי 2006 פורסמה טיוטת חוזר שעניינה פרסום לציבור של נתוני הדוח החודשי לאוצר. על פי החוזר נתוני הדוחות החודשיים בנושא השקעות (כולל נספחים) המדווחים לאוצר, יפורסמו בציבור באמצעות הצגתם באתר האינטרנט של אגף שוק ההון במשרד האוצר ובאמצעות הצגתם באתר האינטרנט של הגוף המוסדי. הפרסום יהיה בתום החודש שלאחר החודש בגינו נשלח הדיווח לאוצר. הנושא נמצא בדיון בין המפקח להתאחדות חברות ביטוח חיים.
- בחודש אוגוסט 2006 פרסם המפקח חוזר שעניינו מתכונת הגילוי בדבר יעילות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי בדוחות ובדבר שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של גוף מוסדי. בחוזרים קודמים אומצו דרישות סעיף 302 של ה-SOX Act האמריקאי ונקבע כי בדוחות הכספיים של גופים מוסדיים (החל מהתקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2006), ייכללו ההצהרות לגבי הגילוי בדוחות הכספיים. החוזר הנוכחי קובע את מתכונת ההצגה והגילוי הנדרשת, כאשר על פיה נדרש הגוף המוסדי לדווח על חולשה מהותית בהתייחס לאחד משני מצבים – מצב בו החולשה המהותית תוקנה עד למועד הדיווח או מצב בו נכון למועד הדיווח, הגוף המוסדי עדיין לא השלים את תיקונה של החולשה המהותית. עוד נקבע בחוזר, בין היתר, כי ההצגה והגילוי יצורפו לדוח הדירקטוריון של הגוף המוסדי וכי במסגרת הדוח תינתן הערכה לגבי יעילות הבקורות והנהלים בתחום הגילוי. יחד עם זאת, הוראות המעבר קובעות לגבי הדיווח הראשון כי במידה והחולשה המהותית תוקנה לאחר מועד הדיווח אך לפני מועד פרסום הדוח הכספי, היא תדווח במסגרת חולשה מהותית בבקורות ובנהלים לגבי הגילוי, אשר תוקנה עד למועד הדיווח.
- בחודש אוגוסט 2006 פרסם המפקח טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ו – 2006. מטרת טיוטת התקנות המוצעת, הינה לחזק את תשתית המשטר התאגידי בגופים מבטחים וזאת, בין היתר, על ידי קביעת כללים להבטחת פעילותו התקינה של הדירקטוריון, הבטחת עצמאותו, כשירות חבריו, הרכבו, כללים למניעת ניגודי עניינים, נושאים בהם הדירקטוריון חייב לדון ולהחליט, נוכחות ומניין חוקי בישיבותיו. התקנות מתייחסות לדירקטוריון מבטח ונקבעו בהן הקלות לעניין דירקטוריונים של חברות המנהלות קופות גמל.
- כמו כן, בחודש ספטמבר 2006 פרסם המפקח פרק שני של טיוטת תקנות הדירקטוריון וועדותיו, שעיקרו ועדות הדירקטוריון, הרכבן ופעילותן בין חברות הביטוח למפקח מתקיימים דיונים בנושא זה.
- בחודש ספטמבר 2006 פרסם המפקח חוזר בדבר איסור הטעיה בשם מבטח. על פי החוזר, מבטח נדרש לציין, בנוסף על כל שם מסחרי או מותג שהוא עושה בו שימוש, גם את השם המופיע ברישיון המבטח שניתן לו, על גבי שלט משרדו ובכל תכתובת מטעמו, לרבות על נייר המכתבים המשרדי ובכל הפרסומים שהוא מפרסם עצמו בהם.
- בחודש ספטמבר 2006 פרסם המפקח חוזר בדבר השלמת הכשרת סוכן ביטוח בענפי בריאות, רכוש או תאונות. החוזר קובע את מתכונת ההכשרה בביטוח בריאות הנדרשת מסוכני ביטוח חיים שלא החזיקו ברישיון בענף ביטוח תאונות, בהמשך לתיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. עוד קובע חוזר זה, בהשלמה לאמור בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (בקשה לרישיון, הכשרה, התמחות ובחינות של סוכני ביטוח, יועצים פנסיונים וסוכני שיווק פנסיוני), התשס"ו-2006, את מתכונת ההכשרה הנדרשת מסוכני ביטוח שהחזיקו רישיון בענף ביטוח

תאונות אך לא בענף ביטוח רכוש ומסוכני ביטוח שהחזיקו רישיון בענף ביטוח רכוש אך לא בענף ביטוח תאונות.

- בחודש אוקטובר 2006 פרסם המפקח חוזר בעניין מעילות והונאות מצד גורמים בתוך הארגון וגורמים מחוץ לארגון. מטרת החוזר לקבוע עקרונות בסיסיים לדרכי ההתמודדות של גוף מוסדי עם הונאות או מעילות מצד גורמים בתוך הארגון וגורמים מחוץ לארגון. כמו-כן, מעגן חוזר זה את חובת הדיווח למפקח במקרה של הונאה או מעילה מצד עובד הגוף המוסדי, סוכן ביטוח, יועץ פנסיוני או ספק שירותים אחר של הגוף המוסדי. עוד קובע החוזר הוראות בעניין אחריות הדירקטוריון והמבקר הפנימי ליישום החוזר, דרכי התמודדות עם הונאות ומעילות בגוף המוסדי, נהלים פנימיים וחובת עריכת סקר סיכונים בנושאי הונאות ומעילות. הוראות החוזר חלות מיום פרסומו, למעט סעיפים מסוימים שמועד תחילתם נקבע ליום 30 ביוני 2007.

- בחודש אוקטובר 2006 פרסם המפקח חוזר בדבר הוראה לניהול סיכוני אבטחת המידע של הגופים המוסדיים. החוזר קובע הוראות בשלושה תחומים עיקריים: דרישות לנושא ניהול אבטחת המידע בארגון; דרישות כלליות ליישום בקרות אבטחת מידע, ואופן הטיפול בנושאים הדורשים תשומת לב מיוחדת. עוד קובע החוזר הוראות בעניין אחריות הדירקטוריון וההנהלה ליישום בקרות אבטחת מידע וטיפול בנושאים הדורשים תשומת לב מיוחדת. בחוזר נקבעו הוראות מעבר ותחולה לסעיפיו השונים.

- בחודש אוקטובר 2006 פרסם המפקח טיוטת חוזר בדבר **העמדת אשראי לא סחיר על ידי גופים מוסדיים** (בהמשך לנייר העמדה בעניין זה מחודש אפריל 2005). הטיטה באה להבטיח את קיומם של תמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית, בכל הקשור להעמדת אשראי לא סחיר על ידי גופים מוסדיים. במסגרת הטיטה הושם דגש על הבטחת קיומם של מנגנוני פיקוח ובקרה נאותים, תוך התחשבות, ככל שניתן, בהיקפי הפעילות ומורכבותה ובמבנה הארגוני הקיים בגופים המוסדיים, ותוך הקפדה על קביעת הפרדות מבניות בסיסיות שעניינן מניעת ניגודי עניינים ושימוש במידע פנים. הטיטה עוסקת, בין היתר, בפעילויות החובה שיש לבצע בתהליך העמדת האשראי הלא סחיר, הגורמים שיבצעו אותן ומארג היחסים ביניהם, לרבות קביעת מדיניות פיקוח על ידי הדירקטוריון, פיתוח מודל דירוג פנימי, תפעול האשראי, בקרת אשראי שוטפת וביקורת פנים. בין חברות הביטוח למפקח על הביטוח מתקיימים דיונים בנושא.

- בחודש אוקטובר 2006 פרסם המפקח חוזר בדבר השקת תוכניות ביטוח או תקנון קופת גמל חדשים או כניסה לתחום פעילות חדש בגוף מוסדי (להלן בסעיף זה: "**פרוייקט**"). מטרת החוזר היא להגדיר פעולות מינימליות שעל גוף מוסדי לנקוט בעת השקת פרוייקט, וזאת על מנת להבטיח את ניהולו התקין. החוזר מתייחס, בין השאר, לניהול הסיכונים הטבעיים בפרוייקט, הבטחת יכולת מימושו וזכויות הלקוחות לפיו, קביעת אבני דרך ליישומו, הבטחת קיומן של מערכות בקרה והטמעת הפרוייקט במערכות הממוחשבות של הגוף המוסדי, ותיעודם של כל אלה. עוד קובע החוזר כי על הדירקטוריון לקבוע קווים מנחים כלליים באשר לפעולות ההשקה, על ההנהלה לקבוע תוכנית פעולה מפורטת בהתאם לקווים המנחים של הדירקטוריון וכן על מבקר הפנים לבדוק את אופן יישום תכנית הפעולה במהלך השנה העוקבת לשנת ההשקה.

- בחודש אוקטובר 2006 פרסם המפקח חוזר שעניינו נוהל הגשת תוכנית ביטוח ותקנון קופת גמל חדשים לאישור המפקח (להלן בסעיף זה: "**התכנית**"). החוזר מתייחס הן לשינוי בתכנית קיימת והן להשקה של תכנית חדשה. החוזר קובע כי לבקשה יצורף מכתב בחתימת מנכ"ל החברה המנהלת של קופת הגמל או ראש התחום האחראי על ענף הביטוח הרלוונטי בחברת הביטוח, ובו יפורטו פרטי הבקשה בהתאם לחוזר. לבקשה לאישור תוכנית ביטוח או תקנון קרן פנסיה, או לשינויים בהם, יצורף נספח שהוכן על ידי אקטואר הגוף המוסדי, אשר בין היתר סוקר את תנאי התוכנית העשויים להשפיע באופן מהותי על התעריפים, המקדמים וההתחייבויות הביטוחיות הקשורות לתוכנית ולבקשה. נספח המוגש לבקשה לתוכנית ביטוח, יכלול הצהרה של האקטואר למפקח. ההצהרה כוללת בין השאר, אישור כי התעריפים מספיקים/אינם מספיקים לצורך כיסוי העלויות הקשורות בכיסויים הביטוחיים בתוכנית. בנוסף, קובע החוזר כי

המנהל האחראי יגיש הצהרה המאשרת כי מנהל הסיכונים של הגוף המוסדי בדק כי הגוף המוסדי ערוך לנהל את הסיכונים בתוכנית, וכי אחראי על מערכות המיכון של הגוף המוסדי הודיע כי הגוף המוסדי ערוך לתמיכה מיכונית בתוכנית. הוראות החוזר חלות מיום פרסומו.

- בחודש אוקטובר 2006 פרסם המפקח חוזר הקובע כללים בנוגע לתפקידיהם, סמכויותיהם ודרכי עבודתם של אקטואר ממונה ושל מנהל סיכונים בחברת ביטוח ובחברה מנהלת של קרן פנסיה, ובנוגע למארג היחסים שבין האקטואר הממונה ומנהל הסיכונים ובינם לבין בעלי תפקידים אחרים במבטח. מטרת החוזר היא מיסוד תשתית במבטח להבטחת מקצועיות הייעוץ לדירקטוריון ולהנהלת המבטח וגילוי נאות לציבור בנוגע להערכת ההתחייבויות הביטוחיות של המבטח; הבטחת מתן ייעוץ מקיף ורציף לדירקטוריון ולהנהלת המבטח, לגבי כל סיכון מהותי למצב הכספי העתידי של המבטח וכן לגבי כל סיכון מהותי הנוגע לנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה; הבטחת קיומם של משאבים ובקורות ראויים לכימות הסיכונים האמורים, למעקב אחריהם ולשליטה בהם וכן יישום מתודולוגיה להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים האמורים ושל המתאם ביניהם, כשלב מקדים להקצאת הון המבוססת על מדידת סיכונים והון כלכלי במבטח. הוראות החוזר יחולו מיום פרסומו, למעט הוראות לעניין נושאים הקשורים לתפקיד מנהל הסיכונים של מבטח, שיכנסו לתוקף בהדרגה החל מסוף חודש מרץ 2007 ועד תום שנת 2008.

- בחודש נובמבר 2006 פרסם המפקח טיוטת חוזר (אשר עודכנה בחודש מרץ 2007) בדבר אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי. בחוזר זה מפורטות הוראות שמטרתן ליישם את דרישות סעיף 404 של ה- Sox Act, באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואה החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי. על פי הטיטה, גופים מוסדיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה- SEC שפורסמו מכוחו, ויחויבו לכלול דוח בקרה פנימית בכל דוח שנתי, אשר יכללו בו בין היתר: הצהרה על אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוק של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דיווח כספי; וכן הערכה לתום שנת הכספים האחרונה של הגוף המוסדי לגבי יעילות המערך ונהלי הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי. עוד נקבע בטיטה כי רואה החשבון המבקר ימציא חוות דעת על הבקרה הפנימית שבוצעה על ידי הנהלת הגוף המוסדי, וזאת בהתאם לתקנים המתייחסים לחוות דעת כאמור שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה- PCAOB. יישום דרישות הוראות החוזר מחייב פיתוח והקמה של מערכות תשתית של בקורות פנימיות בגוף המוסדי, בחודש מרץ 2007 פרסם המפקח טיוטת חוזר שנייה בנושא זה אשר השינויים העיקריים בו נוגעים לחובת גילוי בדוח הדירקטוריון לגבי התקדמות בשלבי היישום של הוראות החוזר ודחייה של תחולת החוזר לתקופת הדיווח המסתיימת ביום 31.12.2009 (לעניין הדוח התקופתי) והחל מהשנה המסתיימת ביום 31.12.2010 - לעניין כל דיווח כספי אחר.

- בחודש נובמבר 2006 פרסם המפקח חוזר שעניינו נוהל עבודת דירקטוריון וועדותיו. מטרת החוזר היא קביעת כללים ועקרונות לצורך הבטחת תפקודו היעיל של הדירקטוריון. החוזר קובע, בין היתר, כי הדירקטוריון יקבע נוהל אשר יכללו בו, בין היתר, העניינים הבאים: קביעת דרכי מעקב אחר ביצוע החלטות הדירקטוריון וועדותיו, אופן הדרכת דירקטור המתמנה לראשונה, השתלמויות שוטפות לדירקטורים, דרך קבלת החלטות בדירקטוריון, הכנת החומר לשיבות דירקטוריון והפצתו, ניהול פרוטוקול הישיבה, תדירות ישיבות וחובת דיווח חודשית ורבעונית על מצב עסקי התאגיד מטעם ההנהלה. תחילתו של חוזר זה הוא ביום 1 בינואר 2007, למעט מספר סעיפים שמועד תחילתם נדחה ליום 30 באפריל 2007.

- בחודש נובמבר 2006 פרסם המפקח חוזר בעניין דוח חודשי של חברות הביטוח בנושא השקעות. החוזר קובע מתכונת מחודשת לדוח החודשי והתאמות על מנת ליצור מתכונת דיווח אחידה ככל האפשר בקרנות הפנסיה, בקופות הגמל ובחברות הביטוח, וזאת כחלק מהמדיניות להתייחסות אחידה למוצרים הפנסיוניים השונים.

- בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח חוזר בדבר הוראות גילוי והצגה לדוחות הכספיים של חברות הביטוח לאור בחינת התקן הבינלאומי בחשבונאות ובדבר תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי של חברות הביטוח. חוזר זה מהווה המשך לחוזרים בנושאים אלה שפורסמו על ידי המפקח בחודש ינואר 2006 והוא מפרט את פרטי הגילוי הנדרשים במגוון נוסף של נושאים, לרבות משטר תאגידי וניהול סיכונים בדוח תיאור עסקי התאגיד, מידע בדבר התחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי בבאורים לדוחות הכספיים, פירוט נכסים והתחייבויות לפי סיכוני ריבית בחלוקה לפי שנות פירעון ועוד.
- בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח טיוטה שנייה לחוזר שעניינו סקירה או ביקורת על ידי רו"ח מבקר של דוחות נלווים של גופים מוסדיים. הדיווחים הנלווים מרחיבים את היקף המידע הנכלל בדוחות הכספיים של הגוף המוסדי ומוגשים למפקח (בסעיף זה: "דיווחים נלווים"). מטרת החוזר הינה להבטיח כי הנתונים הכספיים המדווחים למפקח מהימנים ועקביים, ובהתאם נקבע כי לדוח תקופתי תצורף חוות דעת רו"ח כי הדיווחים הנלווים מבוקרים, ולגבי דוח רבעוני יצורף דוח סקירה של רו"ח. בנושא מתקיימים דיונים עם המפקח.
- בחודש ינואר 2007 פרסם המפקח טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי כשירות לאקטוארים ולמנהלי סיכונים), התשס"ו – 2006, שמטרתה קביעת תנאי כשירות לאקטואר של מבטח או של קרן פנסיה וכן למנהל סיכונים של מבטח או קרן פנסיה. בנוסף, פרסם המפקח טיוטת חוזר שנייה בעניין חובת אקטואר לפעול לפי סטנדרטים מקצועיים שנקבעו על ידי איגוד אקטוארי מוכר, וכן טיוטת חוזר שנייה בדבר קריטריונים לצורך קבלת אישור של איגוד אקטוארי מוכר.
- בחודש פברואר 2007 פרסם המפקח חוזר בדבר הערכה אקטוארית בביטוח כללי. בחוזר מפורט מתי, כיצד ובאילו ענפי ביטוח יש להגיש דין וחשבון אקטוארי.
- בחודש פברואר 2007 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה בקרה על הדוח החודשי שמגישים הגופים המוסדיים לממונה. מטרת החוזר לעזור לגופים המוסדיים לבצע בקרה על ידי הדוח החודשי האמור, וזאת בדרך של רשימת תכולה ("צ'ק-ליסט") של מרכיבי הדוח העיקריים לפי סיווג של הגוף המוסדי.
- בחודש מרץ 2007 פרסם המפקח טיוטה שנייה לחוזר שעניינו מידע נדרש באתר אינטרנט של גוף מוסדי. מטרת החוזר הינה הגברת השקיפות והנגישות למידע, והוא מגדיר מהו המידע המינימאלי שעל גוף מוסדי להעמיד לרשות מבוטחיו או עמיתיו באמצעות אתר אינטרנט.

10.2.14 רשיונות

בהתאם לסעיף 15 לחוק הפיקוח בידי הקבוצה רשיון מבטח ישראלי, לעסוק בענף פנסיה וכן בענפי הביטוח המפורטים להלן: חיים מקיף; תאונות אישיות; מחלות ואשפוז; אחריות המעבידים; כלי רכב חובה; רכב מנועי – רכוש (עצמי וצד ג'); מקיף לדירות ובתי עסק; כלי טיס לרבות אחריות כלפי צד שלישי; כלי שיט לרבות אחריות כלפי צד שלישי; מטענים בהובלה; אחריות כלפי צד שלישי; אבדן רכוש; חקלאי; הנדסי; אחריות למוצרים פגומים; מתן ערבויות; סיכונים אחרים; והשקעות של רוכשי דירות.

כמו כן, בידי הקבוצה רשיון חברה מנהלת ואישורי קופות גמל לקרנות הפנסיה "מבטחים החדשה" ו"מבטחים משלימה" שבניהולה.

10.3 השקעות

10.3.1 ביטוח

נכסי המבטח מנוהלים במסגרת שני תיקי השקעות:

- נכסי נוסטרו (הון עצמי ועתודות ביטוח כללי ועתודות ביטוח חיים של פוליסות מבטיחות תשואה) - הסיכונים הנובעים מהשקעות של נכסי נוסטרו חלים על המבטח. הכספים מושקעים בהתאם למגבלות הקבועות בתקנות דרכי ההשקעה. כנגד עתודות ביטוח החיים של פוליסות מבטיחות תשואה מונפקות אג"ח מיועדות (ח"ץ) בהתאם להסכמים של כלל המבטחים במשק עם משרד האוצר.
- נכסי פוליסות משתתפות ברווחי השקעה - נכסים אלו מושקעים בהשקעות חופשיות, סחירות ושאינן סחירות בהתאם למגבלות הקבועות לעניין זה בתקנות דרכי ההשקעה. התשואה המושגת נזקפת לטובת בעלי הפוליסות, בניכוי דמי ניהול.

ועדות השקעה

למבטח שתי ועדות השקעה - אחת, ועדת השקעות תלויות תשואה ("משתתפת") והשנייה - ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה ("נוסטרו").

10.3.2 קרנות פנסיה

נכסי עמיתי קרנות הפנסיה מנוהלים על פי תקנות קופות הגמל. לכל גוף קיימת ועדת השקעות נפרדת.

10.3.3 תפקידי ועדות ההשקעה וניהול ההשקעות

תפקידי ועדות ההשקעה השונות של הקבוצה, בתחומי הפעילות השונים, הינן, בין השאר, קביעת מדיניות ההשקעות בכל תחום, אישור עסקאות מסוימות טרם ביצוען ואחזקה בניירות ערך מסוגים שונים.

בהשקעות הקבוצה בתחום ביטוח החיים והחיסכון ארוך הטווח והנוסטרו קיים שיתוף פעולה ברמת הקבוצה, וזאת על מנת לנצל ידע ומומחיות הנדרשים בתחומי ההשקעות השונים. באפיקי השקעה מסוימים מתקבלות חלק מהחלטות ההשקעה במשותף, כגון: ניהול השקעות בחו"ל, נדל"ן, השקעות לא סחירות (אג"ח קונצרני לא סחיר), קרנות השקעה, קרנות גידור, הלוואות, השקעות ריאליות וכיו"ב. כל צוותי ההשקעה בקבוצה (למעט בתחום הפיננסים) מונחים על ידי מנהל אגף ההשקעות של מנורה מבטחים ביטוח, והכל בהתאם ובכפוף למדיניות ולהנחיות וועדות ההשקעה השונות, לפי העניין.

החלטות ההשקעה מתקבלות ע"י צוות האגף תוך הסתייעות בעבודות מחקר חיצוניות בארץ ובחו"ל, ופגישות שוטפות עם מומחים מקצועיים בתחום.

10.3.4 השקעות מנוהלות

ענף הפנסיה

אלפי ₪	31.12.2006	31.12.2005
מזומנים ושווי מזומנים	348,257	161,773
אג"ח ממשלתיות סחירות	1,934,058	2,509,993
אג"ח קונצרניות סחירות	2,081,350	1,077,821
מניות וני"ע סחירים אחרים	2,742,482	1,668,865
אג"ח מיועדות	6,309,452	6,362,691
פקדונות והלוואות	942,681	834,445

אלפי ₪	31.12.2006	31.12.2005
אחרים	2,971,027	1,961,196
סה"כ נכסי "מבטחים החדשה" ו"מבטחים משלימה" (בניכוי התחייבויות שוטפות)	17,329,307	14,577,784
התחייבויות פנסיוניות למבוטחים	16,644,923	13,994,142
התחייבויות פנסיוניות לפנסיונרים	684,384	583,642
סה"כ התחייבויות פנסיוניות	17,329,307	14,577,784

10.4 ביטוח משנה

10.4.1 כללי

ביטוחי המשנה של הקבוצה בתחומי הביטוח הכללי, החיים והבריאות נערכים על בסיס שנתי עם מבטחי משנה שונים. ביטוחי המשנה נועדו לשם גידור הסיכונים הביטוחיים של הקבוצה באמצעות העברת חלקם למבטחי המשנה, תוך הקטנת חשיפת הקבוצה בהתאם. עם זאת, אין בהעברת הסיכון כאמור כדי לשחרר את הקבוצה ממחויבויותיה כלפי מבוטחיה. לקבוצה אין תלות במבטח משנה מסוים כלשהו.

בביטוח משנה משולמת פרמיה למבטחי המשנה ובתמורה מבטחי המשנה משתתפים בחלקם בתשלומי תביעות, וכן משלמים עמלות, בחוזים מסויימים, לפי העניין.

בחלק מהענפים שייר הקבוצה מכוסה בביטוח עודף הפסדים כנגד קטסטרופה.

ביטוח המשנה לסוגיו מוצג בדוחות הכספיים בסעיפי הפרמיה, התביעות המשולמות והתלויות, העמלות, עתודות הביטוח וסכומים לקבל והתחייבויות אחרות.

הסכמי ההתקשרות עם מבטחי המשנה מועברים בכל שנה למפקח.

10.4.2 תיאור סוגי חוזי ביטוח המשנה העיקריים ותיאור תמציתי של הכיסוי בגין כל מוצר עיקרי בתחומי הפעילות השונים:

בכל אחד מהענפים מותאם כיסוי ביטוח המשנה הנרכש למדיניות העסקית של הקבוצה ולאופי הסיכון ורמתו.

ההבחנה הבסיסית בסוגי ביטוח המשנה היא בין ביטוח משנה חוזי (יחסי או לא יחסי), שהינו ביטוח משנה הנערך עבור ענף או סוג ביטוח בהתאם לתנאי החוזה (Treaty) לבין ביטוח משנה פקולטטיבי, שהינו ביטוח משנה הנערך עבור עסקים ספציפיים או פוליסה בודדת. הביטוח היחסי מחלק את הסיכון בין חברת הביטוח למבטחי המשנה, ואילו הביטוח הלא יחסי, מגן על החברה מפני תביעות העוברות את השייר העצמי שקבעה לעצמה.

סוגי הכיסויים השונים המקובלים בענף הביטוח בכלל ובקבוצה בפרט הינם:

10.4.3 ביטוח משנה חוזי

10.4.3.1 ביטוחי משנה יחסיים הכוללים ביטוחי מכסה (Quota Share) וביטוחי מותר (Surplus). בביטוחי משנה יחסיים, מעבירה הקבוצה למבטח המשנה שיעור מסוים מסכום הפרמיה מכל פוליסה שמכוסה תחת החוזה, ומקבלת בתמורה ממבטח המשנה שיעור זהה מסכום כל תביעה בגין הפוליסה הנ"ל, וכן עמלה. בביטוחי מכסה שיעור זה הינו קבוע לכל הפוליסות בענף המבוטח, ובביטוחי מותר שיעור זה משתנה על בסיס סכום הביטוח בהתאם לכל פוליסה.

10.4.3.2 ביטוחי משנה לא יחסיים כולל ביטוח מסוג עודף הפסדים (Excess of loss). ביטוח עודף הפסדים הוא ביטוח המכסה תביעות או אירועים מעל לסכום מסוים, דהיינו, תביעה בודדת גבוהה או אירוע בו מעורבים מספר סיכונים שהצטברותם מעל הסכום המוסכם משולמת על ידי מבטח המשנה. מאידך, תביעה הנמוכה מהסכום שהוגדר מראש תשולם על ידי חברת הביטוח באופן בלעדי.

10.4.4 ביטוח משנה פקולטיבי

ביטוחי משנה פקולטיביים נערכים לכיסוי סיכונים מיוחדים הגלומים בפוליסות ספציפיות. בדרך כלל מבוטחים עסקים בביטוח מסוג זה כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על קיבולת חוזי ביטוחי המשנה האוטומטיים של הקבוצה, או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזת עם מבטח המשנה.

10.4.5 תיאור הסכמי העמלות העיקריים המתקבלות ממבטחי משנה

בחוזי ביטוח משנה לא יחסיים הקבוצה איננה מקבלת, בדרך כלל, עמלות ממבטחי המשנה. בחוזי ביטוח יחסיים וכן בהסכמי ביטוח פקולטיביים, הקבוצה מקבלת עמלות ממבטחי המשנה בשיעור מוסכם ו/או בהתאם לתוצאות הביטוחיות, לפי העניין.

10.4.6 מדיניות החשיפה למבטחי משנה

10.4.6.1 ביטוח כללי

מדיניות החשיפה של מנורה מבטחים ביטוח באה להבטיח, באמצעות שימוש בכלי העברת סיכונים שונים, את המטרות העיקריות הבאות:

שמירה על יחס בין החשיפה בשייר לבין ההון העצמי.

מיצוע תנודות התוצאות החיתומיות בשייר.

העברת סיכונים חריגים למבטחי משנה.

סוג הסיכונים המועברים למבטחי המשנה ואופן העברתם נקבעים על פי ניתוח אופי הסיכון ויעילות העברתו למבטח המשנה, בהתבסס על ניסיון העבר ומודלים כלכליים פנימיים.

ההתקשרות עם מבטח המשנה נקבעת לפי איכות השירות הניתן על ידי מבטח המשנה, משך ואיכות היחסים בין החברות ואופי ההתקשרות (ישירות או דרך מתווכים). בתחום הביטוח האלמנטרי הקבוצה מתקשרת עם מספר רב של מבטחי משנה על מנת למנוע תלות במבטח משנה בודד ולפזר את סיכון האשראי הגלום בהתקשרות שכזו.

על מנת למזער את סיכון האשראי, מהווה חוסן מבטח המשנה קריטריון מרכזי בהחלטה על ההתקשרות. מדיניות ההתקשרות של מנורה מבטחים ביטוח בכל הנוגע לדירוגם הבינלאומי של מבטחי משנה היא כדלקמן:

ענפי זנב קצר – לא תבוצע התקשרות עם מבטח משנה שדירוגו פחות מ- A- לפי S&P ו- A לפי AM BEST למעט אישורים מיוחדים בגין נסיבות ספציפיות.

ענפי זנב ארוך – לא תבוצע התקשרות עם מבטח משנה שדירוגו פחות מ- A לפי S&P או AA לפי AM BEST, למעט אישורים מיוחדים בגין נסיבות ספציפיות.

סך החשיפה למבטח משנה (ללא ביטוח משנה בגין רעידת אדמה) לא תעלה על 25 מיליון דולר למבטח משנה בודד בכלל החוזים (TREATY). החשיפה למבטח משנה בדירוג פחות מ – A, לפי S&P לא תעלה על 10 מיליון דולר.

סך החשיפה למבטח משנה בביטוח רעידת אדמה, לאחר MPL, לא תעלה על 100 מיליון דולר למבטח משנה בודד בכלל החוזים (TREATY), ובתנאי שמבטח זה מדורג A+ ומעלה. מבטחים המדורגים A ו- A- תוגבל החשיפה ל – 70 מיליון דולר ולחברות המדורגות BBB+ תוגבל החשיפה ל – 55 מיליון דולר.

חשיפה לרעידת אדמה

חשיפת מבטחי המשנה לסיכון רעידת האדמה מורכבת מהסיכונים המועברים אליהם במסגרת חוזי הרכוש היחסיים האוטומטיים, בהם מבטח המשנה משתתף בחלק יחסי מן הסיכון. החשיפה הזו מוגבלת בסעיף מקסימום לאורך החוזה (EVENT LIMIT).

עבור סיכון רעידת האדמה שאינו מועבר למבטחי המשנה היחסיים הוכשת הקבוצה הגנה בחוזה "עודף הפסדים" (EXCESS OF LOSS) בשכבות שונות. תקרת הכיסוי מקבילה לגבול ה- MPL אותו בוחרת החברה לרכוש. ה- MPL (MAXIMUM PROBABLE LOSS) מייצג את מקסימום הנזק הצפוי להיגרם כתוצאה מרעידת אדמה, מכיוון שסיכון רעידת האדמה מפוזר על פני שטח גיאוגרפי רחב, ה- MPL מייצג ממוצע שמרני של הנזק הצפוי במקרה קטסטרופה. הקבוצה קובעת MPL שמרני, תוך לקיחת שולי ביטחון רחבים, לכל סוג סיכון, בהתבסס על התפלגות התיק של החברה, ותוך שימוש במודלים בין-לאומיים ועצות מומחים.

בשנת 2006 השתמשה החברה ב – MPL ממוצע של 2.4% לצורך קניית הגנה כנגד רעידת אדמה. בשנת 2007, לאור השינוי בתמהיל החשיפה המצריכה קניית הגנת רעידת אדמה, ה- MPL הממוצע בו השתמשה החברה לצורך קניית הגנה הוא 2%. מבטחי המשנה המשתתפים בביטוחי רעידת אדמה מדורגים BBB+ ומעלה (לפי S&P או דירוג מקביל מחברה אחרת).

בשנת 2006, לאור השינוי בחוזי ביטוח המשנה בענפי הרכוש, גדלה החשיפה בגינה רכשה החברה הגנה לא- יחסית (Excess of Loss).

סכומי החשיפה לרעידת אדמה המכוסים בביטוח משנה יחסי, בשנת 2007, צפויים לעמוד על כ – 62 מיליארד ₪, בעוד שהסכומים המכוסים בביטוח משנה לא יחסי צפויים לעמוד על כ – 43 מיליארד ₪. כאמור, הסכמי ביטוח המשנה של החברה אינם מגנים על הסכומים המלאים אלא מבוססים על הערכות סיכון שמרניות של הנזק המקסימלי הפוטנציאלי.

מבטחי המשנה שחלקם מסך החשיפה לרעידת אדמה עלה על 10% הינם MUNICH RE-ו SWISS RE.

10.4.6.2 ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי

שאר ענפי רכוש (ראו פירוט לפי סוגי פרמיות להלן)			רכב חובה			רכב רכוש ⁽¹⁾			
2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	
159,432	179,229	203,630	9,274	7,731	9,686	102,088	45,168	46,097	פרמיות ב.מ.
(62,007)	(32,108)	(37,885)	(33,313)	(2,590)	6,271	5,165	(982)	(2,627)	תוצאות

ענפי ביטוח כללי שלא נכללו בתחום הפעילות			בריאות			שאר ענפי חבויות			
2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	
562	1,922	2,493	52,390	59,181	63,592	49,529	54,427	54,053	פרמיות ב.מ.
(66)	(1,439)	(1,904)	(13,883)	(51,262)	(21,042)	(49,247)	(43,638)	(32,538)	תוצאות

סה"כ			
2004	2005	2006	
373,275	347,658	379,551	פרמיות ב.מ.
(153,351)	(132,019)	(89,125)	תוצאות

2004	2005	2006	פירוט שאר ענפי רכוש לפי סוגי פרמיות
109,834	119,449	152,803	פרמיות ביטוח משנה - יחסי
6,436	8,066	9,315	פרמיות ביטוח משנה - לא יחסי
43,162	51,714	41,512	פרמיות ביטוח משנה - רעידת אדמה
159,432	179,229	203,630	סה"כ פרמיות ביטוח משנה

10.4.6.3 ביטוח חיים

בהתאם למדיניות החשיפה של החברה, התקשרויות החברה הינן עם מבטחי משנה בדירוג איכותי בינלאומי של AA ומעלה לפי S&P, כאשר היקף החשיפה המרבי למבטח משנה בודד לא יעלה על 50% מסך הפרמיה המוערכת לביטוח משנה. על רקע מיזוגה של GE FRANKONA עם חברת SWISS RE שיעור החשיפה לחברה המאוחדת עולה על המגבלה הנזכרת לעיל (ראו סעיף 3.6 לעיל). בהתאם, נתקבלה החלטה בחברה על סטייה זמנית מהמגבלה האמורה למקרה זה מתוך מגמה להפחית, באופן מדורג על פני 3 שנים, את החשיפה העודפת.

יצוין, כי לא היו עסקאות ביטוח משנה חריגות בחברה במהלך תקופת הדוח.

10.5 ספקים ונותני שירותים

ספקי החומרה העיקריים של הקבוצה הינם חברת IBM המספקת את שרתי היישומים המרכזיים ופלטפורמות אחסון ו- EMC המספקת חלק מפלטפורמת האחסון (Storage).

לקבוצה הסכם תחזוקה שנתי שמתחדש מדי שנה.

בתחום שירותי המחשב לקבוצה התקשרויות עם מספר ספקים המתמחים בתחומים שונים הרלוונטים לפעילות של מנורה מבטחים ביטוח ומנורה מבטחים פנסיה בשוק הביטוחי והפנסיוני, אשר הפסקת מתן שירותים על ידי מי מהם, אם וככל שתהא, תהיה כרוכה בהשקעת משאבים כלכליים מסוימים ותשומות זמן להתארגנות הקבוצה, באמצעות ספק חליפי אחר.

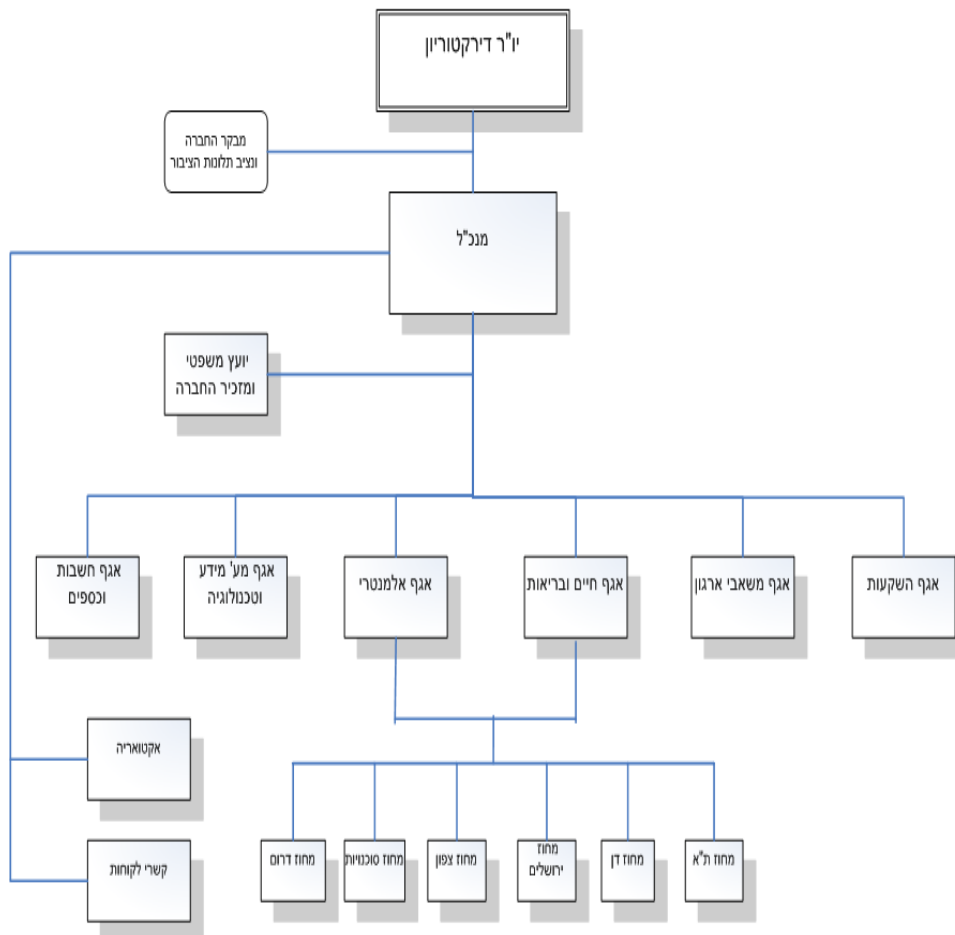
כמו כן, רוכשת הקבוצה שירותים מספקים שונים, ביניהם ספקי ציוד ותחזוקה, ספקי שירותים משפטיים, שמאים ומעריכי נזקים וחוקרים.

לקבוצה אין תלות בספק כלשהו, באיזה מתחומי פעילותה, למעט בכל הנוגע להתקשרותה עם חברת סאפינס כמפורט בסעיף 3.7 לעיל.

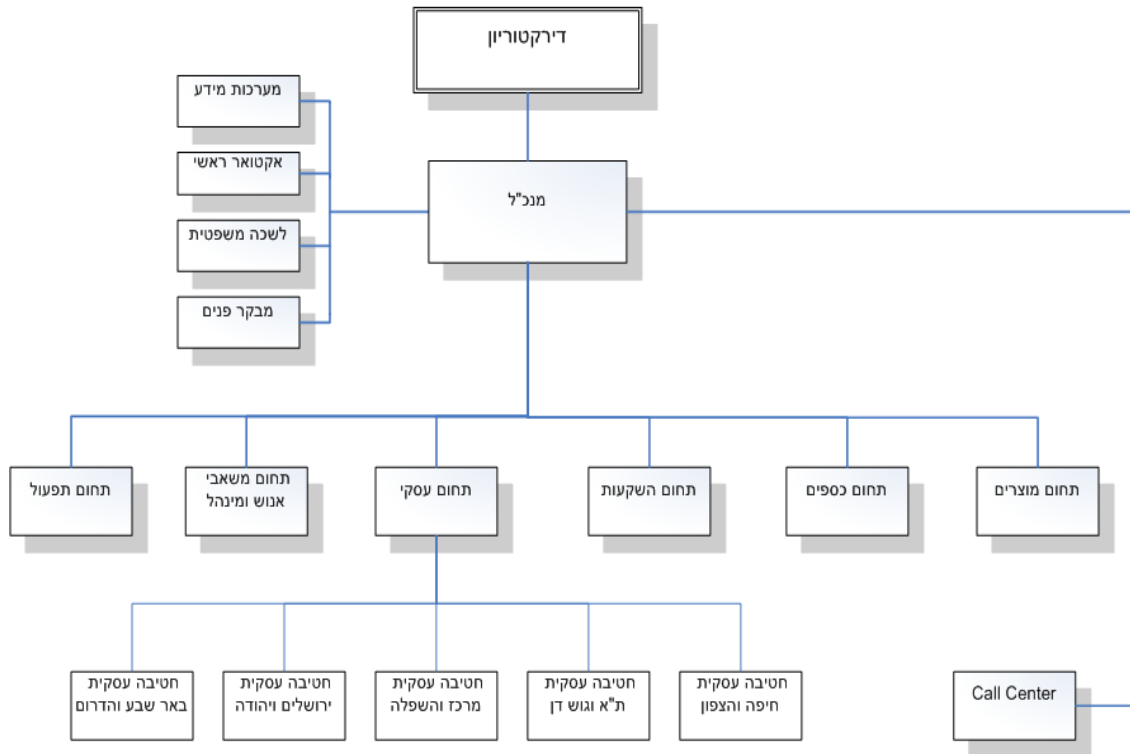
10.6 הון אנושי

10.6.1 מבנה ארגוני של הקבוצה

מבנה ארגוני של מנורה מבטחים ביטוח

מבנה ארגוני של מנורה מבטחים פנסיה

מצבת העובדים לפי תחומי פעילות

בחברות המפורטות להלן הועסקו נכון ליום 31.12.2006 כ- 1,119 עובדים על פי הפירוט שלהלן:

שם החברה	2006	2005
מנורה מבטחים ביטוח	869	783
קבוצת מנורה מבטחים פנסיה	250	210
סה"כ	1,119	993

מתוך מצבת העובדים הנזכרת לעיל, 55 עובדים הינם עובדים בדרג ניהולי, שהינו כדלקמן:

- מנכ"ל מנורה מבטחים ביטוח;
- מנכ"ל מנורה מבטחים פנסיה;
- 6 משנים למנכ"ל בחברות בנות;
- 4 סמנכ"לים למנכ"לים בחברות הבנות;
- מבקר פנים ויועץ משפטי המשמש גם כמזכיר חברה (לכל אחת מהחברות המנויות לעיל);
- 39 מנהלי מחוזות ומנהלי תחומים שאינם סמנכ"לים בחברות בנות.

נכון למועד הדוח, אין לקבוצה תלות בעובד כלשהו.

בנוסף, הקבוצה מקבלת שירותי מיקור חוץ מספקי התכונה לצורך פיתוח תוכנות מידע של הקבוצה, אשר עובדיהם ממוקמים במשרדי הקבוצה.

10.6.2 שינויים מהותיים במצבת העובדים ובמבנה הארגוני במהלך שנת 2006

הקבוצה הגדילה את מצבת העובדים בשנת 2006 בכ-13%, וזאת בעקבות הגידול בתפוקת, טיפול במערכות המידע של מנורה מבטחים פנסיה ושיפור השירות ללקוחות החברה.

בחודש דצמבר 2006 הוקם אגף משאבי ארגון בחברה בניהול משנה למנכ"ל. האגף כולל את פעילות משאבי אנוש והדרכה. בנוסף, הועברו לאחריות האגף מחלקת הלוגיסטיקה, לרבות יחידת הסריקה ומחלקת אירועים.

10.6.3 הדרכה לעובדים

הקבוצה משקיעה משאבים רבים בהדרכות מקצועיות לעובדים בהתאם לסוג העובד והתחום בו הוא פועל. בין היתר, שולחת הקבוצה את עובדיה וסוכניה להשתלמויות מקצועיות, כנסים והדרכות רלוונטיות וזאת, על מנת לשמור על רמה מקצועית גבוהה. מעבר לכך, משקיעה הקבוצה בסמינרים בנושאים מגוונים כגון: מתן שירות, שינויים רגולטוריים, תכניות ביטוח חדשות, הדרכות בתחום הפנסיה, המיסוי והפינגסים.

בשנת 2006 פעלה החברה להכשרת עובדים רלבנטיים בתחומי ביטוח חיים לצורך קבלת רישיון משוק פנסיוני בהתאם להנחיות המפקח. עובדי תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח עוברים הכשרה לתפעול והטמעה של מערכת מחשוב חדשה ("טופז"). כמו כן, הקבוצה פעלה ופועלת להשגת רישיון מתאים לפי הוראות חוק הייעוץ לעובדיה הזכאים לכך.

10.6.4 הטבות וטיבם של חוזי העסקה

ההנהלה הבכירה מועסקת בקבוצה על פי חוזי העסקה אישיים. חוזי העסקה כוללים, בין היתר, מרכיבי שכר ברוטו, הוצאות אש"ל, משכורת 13, מענק, רכב, טלפון סלולארי והפרשות סוציאליות וקרן השתלמות, כמקובל במשק.

מרבית העובדים מועסקים על פי הסדר עבודה שהוראותיו נקבעו בעבר בין הנהלת החברה לבין נציגות העובדים, ובו מעוגנים כל תנאי העסקה, ובכללם מרכיבי שכר ברוטו לחודש, משכורת 13, ביטוח מנהלים, קרן השתלמות, ספרות מקצועית ועוד.

בנוסף, קיימים בקבוצה עובדים אשר עיסוקם במכירות, ובכלל זה מפקחי רכישה בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, אשר מועסקים באמצעות הסכם עבודה אישי המבוסס על שכר יסוד ועמלות מכירה.

הקבוצה עורכת דיוני שכר בהתאם להחלטת הנהלת הקבוצה ובהתאם להערכות השנתיות שניתנות לעובדים על ידי הממונים עליהם.

על עובדי הקבוצה, למעט עובדי מנורה מבטחים פנסיה (כמפורט להלן), לא חלים הסכמים קיבוציים, למעט הוראות הסכמים קיבוציים החלים מכח צווי הרחבה על כלל העובדים והמעבידים בישראל.

ביום 14 בנובמבר 2006, נחתם הסכם קיבוצי בין מנורה מבטחים פנסיה לבין הסתדרות הפקידים, לתקופה של 4 שנים. ההסכם חל על כ-150 מעובדי החברה והוא מסדיר את תנאי העסקתם. ההסכם חל על כלל עובדי מנורה מבטחים פנסיה, למעט עובדים שהינם גמלאים, עובדים בכירים המועסקים בחוזים אישיים, מומחים ועובדים זמניים.

ההסכם הקיבוצי מסדיר את תנאי העסקתם של העובדים, וקובע כללים בנושאים הבאים: סדרי העבודה, תקופת ניסיון, מועד ותנאים לקבלת קביעות, משמעת בעבודה, שעות נוספות, מסלול קידום בדרגות, שכר ותנאים נלווים לשכר, חופשה שנתית, דמי הבראה, מחלה, תנאים פנסיוניים, זכויות לקרן השתלמות, שי לחג, הפסקת עבודה, פרישה לגמלאות וכד'.

10.6.5 הסכם העסקה של מנכ"ל מנורה מבטחים ביטוח

לעניין הסכם העסקה זה ראו באור 23(ג) בדוחות הכספיים, וכן סעיף 1.4.2 לעיל.

10.7 שיווק והפצה

לתיאור ערוצי השיווק וההפצה ראה פירוט בתחומים השונים.

10.7.1 מערך הסוכנים של הקבוצה

כללי

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח (להלן: "הסוכנים").

על אף התפתחותו של ענף הביטוח הישיר ממשיכה הקבוצה לפתח ולטפח את שיווק מוצריה על ידי מערך הסוכנים.

הקבוצה קשורה עם מרבית הסוכנים הן בעסקי ביטוח כללי והן בעסקי ביטוח חיים והם מבצעים את המכירות של הקבוצה. הסוכנים אינם בלעדיים ורובם עובדים גם עם חברות ביטוח נוספות. סוכני הקבוצה פועלים לפי תעריפים והנחיות חיתום שהקבוצה מפיצה מעת לעת בענפי הביטוח השונים.

בחודש אוגוסט 2004 פרסם המפקח חוזר (14-2004) בדבר התקשרות מבטח עם סוכן ביטוח, בתוקף החל מיום 1 בינואר 2005, שמטרתו להבהיר את הוראות סעיף 30 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, המחייב הכללת מספר תניות בהסכם התיווך שבין המבטח לבין הסוכן הנוגעות לגביית דמי הביטוח והעברתם למבטח וכן לקבוע נהלי עבודה מחייבים לטיפול בדמי הביטוח הנגבים ממבוטחים באמצעות סוכן הביטוח עבור המבטח.

מערך הסוכנים בביטוח כללי

בענפי ביטוח כללי, העמלה לסוכנים משולמת כאחוז מפרמיה נטו שנתית. העמלה משולמת באופן חד פעמי, בפוליסות המשולמות באמצעות הוראות קבע ובכרטיסי אשראי, כאשר מתקיימת התחשבות עם הסוכן בגין ביטולי פוליסות. שיעור העמלה נקבע בחלקו על פי ענפי הביטוח השונים ומשתנה מסוכן לסוכן. נכון למועד הדוח, לקבוצה אין תלות במי מסוכניה וכן לקבוצה אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות למעט כמפורט בסעיף 6.5 לעיל.

בענפי הביטוח הכללי הקבוצה פועלת באמצעות חמישה מחוזות המרוכזים בארבע ערים מרכזיות בארץ (תל אביב (שני סניפים), חיפה, ירושלים וראשון לציון), כאשר כעקרון הסוכנים משויכים בהתאם למיקומם הגיאוגרפי.

מערך הסוכנים בביטוח חיים

בביטוח חיים פועלת הקבוצה באמצעות מחוזות מכירה ושירות.

לתיאור מערך הסוכנים בביטוח חיים, ראו סעיף 3.5 לעיל.

10.7.2 שיווק ביטוח חיים וביטוח מבנה אגב מתן הלוואות לדיור

הקבוצה התקשרה עם בנק למשכנתאות וסוכנות ביטוח בבעלותו למכירת פוליסות לביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור בסניפי הבנקים, בכפוף להסדרים שקבע המפקח לעניין זה.

10.7.3 סוכנות ביטוח

נכון למועד הדוח, לקבוצה סוכנות ביטוח בשליטתה (אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ), הפעילה בתחומי ביטוח החיים, פנסיה ובריאות.

10.7.4 עמלות

עבור שירותי התיווך של הסוכנים משולמות עמלות בשיעורים משתנים, בכסף או בשווה כסף, כאשר שיעור העמלה נקבע בחלקו על פי המוצר ובחלקו מותנה בהיקף התפוקה של הסוכן.

10.8 רכוש קבוע ומתקנים

10.8.1 משרדי כל הקבוצה, למעט מנורה מבטחים פנסיה והמחוזות, נמצאים במתחם אחד ברח' אלנבי בתל-אביב. המבנה הינו מבנה בן 17 קומות ו- 3 חניונים תת קרקעיים, כאשר הקבוצה מאכלסת לצרכיה כ- 11 קומות. שאר המבנה בבעלות ובחזקת גורמים אחרים ובכללם בנק הפועלים בע"מ.

המבנה כולו מנוהל באמצעות חברת ניהול בבעלות משותפת (במישרין או בעקיפין), של בעלי הבניין (חצרן חברה להשקעות בע"מ). החניון בבניין מתופעל ומנוהל גם הוא באמצעות חברה בבעלות משותפת של בעלי הבניין כאמור (חניון אלנבי 115 תל-אביב בע"מ).

10.8.2 לקבוצה 3 סניפים המצויים מחוץ למבנה הנ"ל, בהם מועסקים עובדי הסניפים. הסניפים בחיפה וירושלים ממוקמים במבנים הנמצאים בבעלות החברה ומנורה נכסים והשקעות, וסניף נוסף בראשון לציון ממוקם במבנה שהחברה שוכרת מגורם חיצוני.

10.8.3 בנוסף, מחזיקה הקבוצה נכסי מקרקעין אחרים בעיקר באזור המרכז (מבני משרדים וקרקעות), המושכרים בחלקם לגורמים חיצוניים. לפרטים ראו באור מס' 7 לדוחות הכספיים.

10.8.4 לקבוצה הסכם מסגרת לליסינג תפעולי של צי הרכב של החברה אשר במהלך שנת 2004 לא הופעל יותר לגבי רכבים חדשים שהחברה נזקקת להם. היקף ההתקשרות החודשי בהסכם השכירות התפעולית, נכון ליום 31 בדצמבר 2006, עמד על כ- 114 אלפי ₪, ליתרת תקופה ממוצעת של כשישה חודשים. במקום הסדר השכירות התפעולית עברה החברה לרכישה עצמית של צי הרכב, העומד נכון ליום 31 בדצמבר 2006, על כ- 153 כלי רכב; בנוסף, למנורה מבטחים פנסיה הסכם ליסינג לתקופה של 36 חודשים. דמי הליסינג הצפויים לשנת 2007 הינם כ- 3.4 מלש"ח.

10.8.5 מערכות מידע

ביטוח חיים – מערכת "טופז"

מערכת טופז (L&P) היא מערכת לניהול עסקי ביטוח חיים. המערכת הינה מערכת מרכזית לניהול ותפעול מוצרי ביטוח חיים. המערכת מיועדת לשמש ככלי המרכזי בתפעול אגף ביטוח חיים. המערכת נמצאת בשלב הטמעה תפעולית מבצעית תוך כדי פיתוח במקביל של מודולים נוספים וביצוע הסבות של נתוני פוליסות ומידע אחר למערכת החדשה. עלות ההשקעה במערכת בשנת 2006 הסתכמה ב- 17 מיליון ₪. סה"כ ההשקעה בפרויקט המקורי ובהרחבתו, נכון לתום שנת 2006, מסתכמת בכ- 54 מיליון ₪.

פנסיה וקופת גמל – מערכת "טופז"

על בסיס פיתוח מערכת ביטוח חיים פותחה מערכת תואמת לניהול ותפעול מוצרי פנסיה וגמל. מטרת המהלך היא יצירת פלטפורמה מיכונית אחידה לכל מוצרי תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך. מהלך זה יאפשר איחוד תפעולי עתידי של התחום הנ"ל. בנוסף לפיתוח המערכת כאמור כלל הפרויקט הסבת נתונים ופיתוח מודולים נלווים רבים. המערכת הוכנסה לתפעול מבצעי בחודש אוגוסט 2006. היקף ההשקעה בפרויקט בשנת 2006 עמד על סך של כ- 29 מלש"ח. סה"כ ההשקעה בפרויקט, נכון לתום שנת 2006, מסתכמת בכ- 50 מלש"ח.

מרכז מידע (Data Warehouse)

מרכז המידע של מנורה מבטחים ביטוח הוקם במטרה לתת למקבלי החלטות ומנהלי מכירות במנורה מבטחים ביטוח, מידע רחב וכלים לניתוח והצגת המידע, לצרכי ניהול שוטף ומכירות.

בשנת 2006 החלה הקבוצה בבניית מחסן נתונים לביטוח חיים שיאחד את הנתונים ממערכת ביטוח החיים הישנה וממערכת ביטוח החיים החדשה ("טופז") מחסן זה ישמש תשתית לכל הדיווחים בארגון והדיווחים למפקח.

כמו כן הורחבו השימושים גם לתחום הביטוח הכללי.

ההשקעות בפיתוח והרחבת תשתיות החומרה והתכנה היו בשנת 2006 בסך של כ-5.2 מיליון ₪.

ארכיון אופטי

במנורה מבטחים ביטוח קיימת מערכת לניהול ארכיב אופטי. מטרת המערכת הינה לאפשר לעובדי החברות השונות בקבוצה ליהנות מתפעול יעיל ושרות טוב יותר ללקוחות, וכן לאפשר בטיחות ושרידות למסמכים. בנוסף לאפשר לסוכנויות וסוכנים, להם תיקיות מסמכים גדולות, ליהנות מניסיון מנורה מבטחים ביטוח בתחום, ולקבל את כל המסמכים הנחוצים להם במדיה וירטואלית.

בשנת 2006 הושלמה התאמת המערכת עבור מנורה מבטחים פנסיה ומחלקת תביעות ביטוח חיים במנורה מבטחים ביטוח.

כמו כן הוחל בפיתוח מערכת לניהול ארכיון אופטי ותהליכי עבודה עבור תחום ביטוח בריאות.

ההשקעה במערכת בשנת 2006 מוערכת בכ- 4 מיליון ₪.

אבטחת מידע

בשנת 2006 השקיעה מנורה מבטחים כ- 5 מיליון ₪ בנושא אבטחת מידע כדי לעמוד בדרישות הרגולטוריות.

ההשקעה כללה סקרי סיכונים, סקרי אבטחה, שיפור נושא האבטחה במערכות החברה, רכישת כלים שונים לביצוע מעקב ואוטוריזציה, פרוייקט הפרדת רשתות ועוד.

10.8.6 עלותו המופחתת של הרכוש הקבוע ליום 31 בדצמבר 2006 הינה כ- 119 מלש"ח. במהלך שנת 2006, השקיעה הקבוצה סך של כ- 75 מלש"ח ברכוש קבוע לעומת השקעה של כ-67 מלש"ח בשנת 2005. ראו באורים 7 ו- 8 לדוחות הכספיים.

10.9 עונתיות

ביטוח חיים

להלן טבלה המציגה את התפלגות דמי הביטוח ברוטו בתחום ביטוח החיים לפי רבעונים (באלפי ₪):

נתונים לשנת 2005	נתונים לשנת 2006	
335,115	360,515	רבעון ראשון
343,971	377,657	רבעון שני
364,423	386,039	רבעון שלישי
380,897	367,797	רבעון רביעי
1,424,406	1,492,008	סה"כ

בדרך כלל קיימת מגמה של גידול בדמי ביטוח ברבעון הרביעי של השנה וזאת, בין היתר, כתוצאה מרצון המבוטחים למצות את הטבות המס המחושבות על בסיס שנתי. בשנת 2006 החלה הקבוצה, כחלק ממהלך של מיצוי פוטנציאל הסינרגיה בין הענפים השונים בתחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך, להפיץ באמצעות סוכניה את כלל המוצרים הקיימים בקבוצה בתחום זה. כתוצאה מכך, חלק מהגידול במכירות שהגיעו לקבוצה ברבעון הרביעי נותבו על ידי הלקוחות לענפי הפנסיה והגמל וזאת על חשבון דמי ביטוח בביטוח חיים.

ביטוח כללי

להלן טבלה המציגה את התפלגות דמי הביטוח ברוטו בענף הביטוח הכללי לפי רבעונים (באלפי ₪):

נתונים לשנת 2005	נתונים לשנת 2006	
528,250	540,529	רבעון ראשון
408,782	421,278	רבעון שני
410,432	433,384	רבעון שלישי
383,379	383,496	רבעון רביעי
1,731,113	1,778,687	סה"כ

*בביטוח כללי הפרמיה הנרשמת ברבעון הראשון היא הגדולה ביותר, וזאת בשל נטייתם של עסקים לחדש את ביטוחיהם (רכב חובה, רכב רכוש, חבויות ורכוש) בתחילת השנה התקציבית.

**בביטוח כללי מנגנון עתודה לסיכונים שטרם חלפו מווסת את ההשפעה על עונתיות המחזור על הרווח.

קרנות פנסיה

ככלל, לא קיימת עונתיות בגביית דמי הגמולים לקרנות הפנסיה. יחד עם זאת, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף דמי הגמולים גבוה יותר, וזאת, בעיקר, לאור תשלומים חד-פעמיים אשר משולמים עד ידי המעסיקים ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים. יצוין, כי העונתיות הקיימת אצל לקוחות מנורה מבטחים פנסיה בענפים מסוימים, אשר משפיעה על כמות העובדים באותם הענפים אינה משפיעה בצורה מהותית על התפלגות דמי הגמולים בחודשי השנה.

להלן התפלגות דמי גמולים רבעוניים:

מבטחים משלימה				מבטחים החדשה				
2005		2006		2005		2006		
%	אלפי ₪	%	אלפי ₪	%	אלפי ₪	%		
28.4%	3,387	37.9%	2,449	24.2%	535,122	22.3%	549,919	רבעון ראשון
19.9%	2,377	37.1%	2,401	24.0%	531,247	23.9%	587,273	רבעון שני
25.4%	3,027	3.9%	254	26.0%	575,796	26.5%	651,333	רבעון שלישי
26.3%	3,149	21.1%	1,362	25.8%	572,845	27.3%	673,532	רבעון רביעי
100.0%	11,940	100.0%	6,466	100.0%	2,215,010	100.0%	2,462,057	סה"כ

יצוין, כי הקבוצה לא מצאה כי מתקיימת עונתיות לעניין תביעות.

10.10 נכסים לא מוחשיים

הקבוצה מנהלת מספר מאגרי מידע מאובטחים שנרשמו ברשם המאגרים, לרבות מאגר מידע נוכחות עובדים, משאבי אנוש, משרד ממחושב, שכר, ביטוח חיים אופטי, ביטוח חיים, תביעות ביטוח חיים, כספים ומנורה חברה לביטוח בע"מ (ספקים, גבייה והנהלת חשבונות), הכוללים את כל המידע הרלבנטי לפי העניין, והכל בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות, כמפורט בסעיף 10.2.4 לעיל. רישום מאגרי המידע כמפורט להלן הינו רישום שנתי, שהקבוצה פועלת לחידושו מדי שנה.

מאגרי מידע נוספים נמצאים בתהליך רישום: משכנתאות והלוואות, משכנתאות והלוואות אופטי, אלמנטרי, אלמנטרי אופטי, מערכת הקלטות, אוצר תביעות הציבור, אוצר רכש, DWH.

הקבוצה מנהלת פעילות אבטחת מידע בליווי חברה חיצונית ויועצים נוספים, על מנת להבטיח הגנה נאותה למאגרי הנתונים וכן על מנת לעמוד בתקנות המפקח לעניין אבטחת מידע.

לפרטים בדבר מוניטין ורכישת פעילות קופות גמל וקרנות נאמנות ראה באור 13 בדוחות הכספיים.

10.11 הליכים משפטיים

לתיאור ההליכים משפטיים ראו באור מס' 26 לדוחות הכספיים.

10.12 מימון

הקבוצה, למעט מנורה מבטחים פנסיה, מממנת את פעילותה באמצעים עצמיים, באשראי בנקאי ובאשראי חוץ בנקאי. לעניין מנורה מבטחים פנסיה ראו בסעיף זה להלן.

10.12.1 הלוואות הקבוצה ושיעורי הריבית (למעט מנורה מבטחים פנסיה)

להלן פירוט שיעור הריבית הממוצעת לשנת 2006 להלוואות אשר אינן מיועדות לשימוש ייחודי בידי הקבוצה, בפילוח של אשראי לזמן קצר ואשראי לזמן ארוך ממקורות אשראי בנקאיים וחוץ בנקאיים:

שיעור ריבית ממוצעת לשנת 2006 להלוואות אשר אינן מיועדות לשימוש ייחודי

שיעור ממוצע	הלוואות לזמן ארוך	הלוואות לזמן קצר	
6.6%	53,749	---	מקורות בנקאיים
5.5%	358,780	---	מקורות לא בנקאיים
	5.7%	---	שיעור ממוצע

ראו באורים מס' 14, 16 ו- 18 לדוחות הכספיים.

10.12.2 למנורה מבטחים ביטוח מסגרות אשראי בסך כ- 57 מלש"ח עבור פעילות בנגזרות פיננסיות וכן מסגרות נוספות לפעילות שוטפת בחשבונות בנקים שונים. בהיקף של עד כ- 1 מלש"ח בכל חשבון.

10.12.3 מנורה מבטחים פנסיה, במסגרת פעילותה השוטפת, מקבלת אשראי ספקים לטווח קצר בהיקף שאינו מהותי ואיננה נדרשת לאשראי לטווח ארוך.

10.12.4 דירוג אשראי

בחודש מאי 2004 דירגה מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") את יכולת מנורה מבטחים ביטוח לעמוד בהתחייבויותיה כלפי בעלי כתבי ההתחייבות הנדחים שלה בדירוג אשראי של Aa2. בחודש יולי 2004 דירגה מידרוג גם את החברה בדירוג Aa2. הכל, כמפורט בסעיף 10.13.3 להלן.

בחודש ינואר 2005 ובהמשך לבדיקת מעקב שערכה הסירה מידרוג את דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים הנ"ל מרשימת המעקב והחליטה להשאיר את דירוג האשראי בעינו, דהיינו: Aa2. כמו-כן, הסירה מידרוג מרשימת המעקב את דירוג יכולת הפרעון הכוללת של החברה והשאירה את דירוג החברה בעינו דהיינו Aa2.

בחודש נובמבר 2005 דירגה מידרוג את איכות הניהול של מנורה מבטחים פנסיה, וזאת על ידי בחינת איכות ההון האנושי וחוזקה הפיננסי של החברה הנ"ל, כמו גם את יכולותיה לנהל את הסיכונים אליהם היא עצמה חשופה ואת הסיכונים אליהם חשופים עמיתי "מבטחים החדשה".

מידרוג העניקה לחברה המנהלת את הדירוג הגבוה ביותר - MQ1 - מבין סולם בן חמש דרגות דירוג של חברה מנהלת של גופי השקעה וחסכון (Investment Manager Quality Rating). דירוג MQ1 משקף את איכות החברה המנהלת ועל פיו מוערכת החברה באיכות גבוהה מאוד וזאת בהתבסס על שקלול יכולות הניהול, היציבות העסקית והאיתנות הפיננסית.

בנוסף, העניקה מידרוג ל"מבטחים החדשה" את הדירוג הגבוה ביותר - FR1 - מבין סולם בן חמש דרגות לדירוג קרנות פנסיה (Pension Fund Rating). דירוג FR1 משקף את העובדה כי לדעת מידרוג הקרן נשענת על גופים המוערכים כבעלי איכות גבוהה מאוד ורמת הסיכונים הספציפיים המגולמים בה נמוכים מאוד.

10.12.5 גיוס מקורות נוספים

בחדש פברואר 2007 הוקמה חברה יעודית חד-תכליתית (SPC) בבעלותה המלאה של החברה לצורך גיוס הון באמצעות הנפקת כתבי התחייבות סחירים אשר תמורתם תופקד במלואה בחברה, וזאת כנגד כתבי התחייבות נדחים של החברה. ביום 6 במרס 2007 הוגשה בידי החברה בת הנ"ל טיוטת תשקיף לרשות ניירות ערך. בשלב זה, טרם נקבעו עיתויה של ההנפקה, היקפה ותנאיהם של כתבי ההתחייבות אשר בכוונת החברה בת להנפיק.

10.12.6 שטרי התחייבות נדחים המהווים הון משני

למנורה מבטחים ביטוח כתבי התחייבות נדחים בסך של 412,529 אשר מתוכם סך של 384,115 מהווים הון משני.

לפרטים נוספים ראו באורים 14 ו- 16 לקנות לדוחות הכספיים.

10.13 מיסוי

לתיאור נושא המיסוי ראו באורים 15 ו- 22 לדוחות הכספיים.

10.14 יעדים ואסטרטגיה עסקית

המידע המובא לעיל הינו מידע צופה פני עתיד, וככזה, המידע איננו וודאי לגבי העתיד, ועלול שלא להתממש, כולו או חלקו. המידע הצופה פני עתיד מבוסס על מידע הקיים בקבוצה בתאריך הדוח, וכולל הערכות של הקבוצה או כוונות שלה נכון לתאריך הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או משתמעות ממידע זה, בין היתר, בשל שינויים שיחולו בגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 13 להלן.

10.14.1 אסטרטגיה בביטוח כללי

בתחום הביטוח הכללי, נכון לרבעון השלישי לשנת 2006, הגיעה הקבוצה לנתח שוק של 9.9%, כאשר בשנת 2007 מצפה הקבוצה להגיע לנתח שוק של 10.5% בביטוח כללי. המיקוד ב- 2007 יהיה בשימור מעמדה כמבטח הרביעי בגודלו בתחום הביטוח הכללי תוך שיפור פיזור תיק הביטוח בין הענפים השונים ושיפור שיעור הרווחיות. צמיחת הקבוצה בתחום זה תגיע מהגדלת כמות הסוכנים העובדים עימה, תוך ניפוי סוכנים הפסדיים לאורך זמן. בתחום הטיפול בתביעות תמשיך החברה להתמקד בשירות יעיל למבוטחים תוך הרחבת השימוש במערכות ממחושבות ליעול הטיפול בתביעות ובעבודה מול ספקים. בנוסף, פועלת הקבוצה לזיהוי וניצול הזדמנויות שיווקיות בנישות ביטוחיות שאינן מפותחות דיין בשוק הישראלי.

10.14.2 תחום פעילות ביטוח רכב חובה

בתחום זה מתכוונת הקבוצה להתמקד בפלח השוק של הנהגים המבוגרים יותר, מתוך כוונה לשמר ולשפר את הרווחיות בתחום. המודל התעריפי של הקבוצה מכוון לצורך השגת מטרה זו. ההימנעות מביטוחים קבוצתיים, בהם שיעורי הרווחיות מוטלים בספק, תימשך. בסך הכל מצפה הקבוצה לצמוח בהתאם לקצב הצמיחה בשוק כך שנתח השוק שלה בתחום זה ישמר גם בשנת 2007.

10.14.3 תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

תחום ביטוח רכב רכוש מהווה מרכיב מרכזי בפעילות וברווחיות הקבוצה. שיעורי הרווחיות של הקבוצה בתחום הם מן הגבוהים בענף. אסטרטגיית הקבוצה בתחום היא להתמקד בפלחי שוק המאפשרים שמירה על שיעורי רווחיות גבוהים תוך גידול הדרגתי בתיק הביטוח. בכוונת הקבוצה להמשיך ולצמוח באמצעות מוצר ה-"אוטו טופ", המכוון לקהלי

יעד איכותיים, והמהווה מרכיב מרכזי בתיק הביטוח. הקבוצה מתמקדת בלקוחות פרט ונמנעת מלבטח ביטוחים קבוצתיים הפסדיים.

10.14.4 תחום פעילות ביטוח רכוש

נתח השוק של הקבוצה בתחום הרכוש נמוך מנתח השוק הכללי שלה, ואסטרטגיית הקבוצה לשנים הבאות היא להגדיל נתח זה.

הקבוצה תתמקד בשוק העסקים הבינוניים תוך הימנעות מעסקי תעשייה גדולים המהווים איום על שיעורי הרווחיות הגבוהים.

10.14.5 תחום פעילות ביטוח חבויות

ביטוחי הדירקטורים, ימשיכו להוות מוצר מרכזי בתיק ביטוח החבויות של הקבוצה, תוך מינוף התמחות הקבוצה בפלחי שוק ספציפיים בענף זה.

באשר לענפי החבויות האחרים תמשיך הקבוצה להציע פתרון ביטוחי מקיף למבוטחים, שיכלול הן ביטוחי רכוש והן ביטוחי חבויות.

10.14.6 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

ענף ביטוח החיים

האסטרטגיה של הקבוצה בתחומי ביטוח חיים:

- השגת נתח שוק של 15% מהמכירות החדשות בביטוח חיים על בסיס דיווחי התאחדות חברות ביטוח חיים, עד לשנת 2009.
- שמירה על רווחיות פעילות ביטוח חיים תוך ניצול יתרונות לגודל.
- שיפור השירות וניהול מערכת יחסים הוגנת עם קהל לקוחות הקבוצה.

הפעילות שהקבוצה נוקטת כדי להשיג מטרת אלה הינה:

- מקסום הסינרגיה בין החטיבות השונות של הקבוצה למינוף מכירות חדשות בתחום, תוך שימוש ביתרונות החברה בתחום הפנסיה ובניהול נכסים.
- הרחבת מכירות ביטוח חיים על ידי גיוס סוכנים, פיתוח מוצרים חדשים ורענון המבנה הארגוני של מערך המכירות והשירות.
- ביצוע מהלכים (לשימוש הלקוח) על ידי מניעת פדיונות, טיפול בכספים בתום תקופת הביטוח והחיסכון וטיפול שיטתי ומוסדר בחובות של לקוחות.
- פיקוח אקטואריה על פעילות האגף למקסום הרווח כתוצאה מהגדלת הפעילות.
- התמקצעות של הנהלת האגף לביטוח חיים על ידי גיוס כוח אדם מוביל בענף ולימוד מקצועי ושיטתי של המנהלים את מערך הידע בביטוח חיים וכן שיפור מיומנויות ניהוליות.
- שיפור השירות ומערך היחסים עם סוכני החברה ולקוחותיה באמצעות הדרכה בנושאי שירות והטמעה יעילה ואפקטיבית של מערכות מידע מתקדמות לניהול פוליסות ביטוח חיים והסכמי פנסיה.

ענף קרנות פנסיה

היעד האסטרטגי של מנורה מבטחים פנסיה הינו הרחבת מעגל העמיתים בקרנות הפנסיה שבניהולה, שימור תיק הפנסיה הקיים, כניסה לעסקים חדשים, תוך שמירה על רווחיות נאותה ומינוף הסינרגיה עם החברות שבקבוצה (מנורה מבטחים ביטוח, מנורה מבטחים פיננסים והחברות שבשליטתן).

להשגת היעדים האמורים, תפעל הקבוצה, בין היתר, להרחבת מתן השירותים הפנסיוניים המשולבים במוצרי ביטוח משלימים, בשירותי ניהול הסדר ובביטוחי מנהלים תוך מתן פתרונות כוללים לצורכי הלקוח ומימוש פוטנציאל הסינרגיה הקיים בקבוצה.

במסגרת הרחבת מעגל העמיתים בקרן, תפעל הקבוצה למיקסום פוטנציאל העמיתים המצטרפים מקרב המעסיקים הקיימים, לקרנות הפנסיה שבניהול מנורה מבטחים פנסיה ולמוצרים נוספים של הקבוצה. בנוסף, תמשיך הקבוצה בעריכת קורסי פנסיה לסוכני מנורה מבטחים ביטוח, לשם הרחבת מעגל המצטרפים החדשים לקרנות הפנסיה באמצעות סוכני הביטוח.

כניסת הבנקים לתחום הייעוץ הפנסיוני, בשילוב עידוד החקיקה למסלול הקצבתי, תפתח בפני קרנות הפנסיה אפשרות לצירוף עמיתים חדשים, אשר לא היו מבטחים בעבר בקרנות פנסיה. משכך מקווה הקבוצה להגיע לאוכלוסיה גדולה שהצטרפה בעבר למוצרים שנשלטו בידי התאגידים הבנקאיים בכובעם כיצרנים של מוצרי חיסכון ארוך טווח (ניהול קופות גמל לתגמולים ולפיצויים וקרנות השתלמות). בהקשר זה פועלת הקבוצה לחתימה על הסכמי הפצה ולהקניית הכלים (ידע ומוצר) שיאפשרו למתווכים הרלבנטיים להתמודד באופן הטוב ביותר עם השינויים ויעניקו לצרכן את הפתרון האופטימאלי עבורו.

חלק ו'

משטר תאגידי

11. משטר תאגידי

חלק זה ניתן על פי הוראות המפקח על הביטוח והוא מתייחס למבטחים בקבוצה בלבד.

11.1 כללי – ישיבות מליאת הדירקטוריון בשנת הדוח ומידע בדבר ועדות הדירקטוריון וועדות השקעות

<u>וועדות</u>			<u>דירקטוריון</u>		
מספר ישיבות*	מספר החברים בוועדה	סוג הוועדה	מס' דירקטורים משתתפים	מספר ישיבות*	שם החברה
5	3	ביקורת	8 או 9**	5	מנורה מבטחים ביטוח
30***	3	ועדת השקעות תלויות תשואה			
14****	3	ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה			
4	3	ביקורת	7 או 8	5	מנורה מבטחים פנסיה
25	3	השקעות			

* בנוסף נתקבלו מספר החלטות ללא התכנסות ובהסכמת כל הדירקטורים.
 ** ביום 31.3.06 מונו 2 דח"צים לחברה והחל ממועד זה ועד ליום 29.6.06 מנה דירקטוריון החברה 10 חברים.
 ביום 29.6.06 פרש ה"ה ישראל הירשפלד מדירקטוריון החברה והחל ממועד זה ועד למועד הדוח מונה דירקטוריון החברה 9 חברים.
 *** לרבות שתי ישיבות טלפוניות
 **** לרבות ישיבה טלפונית אחת

11.2 ועדות דירקטוריון

במנורה מבטחים ביטוח קיימות ועדות דירקטוריון קבועות הבאות – ועדת ביקורת וועדות ההשקעה הסטטוטוריות; ועדת השקעות תלויות תשואה (משתתפות) וועדת השקעות שאינן תלויות תשואה (נוסטרו) כמפורט להלן:

11.2.1 ועדת ביקורת

בהתאם לתיקוני חקיקה בחוק הפיקוח מונתה, במהלך שנת 2006, ועדת ביקורת למנורה מבטחים ביטוח. עד למועד זה נסמכה מנורה מבטחים ביטוח, שהינה חברה פרטית, על דיוני ועדת הביקורת של החברה האם שלה - מנורה מבטחים החזקות בע"מ שמנורה מבטחים ביטוח הינה ההחזקה העיקרית שלה. החל ממועד כינונה של ועדת הביקורת כאמור, נדונו הנושאים שנכללו בתכנית הביקורת המקורית של מנורה מבטחים החזקות והנוגעים ישירות למנורה מבטחים ביטוח בוועדת הביקורת של מנורה מבטחים ביטוח.

ועדת הביקורת אמונה על בדיקת ליקויים בניהול העסקי של החברה תוך השענות על דוחות המבקר הפנימי והתייעצות עימו ועם רואה החשבון המבקר של החברה ומתן המלצות לדירקטוריון בדבר הדרכים לתיקון הליקויים. בנוסף, ועדת הביקורת דנה ומחליטה בעסקאות של החברה הטעונות אישורה לפי כל דין.

11.2.2 וועדת השקעות שאינן תלויות תשואה (נוסטרו)

למנורה מבטחים ביטוח ועדת השקעות נוסטרו שמונתה בהתאם לחוק הפיקוח ותקנות ההשקעות. ועדת ההשקעות נוסטרו הינה ועדה לניהול ההשקעות הנובעות מסוגי ההתחייבויות שאינן נובעות מהתחייבויות תלויות התשואה.

תפקידי הוועדה, בין היתר הם קביעת מדיניות ההשקעות במסגרת המדיניות העסקית הכוללת של התאגיד כפי שקבע הדירקטוריון; אישור עסקאות מסוימות ושעורי אחזקה בנכסי השקעה שונים; קביעת נהלי השקעה, בקרה ומעקב לגבי יישום מדיניות ההשקעה שנקבעה.

11.2.3 וועדת השקעות תלויות תשואה (משתתפת)

למנורה מבטחים ביטוח ועדת השקעות משתתפת שמונתה בהתאם לחוק הפיקוח ותקנות ההשקעות. תפקידי הוועדה הינם, בין היתר, קביעת מדיניות ההשקעות של הכספים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה במסגרת המדיניות הכוללת שקבע הדירקטוריון ובפרט קביעת מדיניות ההשקעה למסלולי ההשקעה השונים שבפוליסות המשתתפות ברווחים; אישור עסקאות מסוימות ושעורי אחזקה בנכסי השקעה שונים; החלטות הנוגעות לשימוש באמצעי שליטה בתאגידים שונים המוחזקים במסגרת ההשקעות כאמור; קביעת נהלי השקעה, בקרה ומעקב לגבי יישום מדיניות ההשקעה שנקבעה.

הוועדה מונה 3 חברים והיא התכנסה 30 פעמים במהלך שנת 2006 (כולל 2 ישיבות טלפוניות).

11.3 קצין ציות

ההסדר התחיקתי החל על מנורה מבטחים ביטוח איננו מחייב מינויו של קצין ציות במבטח. החברה טרם מינתה קצין ציות, אך בכוונתה לעשות כן בעתיד.

הנהלת הקבוצה מטמיעה את הוראות הדין באמצעים שונים. הוראות רגולטוריות הנוגעות לפעילותה של מנורה מבטחים ביטוח כמבטח מופצים על לראשי האגפים והתחומים הרלבנטיים הפועלים ליישומן בדרכים שונות לרבות באמצעות קביעת נהלים ובקורות לבחינת ישומן וכן באמצעות הדרכות והכשרות לעובדים.

ראש מטה ביטוח חיים מנורה מבטחים ביטוח משמשת כאחראית על מילוי חובות החברה בתחום הלבנת הון. מנהל מחלקת סיכוני אבטחת מידע בחברה משמש כממונה על אבטחת מידע לצורך יישום הוראות בתחום אבטחת המידע ככלל ובפרט בנושא הגנת הפרטיות.

11.4 קוד אתי

טרם אומץ קוד אתי לחברה.

חלק ז'

ניהול סיכונים

12. ניהול סיכונים

12.1 מדיניות ניהול הסיכונים

לקיחת סיכונים מהווה חלק אינטגרלי מפעילותה העיסוקית של הקבוצה ולכן חיונית להשגת יעדיה הכספיים ומימוש האסטרטגיה העיסוקית שלה. מטרת ניהול סיכונים איננה ניטרול הסיכונים או מיזעורם באופן שרירותי, כי אם, ניהול שקול (Prudent) של הסיכונים באופן שימקסם את הרווח תוך שמירה על מגבלות סיכון שנקבעו מראש בהתאם לסובלנות החברה לסיכון. הקבוצה מינתה מנהל סיכונים שתפקידו להקים את מסגרת ניהול הסיכונים וליישם פרקטיקות מקובלות לניהול סיכונים המתאימות לצרכיה העיסוקיים של החברה ומתואמות גם עם דרישות המפקח. מדיניות ניהול הסיכונים המתוארת להלן מתחלקת בין קטגוריות סיכונים הליבה: סיכונים ביטוח, סיכונים פיננסיים (סיכונים שוק, אשראי ונזילות) וסיכונים תפעוליים.

12.1.1 סיכונים ביטוח

הסיכון הביטוחי (הנובע מחיתום הפוליסות – Underwriting Risk) מתייחס לחשיפה להפסדים כספיים כתוצאה מהבחירה של סיכונים אותם החברה מבטחת ומתבטא באי הוודאות לגבי מספר התביעות וסכום התביעות שעלול להיות גבוה מהמצופה בגלל אירועים בלתי צפויים (למשל: אסון טבע, משבר פוליטי-חברתי, שינויים רגולטורים, פריצת דרך רפואית שתביא להארכה של תוחלת החיים, מגיפה וכו').

הכללים הבאים מרכיבים בפועל את גישת הקבוצה בניהול סיכונים הביטוח

גישה כללית: תעריף הביטוח אמור לתת מענה מלא להתחייבויות הביטוחיות העתידיות שיווצרו כתוצאה מהתממשות הסיכונים הביטוחיים (ברמת הסתברות גבוהה) המגולמים בכל פוליסה (כולל הוצאות ושיעורי רווח רצויים), ובהתאם נקבעים בכל ענף ביטוחי כללי חיתום לגבי האוכלוסיות השונות.

מגבלות חשיפה בשייר: בכל ענף וענף נקבעת מגבלת חשיפה מכסימלית בשייר ברמת התיק, הפוליסה או האירוע. המגבלה מבטאת את החשיפה לסיכון הביטוחי שהחברה מוכנה לקחת על עצמה. כל סיכון מעבר לכך מועבר למבטחי משנה בחו"ל. אם הוחלט להיחשף לסוג סיכון חדש הדבר ייעשה בהדרגתיות, תוך איסוף נתונים על התפתחות התביעות, כאשר בתחילה חלק גדול מהסיכון יועבר למבטחי משנה.

תמחור פוליסות: התעריף נקבע לפי הערכה אקטוארית או על פי המלצת החתם הראשי. התאמת תעריפים (כלפי מטה) מתקיימת, בהתאם להיררכיית סמכויות מרמת הסוכן, דרך החתמים ועד למנהל האגף.

תהליך עיצוב המוצר הביטוחי: בתהליך זה החברה מגדירה את מהות הכיסוי הביטוחי שהיא מעוניינת למכור. תהליך זה מבטיח, כבר בשלב עיצוב המוצר, שהחברה לא תיחשף לסיכונים שאינה רוצה להיחשף אליהם.

חיתום: מערכת כללי החיתום כוללת מגבלות אשר מטרתן כפולה: א) ליצור היררכיה בקבלת ההחלטות לגבי לקיחת הסיכון (מרמת הסוכן, דרך ראש המחוז, החתם ועד ראש האגף) ב) להגביל את החשיפה לסיכונים הביטוחיים. כללי החיתום נאכפים בצורה ממוכנת (למשל, חתם אוטומטי בביטוח חיים או חסימות לרמת הכיסוי בביטוח כללי) או ידנית ע"י איש מקצוע (למשל, ד"ר לרפואה בביטוח בריאות).

ניהול סיכון רעידת אדמה: סיכון זה הוא הסיכון הביטוחי המרכזי בו החברה מתייחסת להשפעה הפוטנציאלית של אירוע קיצון בלתי צפוי. בגין סיכון מעין זה אין החברה שומרת עתודות ביטוח ולכן מדיניות ניהול הסיכון המובאת לאישור דירקטוריון החברה, מדי שנה, מושתתת על שלושה עקרונות:

- כל הפוליסות המכסות רעידת אדמה כוללות מרכיב של השתתפות עצמית.

- העברת סיכון רעידת האדמה למבטחי משנה באמצעות חוזה יחסי.
- קניית הגנה על החשיפה בשייר, ע"פ הסתברות לאירוע גדול ונדיר (MPL), באמצעות חוזה XL (Excess Of Loss).

העקרונות הנ"ל מבוססים על הנחות ואומדנים לגבי אופי אירוע רעידת האדמה והנזק בעטיו. אירוע שהתרחש בשונה מההנחות והאומדנים הנ"ל, עלול לחשוף את החברה כמפורט בסעיף 10.4.6.1.

מדיניות ניהול הסיכון האקטוארי בקרן פנסיה: הסיכון האקטוארי בקרן פנסיה מתייחס לתנודתיות של הפרופיל הדמוגרפי של עמיתי הקרן הנובעת, בין השאר, משינויים בשיעורי תמותה, בשיעורי תחלואה/נכות ובתוחלת חיים. הסיכון האמור מושג בפועל על עמיתי הקרן. ככל שמדובר בקרן גדולה עם מספר עמיתים גבוה, תוחלת סיכון נכות ושאיירים קרובה לתשלומים בפועל, לכן רכישת ביטוח משנה אינה כדאית.

12.1.2 סיכון שוק

סיכון השוק מתייחס לאי הוודאות של ערך הנכסים העתידי אשר עלול לעלות או לרדת כתוצאה מחשיפתם לשינויים בגורמי שוק שונים כגון, שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות וכו'. הניסיון והתיאוריה גם יחד תומכים בעקרון לפיו התשואה היא פרופורציונלית ללקיחת סיכון ולכן החשיפה לסיכונים שוק היא חיונית להשגת מטרותיה העיסוקיות של החברה. לפיכך, מטרת ניהול הסיכונים, בהקשר זה, איננה ניטרול של הסיכון אלא מציאת האיזון האופטימלי בין סיכון לבין תשואה צפויה.

עקרונות מדיניות ניהול סיכון השוק הם:

א. קבלת החלטות מתבצעת בפועל ע"י מנהלי ההשקעות המתמחים בקבוצות נכסים עיקריות. כל בחירה של נכס מלווה ב: (א) בחינה שקולה ומקצועית של הסיכון מול התשואה הצפויה ומציאת האיזון ביניהם, לעיתים תכופות אף בהתייעצות עם מנהל אגף ההשקעות (ב) בדיקת שיעורי אחזקה בתוך קבוצת הנכסים ומשקל קבוצת הנכסים בתיק כולו.

ב. לא קיימת אסטרטגיה כללית לגידור סיכונים השוק. פוזיציות בנגזרים קיימות אך הן שוליות ביחס לשווי התיק ומשמשות לניצול הזדמנויות בשוק. בדרך כלל, פוזיציות אלה היו בעלות השפעה של הפחתת סיכון המניות.

ג. קביעת מגבלות חשיפה, סיכון, נזילות ופיזור לתיק הנכסים, המחושבות ומבוקרות באופן שוטף.

ד. בתיק "משתתפות ברווחים" הקצאת הנכסים במסלול הכללי (ברירת המחדל) נקבעת לפי טווחי השקעה שאושרו ע"י הדירקטוריון או לפי הגדרת המסלול הייעודי.

ה. בתיק ה"נוסטרו" הקצאת הנכסים נגזרת מהתאמת בסיסי ההצמדה, כמו גם, התזמון והעיתוי הצפויים של הנכסים וההתחייבויות.

ו. בקרת סיכונים, חישוב פער מחמ"מ, מדידת סיכונים אבסולוטיים ויחסיים (יחסית לתיק סמן), חישוב מדדי ביצוע מתואמי סיכון וניתוח השפעת תרחישי קיצון מתבצעים ע"י מנהל הסיכונים מדי רבעון ומדווחים לוועדות ההשקעה ולדירקטוריון.

12.1.3 סיכון אשראי

סיכון אשראי מתייחס להפסדים שעלולים להיגרם למנורה כתוצאה מאירועי חדלות פרעון (זמנית או קבועה) של גופים עימם התקשרה החברה ואין ביכולתם לעמוד בהתחייבויותיהם כלפיה. מדיניות ניהול סיכון האשראי מתחלקת בין סיכון האשראי הגלום בהשקעות (הנובע מהקשר עם מנפיקים ולוויים) לבין סיכון האשראי הגלום בהתקשרויות עם מבטחי משנה.

עקרונות ניהול סיכון האשראי בהשקעות הם

- א. קבלת החלטות אשראי מתבצעת בפועל ע"י מנהלי ההשקעות ומנהל האשראי (ע"פ מדרג הסמכויות שהוקנה להם), בפיקוח של ועדות ההשקעה.
- ב. ועדות ההשקעה מפקחות על מידת פיזור נאותה בתיק בהתאם למגבלות ברמת הלווה הבודד/קבוצת לווים ומאשרות עסקאות גדולות ו/או ייחודיות.
- ג. שמירה על איכות האשראי בתיק ע"י קביעת רמה מינימאלית למשקל הנכסים בעלי דירוג אשראי מקבוצת AA ומעלה, בכל אחד מהתיקים, מתוך הנחה כי נכסים אלה הם בעלי סיכון אשראי נמוך ויביאו לייצוב התיק.
- ד. הסתמכות עקרונית על דירוג האשראי החיצוני בקבלת החלטות ההשקעה (סחיר ולא סחיר). העדר דירוג אשראי חיצוני עבור ני"ע לא סחירים, מחייב, בנוסף להערכת כדאיות העסקה, גם יישום של תהליך דירוג פנימי, בדיקת בטחונות, קביעת התניות עסקיות והערכת שווי הוגן.
- ה. לא קיימת בקבוצה אסטרטגיה לגידור סיכון האשראי באמצעות מכשירים פיננסיים (כמו נגזרות אשראי).

עקרונות ניהול סיכון האשראי בביטוח משנה הם:

- א. בחירה במבטחי משנה בעלי חוסן פיננסי. שמירה על איכות האשראי בתיק מתבצעת ע"י קביעת סף תחתון לדירוג האשראי של מבטחי המשנה עימם מותר להתקשר בתחומי ביטוח החיים והביטוח הכללי (תוך אבחנה בין ענפי זמן קצר וענפי זמן ארוך).
- ב. שמירה על פיזור תיק מבטחי המשנה מתבצעת ע"י קביעת מגבלות לרמת החשיפה המכסימלית למבטח משנה בודד.
- ג. העדפה להתקשרות ישירה עם מבטח המשנה ולא דרך ברוקר כדי להפחית את החשיפה לסיכון אשראי.

12.1.4 סיכון נזילות

סיכון הנזילות נובע מ: (א) פדיונות מואצים של פוליסות ביטוח חיים (הסתברותו של תרחיש זה תגבר עם פרסומן של תקנות לניוד כספי ההשקעות לטווח ארוך). (ב) אי וודאות לגבי העוצמה והעיתוי של תביעות במסגרת הביטוח הכללי. בהתאם, הקבוצה קבעה רמה מינימאלית למשקל הנכסים הסחירים והמזומן בתיקי הנכסים שלה. בנוסף, מתוך מודעות להסתברות הנמוכה להתממשות אירוע קטסטרופלי בישראל, שיאיים על יכולת הקבוצה לעמוד בהתחייבויותיה, הוחלט לקבוע משקל מינימאלי לקבוצת הנכסים בחו"ל.

12.1.5 סיכונים תפעוליים

הקבוצה ערכה תכנית DRP להקמה מחדש של המערכות התפעוליות במקרה של אירוע חיצוני קטסטרופאלי שייפגע במשרדה. בנוסף, הקימה הקבוצה, כמתחייב, בין היתר מהוראות הרגולטור, יחידת אבטחת מידע לטיפול בסיכונים אבטחת מידע. כמו כן, הקבוצה מבצעת סקר סיכונים מעילות והונאות וסיכונים תפעוליים במטרה לגבש תכנית ביקורת רב שנתית, ממוקדת סיכונים, מתוך הכרה כי קיומם והאפקטיביות של תהליכי ביקורת ובקרה פנימית עשויים להפחית את הסיכונים התפעוליים. כמו כן, הקבוצה מיישמת את המלצות היועץ החיצוני לגבי בקרה על הגילוי בדוחות הכספיים (בהתאם להוראות חוק סארבנס-אוקסלי סעיף 302 שהוחל על הגופים המוסדיים).

12.2 גורמי סיכון, חולשות ואיומים

סיכוני מאקרו

12.2.1 שינויים בשווקים הפיננסיים

שינוי בשיעורי ריבית, שערי חליפין ומחירי מניות עלולים להשפיע על שווי נכסי החברה, התחייבויותיה ושווי תיק הנכסים בניהולה, וכתוצאה מכך להשפיע ישירות על רווחיותה והונה העצמי.

12.2.2 שינויים ברמת יכולת הפירעון של גופים להם יש התחייבות לקבוצה

יציבותם וכושר ההחזר של גופים שונים עימם התקשרה הקבוצה, כגון לוויים, מנפיקים, בנקים ומבטחי משנה עלולים להשפיע על ערך נכסיה.

12.2.3 סיכוני נזילות

החשיפה לסיכוני נזילות בחברה בת מנורה מבטחים ביטוח מורכבת משני מרכיבים עיקריים. ראשית, אי הוודאות לגבי התזמון והגודל של התחייבויותיה. שנית, החברה חשופה לסיכון הפדיון המוקדם המהווה אופציה בידי המבוטחים למשיכת הכספים שהפקידו בפוליסות ביטוח חיים מבטיח תשואה.

סיכונים ענפיים

12.2.4 שינויים בגורמים הנתונים בבסיס תמחור ההתחייבויות

הקבוצה מוכרת פוליסות ביטוח המכסות סיכונים שונים וביניהם סיכוני חיים, סיכוני בריאות, סיכוני חבויות וסיכוני רכוש. שכיחותם וחומרתם של אותם אירועים אשר החברה מכסה בפוליסות הביטוח – כגון מוות, נכות, נזקים ברכוש (כתוצאה מאסון טבע או יד אדם) ועוד – הם גורמים שקשה לחזות את התפתחותם. הסיכון נובע מכך שהפרמיה שנגבתה על פוליסות הביטוח לא תספיק כדי לשלם את התביעות שייוצרו כתוצאה מהתמשותם של אותם סיכונים ביטוחיים.

12.2.5 שינויים במצב המדיני

המצב המדיני והביטחוני של מדינת ישראל עשוי להשפיע על הקבוצה בשני אופנים עיקריים. ראשית, שינויים בשווקים הפיננסיים כתוצאה מציפייה לאירוע מדיני-בטחוני ישפיעו על שווי נכסי הקבוצה והנכסים בניהולה. שנית, התרחשות אירוע עלולה לגרום להאטה כלכלית ולהגדלת תביעות בגין מקרים שהקבוצה מבטחת (כמו נזקים ברכוש ובנפש).

12.2.6 שינויים במצב הכלכלי-חברתי

שינויים במצב הכלכלי-חברתי (שאינם קשורים למצבה המדיני) ושפל כלכלי מקומי עלולים להשפיע על הקבוצה בין היתר באופנים הבאים: ירידה במכירות, עליה בפדיון פוליסות ביטוח חיים ועליה בהיקף התביעות. בנוסף, ציפיות לשינויים כאלה עשויות להשפיע על השווקים הפיננסיים באופן מיידי.

12.2.7 שינויים רגולטורים

שינויים בהוראות חוק, תקנות והנחיות הרגולטוריות השונות החלים על גופים מוסדיים כרוכים בהוצאות כספיות ליישומן כגון מערכות מידע וכ"א או משפיעים ישירות על הון הקבוצה. להלן דוגמאות לשינויים רגולטורים אשר משפיעים באופן ישיר על מצבה הכספי של הקבוצה: (א) הגדלת דרישות ההון (ב) קביעת דרישות ליציבות פיננסית ותפעולית (ג) שינוי בחוקי מס החלים על הקבוצה או על מוצריה (ד) שינוי בכללים לקביעת תעריפי ביטוח (ה) שינוי בנוסחאות לחישוב עתודה.

12.2.8 שינויים באקלים השיפוטי

עלות ההגנה כנגד תביעות, תשלום תביעות ושינוי באקלים השיפוטי (תקדימים משפטיים בנוגע למוצרים ביטוחיים) הם גורמים שטומנים בחובם אי וודאות ועשויים להשפיע על תוצאות הקבוצה. קימת אפשרות שהקבוצה תתקל בעתיד בתביעה משפטית שהשלכתה הכספית תהיה גבוהה יותר מההפרשה שבוצעה בספרים ליום 31 בדצמבר 2006.

12.2.9 שינויים בתנאי התחרות

התוצאות העסקיות תלויות ביכולת הקבוצה לפעול בענף תחרותי. הן ענף הביטוח והן ענף ההשקעות לטווח ארוך עוברים שינויים רבים ולמעשה הופכים להיות תחרותיים יותר ויותר. החברות המתחרות בקבוצה אינן רק חברות ביטוח אלא גם קרנות פנסיה, קופות גמל וחברות ניהול השקעות. יכולת הקבוצה לעמוד בדרישות הרגולציה, לעצב מוצרים חדשניים ולפתח יחסי עבודה תקינים עם מפיצים (סוכני ביטוח ויועצים בבנקים) קריטית להמשך רווחיות הקבוצה.

12.2.10 שינויים בענף ביטוח המשנה העולמי

ביטוח משנה עשוי להגביל את צמיחת עסקי הקבוצה. היות ואין לקבוצה שליטה על שוק ביטוח המשנה (רובו ככולו בחו"ל), אין ביכולתה להעריך את הזמינות והמחיר של ביטוח משנה. אין ביטחון כי מבטחי משנה יהיו מוכנים לקבל סיכונים ביטוחיים באותם תנאים הקיימים כיום. לפיכך, הקבוצה עלולה לשקול חשיפה גדולה יותר בשייר או ויתור על עסקים - בשני המקרים הרווחיות עלולה להיפגע.

12.2.11 שינויים בהערכת העתודות

טעות או שימוש במודל לא מתאים בהערכת העתודות עשוי לפגוע ברווחיות. מעת לעת, אופן חישוב הרזרבות נבדק וההנחות המשמשות להערכת התביעות העתידיות נבדקות גם הן מול הניסיון שנצבר בפועל ומתעדכנות במידת הצורך. כמו כן, מתקבלות הנחיות חדשות מהרגולטור לגבי אופן חישוב העתודות.

סיכונים מיוחדים לקבוצה

12.2.12 סיכונים תפעוליים

הסיכון התפעולי מתייחס להפסד שנובע מכשל ב- או אי התאמה של תהליכים, אנשים או מערכות פנימיות או כתוצאה מאירוע חיצוני לארגון. לדוגמה, פגיעה ביחסים עם סוכנים או מפיצים אחרים עלולה לגרום לירידה במכירות; מעילות והונאות בכספי החברה עלולות להביא להפסדים בלתי צפויים; פריצה למערכת מחשב עלולה לגרום להשבתת פעילות זמנית.

12.2.13 אירוע חיצוני

התרחשות אירועים חיצוניים שאינם כלולים בתוכנית ההתאוששות מאסון (DRP) עלולים להשפיע על יכולת הקבוצה לתפקד באופן אפקטיבי וכתוצאה מכך ייפגעו עסקיה.

12.3 טבלת גורמי סיכון

בטבלה הבאה מוצגים גורמי הסיכון שתוארו לעיל על פי טיבם - סיכוני מקרו, סיכונים ענפיים וסיכונים מיוחדים לחברה, אשר דורגו, בהתאם להערכות הנהלת החברה, על פי השפעתם על עסקי החברה בכללותה - השפעה גדולה, בינונית או קטנה*:

הסברים	השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	תיאור ההשפעה	
סיכוני מאקרו					
סיכוני שוק					
13.2.1		X		פגיעה ברווחי השקעה כתוצאה מעליית ריבית	ריבית
13.2.1	X			ייקור עלות תביעות, פגיעה ברווחי השקעה כתוצאה מאי-התאמת בסיס הנכסים וההתחייבויות	בסיס (מט"ח ואינפלציה)
13.2.1		X		פגיעה ברווחי השקעה במניות	שוק המניות
13.2.2	X			פגיעה ברווחי השקעה כתוצאה מירידת דירוג נכסי חוב	אשראי
סיכוני מאקרו אחרים					
13.2.5		X		ביטוח חיים – שחיקת פרמיות, פדיון מוקדם, פגיעה במכירות חדשות.	מצב מדיני-כלכלי: האטה כלכלית
13.2.4				ביטוח כללי – גידול בתביעות לסוגיהן, פגיעה בתפוקה	
13.2.2				פגיעה ביציבותם של בעלי חוב לחברה	
13.2.3	X			פדיון מוקדם של פוליסות או משיכת כספי פנסיה	נזילות
13.2.2		X		פגיעה ברווחי השקעה	יציבות לווים ומנפיקים
סיכונים ענפיים					
13.2.4			X	רעידת אדמה גדולה פוגעת הן בביטוח כללי (נזקי רכוש) והן בביטוח חיים (תמותה)	אסון טבע גדול בארץ
13.2.4		X		גידול בתביעות	נזקי טבע
13.2.4			X	מוות של הרבה אנשים, אובדן כושר עבודה, התמוטטות נכסים ומפעלים	נזקי טרור/מלחמה
13.2.2		X		אי כיסוי חלקם בתביעות חושף את החברה למלוא התביעה	יציבות מבטחי משנה
13.2.5	X			עלייה בתביעות ביטוח כללי, כמו ריבויין של גניבות כלי רכב.	מצב מדיני-כלכלי
13.2.7		X		תביעות ייצוגיות כנגד החברה, שינויים בחוקים וכללי דיווח	חקיקה, תקדימים משפטיים ורגולציה
13.2.8					
13.2.11					
13.2.9		X		שינויים מבניים בענף החסכון לטווח ארוך	מבנה תחרות ויחסים עם מבטחי משנה
13.2.10					
13.2.11		X		הערכה שגויה (בחסר) של גובה העתודות	כימות עתודות, תמחור פוליסות
סיכונים ייחודיים לקבוצה					
13.2.12		X		פגיעה במאגרי המידע של הקבוצה, מעילות והונאות בכספי החברה	סיכון תפעולי

* קיימים קשרי גומלין בין סיכוני מקרו לסוגיהם, כאשר לחלק מסיכוני המאקרו השפעות מנוגדות. במקרה כזה הצטרפות של מספר סיכונים יחד מקטינה את השפעתם (הסיכון הכולל קטן מסכום חלקיו).

12.4 כלי מדידה

12.4.1 כלים אקטואריים למדידת סיכונים ביטוחיים

מדידת הסיכונים הביטוחיים, מתבצעת ע"י מחלקת אקטואריה. תוצאת המדידה היא תעריפים ועתודות הביטוח (המופיעות בדוח הכספי). המדידה נעשית ע"פ מודלים סטטיסטיים מקובלים, אומדן (צפי) שכיחות וחומרה של תביעות לפי ניסיון העבר והנחות אקטואריות לצורך חיזוי התפתחותן העתידית של תביעות (תוך הבחנה בין תביעות ידועות לבין תביעות IBNR). במדידה לא נלקחת בחשבון השפעת אירועים ומצבים בלתי צפויים (שאינן סימן להם בנתוני העבר: אזבסטוס, נזק סביבתי, ניוד כספי מבוטחים, פסיקה משפטית) על גובה החשיפה בשייר, אולם מחלקת אקטואריה שוקדת בימים אלה על פיתוח מודלים סטוכסטיים (כמו DFA) לאומדן הסיכונים הביטוחיים באמצעות תוכנות מחשב מתקדמות.

12.4.2 כלים למדידת סיכונים פיננסיים (שוק, אשראי ונזילות)

החברה משתמשת במספר כלים למדידת סיכונים פיננסיים:

שם הממד	תיאור כלי המדידה	שימושים	הערות
ערך נתון בסיכון (VaR)	אומדן סיכון המבוסס על שיערוך מחדש של כל הנכסים וכל ההתחייבויות תחת תרחישים שונים לגבי שינויים בגורמי השוק כמו שיעורי ריבית, שערי חליפין, מדדי מניות וכו'. הערך בסיכון נגזר מתוך התפלגות התוצאות ומוגדר כ"ההפסד המקסימלי הצפוי בתיק לאופק השקעה מסוים בהסתברות מסוימת"	אומדן לסיכון שוק כולל ב"משתתפות": משמש כאומדן סיכון לתיק הנכסים בנוסטרו: משמש כאומדן סיכון להון החברה (כלומר מחושב לפער בין הנכסים לבין ההתחייבויות (המשוערכות באופן "עיקבי לשוק")	
מדד לנזילות התיק	חישוב של משקל הנכסים הלא סחירים בתיק הנכסים	אומדן לסיכון נזילות מהווה אינדיקציה לרמת הנזילות של תיק ההשקעות ומאפשר ניהול השקעות יעיל	
מדד פיזור תיק נכסים	חישוב של משקל לווים/מנפיקים בתיק הנכסים	אומדן פיזור סיכון האשראי מהווה אינדיקציה לריכוזיות של סיכון האשראי	
חשיפה לסיכונים בסיס	חלוקת התיק לבסיסי הצמדה: שקל צמוד, שקל לא צמוד ומט"ח או צמוד מט"ח	אומדן חשיפה לבסיס הצמדה בתיק ה"משתתפות": מאפשר לעקוב אחר החשיפה של התיק לשינויים במדד המחירים לצרכן ולשינויים בשע"ח שקל/דולר. בתיק נוסטרו: מאפשר לבצע התאמה בין נכסים לבין התחייבויות ולבדוק את חשיפת ההון הפנוי של החברה לסיכונים בסיס	ב"משתתפות" : רק הנכסים ב"נוסטרו": גם הנכסים וגם ההתחייבויות.
משך חיים ממוצע מתואם	רגישות לתזוזה מקבילה של עקום הריבית.	אומדן חשיפה לריבית בתיק ה"משתתפות": מאפשר לבדוק את חשיפת התיק לשינויים בריבית לתקופות פרעון שונות. בתיק "נוסטרו": מאפשר לבצע התאמה בין תקבולים על נכסים לבין תשלומי התחייבויות ולבדוק את הרגישות של הון החברה לשינויים בריבית (סיכון ALM)	ב"משתתפות" מחושב לנכסים בלבד ב"נוסטרו" מחושב כפער המח"מ בין נכסים להתחייבויות

שם המדד	תיאור כלי המדידה	שימושים	הערות
תרחישי קיצון	הנכסים וההתחייבויות משוערכים מחדש לפי שינויים קיצוניים בגורמי שוק.	אומדן לסיכון שוק ב"משתתפות" משמש להערכת השפעה של תרחיש קיצון על ערך תיק הנכסים. בנוסטר: משמש להערכת ההשפעה של תרחיש קיצון על הון החברה.	כלי משלים לאומדן ה-VaR. אין אפשרות לדעת במדויק את הסתברות התרחישים
Tracking Error	סטיית תקן של תשואת תיק ההשקעות יחסית לתשואת תיק הסמן	אומדן לסיכון אקטיבי ב"משתתפות" משמש למדידה של הסטייה מתיק הסמן	
מדד פיזור ואיכות תיק מבטחי משנה	המדד מבוסס על דירוג האשראי החיצוני של כל מבטח משנה, על מספר מבטחי המשנה המשתתפים בחוזה (לכל ענף חוזה אחד) ואחוז השתתפותם בחוזה	אומדן לסיכון אשראי משמש להערכת הפיזור ואיכות האשראי בתיק מבטחי משנה	
מדד ביצוע השקעות שארפ	מס' יחידות תשואה מעבר לתשואה חסרת הסיכון ביחס ליחידת סיכון אחת שהשיג מנהל ההשקעות	משמש להערכת הביצועים האבסולוטיים של מנהל ההשקעות	
מדד ביצוע השקעות יחסי	מס' יחידות תשואה עודפת מעבר לתשואת תיק הסמן ביחס ליחידת סיכון אקטיבי אחת שהשיג מנהל ההשקעות	משמש להערכת הביצועים האקטיביים של מנהל ההשקעות	

12.5 אמצעי בקרה ופיקוח

12.5.1 אמצעי בקרה ופיקוח על סיכונים ביטוחיים

סיכון רזרבה: מידת התאמת ההנחות והשיטות האקטואריות המשמשות לחישוב העתודה נבדקת מדי שנה. במידה שחל שינוי מהותי, האקטואר מפרט את טיב והשפעת השינויים בהצהרה המצורפת לדוחות הכספיים. כחלק מעבודת הביקורת החשבונאית, אקטואר חיצוני לחברה בודק את נאותות הרזרבות. בנוסף, ייתכן כי בקרוב ינהיג הרגולטור סקר עמיתים (Peer Review). הקבוצה נערכת ליישום הוראות הרגולציה לביצוע אומדן של סיכון המודל כפי שהוגדר בחוזר האוצר העוסק בניהול סיכונים בחברת ביטוח.

סיכון תמחור: שינוי תעריפים במהלך החיתום מותר בתנאים מסוימים. בקרה על חריגה כזו נעשית באמצעות דוחות רווח והפסד חודשיים (ביטוח כללי בלבד) ברמת הענף. מטרת הבקרה הזו היא לוודא כי האגף עומד ביעדיו הכספיים (למשל, רווחיות).

סיכון חיתומי: במסגרת פעילויות אגפי הביטוח מתבצעות בקרות על הסיכון החיתומי הן ברמת הפוליסה הבודדת והן ברמת תיק הביטוח. הבקרות כוללות: דוחות סטייה יומיים למעקב אחר החרגות ותוספות, סקירה מדגמית של פוליסות ע"י החתם הראשי, מעקב אחר משקל אוכלוסיות/קבוצות בעלות דירוג סיכון גבוה בתיק, ניתוח רווחיות בענף זה או אחר, או ניתוח יעילות של חוזה ביטוח משנה במטרה לבדוק את נאותות מגבלות החשיפה בשייר.

סיכון רעידת אדמה: מדיניות ניהול סיכון רעידת האדמה, לרבות הפרמטרים (לדוגמה ה-MPL) המשמשים בהחלטה לגבי רכישת ביטוח משנה מובאים לאישור הדירקטוריון מדי שנה. בנוסף, האחראי על ביטוח משנה בודק באופן שוטף את הכיסוי הביטוחי ברוטו ומוודא שהסיכון המועבר למבטחי משנה אכן עומד בתנאי החוזים עימם ושלא נוצרת חשיפה בלתי מתוכננת בשייר. החברה מיישמת מערכת למיפוי גיאוגרפי של הפוליסות,

שאמורה לסייע בהקטנת אי הוודאות בפרמטר ה-MPL. המגבלות ברמת הפוליסה הבודדת, שנקבעו במסגרת המדיניות החיתומית, מפוקחות ע"י החתם הראשי.

12.5.2 אמצעי בקרה ופיקוח על סיכוני שוק ונזילות

הבקרה והפיקוח על סיכוני שוק מתחלקים לשלוש רמות:

א. **הדירקטוריון** מאשר את טווחי ההשקעה בסוגי הנכסים השונים ובכך קובע את גבולות הגזרה לפרופיל הסיכון של תיק הנכסים. הדירקטוריון מקבל דיווח רבעוני ממנהל הסיכונים על אומדני סיכון השוק והשפעתו הפוטנציאלית על הון הקבוצה ועל ערך תיקי הנכסים.

ב. **ועדות ההשקעה** מפקחות על הקצאת הנכסים בפועל ותומכות בהחלטות הטקטיות לשינויים בהקצאה בהתאם לשינויים הנצפים בשווקים. ההקצאה בין נכסים סחירים לבין נכסים לא סחירים מבוקרת כדי לעמוד ביעדי הנזילות של התיק. כמו כן, ועדות ההשקעה מפקחות על החשיפה לשוק המניות והחשיפה למט"ח ובסיסי ההצמדה בתיקי ההשקעות ומבקר את מידת ההתאמה המטבעית של הנכסים להתחייבויות בנוסטרו. הוועדות מקבלות דיווח חודשי על החשיפות ממנהל ההשקעות הראשי. בנוסף, הוועדות סוקרות דוחות רבעונים על מדדי סיכון וביצוע שמגיש להם מנהל הסיכונים.

ג. **הנהלת החברה** אחראית על יישום המדיניות. דוחות בקרה חודשיים ורבעוניים משמשים בבקרת המגבלות שנקבעו. עדכונים שוטפים למגבלות מובאים לאישור ועדות ההשקעות.

12.5.3 אמצעי בקרה ופיקוח על סיכוני אשראי

הבקרה והפיקוח על סיכוני האשראי בתיקי ההשקעות מתחלקים לשלוש רמות:

א. **הדירקטוריון** מאשר את טווחי ההשקעה בסוגי נכסי החוב הנושאים סיכון אשראי ובכך קובע את גבולות הגזרה לפרופיל סיכון האשראי בתיקי הנכסים השונים. בנוסף, הדירקטוריון מאשר סף תחתון למשקל נכסים בעלי דירוג השקעה המשמש כמגבלת איכות האשראי בתיק.

ב. **ועדות ההשקעה** מפקחות על מידת פיזור סיכון האשראי בתיק. מתקיים דיון בעסקאות גדולות ובחשיפות גדולות לקבוצות מנפיקים/לווים ובמידת הצורך מעודכנות המגבלות או מאושרת הקטנה של חשיפה במסגרת המגבלה הקיימת.

ג. **מנהלי ההשקעות** בודקים מדי תקופה את העמידה במגבלות החשיפה ללווה/מנפיק בודד והחשיפה לקבוצות לווים/מנפיקים ומדווחים למנהל אגף השקעות.

אמצעי הבקרה והפיקוח על סיכוני אשראי בתיקי מבטחי משנה הם:

א. **מגבלות** לגבי איכות האשראי בתיק מבטחי משנה וגובה החשיפה למבטח משנה בודד אושרו ע"י הדירקטוריון ונבדקות, תקופתית, ע"י האחראי על ביטוח משנה בביטוח כללי וע"י האקטואר בביטוח חיים ובריאות.

ב. **חישוב מדד** הפיזור והאיכות של תיק מבטחי משנה, ברמת הענף, מבוצע ע"י האחראי על ביטוח משנה ומבוקר ע"י ראש אגף ביטוח כללי. המטרה היא לשפר את מדד הפיזור ע"י מציאת מבטחי משנה בעלי דירוג אשראי גבוה יותר.

12.5.4 אמצעי בקרה ופיקוח על סיכונים תפעוליים

הבקרה והפיקוח על סיכונים תפעוליים מתמקדים באותם סוגי סיכונים שהרגולטור קבע כמהותיים במסגרת חוזרים שפירסם: סיכון אבטחת מידע, סיכון מעילות והונאות וסיכונים ביקורת. יחידת אבטחת מידע באגף מערכות מידע מפקחת על סיכונים אבטחת מידע. ועדת הביקורת מפקחת על סיכונים המעילות וסיכונים הביקורת. כמו כן, החברה מינתה ועדת היגוי בראשות המנכ"ל המפקחת על יישום הוראות חוק סארבנס אוקסלי האמריקאי (SOX).

האמצעים המשמשים בבקרה ובפיקוח על סיכונים אבטחת מידע הם:

- א. ביצוע סקרי אבטחת מידע לכל מערכות המידע שבשימוש החברה.
- ב. ביצוע מבדקי חוסן לתוכנות פתוחות לאינטרנט.
- ג. התחשבות בשיקולי אבטחת מידע בתהליך העיצוב והפיתוח של מערכות חדשות.
- ד. יישום טכנולוגיות מתקדמות לאבטחת מידע.

האמצעים המשמשים בבקרה ובפיקוח על סיכוני הביקורת הם:

מערך הביקורת הפנימית בחברה עורך ביקורות תקופתיות בהתאם לתכנית עבודה שנתית המאושרת על-ידי ועדת הביקורת. הבקרה מתמקדת בבחינת חוקיות הפעולות המתבצעות בחברה, קיום נהלים ונאותות יישומם.

12.6 עמדת הדירקטוריון בעניין אופן ניהול הסיכונים

הקבוצה פועלת על פי אמות מידה מקובלות וסבירות בניהול הסיכונים שהחליטה לקחת על עצמה. החברה מיישמת כלי מדידה, תהליכי עבודה ונהלי בקרה ופיקוח לפי הניסיון והידע שנצבר בקרב מנהליה. בהתחשב באמור לעיל, לדעת הדירקטוריון, איכות ניהול הסיכונים בחברה הינה סבירה.

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

פרק ב: דוח הדירקטוריון

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (לשעבר "מנורה חברה לביטוח בע"מ")

דוח הדירקטוריון לשנת 2006

הגנו מתכבדים בזאת להגיש את הדוחות הכספיים המאוחדים של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן-"החברה") לשנת 2006 (להלן-"תקופת הדוח").

דוח הדירקטוריון לשנת 2006 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה בתקופת הדוח. הדוח נערך בהתאם לתקנות 68-69 לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998.

החברה כפופה להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 (להלן- חוק הפיקוח) ולתקנות וצווים שהוצאו על פיו, וכן להנחיות המפקח על הביטוח. התקנות כוללות הוראות בדבר ניהול עסקים של חברות ביטוח וביניהן תקנות ההון העצמי המינימלי הנדרש מחברות ביטוח, תקנות ההשקעה, תקנות בדבר החזקת עתודות ביטוח ותביעות תלויות ודרכי חישובן, תקנות בדבר תוכנם, פרטיהם והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של הדוחות הכספיים השנתיים והביניים והוראות שהוצאו מכח כל התקנות הנ"ל.

דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

המצב הכספי

<u>31.12.2004</u>	<u>31.12.2005</u>	<u>31.12.2006</u>	<u>נתונים מאזניים במיליוני ש"ח</u>
13,161	15,024	16,557	סה"כ מאזן
10,458	12,252	13,730	סה"כ השקעות
880	1,082	1,191	סה"כ הון עצמי
			עתודות ביטוח ותביעות תלויות ביטוח חיים
8,963	10,279	11,489	ברוטו
8,878	10,176	11,356	שייר
84	99	141	מזה עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
			עתודות ביטוח ותביעות תלויות ביטוח כללי
574	635	675	עתודות ברוטו
442	518	537	עתודות בשייר
1,623	1,854	1,974	תביעות תלויות ברוטו
1,121	1,419	1,580	תביעות תלויות בשייר

הון, קרנות, עודפים, כתבי התחייבות נדחים הסתכמו לתאריך הדוח ב- 1,603.2 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 1,510.6 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2005, גידול של 6.1%.

ההון המינימלי הנדרש

ההון העצמי של החברה כמוגדר בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח - 1998 על תיקוניהן (להלן- "תקנות ההון") גבוה ב- 86.7 מיליוני ש"ח מההון העצמי המינימלי הנדרש המתחייב מהתקנות הנ"ל. ההון הראשוני הקיים בהתאם לתקנות ההון גבוה ב- 1,116 מיליוני ש"ח מההון הראשוני הנדרש. ההון העצמי של מנורה מבטחים פנסיה בע"מ (חברת בת של החברה) עומד גם בדרישות ההון לחברה מנהלת של קרן פנסיה.

תוצאות הפעילות

כללי

הרווח הנקי בתקופת הדוח הסתכם ב- 253.9 מיליוני ש"ח, לעומת 273.1 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 7%, הנובע ברובו מקיטון בהכנסות מהשקעות, מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות ומהשלמת העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים בעקבות הנחיית המפקח.

הרווח מעסקי ביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם ב- 208.6 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך 212.5 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ- 2%.

הרווח מעסקי ביטוח חיים בתקופת הדוח הסתכם ב- 155.5 מיליוני ש"ח לעומת רווח של 222.2 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 30%.

בתקופת הדוח הסתכמו כלל ההכנסות מהשקעות ב- 908.9 מיליוני ש"ח לעומת 1,256.7 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 28%.

<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>	<u>נתונים מדוחות העסקים במיליוני ש"ח</u>
			עסקי ביטוח חיים
			פרמיה
1,334	1,424	1,492	
1,238	1,310	1,384	פרמיה בשייר
255	222	155	רווח
			עסקי ביטוח כללי
			דמי ביטוח
1,561	1,731	1,779	
1,188	1,383	1,399	דמי ביטוח בשייר
103	212	209	רווח
			דוח רווח והפסד
			רווח לפני מס על ההכנסה
392	463	441	
228	273	254	רווח נקי
43.1%	31.0%	23.5%	תשוואה להון העצמי (*)
258	296	339	סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות

(*) תשוואה נטו על ההון העצמי מחושבת כיחס שבין הרווח הנקי לתקופה לבין ההון העצמי לתחילת השנה במונחים שנתיים.

תוצאות תחום פעילות ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ענף ביטוח חיים

הרווח מעסקי ביטוח חיים בתקופת הדוח הסתכם בסך 155.5 מיליוני ש"ח לעומת 222.2 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 30%, הנובע ברובו מהפרשה בסך 30.8 מיליוני ש"ח לעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בעקבות הנחיות המפקח (ראה ביאור 2(ו)4 לדוחות הכספיים), מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות וכן מגידול בתביעות ששולמו ותלויות באירועי מוות ונכות.

הפרמיות בביטוח חיים בתקופת הדוח הסתכמו ב- 1,492 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 1,424.4 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של 4.7%.

הפוליסות שנפדו בתקופת הדוח הגיעו לסך של 478.3 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 442 מיליון ש"ח אשתקד, גידול של 8%.

ההכנסות מהשקעות בתקופת הדוח הסתכמו ב- 761.8 מיליוני ש"ח לעומת הכנסות בסך 1,076.9 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 29%.

נתונים עיקריים מדוח עסקי ביטוח חיים (במיליוני ש"ח):

לשנת <u>2004</u>	לשנת <u>2005</u>	לשנת <u>2006</u>	
1,334	1,424	1,492	הכנסות מפרמיה
720	1,077	762	הכנסות מהשקעות
675	1,174	861	גידול בעתודת ביטוח, נטו
723	684	760	תשלומי תביעות למבוטחים, נטו
251	272	303	הוצאות כלליות ועמלה, נטו
39	8	15	קיטון בהוצאות רכישה נדחות
255	222	155	רווח לתקופה

פוליסות משתתפות ברווחים

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות משתתפות ברווחים מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים לאחר ניכוי דמי ניהול.

עתודות הביטוח בפוליסות המשתתפות ברווחים ליום 31 בדצמבר 2006 הסתכמו ב- 7,788 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך 6,603 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2005, גידול של 18%.

התשואה הריאלית בפוליסות המשתתפות ברווחים בשל פוליסות שהוצאו משנת 1992 ואילך (קרן י') :

לשנת <u>2005</u>	לשנת <u>2006</u>	
12.16%	9.06%	תשואה ברוטו
9.81%	7.15%	תשואה נטו (בניכוי דמי ניהול)

ההכנסות מדמי ניהול בביטוח חיים משתתף ברווחים בתקופת הדוח הסתכמו ב- 128.4 מיליוני ש"ח לעומת 136.8 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ- 6%. רווחים מהשקעות שנזקפו למבוטחים נאמדו ב- 572.2 מיליוני ש"ח לעומת 634.1 מיליוני ש"ח שנזקפו למבוטחים אשתקד, קיטון של כ- 10%.

הרכב הנכסים בפוליסות משתתפות ברווחים: (במיליוני ש"ח):

ליום <u>31.12.2005</u>	ליום <u>31.12.2006</u>	
55	258	מזומנים
5,212	6,419	ניירות ערך
498	566	הלוואות
870	706	פקדונות בבנקים
90	130	מבטחי משנה
70	53	פרמיה לגביה
32	47	חייבים
<u>110</u>	<u>31</u>	הוצאות רכישה נדחות
<u>6,937</u>	<u>8,210</u>	

ענף הפנסיה

תוצאות תחום פעילות זה מתייחסות לתוצאות הברה מאוחדת - מנורה מבטחים פנסיה בע"מ, שאוחדה לראשונה ברבעון הרביעי של שנת 2004.

במיליוני ש"ח לשנת			
2004	2005	2006	
157	154	174	הכנסות מדמי ניהול קרנות פנסיה
8	7	8	הכנסות אחרות (בעיקר רווחי השקעות)
165	161	182	סה"כ הכנסות
109	89	97	הוצאות מכירה, שיווק והנהלה וכלליות
56	72	85	רווח לתקופה לפני מס
29	40	50	רווח לתקופה

תוצאות תחומי פעילות הביטוח הכללי

עסקי הביטוח הכללי מחולקים לחמישה תחומי פעילות: רכב רכוש, רכב חובה, רכוש, חבויות ובריאות.

הרווח מעסקי ביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם בסך 208.6 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך 212.5 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ- 2%, הנובע בעיקרו מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות ומקיטון בהכנסות מהשקעות.

הכנסות מהשקעות בתקופת הדוח הסתכמו ב- 117.7 מיליוני ש"ח לעומת 154.1 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של 24%.

הכנסות מפרמיה ודמים בתקופת הדוח הסתכמו ב- 1,778.7 מיליוני ש"ח בהשוואה ל- 1,731.1 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ- 3%.

נתונים עיקריים מדוח עסקי ביטוח כללי (במיליוני ש"ח):

לשנת	לשנת	לשנת	
2004	2005	2006	
1,561	1,731	1,779	הכנסות פרמיה ודמים
112	154	118	הכנסות מהשקעות
80	76	18	גידול בעתודת ביטוח, נטו
797	873	877	תביעות ששולמו וגידול בתביעות תלויות, נטו
334	408	427	הוצאות כלליות ועמלה, נטו
103	212	209	רווח לתקופה

דמי הביטוח והרווח לפי תחומי פעילות בביטוח כללי

במיליוני ש"ח						
סה"כ	בריאות	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	
1,779	222	213	423	359	562	סה"כ דמי ביטוח
1,731	214	203	388	396	530	לשנת 2006
3%	4%	5%	9%	-9%	6%	לשנת 2005
1,561	188	177	338	377	481	% שינוי
						לשנת 2004
209	44	46	8	73	38	רווח
212	57	23	33	56	43	לשנת 2006
-2%	-23%	100%	-76%	30%	-12%	לשנת 2005
103	7	16	29	24	27	% שינוי
						לשנת 2004

תחום פעילות ביטוח רכב רכוש:

הקיטון ברווח בתקופת הדוח בהשוואה לאשתקד נובע בעיקרו מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות וכן מקיטון בהכנסות מהשקעות.

תחום פעילות ביטוח רכב חובה

השיפור בתוצאות תחום פעילות זה בתקופת הדוח נובע ברובו משחרור רווחי שנת חיתום 2003 אשר עלו על עודפי שנת חיתום 2002 ששוחררו אשתקד, וזאת בעקבות הפסקת השתתפות אבנר בענף החל משנת 2003.

תחום פעילות ביטוח רכוש

הקיטון ברווח בתקופת הדוח בהשוואה לאשתקד נובע ברובו מגידול ביחס תביעות לפרמיות (LOSS RATIO) ובהוצאות הנהלה וכלליות.

תחום פעילות ביטוחי חבויות

השיפור בתוצאות תחום פעילות זה בתקופת הדוח נובע בעיקרו משחרור רווחי שנת חיתום 2003 אשר עלו על עודפי שנת חיתום 2002 ששוחררו אשתקד.

תחום פעילות ביטוח בריאות

הקיטון ברווח בתקופת הדוח בהשוואה לאשתקד נובע בעיקרו מקיטון בהכנסות מהשקעות וכן בגין עדכון שיטת הערכת התביעות התלויות.

תזרים מזומנים

תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכמו בתקופת הדוח ב- 265.6 מיליוני ש"ח, ומקורם בתזרימי מזומנים שנבעו מעסקי ביטוח חיים בסך 147.5 מיליוני ש"ח ו- 284.9 מיליוני ש"ח שנבעו מעסקי ביטוח כללי ובקיזוז 166.8 מיליוני ש"ח ששימשו לפעילות שוטפת אחרת.

תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בתקופת הדוח ב- 120.3 מיליוני ש"ח ומתייחסים לשינויים בהשקעות החופפות להון העצמי ולהתחייבויות לא ביטוחיות וכוללים מזומנים ששימשו למתן הלוואות בסך 92.3 מיליוני ש"ח ולרכישת רכוש קבוע בסך 82.1 מיליוני ש"ח בקיזוז 53.4 מיליוני ש"ח שנבעו ממימוש ניירות ערך ו- 0.7 מיליוני ש"ח שנבעו ממימוש רכוש קבוע.

תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון הסתכמו בתקופת הדוח ב- 160.1 מיליוני ש"ח ומתייחסים למזומנים ששימשו לתשלום דיבידנד בסך 145.8 מיליוני ש"ח ולפרעון כתבי התחייבות נדחים בסך 14.3 מיליוני ש"ח.

התוצאה הכוללת של הפעילות שתוארה לעיל מסתכמת בירידה ביתרות המזומנים ושווי המזומנים בסך של 14.8 מיליוני ש"ח. יתרת המזומנים לתאריך המאזן הינה 316.7 מיליוני ש"ח.

מקורות מימון

יתרת הלוואות לזמן ארוך בגין כתבי התחייבות נדחים שהונפקו ע"י החברה לתאריך הדוח הינה 412.5 לעומת 428.1 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2005.

בחודש פברואר 2007 הוקמה חברה בת ייעודית חד-תכליתית (SPC) בבעלותה המלאה של החברה לצורך גיוס הון באמצעות הנפקת כתבי התחייבות סחירים אשר תמורתם תופקד במלואה בחברה, וזאת כנגד כתבי התחייבות נדחים של החברה. ביום 6 במרס 2007 הגישה החברה הבת טיוטת תשקיף לרשות ניירות ערך. בשלב זה, טרם נקבעו עיתויה של ההנפקה, היקפה ותנאיהם של כתבי התחייבות אשר ככוונת החברה בת להנפיק.

גילוי בדבר שכר רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים של החברה הנם קוסט, פורר, גבאי את קסירר רואי חשבון, המכהנים בתפקידם החל משנת 1999. השותף המטפל הנו רו"ח עזרא גבאי.

שכר באלפי ש"ח (לא כולל מע"מ)

לשנת 2005			לשנת 2006			
שירותים			שירותים			
ביקורת	שירותי מס	אחרים	ביקורת	שירותי מס	אחרים	
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	
843	285	1,128	1,185	289	1,474	החברה
247	100	347	200	136	336	מבטחים קרנות פנסיה בע"מ-חברה מנהלת
-	-	-	10	-	10	חברות אחרות
1,090	385	1,475	1,395	425	1,820	סה"כ

שכר בגין שירותים אחרים מתייחס לייעוץ אקטוארי.

שעות

לשנת 2005			לשנת 2006			
שירותים			שירותים			
ביקורת	שירותי מס	אחרים	ביקורת	שירותי מס	אחרים	
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	
4,970	100	5,070	4,428	611	5,039	החברה
850	350	1,200	800	460	1,260	מבטחים קרנות פנסיה בע"מ-חברה מנהלת
50	-	50	50	-	50	חברות אחרות
5,870	450	6,320	5,278	1,071	6,349	סה"כ

תשלומים לנושאי משרה

להלן פירוט התשלומים ששילמה החברה והתחייבויותיה לכל אחד מחמשת בעלי השכר הגבוה ביותר בין נושאי המשרה בחברה בשנת 2006 – (באלפי ש"ח):

משכורת	גלוות לשכר	סך הכל	
1,251	158	1,409	1. יו"ר הדירקטוריון
2,923	246	3,169	2. מנהל כללי חברת ביטוח מאוחדת
2,070	544	2,614	3. מנהל כללי
2,280	164	2,444	4. מנהל
1,925	167	2,092	5. מנהל

גילוי בדבר מבקר פנימי בתאגיד

1. פרטי המבקר הפנימי:

מבקרת הפנים של החברה בתקופת הדו"ח היתה רונית בירן, רו"ח שמונתה לתפקיד בחודש ינואר 2004. המבקרת הפנימית עמדה בכל התנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן – חוק הביקורת הפנימית) וכן בהוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן – חוק החברות) ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית. המבקרת הפנימית היתה עובדת שכירה של החברה ושימשה גם כנציבת קבילות הציבור. בנוסף, שימשה כמבקרת פנים במנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן – מנורה מבטחים החזקות) חברה האם של החברה וכן כמבקרת פנים בחברות בנות נוספות של החברה.

2. **דרך המינוי:**
המבקרת הפנימית מונתה בחודש ינואר 2004 על פי המלצת ועדת הביקורת ובאישור הדירקטוריון. המינוי אושר על רקע השכלתה, כישוריה וניסיון של למעלה מ- 8 שנים כמבקרת פנים בתאגיד מבטח.

3. **סיום כהונה:**
כהונת המבקרת נסתיימה ביום 31.12.2006 עקב התפטרות. מבקר פנימי חדש מונה לחברה ביום 8.01.2007.

4. **זהות הממונה על המבקר הפנימי:**
הממונה הארגוני על מבקרת הפנים הינו יו"ר הדירקטוריון.

5. **תכנית עבודה:**
5.1. תכנית העבודה לשנת 2006 היתה שנתית. התכנית הסתמכה על סקר הערכת סיכונים שערכה המבקרת במהלך שנת 2005 וכן על התייעצויות שקוימו עם מנהלים שונים בקבוצה. כמו-כן, התכנית התחשבה בקיומן של בקורות הולמות וממצאי ביקורת בשנים קודמות. תכנית העבודה הקצתה גם שעות לצרכי ביקורת אד-הוק.

5.2. תכנית העבודה מועברת לעיון היו"ר והמנכ"ל ומובאת לאישור ועדת הביקורת. סטייה מהותית מתכנית העבודה מובאת לאישור ועדת הביקורת.

6. **היקף העסקה:**
6.1. היקף העסקה לפי מספר שעות בתאגיד ובתאגידים מוחזקים (בהתאם לתכנית העבודה המאושרת)

שעות ביקורת בחברה		שעות ביקורת בתאגידים מוחזקים		סה"כ שעות ביקורת	
בישראל	מחוץ לישראל	בישראל	מחוץ לישראל	בישראל	מחוץ לישראל
2,910	-	1,960	-	5,676	-
מיקור חוץ - 150		מיקור חוץ - 656			

6.2. בנוסף לשעות הביקורת כמפורט לעיל הושקעו כ- 400 שעות לטיפול בתלונות ציבור. יצוין, כי במנורה מבטחים פנסיה בע"מ חברה בת עיקרית של החברה קיים מבקר פנים יעודי אשר מבצע ביקורת הפנים בעצמו וגם באמצעות מיקור חוץ.

6.3. לא בוצע צמצום בהיקף עבודת מבקרת הפנים ביחס לתקופת הדיווח האחרונה.

7. **עריכת הביקורת:**
הביקורת נערכה על פי תקנים מקצועיים המקובלים בארץ ובעולם ובהתאם להנחיות מקצועיות כפי שאומצו ופורסמו על ידי לשכת המבקרים הפנימיים בישראל וכן בהתאם להוראות הדין הרלבנטיות לכל חברה בקבוצה, לפי העניין.
הדירקטוריון, באמצעות ועדת הביקורת שלו, מפקח על עבודת המבקרת הפנימית.

8. **גישה למידע:**
למבקרת הפנימית ניתנת וקיימת גישה חופשית לכל מקור מידע, לרבות למסמכים, למאגר רגיל או ממוחשב ולנתונים כספיים.

9. **דין וחשבון המבקר הפנימי:**
דוחות הביקורת של מבקרת הפנים מוגשים בכתב, לאחר שמתקיימים דיונים עם המבוקרים על טיטות דוחות הביקורת.

דוחות הביקורת מובאים לעיון המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון ולאחר מכן נידונים בוועדת הביקורת. הדוחות מועברים לגורמים הנ"ל כשבועיים עד חודש לפני הדיון בהם בוועדת הביקורת. בנוסף, מוגשים לוועדת הביקורת דוחות מעקב אחר ביצוע המלצות המבקר.

כאמור, מבקרת הפנים של החברה שימשה גם כמבקרת הפנים של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (חברה האם) שהחברה הינה החזקה עיקרית שלה. כפועל יוצא, פעילות הביקורת של המבקרת הפנימית התמקדה במנורה מבטחים ביטוח ובהתאם גם תכנית הביקורת. לאור תיקוני חקיקה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, הוקמה, במהלך שנת 2006, ועדת ביקורת נפרדת במנורה מבטחים ביטוח אשר המשיכה, ממועד זה ואילך, לדון בנושאים שנכללו בתכנית הביקורת המקורית של החברה האם והנוגעים ישירות למנורה מבטחים ביטוח. ישיבות ועדת ביקורת של החברה האם התקיימו 3 פעמים בתקופת הדיווח ובמועדים הבאים: 02.02.2006, 01.08.2006, 29.11.2006. בנוסף, וכמפורט לעיל בסעיף 6.1, עם כינונה של ועדת ביקורת נפרדת במנורה מבטחים ביטוח התקיימו 5 ישיבות נוספות בוועדה זו במועדים הבאים: 23.04.2006, 29.06.2006, 03.08.2006, 23.11.2006, 20.12.2006.

10. הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי:

במהלך שנת הדיווח הוקמה ועדת ביקורת נפרדת במנורה מבטחים ביטוח בע"מ אשר ממועד הקמתה המשיכה לדון בנושאים שנכללו בתכנית הביקורת המשולבת לחברה ולחברה האם שלה מנורה מבטחים החזקות בע"מ והנוגעים לפעילותה היא. ועדת הביקורת של מנורה מבטחים החזקות המשיכה ממועד זה לדון אך ורק בנושאים הנוגעים לה ישירות. בנוסף, ועל רקע הנחיית המפקח על הביטוח בטיוטת חוזר שפורסמה על ידו לאחרונה, פועלת מנורה ביטוח לעיבוי מערך כוח האדם בביקורת הפנימית שלה. עיבוי כוח האדם ישפר את היקף הביקורת הפנימית במנורה ביטוח תוך מתן מענה ראוי בתחום זה.

11. תגמול:

המבקרת הפנימית הועסקה כעובדת הקבוצה במשרה מלאה באמצעות החברה וקיבלה שכר חודשי לרבות הטבות סוציאליות ונלוות וכן עקב פרישה דמי הודעה מוקדמת ומענק הסתגלות כמקובל בקבוצה. דירקטוריון החברה סבור כי תגמול המבקרת הפנימית הולם את היקף פעילותה ותפקודה ולא היה בו כדי להשפיע על שיקול דעתה המקצועי של המבקר.

גילוי בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)

כללי

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29 "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן - התקן). התקן קובע כי חברות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים בהתאם לתקני ה-IFRS לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2008.

התקן מאפשר אימוץ מוקדם החל מהדוחות הכספיים אשר יפורסמו לאחר 31 ביולי 2006. האימוץ לראשונה של תקני IFRS ייעשה תוך יישום הוראות תקן IFRS1, "אימוץ לראשונה של תקני IFRS", לצורך המעבר.

בחודש ינואר 2007, פרסם המפקח על הביטוח טיוטת חוזר שבה הורה לגופים מוסדיים וביניהם חברות הביטוח, לאמץ את כללי ה-IFRS כמו יתר החברות במשק.

על פי התקן, על חברה העורכת את דוחותיה הכספיים לפי תקני IFRS לראשונה לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2008, לכלול בביאור לדוחות הכספיים השנתיים לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007, את נתוני המאזן ליום 31 בדצמבר 2007, ואת נתוני דוח רווח והפסד לשנה המסתיימת באותו תאריך, לאחר שיושמו לגביהם כללי ההכרה, המדידה וההצגה של תקני IFRS.

החברה בוחנת את השלכות המעבר לתקני IFRS, אך אין באפשרותה, בשלב זה, לאמוד את השפעת אימוץ תקני IFRS על דוחותיה הכספיים. אין בכוונת החברה ליישם את תקני ה-IFRS באימוץ מוקדם.

מהלך אימוץ תקני ה-IFRS

1. סקירת תקני ה-IFRS הרלוונטים לחברה, אשר להם עשויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה ושל החברות המאוחדות, ובחינה איכותית של ההשפעה הצפויה על הדוחות הכספיים כתוצאה מיישום תקנים אלו.
 2. גיבוש עיקרי מדיניותה החשבונאית של החברה לפי תקני ה-IFRS, לרבות בחירת עיקרי החלופות החשבונאיות האפשריות ובחירת ההקלות שיאומצו על ידי החברה מהיישום הרטרואקטיבי של תקני ה-IFRS (בהתאם להוראות IFRS1).
 3. כימות פערי המדידה והדיווח של הסעיפים המאזניים השונים של החברה ליום 1 בינואר 2007 על פי התקינה הישראלית לעומת התקינה הבינלאומית, ועריכת דוחות כספיים בהתאם לתקני ה-IFRS.
- במסגרת הערכות החברה לקראת המעבר לדיווח כספי על פי התקינה הבינלאומית, מונה מר שי קומפל, משנה למנהל הכללי ומנהל אגף חשבות וכספים, כאחראי על תהליך היישום. בנוסף בוצעה הדרכה ראשונית לעובדים הרלוונטיים וצפויות להתבצע הדרכות נוספות במהלך שנת 2007 ולאחריה, בהתאם לצורך. כמו-כן, בוצעו הערכות שווי לכל נכסי הנדל"ן בישראל של חברות הקבוצה. הקבוצה התקשרה עם גורם חיצוני מייעץ לצורך ביצוע הערכות נוספות הנדרשות לצורך יישום הוראות ה-IFRS.

תיאור איכותי של עיקרי ההשפעות הצפויות על הדוחות הכספיים בשל המעבר לדיווח על פי תקני ה-IFRS

להלן פירוט עיקרי הנושאים שלגביהם צופות החברה והחברות המאוחדות (להלן - הקבוצה), בשלב זה, כי בעקבות המעבר לדיווח על פי תקני ה-IFRS, ייתכן ותהיה להם השפעה מהותית על דוחותיהן הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007:

1. חוזי ביטוח - תקן IFRS4 העוסק בטיפול החשבונאי בחוזי ביטוח, מבחין בין חוזי ביטוח לחוזי השקעה, ועל פיו הטיפול בחוזי השקעה הנו בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי מספר 39 (ראה ביאור 2(ו)(8)). בנוסף, התקן אינו מתיר הפרשה לעתודה לסיכונים מיוחדים כהוצאה (ראה ביאור 2(ו)(4)).
2. הטבות לעובדים - בהתאם לתקינה החשבונאית בישראל, מציגה הקבוצה את ההתחייבות לפיצויים המחושבת לפי שכרם האחרון של העובדים, ובהנחה שכלל עובדיה יפוטרו במועד המאזן בתנאים המזכים אותם בפיצויים מלאים. IFRS מבחין בין שני סוגי הטבות לאחר פרישה: תוכניות להפקדה מוגדרת ותוכניות להטבה מוגדרת. הטבות לאחר פרישה המסווגות כתוכניות להטבה מוגדרת, תימדדנה, בין היתר, על בסיס אומדנים אקטואריים.
3. התחייבויות תלויות לא ביטוחיות - על פי התקינה החשבונאית בישראל רושמת הקבוצה הפרשה להתחייבות תלויה במידה וצפוי (Probable) (הסתברות גבוהה מ-70%) שיוצאו משאבים כלכליים לסילוק המחויבות. בהתאם ל-IFRS יש להכיר בהפרשה אם סביר יותר שיוצאו מאשר שלא יוצאו (More likely than not) משאבים כלכליים לסילוק המחויבות.
4. מכשירים פיננסיים - על פי התקינה החשבונאית בישראל הציגה הקבוצה את השקעותיה בניירות ערך סחירים על פי השווי ההוגן, כאשר השינויים בשוויין ההוגן נזקפו לדוח רווח והפסד. על פי ה-IFRS, הקבוצה רשאית להמשיך במדיניות זו, או לחילופין, לסווג השקעות אלה כ"נכסים פיננסיים זמינים למכירה" אשר תימדדנה על פי השווי ההוגן, אך בשונה מהנהוג כיום, יזקפו השינויים בשוויין לקרן הון במקום לדוח רווח והפסד. על פי התקינה החשבונאית בישראל הציגה הקבוצה את השקעותיה בניירות ערך לא סחירים המוחזקים כנגד תיקי הנוסטרו על בסיס עלות בניכוי ירידות ערך שאינן בעלות אופי זמני. על פי ה-IFRS יש להציג השקעות אלה על פי שווי הוגן (אלא אם לא ניתן לאמוד אותו באופן מהימן).

5. זכויות מיעוט- בהתאם ל- IFRS, יוצג הרווח בדוח רווח והפסד לפני ניכוי חלק המיעוט בו. בדוח רווח והפסד יינתן גילוי לחלוקת הרווח הכולל בין בעלי מניות השליטה ובין בעלי מניות המיעוט. בנוסף, יוצגו זכויות המיעוט כרכיב נפרד בתוך ההון העצמי.

6. נדל"ן להשקעה - בחודש פברואר 2007 פרסם המוסד לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 16 המאמץ את כללי ה- IFRS בנושא הטיפול החשבונאי בנדל"ן להשקעה, ראה ביאור 2(כ)1 לדוחות הכספיים.

7. רכוש קבוע - בחודש ספטמבר 2006 פרסם המוסד לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 27 המאמץ את כללי ה- IFRS בנושא הטיפול החשבונאי ברכוש קבוע, ראה ביאור 2(כ)3 לדוחות הכספיים.

הצהרות מנכ"ל וראש אגף חשבות וכספים בגין בקרות פנימיות (SOX 302)

בעקבות הנחיות שהוציאה הרשות לניירות ערך בארה"ב, במסגרת חוק ה-"סרבנס אוקסלי", הטיל המפקח על חברות ביטוח, על חברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל ועל קרנות פנסיה וקופות גמל (להלן - הגופים המוסדיים) חובה לצרף לדוחות כספיים שנתיים ורבעוניים הצהרות, שתיחתמנה על ידי מנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים של הגוף המוסדי, ובדבר קיומן ויעילותן של בקרות פנימיות, שנועדו להבטיח שמידע מהותי המתייחס לגוף המוסדי מובא לידיעתם. תחילת החוזרים החל מהדוח הכספי לשנת 2006, למעט קרנות פנסיה, אשר לגביהן תחילת החוזרים החל מהדוח הכספי לשנת 2007.

בהתאם לאמור, קיימה מנורה ביטוח, בסיוע יועצים חיצוניים, את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק "סרבנס אוקסלי", אשר כלל בחינה של תהליכי העבודה והבקרות הפנימיות. הנהלת מנורה ביטוח, בשיתוף עם המנכ"ל ועם המשנה למנכ"ל ומנהל אגף חשבות וכספים, העריכה לתום התקופה המכוסה בדוח זה, את יעילות הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של מנורה ביטוח. על בסיס הערכה זו, הסיקו המנכ"ל והמשנה למנכ"ל ומנהל אגף חשבות וכספים, כי לתום תקופה זו, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של מנורה ביטוח הן יעילות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שמנורה ביטוח נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח של הממונה על שוק ההון ביטוח והסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2006 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של מנורה ביטוח על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של מנורה ביטוח על דיווח כספי.

הצהרות המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים של מנורה ביטוח וקיומן ויעילותן של בקרות פנימיות ביחס לדוחות כספיים אלה מצורפות בנספח לדוחות הכספיים.

נושאים מיוחדים

מר שמואל שורץ, פרש מתפקידו כמנהל אגף חשבות וכספים בקבוצה ובמקומו מונה, בחודש דצמבר 2006, מר שי קומפל.

הדירקטוריון מביע תודתו להנהלת החברה, למנהליה ועובדיה על עבודתם ותרומתם.

אהרון קלמן
מנהל כללי וחבר הדירקטוריון

מנחם גורביץ'
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 29 במרס 2007

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

פרק ג: דוחות כספיים

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר, 2006

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	
2-ג	דוח רואה החשבון המבקר
3-ג - 4-ג	מאזנים - מאוחדים והחברה
5-ג	דוחות רווח והפסד - מאוחדים והחברה
6-ג	דוחות על השינויים בהון העצמי
7-ג	דוחות עסקי ביטוח חיים - מאוחדים והחברה
8-ג	דוחות עסקי ביטוח כללי - מאוחדים והחברה
9-ג - 11-ג	דוחות על תזרימי המזומנים - מאוחדים והחברה
12-ג - 23-ג	פירוט הנכסים וההתחייבויות - מאוחדים והחברה
24-ג - 125-ג	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואה החשבון המבקר
לבעלי המניות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

ביקרנו את הדוחות הכספיים הבאים של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ) (להלן - החברה) ואת הדוחות הכספיים המאוחדים הבאים של החברה והחברות המאוחדות שלה:

מאזנים לימים 31 בדצמבר, 2006 ו-2005.
דוחות לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2006:

- דוחות רווח והפסד.
- דוחות על השינויים בהון העצמי.
- דוחות עסקי ביטוח חיים.
- דוחות עסקי ביטוח כללי.
- דוחות על תזרימי המזומנים.

דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות בהתאם לכללי החשבונאות, הדיווח והעריכה, אשר נקבעו על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 והתקנות שהותקנו על פיו, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של החברה ובמיוחד - לימים 31 בדצמבר, 2006 ו-2005 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים - של החברה ובמיוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2006.

כמוסבר בבאור 2(ב), הדוחות הכספיים הנ"ל מוצגים בסכומים מדווחים בהתאם לתקני חשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

מבלי לסייג את חוות דעתנו, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 27(א) בדבר חשיפה לתביעות ייצוגיות.

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

מאזנים

החברה		מאוחד		באור	
2005	2006	2005	2006		
ליום 31 בדצמבר					
אלפי ש"ח מדווחים					
298,219	303,690	331,546	316,736		השקעות מזומנים ושווי מזומנים
9,562,890	10,858,109	9,656,943	11,043,430	3	ניירות ערך
807,236	1,029,770	807,236	1,029,770	4	הלוואות ופקדונות בבנקים:
1,422,980	1,319,970	1,422,980	1,319,970	5	הלוואות פקדונות בבנקים
2,230,216	2,349,740	2,230,216	2,349,740		
(*) 628,295	669,276	-	-	6	השקעה בחברות מאוחדות
32,912	19,752	32,912	19,752	7	מקרקעין להשכרה
12,752,532	14,200,567	12,251,617	13,729,658		סך-הכל השקעות
78,510	92,532	78,510	92,532	7	רכוש קבוע
111,579	154,891	118,510	161,626	8	בנייני משרד רכוש קבוע אחר
190,089	247,423	197,020	254,158		סך-הכל רכוש קבוע
				9	סכומים לקבל חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
194,045	247,687	194,045	247,687		חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח
460,139	417,522	460,139	417,522		חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות
39,476	44,287	39,476	44,287		חשבוניות אחרים
693,660	709,496	693,660	709,496		
424,842	401,559	424,842	401,559	10	פרמיות לגביה
124,919	136,179	127,561	136,438	11	חייבים ויתרות חובה
1,243,421	1,247,234	1,246,063	1,247,493		סך-הכל סכומים לקבל
640,447	625,127	640,447	625,127	(א)12	הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר
96,231	102,888	96,231	102,888		בביטוח חיים
23,042	29,886	23,042	29,886	(ב)12	בביטוח כללי בביטוח מפני מחלות ואישפוז
759,720	757,901	759,720	757,901		
(*) -	-	568,659	558,861	13	רכוש אחר
945	8,642	1,251	9,053	14	מסים נדחים
760,665	766,543	1,329,630	1,325,815		סך-הכל הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר
14,946,707	16,461,767	15,024,330	16,557,124		

(* סווג מחדש - ראה באור 2(ט)8).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

29 במרס, 2007			
שי קומפל	ארי קלמן	מנחם גורביץ	תאריך אישור הדוחות הכספיים
משנה למנהל כללי	מנהל כללי	י"ר הדירקטוריון	
מנהל אגף חשבות וכספים	וחבר הדירקטוריון		

החברה		מאוחד		באור	
ליום 31 בדצמבר					
2005	2006	2005	2006		
אלפי ש"ח מדווחים					
1,082,497	1,190,654	1,082,497	1,190,654	15	הון עצמי
<u>התחייבויות לזמן ארוך</u>					
428,136	412,529	428,136	412,529	16	כתבי התחייבות נדחים
162,474	156,544	162,474	156,544	14	מסים נדחים
590,610	569,073	590,610	569,073		סך-הכל התחייבויות לזמן ארוך
<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>					
ביטוח חיים:					
10,090,402	11,244,048	10,090,402	11,244,048	17	עתודת ביטוח
98,783	141,358	98,783	141,358		עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
90,278	103,489	90,278	103,489		תביעות תלויות
10,279,463	11,488,895	10,279,463	11,488,895		סך-הכל התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים
ביטוח כללי:					
634,588	675,346	634,588	675,346	18	עתודה לסיכונים שטרם חלפו
1,853,820	1,973,998	1,853,820	1,973,998		תביעות תלויות
2,488,408	2,649,344	2,488,408	2,649,344		סך הכל התחייבויות ביטוחיות ביטוח כללי
12,767,871	14,138,239	12,767,871	14,138,239		סך-הכל עתודות ביטוח ותביעות תלויות
<u>התחייבויות אחרות</u>					
144,789	175,809	144,789	175,809	9	חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
52,785	47,061	52,785	47,061		פקדונות של מבטחי משנה
					חשבונות אחרים
197,574	222,870	197,574	222,870		
308,155	340,931	385,778	436,288	19	זכאים ויתרות זכות
505,729	563,801	583,352	659,158		סך-הכל התחייבויות אחרות
14,946,707	16,461,767	15,024,330	16,557,124		

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

החברה			מאוחד			באור
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2004	2005	2006	2004	2005	2006	
אלפי ש"ח מדווחים (למעט נתוני רווח למניה)						
						הועבר מדוחות עסקי ביטוח:
(*254,760)	(*222,180)	155,458	(*254,760)	(*222,180)	155,458	רווח מעסקי ביטוח חיים
102,736	212,459	208,569	102,736	212,459	208,569	רווח מעסקי ביטוח כללי
357,496	434,639	364,027	357,496	434,639	364,027	סך הכל רווח מעסקי ביטוח
						הכנסות (הוצאות) שלא נכללו בדוחות עסקי ביטוח:
46,057	25,761	29,298	46,057	25,695	29,453	הכנסות מהשקעות ואחרות
(21,962)	(36,186)	(22,316)	(21,962)	(36,186)	(22,316)	הוצאות ריבית בגין התחייבויות לזמן ארוך
-	-	-	19,982	72,508	85,384	20 הכנסות, נטו מניהול קרנות פנסיה
24,095	(10,425)	6,982	44,077	62,017	92,521	
(2,460)	(3,091)	(5,315)	(2,460)	(3,091)	(5,317)	21 הוצאות הנהלה וכלליות שלא נכללו בדוחות עסקי ביטוח
-	-	-	(* (7,579)	(* (30,333)	(9,798)	2(ט)8 הוצאות הפחתת רכוש אחר
21,635	(13,516)	1,667	34,038	28,593	77,406	
379,131	421,123	365,694	391,534	463,232	441,433	רווח לפני מסים על ההכנסה
152,572	157,221	152,286	163,358	190,129	187,517	22 הפרשה למסי הכנסה ורווח
226,559	263,902	213,408	228,176	273,103	253,916	רווח לאחר מסים על ההכנסה
(* 1,617)	(* 9,214)	40,484	-	-	-	חלק החברה בתוצאות, נטו של חברות מאוחדות
-	-	-	-	13	(24)	חלק המיעוט בתוצאות, נטו של חברה מאוחדת
228,176	273,116	253,892	228,176	273,116	253,892	רווח נקי
						רווח למניה:
			1.20	1.44	1.30	רווח נקי למניה (בש"ח)
			189,555	189,555	195,133	מספר המניות ששימש לצורך החישוב הנ"ל (באלפים)

(* סווג מחדש - ראה באור 2(ט)8).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

סך הכל	דיבידנד שהוכרז	עודפים מדווחים	שטר הון צמית אלפי ש"ח	קרנות הון	הון מניות	
529,374	27,216	257,640	-	-	244,518	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2004</u>
(27,216)	(27,216)	-	-	-	-	תשלום דיבידנד שהוכרז אשתקד
-	-	(5,500)	-	-	5,500	הנפקת מניות הטבה תקבולים על חשבון שטר הון צמית שהונפק לאחר תאריך המאזן [באור 15(ב)]
150,000	-	-	150,000	-	-	רווח נקי
228,176	-	228,176	-	-	-	
880,334	-	480,316	150,000	-	250,018	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004</u>
6,169	-	-	-	6,169	-	הטבת מס בגין הענקת מניות למנכ"ל החברה
865	-	-	-	865	-	פעולות עם בעלי שליטה
273,116	-	273,116	-	-	-	רווח נקי
(77,987)	53,179	(131,166)	-	-	-	דיבידנד
1,082,497	53,179	622,266	150,000	7,034	250,018	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2005</u>
-	-	-	(150,000)	141,148	8,852	המרת שטר הון צמית למניות החברה [באור 15(ב)]
253,892	-	253,892	-	-	-	רווח נקי
(145,735)	(53,179)	(92,556)	-	-	-	דיבידנד
1,190,654	-	783,602	-	148,182	258,870	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006</u>

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מאוחד והחברה			באור	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2004 (*)	2005 (*)	2006		
אלפי ש"ח מדווחים				
1,333,564	1,424,406	1,492,008	24(ב)	פרמיות בניכוי - ביטוח משנה
(*) 95,883	(*) 114,498	107,778		
1,237,681	1,309,908	1,384,230		פרמיות בשייר
720,473	(*) 1,076,875	761,770		הכנסות מהשקעות
1,958,154	2,386,783	2,146,000		סך-הכל הכנסות לשנה
190,732	220,487	245,038		תביעות ששולמו ותלויות מקרי מוות, נכות ואחרים
50,461	67,452	50,374		בניכוי - ביטוח משנה
140,271	153,035	194,664		
65,889	83,781	80,563		פוליסות שמועדן תם
511,598	441,995	478,321		פוליסות שנפדו
1,953	2,641	3,548		גימלאות
3,132	2,333	3,203		השתתפות ברווחים בביטוח חיים קבוצתי ששולמה
722,843	683,785	760,299		סך-הכל תביעות לשנה
1,235,311	1,702,998	1,385,701		עודף הכנסות על תביעות לשנה
(773,371)	(*) (1,310,592)	(989,906)	24(ה)	גידול בעתודות הביטוח בניכוי ביטוח משנה
98,582	(*) 136,819	128,412		בניכוי - דמי ניהול בגין פוליסות משתתפות ברווחים
(674,789)	(1,173,773)	(861,494)	2(ו)4(א)	גידול בעתודות ביטוח, נטו
(6,358)	(14,667)	(42,575)		גידול בעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
(681,147)	(1,188,440)	(904,069)		סך הכל גידול בעתודות
554,164	514,558	481,632		
167,675	164,611	160,554	21	דמי עמלה
120,836	135,535	164,676		הוצאות הנהלה וכלליות
288,511	300,146	325,230		
38,998	8,155	15,320		קיטון בהוצאות רכישה נדחות
327,509	308,301	340,550		
(*) 37,772	(*) 27,811	22,411		בניכוי - דמי עמלה מביטוח משנה
289,737	280,490	318,139		סך-הכל הוצאות לשנה, נטו
264,427	234,068	163,493		רווח לשנה - לפני תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד רי"
(9,667)	(11,888)	(8,035)	24(ו)1	תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד רי"
254,760	222,180	155,458		רווח מעסקי ביטוח חיים לשנה - עובר לדוחות רווח והפסד
1,333,564	1,520,738	1,773,458	2(ו)8(א)	סך-הכל הפרמיות, כולל פרמיות בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודה

פירוט פעילות החברה בביטוח חיים, מובא בבאור 24(א).

(* סווג מחדש.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מאוחד והחברה			באור	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2004	2005	2006		
אלפי ש"ח מדווחים				
1,222,556	1,353,678	1,385,529		פרמיות
338,497	377,435	393,158		דמים
1,561,053	1,731,113	1,778,687		סך-הכל דמי ביטוח
373,275	347,657	379,551		בניכוי - ביטוח משנה
1,187,778	1,383,456	1,399,136		
(80,051)	(76,295)	(18,047)		גידול בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
1,107,727	1,307,161	1,381,089		דמי ביטוח שהורווחו
111,697	154,080	117,700		הכנסות מהשקעות
1,219,424	1,461,241	1,498,789		סך-הכל הכנסות לשנה
959,935	1,052,740	1,094,729	(2)(ז)	תביעות ששולמו ותלויות
163,252	179,703	217,851		בניכוי - ביטוח משנה
796,683	873,037	876,878		סך-הכל תביעות לשנה
422,741	588,204	621,911		עודף הכנסות על תביעות לשנה
264,743	300,077	306,775		דמי עמלה
65,541	49,089	48,746		בניכוי - דמי עמלה מביטוח משנה
199,202	250,988	258,029		
134,990	157,406	168,814	21	הוצאות הנהלה וכלליות
334,192	408,394	426,843		
(14,187)	(32,649)	(13,501)		גידול בהוצאות רכישה נדחות
320,005	375,745	413,342		סך-הכל הוצאות לשנה, נטו
102,736	212,459	208,569		רווח מעסקי ביטוח כללי לשנה-עובר לדוחות רווח והפסד

פירוט עסקי ביטוח כללי, לפי ענפי ביטוח, מובא בבאור 25.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

החברה			מאוחד			נספח	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2004	2005	2006	2004	2005	2006		
אלפי ש"ח מדווחים							
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת							
303,344	331,405	147,502	303,344	331,405	147,502	(א)	בעסקי ביטוח חיים
43,345	73,527	284,918	43,345	73,527	284,918	(א)	בעסקי ביטוח כללי
(171,535)	(199,338)	(239,047)	(203,983)	(131,148)	(166,836)	(ב)	בפעילות שוטפת אחרת
175,154	205,594	193,373	142,706	273,784	265,584		מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה							
מימוש השקעות (השקעות) החופפות להון העצמי ולהתחייבויות לא ביטוחיות:							
75,088	(125,189)	144,678	172,396	(153,299)	53,410		ניירות-ערך
-	-	(92,299)	-	-	(92,299)		הלוואות
75,088	(125,189)	52,379	172,396	(153,299)	(38,889)		
-	-	-	(687,616)	-	-	(ג)	רכישת חברה מאוחדת שאוחדה לראשונה
(* -	(* -	-	(* -	(291)	-		רכישת רכוש אחר
(* (712,199)	(* (1,400)	(500)	-	-	-		השקעה במניות והלוואות לחברות מאוחדות
-	-	-	-	1,291	-	(ד)	מימוש השקעה בחברה מאוחדת שאוחדה בעבר
80,000	17,000	-	-	-	-		דיבידנד שנתקבל מחברה מאוחדת
(57,665)	(66,793)	(80,372)	(58,746)	(67,421)	(82,096)		רכישת רכוש קבוע
954	809	642	954	922	642		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(613,822)	(175,573)	(27,851)	(573,012)	(218,798)	(120,343)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות מימון							
150,000	-	-	150,000	-	-		תקבולים על חשבון שטר הון צמית
290,000	-	-	290,000	-	-		הנפקת כתבי התחייבות נדחים
(7,415)	(7,499)	(14,316)	(7,415)	(7,499)	(14,316)		פרעון כתבי התחייבות נדחים
(27,216)	(77,987)	(145,735)	(27,216)	(77,987)	(145,735)		דיבידנד
405,369	(85,486)	(160,051)	405,369	(85,486)	(160,051)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(33,299)	(55,465)	5,471	(24,937)	(30,500)	(14,810)		עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
386,983	353,684	298,219	386,983	362,046	331,546		יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
353,684	298,219	303,690	362,046	331,546	316,736		יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

(* סווג מחדש - ראה באור 2(ט)8).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מאוחד והחברה			(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת בעסקי ביטוח
2004	2005	2006	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
אלפי ש"ח מדווחים			
(*) 254,760	(*) 222,180	155,458	<u>עסקי ביטוח חיים</u>
			רווח לשנה מעסקי ביטוח חיים
			פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:
681,147	(**1,291,749	(**1,165,290	גידול בעתודות ביטוח בניכוי ביטוח משנה
1,029	6,093	14,406	גידול בתביעות תלויות בניכוי ביטוח משנה
107,533	58,583	82,073	קיטון בהוצאות רכישה נדחות
11,083	12,865	16,521	פחת והפחתות
-	-	(465)	רווח ממימוש מקרקעין להשכרה
			(השקעות) מימוש השקעות, נטו:
(740,074)	(1,101,943)	(1,299,093)	ניירות-ערך
(76,568)	(147,771)	(107,683)	הלוואות
71,815	7,083	45,927	פקדונות בבנקים
(71)	(8,611)	(254)	רכישת מקרקעין להשכרה
-	-	979	תמורה ממימוש מקרקעין להשכרה
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים, נטו:
(10,344)	(3,025)	39,426	חברות ביטוח - פקדונות וחשבונות אחרים, נטו
19,188	(43)	12,155	פרמיות לגביה
(16,154)	(5,755)	22,762	חייבים ויתרות חובה וזכאים ויתרות זכות, נטו
<u>303,344</u>	<u>331,405</u>	<u>147,502</u>	תזרימי מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת בעסקי ביטוח חיים
			<u>עסקי ביטוח כללי</u>
102,736	212,459	208,569	רווח לשנה מעסקי ביטוח כללי
			פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:
80,051	76,295	18,047	גידול בעתודות ביטוח בניכוי ביטוח משנה, נטו
331,878	297,669	161,600	גידול בתביעות תלויות בניכוי ביטוח משנה, נטו
(14,187)	(19,070)	(6,005)	גידול בהוצאות רכישה נדחות
12,548	14,009	15,532	פחת והפחתות
			(השקעות) מימוש השקעות, נטו:
(313,487)	(412,065)	(140,804)	ניירות ערך
(29,815)	(12,917)	(22,552)	הלוואות
(39,818)	4,021	57,083	פקדונות בבנקים
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים, נטו:
1,542	(6,776)	(18,941)	חברות ביטוח - פקדונות וחשבונות אחרים, נטו
(41,790)	(50,547)	11,128	פרמיות לגביה
(46,313)	(29,551)	1,261	חייבים ויתרות חובה וזכאים ויתרות זכות, נטו
<u>43,345</u>	<u>73,527</u>	<u>284,918</u>	תזרימי מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת בעסקי ביטוח כללי

(*) סווג מחדש - ראה באור (ט)8).
(**) כולל גידול בעתודות ביטוח בגין פוליסות חסכון טהור [ראה באור (ו)8)].

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

החברה		מאוחד			
		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2004	2005	2006	2004	2005	2006
		אלפי ש"ח מדווחים			

(ב) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת אחרת

228,176	273,116	253,892	228,176	273,116	253,892
(* (357,496)	(* (434,639)	(364,027)	(* (357,496)	(* (434,639)	(364,027)
(129,320)	(161,523)	(110,135)	(129,320)	(161,523)	(110,135)
(*) (1,617)	(*) (9,214)	(40,484)	-	-	-
-	-	-	-	(13)	24
(68,535)	(64,007)	(74,249)	(68,535)	(64,007)	(74,249)
14,835	21,980	(13,024)	15,495	22,887	(12,972)
249	-	-	(* 8,388	(* 32,639	11,717
(109)	(562)	(142)	(109)	(550)	(141)
4,180	11,357	(1,287)	4,180	11,357	(1,291)
8,782	2,631	274	(34,082)	28,062	20,211
(171,535)	(199,338)	(239,047)	(203,983)	(131,148)	(166,836)

רווח נקי לשנה
רווח לשנה מעסקי ביטוח

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:

חלק החברה בתוצאות, נטו של חברות מאוחדות
חלק המיעוט בתוצאות, נטו של חברה מאוחדת
גידול בהוצאות רכישה נדחות
שינוי במסים נדחים
פחת והפחתות
רווח ממימוש רכוש קבוע
עליית ערך (שחיקת) התחייבויות לזמן ארוך והתחייבות לחברה אם

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים, נטו:

חייבים ויתרות חובה
זכאים ויתרות זכות, נטו

תזרימי מזומנים ששימשו לפעילות שוטפת אחרת

(* סווג מחדש.

(ג) רכישת חברה מאוחדת שאוחדה לראשונה

93,022	-	-
(163,251)	-	-
(2,893)	-	-
(8,213)	-	-
(606,281)	-	-
(687,616)	-	-

הון חוזר (למעט מזומנים ושווי מזומנים)
השקעות
מסים נדחים
רכוש קבוע, נטו
רכוש אחר

(ד) מימוש השקעה בחברה מאוחדת שאוחדה בעבר

-	(3)	-
-	429	-
-	865	-
-	1,291	-

הון חוזר (למעט מזומנים ושווי מזומנים)
מסים נדחים
קרן הון מפעולות עם בעלי שליטה

(ה) פעילות שאינה כרוכה בתזרימי מזומנים

מימוש מקרקעין להשכרה כנגד חייבים ויתרות חובה

-	-	3,384	-	-	3,384
---	---	-------	---	---	-------

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2006

התפלגות הנכסים החופפים להתחייבויות						נ כ ס י ם
התחייבויות אחרות	הון	ביטוח כללי	ביטוח חיים (**)	סה"כ הנכסים		
	עודף הון	מינימלי	אלפי ש"ח מדווחים			
13,046	-	-	23,419	280,271	316,736	השקעות
						מזומנים ושווי מזומנים
						ניירות ערך
						תעודות התחייבות ממשלתיות:
67,560	-	326,546	196,325	1,392,688	1,983,119	סחירות בארץ
-	-	-	3,026	19,910	22,936	סחירות בחו"ל
-	-	-	-	2,360,762	2,360,762	אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ"
						תעודות התחייבות אחרות:
-	-	8,869	439,139	966,560	1,414,568	סחירות בארץ
-	-	-	117,618	105,417	223,035	סחירות בחו"ל
-	-	-	477,458	1,676,751	2,154,209	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	29,773	72,971	102,744	בלתי סחירות בחו"ל
						מניות:
7,317	-	-	154,236	1,553,746	1,715,299	סחירות בארץ
-	-	-	68,248	740,769	809,017	סחירות בחו"ל
-	-	-	634	14,011	14,645	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	343	908	1,251	בלתי סחירות בחו"ל
						כתבי אופציה :
29	-	-	2,252	5,878	8,159	סחירים בארץ
-	-	-	57	(1,977)	(1,920)	סחירים בחו"ל
-	-	-	1	12,817	12,818	בלתי סחירים בארץ
-	-	-	3,093	26,566	29,659	תעודות סל ומכשירים עוקבי מדדים
						קרנות הון סיכון:
-	-	-	6,063	52,211	58,274	בארץ
-	-	-	11,006	46,122	57,128	בחו"ל
-	-	-	10,014	67,713	77,727	קרנות נאמנות בחו"ל
						הלוואות
-	-	-	-	254,320	254,320	כנגד פוליסות ביטוח חיים
-	-	-	16,004	354,986	370,990	מובטחות במשכנתא
-	-	-	62,500	954	63,454	מובטחות בערבות בנקאית
-	-	92,299	39,554	209,153	341,006	מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות
-	-	-	66,121	1,253,849	1,319,970	פקדונות בבנקים
-	-	-	-	19,752	19,752	מקרקעין להשכרה
						רכוש קבוע
-	-	48,763	43,769	-	92,532	בנייני משרד
6,735	-	154,891	-	-	161,626	רכוש קבוע אחר
						סכומים לקבל
						חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
-	-	-	138,807	108,880	247,687	חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח
-	-	-	393,539	23,983	417,522	חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות
-	-	-	41,472	2,815	44,287	חשבונות אחרים
-	-	-	332,285	69,274	401,559	פרמיות לגביה
						חייבים אחרים:
-	-	-	4,822	47,400	52,222	מקדמות לסוכנים
8,254	-	-	75,578	384	84,216	אחרים
						הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר
111,749	78,060	379,614	-	55,704	625,127	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים
-	-	-	102,888	-	102,888	הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי
-	-	21,075	8,811	-	29,886	הוצאות רכישה נדחות בביטוח
102,851	-	456,010	-	-	558,861	מפני מחלות ואישפוז
411	8,642	-	-	-	9,053	רכוש אחר
						מסים נדחים
317,952	86,702	1,488,067	2,868,855	11,795,548	16,557,124	סה"כ נכסים
317,952	86,702	1,488,067	2,868,855	11,795,548	16,557,124	סה"כ הון והתחייבויות (לפי נספח 1)
-	-	-	-	-	-	יתרה בין סוגי ההתחייבויות

(* ראה באור 2(ח').

(** פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

נספח 1 - פירוט ההון וההתחייבויות לפי סוגיהן

ליום 31 בדצמבר, 2006

התחייבויות אחרות	עודף הון	הון מינימלי	ביטוח כללי	ביטוח חיים (**)	סה"כ ההון וההתחייבויות	הון והתחייבויות
אלפי ש"ח מדווחים						
-	86,702	1,103,952	-	-	1,190,654	<u>הון עצמי</u>
						<u>התחייבויות לזמן ארוך</u>
28,414	-	384,115	-	-	412,529	כתבי התחייבות נדחים
156,544	-	-	-	-	156,544	מסים נדחים
						<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>
-	-	-	675,346	11,244,048	11,919,394	עתודות ביטוח
-	-	-	-	141,358	141,358	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
-	-	-	1,973,998	103,489	2,077,487	תביעות תלויות
						<u>התחייבויות אחרות</u>
						חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
-	-	-	64,064	111,745	175,809	פקדונות של מבטחי משנה
-	-	-	13,904	33,157	47,061	חשבונות אחרים
132,994	-	-	141,543	161,751	436,288	זכאים ויתרות זכות
<u>317,952</u>	<u>86,702</u>	<u>1,488,067</u>	<u>2,868,855</u>	<u>11,795,548</u>	<u>16,557,124</u>	סך-הכל הון והתחייבויות

(* ראה באור 2(יח').

(**) פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

פירוט הנכסים וההתחייבויות של החברה *

ליום 31 בדצמבר, 2006

התפלגות הנכסים החופפים להתחייבויות						נ כ ס י ם
התחייבויות אחרות	עודף הון	הון מינימלי	ביטוח כללי אלפי ש"ח מדווחים	ביטוח חיים (**)	סה"כ הנכסים	
-	-	-	23,419	280,271	303,690	השקעות מזומנים ושווי מזומנים ניירות ערך
-	-	225,000	196,325	1,392,688	1,814,013	תעודות התחייבות ממשלתיות:
-	-	-	3,026	19,910	22,936	סחירות בארץ
-	-	-	-	2,360,762	2,360,762	סחירות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ"
-	-	-	439,139	966,560	1,405,699	תעודות התחייבות אחרות:
-	-	-	117,618	105,417	223,035	סחירות בארץ
-	-	-	477,458	1,676,751	2,154,209	סחירות בחו"ל
-	-	-	29,773	72,971	102,744	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	-	-	-	בלתי סחירות בחו"ל
-	-	-	154,236	1,553,746	1,707,982	מניות:
-	-	-	68,248	740,769	809,017	סחירות בארץ
-	-	-	634	14,011	14,645	סחירות בחו"ל
-	-	-	343	908	1,251	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	-	-	-	בלתי סחירות בחו"ל
-	-	-	2,252	5,878	8,130	כתבי אופציה :
-	-	-	57	(1,977)	(1,920)	סחירים בארץ
-	-	-	1	12,817	12,818	סחירים בחו"ל
-	-	-	3,093	26,566	29,659	בלתי סחירים בארץ
-	-	-	-	-	-	תעודות סל ומכשירים עוקבי מדדים
-	-	-	6,063	52,211	58,274	קרנות השקעה והון סיכון:
-	-	-	11,006	46,122	57,128	בארץ
-	-	-	10,014	67,713	77,727	בחו"ל
-	-	-	-	254,320	254,320	קרנות נאמנות בחו"ל
-	-	-	-	16,004	370,990	הלוואות
-	-	-	62,500	954	63,454	כנגד פוליסות ביטוח חיים
-	-	92,299	39,554	209,153	341,006	מובטחות במשכנתא
-	-	-	66,121	1,253,849	1,319,970	מובטחות בערבות בנקאית
102,851	-	566,425	-	-	669,276	מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות
-	-	-	-	19,752	19,752	פקדונות בבנקים
-	-	-	-	-	-	השקעה בחברות מאוחדות
-	-	-	-	-	-	מקרקעין להשכרה
-	-	-	48,763	43,769	92,532	רכוש קבוע
-	-	154,891	-	-	154,891	בנייני משרד
-	-	-	-	-	-	רכוש קבוע אחר
-	-	-	-	-	-	סכומים לקבל
-	-	-	138,807	108,880	247,687	חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
-	-	-	393,539	23,983	417,522	חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח
-	-	-	41,472	2,815	44,287	חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות
-	-	-	332,285	69,274	401,559	חשבונות אחרים
-	-	-	-	-	-	פרמיות לגביה
-	-	-	4,822	47,400	52,222	חייבים ויתרות חובה:
7,995	-	-	75,578	384	83,957	מקדמות לסוכנים
-	-	-	-	-	-	אחרים
111,749	78,060	379,614	-	55,704	625,127	הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר
-	-	-	102,888	-	102,888	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים
-	-	-	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי
-	-	21,075	8,811	-	29,886	הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואישפוז
-	8,642	-	-	-	8,642	מסים נדחים
222,595	86,702	1,488,067	2,868,855	11,795,548	16,461,767	סה"כ נכסים
222,595	86,702	1,488,067	2,868,855	11,795,548	16,461,767	סה"כ הון והתחייבויות (לפי נספח 1)
-	-	-	-	-	-	יתרה בין סוגי ההתחייבויות

(* ראה באור 2(ח').)
(** פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

נספח 1 - פירוט ההון וההתחייבויות של החברה לפי סוגיהן

ליום 31 בדצמבר, 2006

התחייבויות אחרות	עודף הון	הון מינימלי	ביטוח כללי	ביטוח חיים (**)	סה"כ ההון וההתחייבויות	הון והתחייבויות
אלפי ש"ח מדווחים						
-	86,702	1,103,952	-	-	1,190,654	<u>הון עצמי</u>
						<u>התחייבויות לזמן ארוך</u>
28,414	-	384,115	-	-	412,529	כתבי התחייבות נדחים
156,544	-	-	-	-	156,544	מסים נדחים
						<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>
-	-	-	675,346	11,244,048	11,919,394	עתודות ביטוח
-	-	-	-	141,358	141,358	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
-	-	-	1,973,998	103,489	2,077,487	תביעות תלויות
						<u>התחייבויות אחרות</u>
-	-	-	64,064	111,745	175,809	חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
-	-	-	13,904	33,157	47,061	פקדונות של מבטחי משנה
						חשבונות אחרים
37,637	-	-	141,543	161,751	340,931	זכאים ויתרות זכות
<u>222,595</u>	<u>86,702</u>	<u>1,488,067</u>	<u>2,868,855</u>	<u>11,795,548</u>	<u>16,461,767</u>	סך-הכל הון והתחייבויות

(*) ראה באור 2(יח').

(**) פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2006

פוליסות משתתפות ברוחי השקעה	לא צמודות ונקובות בדולר	צמודות למדד המחירים לצרכן	סה"כ	נ כ ס י ם
אלפי ש"ח מדווחים				
258,052	18,078	4,141	280,271	<u>השקעות</u> מזומנים ושווי מזומנים ניירות ערך תעודות התחייבות ממשלתיות: סחירות בארץ סחירות בחו"ל אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ" תעודות התחייבות אחרות: סחירות בארץ סחירות בחו"ל בלתי סחירות בארץ בלתי סחירות בחו"ל מניות: סחירות בארץ סחירות בחו"ל בלתי סחירות בארץ בלתי סחירות בחו"ל כתבי אופציה: סחירים בארץ סחירים בחו"ל בלתי סחירים בארץ תעודות סל ומכשירים עוקבי מדדים קרנות הון סיכון: בארץ בחו"ל קרנות נאמנות בחו"ל הלוואות: כנגד פוליסות ביטוח חיים מובטחות במשכנתא מובטחות בערבות בנקאית מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות פקדונות בבנקים מקרקעין להשכרה סכומים לקבל חברות ביטוח ותוכני ביטוח: חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות חשבונות אחרים פרמיות לגביה חייבים ויתרות חובה: מקדמות לסוכנים אחרים הוצאות רכישה נדחות
1,343,702	29,353	19,632	1,392,688	
15,282	4,628	-	19,910	
146,357	-	2,214,405	2,360,762	
844,113	1,632	120,815	966,560	
104,565	852	-	105,417	
1,378,924	7,473	290,354	1,676,751	
69,343	3,628	-	72,971	
1,553,746	-	-	1,553,746	
738,292	368	2,109	740,769	
14,011	-	-	14,011	
908	-	-	908	
5,878	-	-	5,878	
(1,977)	-	-	(1,977)	
12,817	-	-	12,817	
26,566	-	-	26,566	
52,211	-	-	52,211	
46,122	-	-	46,122	
67,713	-	-	67,713	
169,972	-	84,348	254,320	
260,182	-	94,804	354,986	
665	-	289	954	
135,239	-	73,914	209,153	
705,721	-	548,128	1,253,849	
-	-	19,752	19,752	
108,880	-	-	108,880	
21,351	422	2,210	23,983	
-	-	2,815	2,815	
53,326	-	15,948	69,274	
47,400	-	-	47,400	
-	-	384	384	
31,087	211	24,406	55,704	
8,210,448	66,645	3,518,455	11,795,548	<u>סך-הכל נכסים</u>
8,210,448	66,645	3,518,455	11,795,548	<u>סך-הכל התחייבויות (ראה להלן)</u>
-	-	-	-	<u>מגיע ליתר עסקי החברה</u>

(*) ראה באור 2(ח').

באורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים - מאוחד ושל החברה (*)

ליום 31 בדצמבר, 2006

פוליסות משתתפות ברוחי השקעה	לא צמודות ונקובות בדולר	צמודות למדד המחירים לצרכן	סה"כ	התחייבויות
אלפי ש"ח מדווחים				
				<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>
7,788,200	49,679	3,406,169	11,244,048	עתודות ביטוח
125,033	9,467	6,858	141,358	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
81,752	7,499	14,238	103,489	תביעות תלויות
				<u>התחייבויות אחרות</u>
				חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
111,745	-	-	111,745	פקדונות
-	-	33,157	33,157	חשבונות אחרים
103,718	-	58,033	161,751	זכאים ויתרות זכות
<u>8,210,448</u>	<u>66,645</u>	<u>3,518,455</u>	<u>11,795,548</u>	סך-הכל התחייבויות

(*) ראה באור 2(ח').

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2005

התפלגות הנכסים החופפים להתחייבויות						נ כ ס י ם
התחייבויות אחרות	עודף הון	הון מינימלי	ביטוח כללי	ביטוח חיים (**)	סה"כ הנכסים	
אלפי ש"ח מדווחים						
-	33,327	-	87,366	210,853	331,546	<u>השקעות</u> מזומנים ושווי מזומנים ניירות ערך תעודות התחייבות ממשלתיות: סחירות בארץ סחירות בחו"ל אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ" תעודות התחייבות אחרות: סחירות בארץ סחירות בחו"ל בלתי סחירות בארץ בלתי סחירות בחו"ל מניות: סחירות בארץ סחירות בחו"ל בלתי סחירות בארץ בלתי סחירות בחו"ל כתבי אופציה : סחירים בארץ סחירים בחו"ל בלתי סחירים בארץ קרנות השקעה והון סיכון קרנות נאמנות הלוואות כנגד פוליסות ביטוח חיים מובטחות במשכנתא מובטחות בערבות בנקאית מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות פקדונות בבנקים מקרקעין להשכרה <u>רכוש קבוע</u> בנייני משרד רכוש קבוע אחר <u>סכומים לקבל</u> חברות ביטוח ותוכני ביטוח: חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות חשבונות אחרים פרמיות לגביה חייבים אחרים: מקדמות לסוכנים אחרים <u>הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר</u> הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואישפוז רכוש אחר מסים נדחים
-	-	-	474,088	755,440	1,232,344	
73,231	-	216,423	307,454	1,346,108	1,943,216	
-	-	-	3,057	21,066	24,123	
-	-	-	-	2,357,601	2,357,601	
2,816	-	-	31,624	98,925	130,549	
-	-	-	501,320	1,520,898	2,022,218	
-	-	-	24,857	108,336	133,193	
23,616	74,606	-	36,082	1,172,830	1,307,134	
57,785	-	-	-	374,610	432,395	
-	345	-	-	-	345	
-	336	-	-	1,382	1,718	
-	(461)	-	-	(6,113)	(6,574)	
-	-	-	-	(2,227)	(2,227)	
-	460	-	-	4,385	4,845	
-	12,104	-	-	47,903	60,007	
-	2,470	-	-	13,587	16,057	
-	-	-	-	216,523	216,523	
-	-	-	1,616	349,031	350,647	
-	-	-	72,759	1,238	73,997	
-	-	-	21,131	144,938	166,069	
-	-	-	123,204	1,299,776	1,422,980	
-	-	-	-	32,912	32,912	
-	-	78,510	-	-	78,510	
-	6,931	111,579	-	-	118,510	
-	-	-	116,096	77,949	194,045	
-	-	-	434,961	25,178	460,139	
-	-	-	35,843	3,633	39,476	
-	-	-	343,413	81,429	424,842	
-	-	-	-	32,111	32,111	
2,064	2,641	-	90,719	26	95,450	
143,294	-	359,376	-	137,777	640,447	
-	-	-	96,231	-	96,231	
-	-	13,579	9,463	-	23,042	
-	-	568,659	-	-	568,659	
-	1,251	-	-	-	1,251	
302,806	134,010	1,348,126	2,811,284	10,428,104	15,024,330	סה"כ נכסים
302,806	134,010	1,348,126	2,730,289	10,509,099	15,024,330	סה"כ הון והתחייבויות (לפי נספח 1)
-	-	-	80,995	(80,995)	-	יתרה בין סוגי ההתחייבויות

(* ראה באור 2(יח').
(**) פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.
הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

נספח 1 - פירוט ההון וההתחייבויות לפי סוגיהן

ליום 31 בדצמבר, 2005

התחייבויות אחרות	עודף הון	הון מינימלי	ביטוח כללי	ביטוח חיים (*)	סה"כ ההון וההתחייבויות	הון והתחייבויות
אלפי ש"ח מדווחים						
-	134,010	948,487	-	-	1,082,497	<u>הון עצמי</u>
						<u>התחייבויות לזמן ארוך</u>
13,095	-	353,435	-	-	366,530	כתבי התחייבות נדחים
15,402	-	46,204	-	-	61,606	הלוואה מבנק
162,474	-	-	-	-	162,474	מסים נדחים
						<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>
-	-	-	634,588	10,090,402	10,724,990	עתודות ביטוח
-	-	-	-	98,783	98,783	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
-	-	-	1,853,820	90,278	1,944,098	תביעות תלויות
						<u>התחייבויות אחרות</u>
-	-	-	64,534	80,255	144,789	חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
-	-	-	26,746	26,039	52,785	פקדונות של מבטחי משנה
						חשבונות אחרים
111,835	-	-	150,601	123,342	385,778	זכאים ויתרות זכות
<u>302,806</u>	<u>134,010</u>	<u>1,348,126</u>	<u>2,730,289</u>	<u>10,509,099</u>	<u>15,024,330</u>	סך-הכל הון והתחייבויות

(* פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.)

ליום 31 בדצמבר, 2005

התפלגות הנכסים החופפים להתחייבויות						נ כ ס י ם
התחייבויות אחרות	עודף הון	הון מינימלי	ביטוח כללי	ביטוח חיים (**)	סה"כ הנכסים	
-	-	-	87,366	210,853	298,219	השקעות
-	-	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים
-	-	-	-	-	-	ניירות ערך
-	-	208,837	307,454	1,346,108	1,862,399	תעודות התחייבות ממשלתיות:
-	-	-	3,057	21,066	24,123	סחירות בארץ
-	-	-	-	2,357,601	2,357,601	סחירות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ"
-	-	-	474,088	755,440	1,229,528	תעודות התחייבות אחרות:
-	-	-	31,624	98,925	130,549	סחירות בארץ
-	-	-	501,320	1,520,898	2,022,218	סחירות בחו"ל
-	-	-	24,857	108,336	133,193	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	-	-	-	בלתי סחירות בחו"ל
22,041	68,873	-	36,082	1,172,830	1,299,826	מניות:
57,785	-	-	-	374,609	432,394	סחירות בארץ
-	345	-	-	-	345	סחירות בחו"ל
-	336	-	-	1,382	1,718	בלתי סחירות בארץ
-	-	-	-	-	-	בלתי סחירות בחו"ל
-	(461)	-	-	(6,113)	(6,574)	כתבי אופציה :
-	-	-	-	(2,227)	(2,227)	סחירים בארץ
-	-	-	-	-	-	סחירים בחו"ל
-	460	-	-	4,385	4,845	בלתי סחירים בארץ
-	8,992	-	-	47,903	56,895	קרנות השקעה והון סיכון
-	2,470	-	-	13,587	16,057	קרנות נאמנות
-	-	-	-	-	-	הלוואות
-	-	-	-	216,523	216,523	כנגד פוליסות ביטוח חיים
-	-	-	1,616	349,031	350,647	מובטחות במשכנתא
-	-	-	72,759	1,238	73,997	מובטחות בערבות בנקאית
-	-	-	21,131	144,938	166,069	מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות
-	-	-	123,204	1,299,776	1,422,980	פקדונות בבנקים
-	52,050	576,245	-	-	628,295	השקעה בחברה מאוחדת (***)
-	-	-	-	32,912	32,912	מקרקעין להשכרה
-	-	-	-	-	-	רכוש קבוע
-	-	78,510	-	-	78,510	בנייני משרד
-	-	111,579	-	-	111,579	רכוש קבוע אחר
-	-	-	-	-	-	סכומים לקבל
-	-	-	-	-	-	חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
-	-	-	116,096	77,949	194,045	חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח
-	-	-	434,961	25,178	460,139	חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות
-	-	-	35,843	3,633	39,476	חשבונות אחרים
-	-	-	343,413	81,429	424,842	פרמיות לגביה
-	-	-	-	-	-	חייבים ויתרות חובה:
-	-	-	-	32,111	32,111	מקדמות לסוכנים
2,063	-	-	90,719	26	92,808	אחרים
143,294	-	359,376	-	137,777	640,447	הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר
-	-	-	96,231	-	96,231	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים
-	-	-	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי
-	-	13,579	9,463	-	23,042	הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואישפוז
-	945	-	-	-	945	מסים נדחים
225,183	134,010	1,348,126	2,811,284	10,428,104	14,946,707	סה"כ נכסים
225,183	134,010	1,348,126	2,730,289	10,509,099	14,946,707	סה"כ הון והתחייבויות (לפי נספח 1)
-	-	-	80,995	(80,995)	-	יתרה בין סוגי ההתחייבויות

(* ראה באור 2(ח').)
(** פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.
(*** סוג מחדש.)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

נספח 1 - פירוט ההון וההתחייבויות של החברה לפי סוגיהן

ליום 31 בדצמבר, 2005

התחייבויות אחרות	עודף הון	הון מינימלי	ביטוח כללי אלפי ש"ח מדווחים	ביטוח חיים (**)	סה"כ ההון וההתחייבויות	הון והתחייבויות
-	134,010	948,487	-	-	1,082,497	<u>הון עצמי</u>
28,497	-	399,639	-	-	428,136	<u>התחייבויות לזמן ארוך</u>
162,474	-	-	-	-	162,474	כתבי התחייבות נדחים מסים נדחים
-	-	-	634,588	10,090,402	10,724,990	<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>
-	-	-	-	98,783	98,783	עתודות ביטוח
-	-	-	1,853,820	90,278	1,944,098	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל תביעות תלויות
-	-	-	64,534	80,255	144,789	<u>התחייבויות אחרות</u>
-	-	-	26,746	26,039	52,785	חברות ביטוח ותוכני ביטוח: פקדונות של מבטחי משנה חשבונות אחרים
34,212	-	-	150,601	123,342	308,155	זכאים ויתרות זכות
<u>225,183</u>	<u>134,010</u>	<u>1,348,126</u>	<u>2,730,289</u>	<u>10,509,099</u>	<u>14,946,707</u>	סך-הכל הון והתחייבויות

(* ראה באור 2(ח').

(**) פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים לפי סוגיהם ניתן בנפרד.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר, 2005

פוליסות משתתפות ברוחי השקעה	לא צמודות ונקובות בדולר	צמודות למדד המחירים לצרכן	סה"כ	נ כ ס י ם
אלפי ש"ח מדווחים				
55,433	27,812	127,608	210,853	<u>השקעות</u> מזומנים ושווי מזומנים ניירות ערך תעודות התחייבות ממשלתיות: סחירות בארץ סחירות בחו"ל אג"ח מיועדות - הסכמי "חץ" תעודות התחייבות אחרות: סחירות בארץ סחירות בחו"ל בלתי סחירות בארץ בלתי סחירות בחו"ל מניות: סחירות בארץ סחירות בחו"ל בלתי סחירות בחו"ל כתבי אופציה: סחירים בארץ סחירים בחו"ל בלתי סחירים בארץ קרנות השקעה והון סיכון קרנות נאמנות הלוואות כנגד פוליסות ביטוח חיים מובטחות במשכנתא מובטחות בערבות בנקאית מובטחות בבטחונות אחרים ולא מובטחות פקדונות בבנקים מקרקעין להשכרה <u>סכומים לקבל</u> חברות ביטוח ותוכני ביטוח: חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות חשבונות אחרים פרמיות לגביה חייבים ויתרות חובה: מקדמות לסוכנים אחרים <u>הוצאות רכישה נדחת</u>
1,300,763	1,268	44,077	1,346,108	
15,895	5,171	-	21,066	
143,123	-	2,214,478	2,357,601	
655,987	1,850	97,603	755,440	
98,032	893	-	98,925	
1,292,256	6,954	221,688	1,520,898	
101,360	6,976	-	108,336	
1,172,830	-	-	1,172,830	
373,044	-	1,565	374,609	
1,382	-	-	1,382	
(6,113)	-	-	(6,113)	
(2,227)	-	-	(2,227)	
4,385	-	-	4,385	
47,903	-	-	47,903	
13,587	-	-	13,587	
124,085	-	92,438	216,523	
269,445	-	79,586	349,031	
600	-	638	1,238	
103,857	-	41,081	144,938	
870,062	-	429,714	1,299,776	
-	-	32,912	32,912	
65,000	-	12,949	77,949	
21,017	411	3,750	25,178	
3,633	-	-	3,633	
70,000	-	11,429	81,429	
32,111	-	-	32,111	
-	-	26	26	
109,416	265	28,096	137,777	
6,936,866	51,600	3,439,638	10,428,104	<u>סך-הכל נכסים</u>
6,936,866	51,600	3,520,633	10,509,099	<u>סך-הכל התחייבויות (ראה להלן)</u>
-	-	(80,995)	(80,995)	<u>מגיע ליתר עסקי החברה</u>

(*) ראה באור 2(ח').

באורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

פירוט הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים - מאוחד ושל החברה (*)

ליום 31 בדצמבר, 2005

פוליסות משתתפות ברוחי השקעה	לא צמודות ונקובות בדולר	צמודות למדד המחירים לצרכן	סה"כ	התחייבויות
אלפי ש"ח מדווחים				
				<u>עתודות ביטוח ותביעות תלויות</u>
6,603,114	37,566	3,449,722	10,090,402	עתודות ביטוח
73,345	11,588	13,850	98,783	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
74,176	2,446	13,656	90,278	תביעות תלויות
				<u>התחייבויות אחרות</u>
				חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
55,000	-	25,255	80,255	פקדונות
22,500	-	3,539	26,039	חשבונות אחרים
108,731	-	14,611	123,342	זכאים ויתרות זכות
<u>6,936,866</u>	<u>51,600</u>	<u>3,520,633</u>	<u>10,509,099</u>	סך-הכל התחייבויות

(*) ראה באור 2(יח').

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

באור 1: - כללי

א. השליטה בחברה

החברה הינה חברה מאוחדת של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (לשעבר: מנורה החזקות בע"מ) (להלן: החברה האם) המחזיקה בה בשיעור של 96.94% (31.12.2005 - 96.8%). מניות החברה האם רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ב. בחודש ספטמבר, 2006 שינתה החברה את שמה ממנורה חברה לביטוח בע"מ לשמה הנוכחי.

ג. הגדרות

בדוחות הכספיים:

- החברה - מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ).
- חברות מאוחדות - חברות אשר לחברה שליטה בהן (כהגדרת גילוי דעת 57 של לשכת רואי חשבון בישראל) ואשר דוחותיהן מאוחדים, במישרין או בעקיפין, עם דוחות החברה.
- בעלי ענין - כהגדרתם בפסקה (1) להגדרת בעל ענין בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968.
- בעלי שליטה - כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו-1996.
- צדדים קשורים - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון) התשנ"ח-1998, ובגילוי דעת מספר 29 של לשכת רואי חשבון בישראל.
- מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- דולר - דולר ארצות הברית.
- המפקח - המפקח על הביטוח.
- חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
- תקנות ההון - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקונן.
- תקנות דרכי השקעה - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001, על תיקונן.
- תקנות דין וחשבון - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, על תיקונן.
- המוסד לתקינה - המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

ד. הבאורים מתייחסים לדוחות הכספיים של החברה ולדוחות הכספיים המאוחדים, פרט למקרים בהם מצויין בבאור כי הוא מתייחס לחברה בלבד או למאוחד בלבד.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית

עיקרי הדיווח והמדיניות החשבונאית אשר יוּשמו בעריכת הדוחות הכספיים הם כדלקמן:

א. כללי החשבונאות

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות, הדיווח והעריכה, אשר נקבעו על פי חוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו, ובכללן תקנות דין וחשבון ובהתאם להוראות המפקח.

ב. בסיס הדיווח של הדוחות הכספיים

1. בהתאם לתיקון לתקנות פרטי דין וחשבון, שבא בעקבות פרסום תקני חשבונאות 12 ו-17 של המוסד לתקינה בדבר הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים, הופסקה ההתאמה של הדוחות הכספיים לאינפלציה החל מיום 1 בינואר, 2004. החל מאותו מועד החלה החברה לדווח בסכומים מדווחים.

2. החברה ערכה את דוחותיה הכספיים בעבר על בסיס המוסכמה של העלות ההיסטורית המותאמת לשינויים בכוח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי על בסיס השינויים במדד המחירים לצרכן. הסכומים המותאמים, כאמור, שנכללו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2003 שימשו נקודת מוצא לדיווח הכספי הנומינלי החל מיום 1 בינואר, 2004. תוספות שבוצעו החל ממועד זה נכללו בערכים נומינליים.

3. סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים, למעט נכסים העומדים כנגד התחייבויות בגין פוליסות המשתתפות ברווחי השקעות המוצגים על פי שוויים ההוגן (ראה גם סעיף ט(1) להלן).

4. בדוחות הכספיים "עלות" משמעותה עלות בסכום מדווח.

5. תמצית הנתונים של החברה בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס ששימשו בסיס לדוחות בסכומים המדווחים ניתנת בבאור 29.

ג. פרטים על המדד ועל שער החליפין היציג של הדולר

שיעור השינוי בשנת			ליום 31 בדצמבר			מדד המחירים לצרכן (בסיס ממוצע 1993) - בגין חודש דצמבר - בגין חודש נובמבר
2004	2005	2006	2004	2005	2006	
באחוזים			בנקודות			
1.2	2.4	(0.1)	180.7	185.1	184.9	
0.9	2.7	(0.3)	180.6	185.4	184.9	
בש"ח						
(1.6)	6.8	(8.2)	4.308	4.603	4.225	שער החליפין היציג של הדולר

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית

ד. איחוד הדוחות הכספיים

1. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים המבוקרים של החברה ושל החברות המאוחדות שלה, לאחר ביטול פעולות הדדיות מהותיות ויתרות הדדיות ביניהן.
2. הדוחות הכספיים של חברה מאוחדת בבעלות מלאה - מנורה נכסים והשקעות בע"מ, הממומנת על ידי החברה ועיסוקה בהחזקת בנייני משרד ומקרקעין, נכללו במסגרת הדוחות הכספיים של החברה.
3. פעולות ונכסי קרנות פנסיה, המנוהלות על ידי חברה מאוחדת, לא נכללו בדוחות הכספיים המאוחדים, הואיל והחברה המנהלת אחראית לניהול התקין שלהן בלבד ואין לה שליטה ובעלות עליהן או התחייבות לתשואה לעמיתיהן.

ה. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים, לרבות הנחות ואומדנים אקטואריים והערכות המשפיעים על הנתונים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל הנתונים בדבר נכסים מותנים והתחייבויות תלויות שניתן להם גילוי בדוחות הכספיים וכן על נתוני הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. האומדנים העיקריים הכלולים בדוחות הכספיים מבוססים על הערכות אקטואריות שנערכו על ידי אקטואר החברה שמונה בהתאם להוראות המפקח לענפי הביטוח השונים. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדנים אלה (ראה גם באורים 17 ו-18 להלן בדבר הנחות ואומדנים אקטואריים).

ו. עסקי ביטוח חיים

1. הכרה בהכנסות ובהוצאות:
הפרמיות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה (ראה סעיף 8 להלן), נרשמות בעיקרן כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.
פרעון פוליסות נזקף בהגיע זמן הפרעון.
קצבאות נזקפות בהגיע זמן תשלומן.
פדיונות נזקפים בעת התשלום.
מקרי מוות נזקפים עם היוודעם.
ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה או באופן יזום על ידי החברה עקב פיגורים בתשלום, הכל בהתאם לסוג הפוליסה ובכפוף להוראות כל דין.
2. עתודות ביטוח חיים:
 - א. עתודות הביטוח מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. העתודות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו' (ראה גם באור 17 להלן).
 - ב. עתודות ביטוח חיים וחלקם של מבטחי משנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית שנתית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה, ד"ר אברהם לוונגליק (F.I.L.A.A.), שהוא נושא משרה בחברה, שהצהיר כי החישובים נעשו על-פי האמור לעיל ובאופן עקבי לשנה הקודמת פרט לאמור בסעיף 3 להלן.
הצהרת האקטואר מצורפת לדוחות הכספיים.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

1. עסקי ביטוח חיים (המשך)

2. עתודות ביטוח חיים: (המשך)

ב. הפרשות לתשלומי גימלאות והפרשות לתביעות בתשלום בביטוח אובדן כושר עבודה ובביטוח סיעודי, נכללות במסגרת עתודות הביטוח.

ג. עתודת ביטוח חיים בקשר לפוליסות אשר לפי תנאיהן צמודות ביום המאזן למדד יוני (הצמדה חצי שנתית) והנכסים החופפים לעתודה זו, מותאמים למדד אחיד של חודש נובמבר. התאמה זו אינה מייצגת את סכום ההתחייבויות החוזיות של החברה לגבי פוליסות אלו ואין לה השפעה על התוצאות העסקיות.

3. א. הנחיות המפקח בדבר עתודות לתשלום קצבה:

בחוזר שפרסם המפקח בחודש פברואר 2007, בדבר חישוב עתודות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות עדכניות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות העתודות בגין פוליסות ביטוח המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי.

החוזר מחייב השלמה מיידית של העתודה, ככל שנדרש, בגין פוליסות שלגביהן הקצבה בתשלום, המבוטח הגיע לגיל הפרישה או קבוצת פוליסות שאינה רווחית. לגבי פוליסות אחרות רשאי המבטח להשלים את העתודות במהלך חיי הפוליסות, בתנאי שלהערכת האקטואר הממונה קבוצת הפוליסות המסוימת עשויה להיות רווחית לפי הנחות שמרניות. ההשלמה לאורך חיי הפוליסות ניתנת ליישום על-פי נוסחה גיאומטרית שנקבעה או לפי שיטה מואצת יותר לפי בחירת המבטח.

בחוזר נקבע כי על המבטח לבחור בהנחות זהירות ומתאימות, על בסיס שיקול דעת מקצועי, אשר יוגשו למפקח. ההנחות שעל פיהן על המבטח לבסס חישובי מתייחסות ללוחות תמותה, שיעורי היוון, גיל פרישה צפוי למבוטחים, תוחלת חיים, שיעורי פדיון, ההסתברות למשיכת קצבה, הבחנה בין כספים שהופקדו בתקופות שונות (הכפופות לתנאי מיסוי שונים העשויים להשפיע על ההסתברות למשיכת קצבה) הוצאות בגין תשלומי קצבה וכד'.

לצורך ביסוס ההנחות הנ"ל יידרש המבטח לעריכת מחקרים ומדידות שונות. כשלב מעבר, לדוחות הכספיים לשנת 2006 ולשלושת הרבעונים הראשונים לשנת 2007, נקבעה שורה של הנחות ענפיות המתייחסות לגורמים העיקריים המשפיעים על חישוב הפרשות עליהן ניתן להתבסס בתקופות הדיווח האמורות.

כמו כן, קובע החוזר כי את השלמת העתודה בגין הפרש חיובי שיחושב נכון ליום 31 בדצמבר, 2006 בין ההפרשה לעתודות לתשלום קצבה המחושבת על-פי הוראות החוזר לבין ההפרשה לעתודות לתשלום קצבה המחושבת לפי השיטה וההנחות עליהן התבסס המבטח בדוחות הכספיים לרבעון השלישי של שנת 2006, ניתן לבצע בפריסה החל מהרבעון הרביעי של שנת 2006 ולא יאוחר מהרבעון הרביעי של שנת 2009, ובאופן אחיד. הפרש זה מסתכם בכ-40.7 מיליוני ש"ח.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

1. עסקי ביטוח חיים (המשך)

3. א. הנחיות המפקח בדבר עתודות לתשלום קצבה: (המשך)

בהתאם להערכת האקטואר הממונה בביטוח חיים שנשמכה על החוזר האמור, נרשמה בשנת 2006 הפרשה בגין התחייבויות בפוליסות שבגינן כבר משולמות קצבאות ובגין מבוטחים מעל גיל פרישה וכן הפרשה נוספת בגין התחייבויות בפוליסות שנמצאות בתקופת החיסכון שלהן.

כתוצאה מהאמור לעיל, קטן הרווח מעסקי ביטוח חיים והרווח לפני מסים על ההכנסה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2006 בכ- 3 מיליוני ש"ח. הרווח הנקי קטן בסך של כ- 1.8 מיליוני ש"ח.

החברה נערכת ליישום המחקרים והמדידות הדרושים על מנת להתאים את ההפרשות לעתודות לתשלום קצבה בשנים הבאות על הנחות ומדידות המותאמות לאוכלוסיית המבוטחים שלה.

ב. עתודה בגין פוליסות אובדן כושר עבודה:

עבור פוליסות אובדן כושר עבודה נערך בשנת הדוח עדכון של שיטת חישוב העתודה לשיטה אחידה ועדכנית (ראה באור 17 להלן).

4. עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל:

העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל, המיועדת לתת מענה במקרה של אסון עתידי, חושבה כשיעור מהסכום בסיכון בהתאם לעקרונות שנקבעו בטיטת תקנות בנושא שפורסמה בשנת 2002, לפיהם חברות הביטוח תגדלנה, בחלקים שווים בתקופה של שתיים עשרה שנים, את העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים לשיעור של 0.2% מהסכום בסיכון בשייר עצמי שהיה קיים ביום 31 בדצמבר, 2001. בהתאם לטיטת התקנות הפרשה בגין השינוי בסכום בסיכון בשייר עצמי בין שנת דוח לקודמתה, החל מיום 1 בינואר, 2002, תבוצע בחלקים שווים על פני לא למעלה משמונה שנות דוח. כן ניתן לשחרר כספים מהעתודה, בתנאי שסכום העתודה גבוה מ-0.25% מהסכום בסיכון בשייר עצמי.

על-פי חוזר המפקח מחודש פברואר 2007, החל מיום 1 בינואר, 2007 יפסיקו חברות הביטוח להפריש לעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים בדוחות הכספיים של חברות הביטוח. כמו כן, נקבע כי יתרת העתודה הקיימת ליום 31 בדצמבר, 2006 תסווג ברבעון הראשון של שנת 2007 לקבוצת ההון העצמי, דרך דוח רווח והפסד כפריט מיוחד.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

1. עסקי ביטוח חיים (המשך)

4. עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל: (המשך)

המפקח התיר לחברות הביטוח לבצע בשנת 2006, הפרשה נוספת עד להשלמת עתודה לשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בשייר עצמי.

סכום ההפרשה הנוספת, שנרשמה להשלמת העתודה כאמור, הסתכם בסך של כ- 30.8 מליוני ש"ח.

לגבי השלכות המס בגין סיווג העתודה, כאמור, ראה באור 22(א) להלן.

בעקבות שינוי זה תוגדל דרישת ההון מחברות הביטוח בהתאם, ראה באור 15(ד) להלן.

5. החברה קשורה בהסכמי ביטוח משנה מסוג Modified Reinsurance עם חברות ביטוח בחו"ל המשתתפות בחלק מסוים מפוליסות ביטוח חיים בגין שנות חיתום עד 31 בדצמבר, 1997.

6. הוצאות רכישה נדחות:

הוצאות הרכישה הנדחות של פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) הנמכרות החל מיום 1 בינואר, 1999 כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות אחרות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות, לרבות חלק מהוצאות הנהלה וכלליות. ה-DAC מופחת בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו נמחק במועד הביטול.

הוצאות רכישה נדחות בגין פוליסות שהופקו עד ליום 31 בדצמבר, 1998 מחושבות על-ידי אקטואר החברה על בסיס שיטת "ניכוי הצילמר" לפי שיעורים מהפרמיה או מהסכום בסיכון בהתאם לתוכניות הביטוח השונות. שיעור ההפחתה, בפוליסות מסוג "עדיף" הינו 10% לשנה ובפוליסות מסוג "מסורת" על פני תקופת הפוליסה.

7. תביעות תלויות:

תביעות תלויות ידועות בניכוי חלק מבטחי המשנה בהן מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

תביעות שאירעו וטרם דווחו (IBNR) נכללו על בסיס תחשיב אקטוארי.

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אי כושר עבודה ובביטוח סיעודי, נכללו במסגרת עתודות הביטוח.

בהתאם להנחיות המפקח נכללה החל משנת הדוח הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות. סכום הפרשה כאמור אינו מהותי.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

1. עסקי ביטוח חיים (המשך)

8. החברה מיישמת הוראות שנקבעו בחוזר המפקח מיום 7 בינואר, 2007 בדבר תקבולים בגין חוזי השקעה. על-פי החוזר, הוגדרו חוזי השקעה כחוזים בעלי מבנה משפטי של חוזי ביטוח אשר אינם חושפים את המבטח לסיכון ביטוח משמעותי.

חוזי השקעה כוללים בין היתר:

(1) פוליסות שלהן 100% חסכון הנמשך כסכום הוני ללא נספחים ביטוחיים.

(2) פוליסות קצבה אשר תקופת תשלום הקצבה בגינן היא לתקופה מובטחת. פוליסה מסוג זה מעניקה מספר תשלומים מובטחים אשר משולמים למוטבים גם אם קורה מקרה ביטוח. כאשר הקצבה המובטחת היא לתקופה סגורה (ללא המשך תשלום במצב של אריכות ימים) או לתקופה ארוכה המסלקת את משמעות סיכון אריכות הימים.

הטיפול החשבונאי בחוזי השקעה הינו כדלקמן: פרמיות בגין חוזי השקעה לא יכללו בסעיף פרמיות אלא יזקפו ישירות לעתודות ביטוח חיים. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא יזקפו לסעיף תביעות אלא ייגרעו ישירות מעתודות ביטוח. הכנסות מהשקעת כספי חוזי השקעה בניכוי דמי ניהול שנגבים ממבוטחים לא יכללו בסעיף הכנסות מהשקעות אלא יזקפו ישירות לעתודות הביטוח.

בדוח עסקי ביטוח חיים יזקף בגין חוזים אלה המרווח הפיננסי בין תשואת ההשקעות והתשואה שנזקפה למבוטחים וכן ההוצאות המתייחסות לפעילות זו.

על-פי החוזר הנ"ל הוגדרו בשנת 2006 מוצרי ביטוח כחוזי השקעה רק מוצרים שהונפקו במסגרת חוזי השקעה ואינם כוללים סיכון ביטוחי כלל. החל משנת 2007 יוגדרו מוצרי ביטוח נוספים כחוזי השקעה כאשר מרכיב סיכון הביטוח בהן אינו משמעותי. בשנת 2007 צפוי כי יתקיימו דיונים בענין הגדרת סוגי הפוליסות שיכללו בחוזי השקעה בין נציגי חברות הביטוח למפקח.

2. עסקי ביטוח כללי

1. הכרה בהכנסה:

דמי ביטוח (פרמיות ודמים) נזקפים בשנת תחילת הפוליסה ומתייחסים בעיקרם לתקופת ביטוח של שנה. בענף ביטוח רכב חובה, הואיל וכניסת הביטוח לתוקף מותנית בתשלום דמי הביטוח, נזקפים דמי הביטוח לאחר תשלומם.

במרבית הפוליסות בענף בריאות ובענפים ימי ודירות (באמצעות בנקים למשכנתאות) נרשמים דמי הביטוח על בסיס חודשי או יומי.

דמי ביטוח בגין פוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך המאזן, נרשמים כפרמיות מראש בסעיף זכאים ויתרות זכות.

חלק דמי הביטוח המתייחס לתקופה שלאחר תאריך המאזן, נזקף לעתודה לסיכונים שטרם חלפו (ראה סעיף 4 להלן).

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ז. עסקי ביטוח כללי (המשך)

2. תביעות כוללות עלויות סילוק וטיפול ישירות וכן, החל משנת הדוח עלויות טיפול עקיפות ליישוב תביעות כמפורט להלן בגין תביעות ששולמו ותלויות וכן עידכון ההפרשה לתביעות התלויות שנרשמה בשנים קודמות.

בהתאם להנחיות המפקח, החל משנת הדוח נכללות בהפרשות לתביעות תלויות בביטוח כללי גם הוצאות עקיפות ליישוב תביעות המתייחסות לפוליסות שהונפקו בגין שנת חיתום 2006 והפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בביטוחי בריאות בגין כל שנות החיתום.

כתוצאה מיישום ההנחיות כאמור, קטן הרווח מעסקי ביטוח כללי והרווח לפני מסים על ההכנסה בסך 7.0 מליוני ש"ח, הרווח הנקי קטן בסך של 4.2 מליוני ש"ח.

3. התחייבויות ביטוחיות והוצאות רכישה נדחות:

העתודה לסיכונים שטרם חלפו, התביעות התלויות, לרבות חלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות והוצאות הרכישה הנדחות בביטוח כללי (למעט בענף ביטוח מפני מחלות ואישפוז) חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, על תיקוניהן, הנחיות המפקח בנושא ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, וזאת בהתאם לשיקול דעתו של האקטואר.

עתודות הביטוח והוצאות הרכישה הנדחות בענפי ביטוח מפני מחלות ואישפוז חושבו החל משנת 2005 לפי כללים חדשים (ראה סעיף 4(ג) להלן).

החברה חישה את ההתחייבויות הביטוחיות כאמור לעיל באופן עקבי לשנה הקודמת למעט חישוב הפרשה להוצאות עקיפות שנכללה בתביעות תלויות (ראה סעיף 2 לעיל).

הצהרות האקטואר מצורפות לדוחות הכספיים.

4. עתודה לסיכונים שטרם חלפו מורכבת כלהלן:

א. יתרת פרמיה שטרם הורווחה, שאינה מחושבת בדרך אקטוארית ואינה תלויה, בהנחות כלשהן.

עתודה זו כוללת דמי ביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.

בענפים בהם דמי הביטוח נרשמים על בסיס שנתי, מחושבת העתודה יחסית לפרמיה בפועל לכל יום.

ב. בהתאם להנחיות המפקח העתודה כוללת, במידת הצורך בשייר, בענפי רכב חובה, רכב רכוש, מקיף דירות ובריאות הפרשה בגין הפסד צפוי (פרמיה בחסר) המחושבת, על בסיס הערכה אקטוארית, או על-פי הנחיות שנקבעו על-ידי המפקח.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ז. עסקי ביטוח כללי (המשך)

4. עתודה לסיכונים שטרם חלפו מורכבת כלהלן: (המשך)

ג. בהתאם להנחיות המפקח מחושבות עתודות הביטוח בענפי מחלות ואישפוז ותאונות אישיות בחברות ביטוח בישראל על-פי הערכות אקטואריות וזאת החל מיום 1 בינואר, 2005. עד לאותו תאריך חושבו העתודות על בסיס כללים שנקבעו על-ידי המפקח.

על-פי ההנחיות, ביטול ההפרש בין עתודה בגין ביטוח הוצאות רפואיות אשר חושבה בהתאם להוראות הקודמות לבין ההערכה האקטוארית בגין ביטוח הוצאות רפואיות, המחושבות לפי ההוראות החדשות (להלן - ההפרש) יבוצע בפריסה למשך שלוש שנים החל מיום 1 בינואר, 2005 ובאופן אחיד.

ההפרש האמור הסתכם לסך של כ-40.2 מליון ש"ח במאוחד ובחברה.

כתוצאה מיישום ההנחיות, גדל הרווח מעסקי ביטוח כללי והרווח לפני מסים על הכנסה, בכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2006 ו-2005 בסך של כ-13.4 מליון ש"ח, הרווח הנקי בשנת 2006 גדל בסך של כ-8 מליון ש"ח ובשנת 2005 בסך כ-7.6 מליון ש"ח.

5. תביעות תלויות:

התביעות התלויות בדוחות הכספיים מחושבות לפי השיטות, כמפורט להלן:

א. תביעות תלויות ברוטו וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף ב' להלן.

התחשיב האקטוארי חושב על-ידי האקטואר הממונה, ד"ר אברהם לוונגליק (F.I.L.A.A.).

ב. בענפים בהם לא נדרשת, על-פי הנחיות המפקח, הערכה אקטוארית (ביטוח מטענים בהובלה, כלי שיט וכלי טייס, ערבות חוק מכר וסיכוני אשראי) נכללו התביעות התלויות כדלקמן:

(1) תביעות תלויות ידועות הכוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול עד לסוף התקופה ואשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. הפרשה זו מתבססת בעיקרה על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות.

(2) הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה (I.B.N.R.).

ג. עודף הכנסות על הוצאות:

לגבי כל העסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להתמשך מספר שנים), כגון ענפי חבויות ורכב חובה, מחושב עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן - העודף) למעט ענף ערבויות חוק המכר בו מחושב העודף על בסיס חמש שנים מצטבר.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ז. עסקי ביטוח כללי (המשך)

5. תביעות תלויות: (המשך)

ג. עודף הכנסות על הוצאות: (המשך)

העודף מורכב מדמי ביטוח בתוספת חלק מההכנסות מהשקעות ובניכוי הוצאות רכישה ותביעות, הכל בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתייחסת. העודף המצטבר עד למועד שחרורו ממועד שנת תחילת הביטוח בניכוי עתודה לסיכונים שטרם חלפו ובניכוי התביעות התלויות הידועות כפי שחושבו כמפורט לעיל (להלן - הצבירה), נכלל בסעיף תביעות תלויות, והגירעון נזקף כהוצאה.

6. הוצאות רכישה נדחות:

א. הוצאות לרכישת פוליסות חדשות הכוללות עמלות לסוכנים וחלק מהוצאות הנהלה וכלליות בקשר להפקת פוליסות, המתייחסות לדמי ביטוח שטרם הורווחו בשייר עצמי, מועברות לתקופות הדיווח הבאות כהוצאות רכישה נדחות. הוצאות אלו מחושבות לפי ההוצאות בפועל או לפי השיעורים שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מדמי הביטוח שטרם הורווחו, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

ב. החל מיום 1 בינואר, 2005 מחשבת החברה הוצאות רכישה נדחות גם בביטוח מפני מחלות ואישפוז. הוצאות הרכישה הנדחות מתייחסות להוצאות הנובעות מהפקת פוליסות חדשות לרבות הוצאות לבדיקות רפואיות, חיתום ושיוק והוצאות הנהלה וכלליות.

הוצאות הרכישה הנדחות מופחתות בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, ואולם בפוליסות שתקופת הביטוח בהן ארוכה משש שנים, ניתן להפחית את הנכס לתקופה קצרה יותר ובלבד שלא תפחת משש שנים. הוצאות הרכישה הנדחות המתייחסות לפוליסות שבוטלו נמחקות במועד הביטול.

כתוצאה מיישום ההנחיות: -

הרווח מעסקי ביטוח כללי והרווח לפני מסים על ההכנסה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2005 גדל בסך של כ-13.6 מליון ש"ח. הרווח הנקי גדל בסך של כ-7.7 מליון ש"ח.

7. עסקים המתקבלים מהפול, מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף) וסוכנויות חיתום נכללים לפי חשבונות המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי הענין, והכל בהתאם לשיעור השתתפות החברה בהם.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ז. עסקי ביטוח כללי (המשך)

8. בהתאם להנחיות המפקח, נכללו בסעיף דמי ביטוח כל הסכומים ששולמו על-ידי הלוויים בקשר עם פוליסת ביטוח נכס באמצעות בנק למשכנתאות. הסכומים המשתלמים לבנק למשכנתאות בשל הוצאות נכללו בסעיף עמלות.
9. הכנסות מהשקעות מחושבות לפי היחס שבין הממוצע השנתי של המקורות להשקעות שמקורן בעסקי ביטוח כללי לבין סך הממוצע הכולל של המקורות להשקעות בנפרד לכל אפיק השקעה.
10. שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בענפים שאינם סטטיסטיים נלקחים השיבובים בחשבון בעת הערכת הסיכון הכלול בתיקי התביעה על בסיס פרטני.

ח. ביטוח משנה

1. בהתאם לתקנות דין וחשבון, התחייבויות מבטחי המשנה לתאריך המאזן בגין חלקם בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות, מוצגות בנפרד במאזן, בסעיף סכומים לקבל, בניכוי הפרשה לחובות מסופקים, בהתאם להערכת ההנהלה (ראה 2 להלן).
 2. החברה מבצעת הפרשות לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות.
- בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות ובעתודות הביטוח מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה, כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי. חלקם של מבטחי משנה בקשיים נקבע בהתחשב בהערכת סיכויי הגבייה. כאשר מבטחי משנה נקלעים לקשיים, הם עשויים להעלות טיעונים שונים הנוגעים להכרה בחוב. במקרים אלו מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות בנכונות מבטחי המשנה להגיע להסכמי "חתך" Cut off.

ט. הערכת נכסים והתחייבויות

1. נכסים בלתי סחירים (אגרות חוב, הלוואות ופקדונות), למעט נכסים כאמור המוחזקים כנגד התחייבויות של פוליסות המשתתפות ברווחי השקעה, והתחייבויות הצמודות למדד נכללו במאזן לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן, בהתאם לתנאי ההתקשרות ובכפוף לאמור בסעיף ו(2)ג) לעיל. כאשר ההשקעה הנומינלית בנכסים מובטחת לחברה, גם אם היא גבוהה מהערך המותאם למדד מוצגים הנכסים הבלתי סחירים לפי ערך הנומינלי.

החל משנת 2005 מיישמת החברה את תיקון תקנות דין וחשבון (להלן - התיקון) בדבר שינוי שיטת שיערוך נכסים בלתי סחירים המוחזקים כנגד התחייבויות של פוליסות משתתפות ברווחי השקעה (ראה להלן).

כתוצאה משינוי שיטת שיערוך הנכסים כאמור, גדל שוויים של הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות של פוליסות המשתתפות ברווחי השקעה, ליום 31 בדצמבר, 2005 בסך של כ- 109.7 מליון ש"ח. הכנסות מדמי ניהול, הרווח מעסקי ביטוח חיים והרווח לפני מסים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2005 גדלו בסך של כ- 16.5 מליון ש"ח במאוחד ובחברה. הרווח הנקי גדל בסך של כ- 9.3 מליון ש"ח לשנה.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ט. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

2. יתרות במטבע חוץ או הצמודות לו נכללו לפי שערי חליפין יציגים לתאריך המאזן.
 3. מזומנים ושווי מזומנים כוללים פקדונות בבנקים שתקופת פרעונם, בעת הפקדתם, אינה עולה על שלושה חודשים.
 4. השקעות בניירות ערך נכללו כדלקמן:
 - א. ניירות ערך שאינם מוחזקים כנגד פוליסות משתתפות ברווחי השקעה:
 - אגרות חוב או תעודות חוב מסחריות - נכללו לפי ערכן המותאם לפי תנאי בלתי סחירות לרבות של הממשלה או בערבותה במסגרת הסכמי ח"ץ לשיטת הריבית האפקטיבית. ההנפקה. פרמיה (נכיון) מופחתים בהתאם
 - תעודות השתתפות בקרנות נאמנות - נכללו לפי ערכי הפדיון לתאריך הדוחות הכספיים.
 - ניירות ערך סחירים אחרים - נכללו לפי שווי השוק לתאריך הדוחות הכספיים.
 - מניות בלתי סחירות ואופציות בלתי סחירות על מניות - נכללו לפי העלות. במקרים של ירידת ערך שלדעת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני נכללה הפרשה לירידת ערך.
 - קרנות הון סיכון וקרנות השקעה - נכללו לפי העלות בתוספת רווחים (הפסדים) שמומשו ושנצברו.
 - קרנות גידור - נכללו לפי הערך הנכסי של הקרן (N.A.V.).
 - מכשירים פיננסיים סחירים - נכללו לפי שווי השוק לתאריך הדוחות הכספיים.
 - מכשירים פיננסיים בלתי סחירים להבטחת שער מטבע חוץ - נכללו לפי ערכם הפנימי המחושב על בסיס השערים היציגים של מטבע חוץ לתאריך הדוחות הכספיים, בתוספת פרמיה עד לתאריך הפרעון.
- לענין סעיף זה "שווי שוק" - מחיר כפי שנסחר בבורסה ובהעדר מחיר בבורסה, נכלל לפי שווי הוגן.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ט. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

4. השקעות בניירות ערך נכללו כדלקמן: (המשך)

ב. ניירות ערך המוחזקים כנגד פוליסות המשתתפות ברווחי השקעה:

נכללו החל משנת 2005 לפי שוויים ההוגן, כמפורט להלן:

אגרות חוב או תעודות חוב מסחריות - השווי ההוגן מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי בלתי סחירות בישראל הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים.

אגרות חוב או תעודות חוב מסחריות - נכלל לפי שווי הוגן הנקבע לפי ציטוט בלתי סחירות בחו"ל מגופים מוסדיים.

תעודות השתתפות בקרנות נאמנות - השווי ההוגן מחושב לפי ערכי הפדיון.

ניירות ערך סחירים אחרים - השווי ההוגן מחושב לפי שווי השוק.

מניות בלתי סחירות, קרנות הון סיכון - השווי ההוגן מחושב על בסיס הדוחות וקרנות השקעה בלתי סחירות הכספיים שלהן ו/או הערכות כלכליות.

ג. מכשירים פיננסיים נגזרים, שלא פורטו בסעיפים א' ו-ב' לעיל, שאינם סחירים ואשר לא יועדו להגנה, נכללו לפי שווי הוגן. שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד בתקופה בה ארעו. בהתאם לתקנות דין וחשבון, מוצגים המכשירים הפיננסיים הנגזרים, נטו בסעיף ניירות ערך.

5. הלוואות ופקדונות בבנקים, נכללו לפי ערכם המקורי בתוספת הכנסות שנצברו לתאריך הדוחות הכספיים ובניכוי הפרשה לחובות מסופקים (ראה סעיף יב' להלן).

הלוואות ופקדונות בבנקים המוחזקים כנגד פוליסות משתתפות ברווחי השקעה נכללו החל משנת 2005 לפי שוויים ההוגן המחושב באמצעות מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים.

6. השקעות בחברות מאוחדות נכללו לפי שיטת השווי המאזני על פי הדוחות הכספיים המבוקרים שלהן הערוכים לתאריך המאזן.

לעניין הטיפול בעודף עלות ההשקעה בחברה מאוחדת מעל שוויה המאזני - ראה סעיף 8 להלן.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ט. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

7. רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה:

א. בנייני משרד ומקרקעין להשכרה, נכללו במאזן לפי העלות, בניכוי פחת שנצבר, פרט לבנייני המשרד והמקרקעין להשכרה שנרכשו עד 31 בדצמבר, 1993, שערכם הותאם לערך השוק ליום 31 בדצמבר, 1994, בהתבסס על הערכת שמאי מוסמך ובניכוי "מרווח בטחון", כנקבע בתקנות ההון שהיו בתוקף בעת ההערכה. מתאריך זה ועד ליום 31 בדצמבר, 2003, הותאם ערכם של הנכסים בגובה עליית המדד.

רכוש קבוע אחר נכלל במאזן לפי העלות בניכוי פחת שנצבר.

ב. הפחת מחושב בשיעורים שנתיים קבועים מהעלות ומההערכה מחדש, בהתאם לאורך החיים הכלכלי המשוער של הרכוש.

ג. בקשר להשפעת תקני חשבונאות בתקופה שלפני יישומם - תקן חשבונאות מספר 16 בדבר נדל"ן להשקעה ותקן חשבונאות מספר 27 בדבר רכוש קבוע - ראה סעיפים כ(1) ו-כ(3) (להלן).

8. רכוש אחר:

א. עודף עלות ההשקעה שנוצר ברכישה של מבטחים חברה מנהלת של קרנות פנסיה (להלן - מבטחים) המיוחס לתיק הלקוחות הקיים ולדמי ניהול עתידיים, מופחת על פני תקופה של 20 שנה, וזאת בהתבסס על הערכת ההנהלה כי התקופה הנ"ל משקפת את תקופת החיים הממוצעת של תזרים ההכנסות הצפוי.

ב. חלק מעלות הרכישה של מבטחים יוחס למוניטין שנוצר לחברה בעקבות רכישת חברה זו כתוצאה מהסינרגיה בין תחום הביטוח לתחום הפנסיה ולתיקי ביטוח חיים שיתווספו למצבת תיקי הביטוח של החברה.

בשנים 2004 ו-2005 הופחת מוניטין זה בשיעור שנתי של 5%. בעקבות כניסתו לתוקף של תקן חשבונאות מספר 20 (מתוקן) של המוסד לתקינה (ראה סעיף יט(1) להלן) הופסקה הפחתתו.

יתרת המוניטין הבלתי מופחת לאותו יום עמדה על סך של כ-384.9 מליוני ש"ח. סכום ההפחתה השנתי של המוניטין האמור אשר הפחתתו הופסקה ביום 1 בינואר, 2006 הסתכם בסך של כ-20.5 מליוני ש"ח.

במספרי השוואה לשנים 2004 ו-2005, סווגו מחדש הוצאות הפחתת המוניטין כאמור מדוחות עסקי ביטוח חיים לדוחות רווח והפסד ובמקביל מוין המוניטין במאזן החברה ליום 31 בדצמבר, 2005 מסעיף רכוש אחר לסעיף השקעה בחברות מאוחדות.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ט. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

9. ירידת ערך נכסים:

ירידת ערך נכסים קבועים בלתי מוחשיים

החברה והחברות המאוחדות מיישמות את תקן חשבונאות מספר 15 "ירידת ערך נכסים" (להלן - התקן). התקן חל על כל הנכסים במאזן למעט, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים, נכסי מסים נדחים ונכסים פיננסיים. בהתאם לתקן זה, כאשר מתקיים סימן כלשהו המצביע על ירידת ערך של נכס בוחנות החברה והחברות המאוחדות האם חלה ירידת ערך של הנכס על-ידי השוואת ערכו הפנקסני של הנכס לסכום בר-ההשבה שלו. סכום בר-ההשבה הינו הגבוה מבין מחיר המכירה נטו של הנכס לבין שווי השימוש שלו הנקבע על-פי הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס ומימוש בתום חייו. במידה שערכו של הנכס בספרים עולה על סכום בר-ההשבה שלו, החברה מכירה בהפסד מירידת ערך בגובה הפרש בין ערכו הפנקסני של הנכס לסכום בר-ההשבה שלו. הפסד מירידת ערך שהוכר מבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת סכום בר-ההשבה של הנכס במועד ההכרה בהפסד מירידת ערך.

החברה בוחנת ירידת ערך בנפרד לכל יחידה מניבה מזומנים אחרת. בבחינת ירידת הערך מובאים בחשבון נכסים משותפים הקשורים ליחידות מניבות המזומנים האחרות, וכן הוצאות עקיפות המיוחסות במישרין או שניתן להקצותן באופן סביר ועקבי ליחידות אחרות.

י. התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד ודמי חופשה

ההתחייבויות בשל סיום יחסי עובד-מעביד הכוללות התחייבויות לפי דין, הסכם, נוהג וציפיות ההנהלה מכוסות במלואן על ידי פוליסות ביטוח מנהלים (במרביתן של החברה), הפקדות בקופות גמל, בתוספת רווחים שנצברו וכן על ידי הפרשה משלימה הכלולה בסעיף זכאים ויתרות זכות.

ההתחייבות לדמי חופשה מכוסה במלואה על ידי הפרשה הכלולה בסעיף זכאים ויתרות זכות.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

יא. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות נזקפות לדוחות עסקי הביטוח ולדוחות הרווח וההפסד על-פי שיטת חלוקה המבוססת על ייחוס ספציפי של הוצאות ישירות והקצאת ההוצאות האחרות בעיקר על בסיס יחס התפלגות השכר ושטחי המשרדים. זקיפת ההוצאות בין ענפי הביטוח הכללי מבוססת על מודל המתחשב בהיקפי תפוקה ותביעות בהתאם להוראות המפקח.

יב. הפרשה לחובות מסופקים

1. בגין פרמיות לגביה:
מחושבת הפרשה כללית בהתאם לגיל החוב, ובנוסף מתבצעות גם הפרשות ספציפיות.
2. בגין הלוואות וחובות אחרים:
ההפרשה מחושבת באופן ספציפי בגין חובות שלדעת ההנהלה גבייתם מוטלת בספק.
3. בגין חובות מבטחי משנה:
ראה סעיף ח' (2) לעיל.

יג. מסים על ההכנסה ומסים נדחים

1. החל מיום 1 בינואר, 2005 החברה והחברות המאוחדות שלה מיישמות את תקן חשבונאות מספר 19 - מסים על ההכנסה (להלן - התקן), של המוסד לתקינה. התקן קובע את כללי ההכרה, המדידה, ההצגה והגילוי לגבי מסים על ההכנסה ומסים נדחים בדוחות הכספיים.
2. החברה והחברות המאוחדות שלה, מבצעות ייחוס מסים בגין הפרשים זמניים (Temporary Differences) שהינם הפרשים בין ערכם לצרכי מס של נכסים והתחייבויות לבין ערכם הפנקסני במאזן. ייחוס המסים כאמור מתבצע בגין הפרשים הנוגעים לנכסים שהפחתתם מותרת בניכוי לצרכי מס, כגון: הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים, רכוש קבוע, הערכה מחדש של מקרקעין, והפרשים זמניים שוטפים אחרים.
3. יתרות המסים הנדחים (נכס או התחייבות) מחושבים בהתאם לגישת ההתחייבות לפי שיעורי המס הצפויים לחול בעת מימושם.
4. בחישוב המסים הנדחים לא הובאו בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מאוחדות אשר מכירתן אינה צפויה בעתיד הנראה לעין.
5. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת דיבידנדים על-ידי חברות מאוחדות, וזאת על-פי מדיניות הקבוצה שלא ליזום חלוקת דיבידנדים החייבים במס.
6. מסים נדחים בשל הפרשים זמניים שוטפים נכללו בסעיף חייבים ויתרות חובה או בסעיף זכאים ויתרות זכות.
7. מסים נדחים בשל הפרשים ארוכי טווח נכללו בסעיף רכוש אחר או התחייבות לזמן ארוך למסים נדחים.
8. הטבות מס בגין הענקות של מכשירים הוניים לעובדים, שלא הוכרה בגינם הוצאה בדוחות הכספיים, נזקפו לקרן הון בתקופה בה הותר הניכוי לצרכי מס, וזאת בהתאם להבהרה מספר 7 של המוסד לתקינה.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ד. קרנות הון

כוללות קרנות הון שנוצרו כתוצאה מפעולות בין תאגיד לבעל שליטה בו, ראה סעיף טז' להלן.

טו. דיבידנד שהוכרז

דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן מוצג בנפרד במסגרת דוח על השינויים בהון העצמי ואינו משתקף כהתחייבות במאזן.

טז. הצגת פעולות בין תאגיד לבעל שליטה בו

עסקאות בין החברה והחברות המאוחדות שלה לבין בעלי השליטה מוצגות בהתאם לתקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות כספיים), התשנ"ו-1996. בהתאם לכך, ההפרש בין התמורה ו/או העלות לבעל השליטה לבין ערכו הפנקסני של הנכס בספרי החברות, נזקף להון העצמי של החברה. לענין ביטול התקנות הנ"ל וגילוי על השפעת תקן מספר 23 בתקופה שלפני יישומו, ראה סעיף כ' (2) להלן.

יז. רווח למניה

נתוני הרווח הנקי למניה חושבו בהתאם להוראות תקן חשבונאות מספר 21 של המוסד לתקינה, ראה סעיף יט' (2) להלן.

יח. פרוט הנכסים וההתחייבויות

הנכסים וההתחייבויות של החברה הנכללים בפירוט הנכסים וההתחייבויות משקפים את הדיווח שלה למפקח הנערך בהתאם לתקנות דרכי השקעה.

על-פי חוק הפיקוח ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי הפרדת חשבונות ונכסים של מבטח בביטוח חיים), התשמ"ד-1984 (להלן - תקנות הפרדת חשבונות) על מבטח להחזיק בנפרד את נכסיו בביטוח חיים ולנהל מערכת חשבונות נפרדת לנכסיו ולהתחייבויותיו שבביטוח חיים.

הנכסים וההתחייבויות בביטוח חיים נכללים בפירוט הנכסים וההתחייבויות בהתבסס על מערכת החשבונות הנפרדת המתנהלת על ידי החברה בהתאם לתקנות הפרדת חשבונות.

לעומת זאת, לא חלה חובה על מבטח להחזיק בנפרד נכסים החופפים להתחייבויותיו בביטוח כללי מאלו החופפים להונו העצמי וליתר התחייבויותיו, ואין הוא חייב לנהל לגביהם מערכות חשבונות נפרדות.

תקנות דרכי השקעה קובעות מגבלות באשר ליחס שבין נכסים מסויימים לבין התחייבויות המבטח (לרבות הונו העצמי) אולם, אין כללים לייחוס נכסי המבטח כנגד התחייבויותיו הביטוחיות בביטוח כללי וכנגד הונו העצמי והתחייבויותיו האחרות, כל עוד השקעותיו הכוללות הינן במסגרת התקנות כאמור.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

י.ט. שינויים במדיניות חשבונאית

1. תקן חשבונאות מספר 20 (מתוקן) בדבר הטיפול החשבונאי במוניטין ובנכסים בלתי מוחשיים ברכישה של חברה מוחזקת

החל מיום 1 בינואר, 2006 החברה מיישמת את תקן חשבונאות מספר 20 (מתוקן) - הטיפול החשבונאי במוניטין ובנכסים בלתי מוחשיים ברכישה של חברה מוחזקת (להלן - התקן) של המוסד לתקינה. התקן קובע את הטיפול החשבונאי לגבי מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים ברכישה של חברה בת וחברה מוחזקת שאינה חברה בת, לרבות חברה תחת שליטה משותפת. כמו כן, מתייחס התקן גם לרכישת פעילות שאינה מאוגדת במסגרת חברה. בהתאם לתקן, יישומו לראשונה בוצע בדרך של "מכאן ולהבא" ללא הצגה מחדש של מספרי השוואה.

השינויים העיקריים שנקבעו בתקן ביחס לכללים שיושמו עד ליום 1 בינואר, 2006 הינם: ייחוס עודף עלות הרכישה של השקעה בחברה מוחזקת גם לנכסים בלתי מוחשיים של החברה הנרכשת, הניתנים לזיהוי, הבחנה בין נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר, הכרה מיידית במועד הרכישה כרווח בדוח רווח והפסד במוניטין שלילי שנוצר ברכישה, לאחר קיזוז מנכסים בלתי מוחשיים ונכסים לא כספיים של החברה המוחזקת, אי הפחתה שיטתית של מוניטין חיובי ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר, בחינת ירידת ערך של מוניטין חיובי בגין חברה בת או חברה בשליטה משותפת, ושל נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר, אחת לשנה, או בתדירות גבוהה יותר, אם קיימים סימנים לירידת ערך, הבחנה בין מוניטין ברכישה של חברה בת וחברה בשליטה משותפת לעומת חברה כלולה לענין בחינת ירידת ערך, כך שירידת ערך של מוניטין בגין חברה כלולה, תטופל במסגרת בחינת ירידת ערך של ההשקעה בכללותה. הטיפול בנושא ירידת ערך נעשה בהתאם לתקן חשבונאות מספר 15, ירידת ערך נכסים.

החל משנת 2006 הפסיקה החברה את ההפחתה השנתית בגין המוניטין שנוצר לה בעקבות רכישת מבטחים, ראה סעיף ט(8) לעיל.

2. תקן חשבונאות מספר 21 בדבר רווח למניה

החל מיום 1 בינואר, 2006 (מועד התחילה) החברה מיישמת את תקן חשבונאות מספר 21 - רווח למניה (להלן - התקן) של המוסד לתקינה. התקן קובע את העקרונות לחישוב והצגה של רווח (הפסד) למניה בדוחות הכספיים ומחליף את גילוי דעת 55 של לשכת רואי חשבון בישראל.

לפי התקן, הרווח למניה מחושב לפי מספר המניות הרגילות (ולא ל-1 ש"ח ע.ג. כנהוג עד למועד התחילה). ברווח הבסיסי למניה נכללות רק מניות אשר קיימות בפועל במהלך התקופה וניירות ערך המירים (כדוגמת אגרות חוב להמרה וכתבי אופציה) נכללים רק בחישוב הרווח המדולל למניה, וזאת לעומת הכללים שיושמו עד למועד התחילה, לפיהם במקרים בהם קיימת לנייר ערך המיר סבירות המרה, אותו נייר ערך נכלל בחישוב הרווח הבסיסי למניה. בנוסף, ניירות ערך המירים שהומרו במהלך התקופה, נכללים ברווח המדולל למניה רק עד למועד ההמרה, כאשר מאותו מועד הם נכללים ברווח הבסיסי למניה. על-פי התקן, כתבי אופציה נכללים ברווח המדולל למניה כאשר מימושם יגרום להנפקת מניות בתמורה הנמוכה ממחיר השוק של המניות. סכום הדילול הוא מחיר השוק של המניות בניכוי הסכום שהיה מתקבל כתוצאה מההמרה של כל כתבי האופציה למניות, לעומת שיטת החישוב שנקבעה בגילוי דעת 55 שכללה גם התאמות לרווח.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

י.ט. שינויים במדיניות חשבונאית

1. תקן חשבונאות מספר 20 (מתוקן) בדבר הטיפול החשבונאי במוניטין ובנכסים בלתי מוחשיים ברכישה של חברה מוחזקת

חלקה של החברה ברווחי חברות מאוחדות חושב לפי חלקה ברווח למניה של אותן חברות מאוחדות מוכפל במספר המניות שבידי החברה.

ליישום לראשונה של הוראות התקן לא היתה השפעה מהותית על נתוני ההשוואה של הרווח למניה המתייחסים לתקופות קודמות.

3. תקן חשבונאות מספר 24 בדבר תשלום מבוסס מניות

החל מיום 1 בינואר, 2006 מיישמת החברה את תקן חשבונאות מספר 24, "תשלום מבוסס מניות" (להלן - התקן), של המוסד לתקינה. בהתאם להוראות התקן מכירה החברה בדוחות הכספיים בעסקאות תשלום מבוסס מניות, כולל עסקאות עם עובדים או צדדים אחרים המסולקות במכשירים הוניים, במזומן, או בנכסים אחרים. עסקאות תשלום מבוסס מניות שבהן מתקבלות סחורות או שירותים תמורת התשלום נרשמות לפי שוויין ההוגן.

לגבי העסקאות המסולקות במכשירים הוניים, התקן חל על הענקות שבוצעו לאחר ה-15 במרס, 2005, אך טרם הבשילו עד ליום 1 בינואר, 2006. באותו אופן התקן חל על שינויים שחלו בתנאי עסקאות המסולקות במכשירים הוניים שבוצעו לאחר ה-15 במרס, 2005, גם אם ההענקות שבגינן בוצעו השינויים היו לפני תאריך זה.

ליישום לראשונה של התקן לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים של החברה.

כ. גילוי להשפעת שינויים חשבונאיים בתקופה שלפני יישום

1. תקן חשבונאות מספר 16 - נדל"ן להשקעה

בחודש פברואר, 2007 פרסם המוסד לתקינה את תקן חשבונאות מספר 16 (להלן - התקן), אשר קובע את הטיפול החשבונאי ודרישות הגילוי בהקשר לנדל"ן להשקעה.

נדל"ן (קרקע או בניין - או חלק מבניין - או שניהם) המוחזק על-ידי הבעלים או חוכר בחכירה מימונית, לשם הפקת דמי שכירות או לשם עליית ערך (או שניהם).

דוגמאות לנדל"ן להשקעה: קרקע המוחזקת לשם עליית ערך בטווח הארוך, ולא לשם מכירה בטווח הקצר במהלך העסקים הרגיל; קרקע המוחזקת לשימוש עתידי שטרם נקבע. במידה והשימוש בקרקע טרם נקבע שיהיה כנדל"ן בשימוש הבעלים או לצורך מכירה במהלך העסקים הרגיל בטווח הקצר, הקרקע תיחשב כמוחזקת לשם עליית ערך; מבנה המוחזקת על-ידי הישות (לרבות בחכירה מימונית) ומוכר בחכירה תפעולית; מבנה פנוי, אך מוחזקת לצורך החכרתו בחכירה תפעולית.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

כ. גילוי להשפעת שינויים חשבונאיים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

1. תקן חשבונאות מספר 16 - נדל"ן להשקעה (המשך)

נדל"ן להשקעה יוצג על-פי מודל העלות או מודל השווי ההוגן. במידה ומיושם מודל העלות, הנדל"ן להשקעה, למעט נדל"ן להשקעה החופף להתחייבות בגין פוליסות משתתפות ברווחים, יטופל בהתאם למודל העלות שנקבע בתקן חשבונאות מספר 27 - רכוש קבוע. חברה שבחרה ליישם את מודל העלות נדרשת לתת גילוי לשווי הוגן של הנדל"ן להשקעה. לעומת זאת, באם מיושם מודל השווי ההוגן, שינויים בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה ייזקפו לרווח והפסד בתקופה בה התהוו. כמו כן, נדל"ן להשקעה שמטופל לפי מודל השווי ההוגן אינו מופחת באופן שיטתי.

נדל"ן המוחזק בידי חוכר בחכירה תפעולית יכול להיחשב כנדל"ן להשקעה אם ורק אם הנדל"ן היה מקיים אחרת את הגדרת נדל"ן להשקעה והחוכר משתמש במודל השווי ההוגן כפי שנקבע בתקן (התייחסות לחכירה כאילו היתה חכירה מימונית). במידה ונדל"ן בחכירה תפעולית טופל כנדל"ן להשקעה, כל הנדל"ן המוחזקת על-ידי הישות ומוגדר כנדל"ן להשקעה יטופל באמצעות מודל השווי ההוגן.

במידה ונדל"ן כולל חלק המיועד להפקת דמי שכירות או עליית ערך וחלק אחר הכולל נדל"ן בשימוש הבעלים, כל חלק יטופל בנפרד רק אם כל חלק יכול להימכר בנפרד. אחרת, כל הנדל"ן יטופל כנדל"ן להשקעה רק אם החלק המוחזק כנדל"ן בשימוש הבעלים אינו משמעותי.

תקן זה יחול על הדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2007 או לאחר מכן. השפעת התקן, לגבי מודל השווי ההוגן, תדווח על-ידי התאמת יתרת הפתיחה של העודפים ליום 1 בינואר, 2007.

החברה בוחנת את השפעת התקן החדש על הדוחות הכספיים.

2. תקן חשבונאות מספר 23 - הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה

בחודש דצמבר, 2006 פרסם המוסד לתקינה את תקן חשבונאות מספר 23 - "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה" (להלן - התקן). התקן יחול על עסקאות, בין היתר, של העברת נכסים, נטילת התחייבות, שיפוי או ויתור והלוואות בין חברה לבין בעל השליטה בה ובין חברות תחת אותה שליטה שיבוצעו לאחר 1 בינואר, 2007 וכן על הלוואה שניתנה או שהתקבלה מבעל השליטה לפני מועד תחילת התקן החל ממועד תחילתו. התקן מחליף את ההוראות שנקבעו לגבי עסקאות אלה בתקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו-1996 אשר לפיהן, עסקאות של העברת נכסים נרשמו בדרך כלל לפי עלותם בספרי המעביר.

התקן אינו חל על עסקאות צירוף עסקים תחת אותה שליטה. בנסיבות של פעולות בעלות אופי של השקעת בעלים עשוי התקן לחול גם על עסקאות עם בעלי מניות מכוח היותם בעלי מניות.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

כ. גילוי להשפעת שינויים חשבונאיים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

2. תקן חשבונאות מספר 23 - הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה (המשך)

התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין החברה לבין בעל השליטה בה או בין חברות תחת אותה שליטה יוכרו במועד העסקה לפי שווי הוגן. ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנקבעה בעסקה ייזקף להון העצמי, בניכוי השפעת המס. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהונה עצמי שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה". כאשר החברה אינה בבעלות מלאה של בעל השליטה, חלק המיעוט בהפרש, בין בחובה ובין בזכות, ייזקף לסעיף חלק המיעוט בדוח רווח והפסד.

הסכום שנזקף להון העצמי לא ייזקף לדוח רווח והפסד, גם אם בתקופות מאוחרות יותר, הפריטים שהיו נשוא העסקאות נגרעו מהדוחות הכספיים.

השווי ההוגן של נכס או התחייבות ייקבע בהתבסס על מחירי השוק המצוטטים העדכניים של נכסים והתחייבויות זהים או דומים ובהיעדרם בהתבסס על שיטות הערכה מקובלות.

נכס בלתי מוחשי שאין לו שוק פעיל (כהגדרתו בתקן חשבונאות מספר 30) שהועבר לחברה מבעל השליטה בה, יימדד לפי ערכו בספרי בעל השליטה וההפרש בין התמורה לבין הערך בספרים ייזקף להון העצמי, בניכוי השפעת המס.

במקרים של התקשרות הכוללת נטילת התחייבות כלפי צד שלישי או ויתור על התחייבות, ההפרש בין הערך בספרים של ההתחייבות לבין שוויה ההוגן במועד הסילוק ייזקף לדוח רווח והפסד. ההפרש בין השווי ההוגן של ההתחייבות לבין סכום התמורה שנקבע ייזקף להון העצמי.

במקרים של מתן או קבלת הלוואה מבעל השליטה, תוצג הלוואה על-פי שוויה ההוגן במועד העסקה ובתקופות עוקבות בעלות מופחתת תוך יישום שיטת הריבית האפקטיבית. הלוואה שלא נקבע לה מועד פרעון תיחשב כאילו ניתנה או התקבלה לתקופה של שנה אחת, משמע שוויה ההוגן ייקבע מידי שנה על-פי הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מהלוואה, מהוון לפי שיעור הריבית של החברה לכל שנה.

להערכת החברה, השפעת התקן החדש על מצבה הכספי, תוצאות פעולותיה ותזרימי המזומנים שלה אינה צפויה להיות מהותית.

3. תקן חשבונאות מספר 27 - רכוש קבוע

בחודש ספטמבר, 2006 פרסם המוסד לתקינה את תקן חשבונאות מספר 27 - "רכוש קבוע" (להלן - התקן). תקן זה יחול על דוחות כספיים לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר, 2007 (מועד התחילה), או לאחר מכן.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

כ. גילוי להשפעת שינויים חשבונאיים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

3. תקן חשבונאות מספר 27 - רכוש קבוע (המשך)

ההכרה הראשונית ברכוש קבוע תתבסס על עלות הרכישה. לאחר ההכרה הראשונית התקן מאפשר לבחור בשיטת העלות או בשיטת הערכה מחדש כמדיניות חשבונאית, וליישם אותה בעקביות לגבי קבוצה של פריטי רכוש קבוע, שהיא בעלת מהות ושימוש דומים. על-פי שיטת הערכה מחדש, רכוש קבוע יוצג בסכום המשווער על פי השווי ההוגן במועד הערכה מחדש, בניכוי פחת נצבר והפסדים מירידת ערך שנוצרו לאחר מכן. שערוך הרכוש הקבוע ייזקף לקרן הון בהון העצמי, בניכוי השפעת המס. לבחירת החברה, קרן זו תיזקף ישירות לעודפים כאשר הנכס נגרע, או במהלך השימוש בנכס (בהתאם לקצב הפחת). נכסים שהוערכו מחדש יופחתו על בסיס הסכום המשווער.

על-פי התקן, יש להפחית בנפרד כל חלק של רכוש קבוע בעל אורך חיים שונה עם עלות שהיא משמעותית ביחס לסך העלות של הרכוש הקבוע. הפחתת הנכס תתבסס על אורך חיי השימושיים לחברה והיא תופסק כמוקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע. נכס המוחזק למכירה הוא נכס אשר זמין למכירה מיידית במצבו הנוכחי, קיימת מחויבות של החברה למכירתו והיא צפויה להסתיים בתוך שנה ממועד הסיווג. כמו כן, עם אימוץ התקן שינוי בשיטת הפחת יטופל כשינוי באומדן חשבונאי, באופן פרוספקטיבי מכאן ולהבא, ולא בדרך של השפעה מצטברת כנהוג עד למועד התחילה. על פי התקן, יש לסקור לפחות בסוף כל שנת כספים את ערך השייר, את אורך החיים השימושי ואת שיטת הפחת שנעשה בה שימוש לגבי הנכס.

עלות רכוש קבוע תכלול גם אומדן ראשוני של עלויות פירוק ופינוי של הנכס ושיקום האתר בו ממוקם הנכס, אשר בגינם לחברה קיימת מחויבות. האומדן ירשם בערך נוכחי תוך שימוש בשיעור היוון שמשקף את הסיכון של החברה.

על-פי התקן, יש למדוד לפי שווי הוגן, פריט רכוש קבוע שנרכש תמורת פריט לא כספי אחר במסגרת עסקה בעלת מהות מסחרית.

הוראות המעבר של התקן דורשות יישום למפרע, תוך הצגה מחדש של מספרי השוואה, למעט מקרים ספציפיים כמפורט בתקן.

החברה בוחנת את השפעת התקן החדש על הדוחות הכספיים.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

כ. גילוי להשפעת שינויים חשבונאיים בתקופה שלפני יישום (המשך)

4. תקן חשבונאות מספר 29 - בדבר אימוץ תקני דיווח כספיים בינלאומיים (IFRS)

בחודש יולי, פרסם המוסד לתקינה את תקן חשבונאות מספר 29 - "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן - התקן).

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - תקני IFRS) הם תקנים והבהרות, שאומצו על-ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים, והם כוללים:

- א) תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS).
- ב) תקני חשבונאות בינלאומיים (IAS).
- ג) הבהרות שנקבעו על-ידי הוועדה לפרשנויות של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRIC) או על-ידי הוועדה שקדמה לה לפרשנויות של תקני חשבונאות בינלאומיים (SIC).

בהתאם לתקן זה, חברות שכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על-פי תקנות חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים בהתאם לתקני IFRS החל מהתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2008. חברות אלה, וחברות אחרות, יכולות לאמץ מוקדם את תקני IFRS ולערוך את דוחותיהן הכספיים בהתאם לתקני IFRS החל מהדוחות המתפרסמים ביום 31 ביולי, 2006.

בינואר, 2007 פרסם המפקח טיוטת חוזר שבה הורה המפקח לגופים המוסדיים וביניהם חברות הביטוח לאמץ את כללי ה-IFRS כמו כל שאר החברות הציבוריות במשק.

חברות העורכות את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS יישמו לצורך המעבר את הוראות תקן IFRS 1 "אימוץ לראשונה של תקני IFRS".

חברה המיישמת את התקינה הבינלאומית החל מיום 1 בינואר, 2008 ובחרה לדווח על נתוני השוואה לשנה אחת בלבד (2007), תידרש להכין מאזן פתיחה ליום 1 בינואר, 2007 (להלן - מאזן הפתיחה) לפי תקני IFRS. התאמת מאזן הפתיחה לפי תקני IFRS תחייב ביצוע הפעולות כדלקמן:

- הכרה בכל נכס או התחייבות שההכרה בהם במאזן נדרשת לפי תקני IFRS.
- אי הכרה בנכסים או בהתחייבויות שלפני תקני IFRS אין להכיר בהם במאזן.
- סיווג פריטי נכסים, התחייבויות והן עצמי על-פי תקני IFRS.
- מדידת כל הנכסים וההתחייבויות שהוכרו על-פי תקני IFRS.

להקלת היישום לראשונה נקבעו מספר נושאים, לגביהם לא חלה חובת יישום למפרע במאזן הפתיחה תוך אפשרות לבחירת ניצול ההקלות, כולן או חלקן. כמו כן נקבעו מספר חריגים לעניין יישום למפרע של היבטים מסוימים של תקני IFRS.

על-פי התקן, על החברה לכלול בבאור לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2007 את נתוני המאזן ליום 31 בדצמבר, 2007 ואת נתוני דוח רווח והפסד לשנה המסתיימת באותו תאריך, לאחר שיושמו לגביהם כללי ההכרה, המדידה וההצגה של תקני IFRS.

לתקני IFRS כללים שונים מכללי החשבונאות בישראל לגבי הכרה ומדידה של נכסים והתחייבויות, מתכונת הדיווח ודרישות הגילוי. להבדלים אלה בכללים יכולה להיות השפעה מהותית על המצב הכספי ותוצאות הפעולות של החברה. אימוץ לראשונה של תקני IFRS יחייב את החברה לזהות את ההבדלים כאמור, דבר המצריך זמן ומשאבים ניכרים.

הנהלת החברה והחברות המאוחדות בוחנות את השפעת התקן החדש על הדוחות הכספיים.

באור 2: - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

כ. גילוי להשפעת שינויים חשבונאיים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

5. תקן חשבונאות מספר 30 - נכסים בלתי מוחשיים

בחודש מרס 2007 פרסם המוסד לתקינה את תקן חשבונאות מספר 30 (להלן - התקן), אשר קובע את הטיפול החשבונאי, הכרה ומדידה ודרישות הגילוי בהקשר לנכסים בלתי מוחשיים שאינם מטופלים בתקן אחר.

נכס בלתי מוחשי הינו נכס לא כספי ניתן לזיהוי חסר מהות פיזית. הגדרת נכס בלתי מוחשי דורשת שנכס כאמור יהיה ניתן לזיהוי בכדי להפרידו מהמוניטין. קריטריון יכולת הזיהוי בהגדרה מתקיים כאשר יש עמידה באחד משני התנאים הבאים: הנכס ניתן להפרדה כלומר, ניתן להפריד אותו או לפצל אותו מהישות וניתן למכור אותו, להעביר אותו, להעניק רישיון לשימוש בו, להשכיר אותו או להחליפו, בנפרד או יחד עם חוזה קשור, נכס קשור או התחייבות קשורה, או הנכס נובע מזכויות חוזיות או זכויות משפטיות אחרות, מבלי להתחשב אם זכויות אלה ניתנות להעברה או ניתנות להפרדה מהישות או מזכויות וממחויבויות אחרות.

במועד צירוף העסקים הרוכשת תכיר, בנפרד ממוניטין, בנכסים בלתי מוחשיים של הנרכשת, גם אם הנכס לא הוכר על ידי הנרכשת לפני צירוף העסקים. מוניטין שנצמח בישות לא יוכר כנכס, מאחר והוא אינו מהווה משאב הניתן לזיהוי הנשלט על ידי הישות, אשר ניתן למדידה באופן מהימן לפי עלות.

המדידה לאחר ההכרה הראשונית תיעשה בשיטת העלות, או בשיטת הערכה מחדש. שיטת הערכה מחדש תיושם רק כאשר קיים שוק פעיל. התקן מגדיר שוק פעיל כשוק בו כל התנאים הבאים מתקיימים: הפריטים שנסחרים בשוק הומוגניים, בכל נקודת זמן ניתן למצוא מוכר מרצון וקונה מרצון, וכן, המחירים זמינים.

התקן קובע שיש להעריך אם אורך החיים השימושיים של הנכס הבלתי מוחשי הינו מוגדר או בלתי מוגדר. נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים מוגדר מופחת שיטתית, כאשר תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה ייבחנו בתום כל שנה. לעומת זאת, נכס בעל אורך חיים בלתי מוגדר לא מופחת באופן שיטתי, אך כפוף לבחינת ירידת ערך שיטתית מידי שנה (או בתדירות גבוהה יותר באם חלו שינויים בנסיבות).

התקן יחול על הדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2007 או לאחר מכן, כאשר התקן ייושם בדרך של הצגה מחדש.

כחריג נקבע שתקן זה ייושם לגבי צירופי עסקים שהתרחשו לאחר 1 בינואר, 2007.

להערכת החברה, השפעת התקן החדש על מצבה הכספי, תוצאות פעולותיה ותזרימי המזומנים שלה אינה צפויה להיות מהותית.

החברה		מאוחד	
31 בדצמבר			
2005	2006	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים			
2,357,601	2,360,762	2,357,601	2,360,762
765,058	923,675	806,377	1,033,169
1,097,341	890,338	1,136,839	949,950
24,123	22,936	24,123	22,936
1,076,232	1,230,624	1,077,298	1,237,372
44,452	46,558	46,204	48,679
-	44,636	-	44,636
108,844	68,379	108,970	68,379
-	15,502	-	15,502
92,959	201,595	92,959	201,595
37,590	21,440	37,590	21,440
1,863,893	2,010,772	1,863,892	2,010,772
56,822	52,557	56,822	52,557
62,323	62,425	62,323	62,425
39,180	28,455	39,180	28,455
133,193	102,744	133,194	102,744
7,759,611	8,083,398	7,843,372	8,261,373
1,299,826	1,707,982	1,306,996	1,715,299
432,394	809,017	432,395	809,017
345	14,645	345	14,645
1,717	1,251	1,717	1,251
(6,574)	8,130	(6,564)	8,159
(2,227)	(1,920)	(2,227)	(1,920)
4,846	12,818	4,845	12,818
**20,803	58,274	**23,915	58,274
**36,092	57,128	**36,092	57,128
16,057	77,727	16,057	77,727
-	29,659	-	29,659
9,562,890	10,858,109	9,656,943	11,043,430
217,600	215,141	217,600	215,141
192,263	185,610	192,263	185,610
25,337	29,531	25,337	29,531
1,516,360	1,662,434	1,516,360	1,662,434
74,049	52,821	74,049	52,821
1,590,409	1,715,255	1,590,409	1,715,255

א. להלן ההרכב:

אגרות חוב ממשלתיות -

בלתי סחירות

צמודות למדד

סחירות - בישראל

צמודות למדד

לא צמודות

סחירות - בחו"ל

נסחרות במטבע חוץ

אגרות חוב אחרות -

סחירות - בישראל

צמודות למדד

צמודות למטבע חוץ

בלתי צמודות

ניתנות להמרה

ניתנות להמרה צמודות מט"ח

סחירות - בחו"ל

נסחרות במטבע חוץ

ניתנות להמרה

בלתי סחירות - בישראל

צמודות למדד

צמודות למטבע חוץ

בלתי צמודות

ניתנות להמרה

בלתי סחירות - בחו"ל

במטבע חוץ

סך-הכל אגרות חוב

ניירות ערך אחרים -

מניות סחירות בישראל

מניות סחירות בחו"ל

מניות בלתי סחירות בישראל

מניות בלתי סחירות בחו"ל

כתבי אופציה סחירים בישראל

כתבי אופציה סחירים בחו"ל

כתבי אופציה בלתי סחירים בישראל

קרנות השקעה בישראל

קרנות השקעה בחו"ל

קרנות נאמנות וגידור בחו"ל

תעודות סל ומכשירים עוקבי מדדים

סך-הכל ניירות ערך (*)

ב. סכום החשיפה נטו לנכס הבסיס המוצג במונחי

דלתא של העסקאות שנעשו לתאריך המאזן

מזה בגין נכסים החופפים להתחייבויות בגין

פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

(*) כולל ניירות ערך בלתי סחירים המוחזקים כנגד התחייבויות בגין פוליסות משתתפות ברווחי השקעה שנכללו בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן [באור 2(ט)(4)(ב)]:

הערך לפי תנאי ההתקשרות

התאמה לשווי הוגן

(**) סווג מחדש.

באור 4: - הלוואות

מאוחד והחברה		
31 בדצמבר		
2005	2006	
אלפי ש"ח מדווחים		
		א. חלוקה לפי בטחונות:
216,523	254,320	כנגד פוליסות ביטוח חיים
		אחרות:
350,647	370,990	במשכנתאות על מקרקעין או בהתחייבויות לרישום משכנתא לחברות מדורגות:
99,899	199,842	בשעבוד מניות וזכויות
28,449	15,206	מדורגות אחרות
73,997	63,454	בערבויות בנקאיות
3,111	1,628	בשעבוד כלי רכב
34,610	124,330	בבטחונות אחרים וללא בטחונות (*)
590,713	775,450	סך-הכל הלוואות אחרות
807,236	1,029,770	סך-הכל הלוואות
6,800	6,860	הפרשות לחובות מסופקים שנוכו מהלוואות הנ"ל

(*) כולל הלוואות לסוכנים מובטחות בשעבוד עמלות.

ב. חלוקה לפי בסיסי הצמדה, שיעורי הריבית הממוצעת ומשך החיים הממוצע:

אלפי ש"ח מדווחים	משך החיים הממוצע שנים	שיעורי הריבית הנקובה הממוצעת %	
			ליום 31 בדצמבר, 2006:
901,202	4.1	6.39	צמודות למדד
34,606	2.6	7.67	צמודות לדולר
93,962	0.9	2.56	בלתי צמודות (בעיקר בכרטיסי אשראי ללא ריבית)
<u>(* 1,029,770)</u>			
			ליום 31 בדצמבר, 2005:
708,962	4.4	6.77	צמודות למדד
12,956	2.1	5.97	צמודות לדולר
85,318	0.6	0.88	בלתי צמודות (בעיקר בכרטיסי אשראי ללא ריבית)
<u>(* 807,236)</u>			

באור 4 - הלוואות (המשך)

ב. חלוקה לפי בסיסי הצמדה, שיעורי הריבית הממוצעת ומשך החיים הממוצע: (המשך)

מאוחד והחברה 31 בדצמבר	
2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים	
484,887	544,013
13,100	12,045
<u>497,987</u>	<u>566,058</u>

(* כולל הלוואות המוחזקות כנגד פוליסות משתפות ברווחי השקעה שנכללו בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן [באור 2(ט)5]: לפי תנאי ההתקשרות התאמה לשווי הוגן

ג. להלן פרטים נוספים בהתאם לתקנות דין וחשבון בגין הלוואות שהעמידה החברה לגורם אחד בסכום כולל העולה על 11 מליון ש"ח:

1. יתרות ליום 31 בדצמבר, 2006

מאוחד והחברה						
יתרת ההלוואות אלפי ש"ח מדווחים	בסיס הצמדה	שיעורי הריבית הנקובה הממוצעת	משך חיים ממוצע שנים	מספר הלוואות	בטחונות	גורם
		%				
11,320	מדד	7.50	5.32	2	דירוג	(1)
71,789	מדד	13.50	4.59	4	מניות (*)	(2)
16,454	מדד	6.63	5.50	4	נדל"ן	(3)
108,022	מדד	5.00	10.07	4	דירוג ושעבוד זכויות	(4)
38,102	מדד	5.85	4.00	2	נדל"ן	(5)
12,894	מדד	5.90	7.58	2	נדל"ן	(6)
20,160	דולר	8.37	4.00	3	נדל"ן	(7)
14,111	לא צמוד	7.25	5.00	7	שעבוד זכויות	(8)
5,670	דולר	7.55	5.00	4	שעבוד זכויות	(9)
<u>298,522</u>						

(* שעבוד מדרגה שנייה וללא זכות חזרה.)

באור 4 - הלוואות (המשך)

ג. (המשך)

2. יתרות ליום 31 בדצמבר, 2005

מאוחד והחברה

יתרת ההלוואות אלפי ש"ח מדווחים	בסיס הצמדה	שיעורי הריבית הנקובה הממוצעת %	משך חיים ממוצע שנים	בטחונות	מספר הלוואות	גורם
11,616	מדד	7.50	5.98	דירוג	2	(1)
67,677	מדד	13.50	4.89	מניות (*)	4	(2)
11,939	דולר	6.00	2.19	דירוג	4	(3)
32,222	מדד	5.50	10.65	דירוג ושעבוד זכויות	2	(4)
39,767	מדד	5.85	5.00	נדל"ן	1	(5)
13,510	מדד	5.90	8.00	נדל"ן	1	(6)
<u>176,731</u>						

(*) שעבוד מדרגה שניה וללא זכות חזרה.

באור 5 - פקדונות בבנקים

חלוקה לפי בסיסי הצמדה, שיעורי הריבית הממוצעת ומשך החיים הממוצע:

מאוחד והחברה אלפי ש"ח מדווחים	משך החיים הממוצע שנים	שיעורי הריבית הנקובה הממוצעת %
--	--------------------------------	---

פקדונות צמודים למדד:

<u>(* 1,319,970)</u>	5.54	5.27	ליום 31 בדצמבר, 2006
<u>(* 1,422,980)</u>	5.52	5.66	ליום 31 בדצמבר, 2005

31 בדצמבר

2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים	אלפי ש"ח מדווחים
847,466	681,293
22,596	24,428
<u>870,062</u>	<u>705,721</u>

(*) כולל פקדונות המוחזקות כנגד פוליסות משתתפות ברווחי השקעה שנכללו בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן [באור 2(ט)5]: לפי תנאי ההתקשרות התאמה לשווי הוגן

באור 6 - השקעה בחברות מאוחדות

א. בחודש ספטמבר 2004 זכתה החברה במכרז לרכישת מלוא השליטה במבטחים קרנות פנסיה בע"מ - החברה המנהלת (לשעבר: מבטחים קרנות פנסיה בע"מ) (להלן - מבטחים). העסקה הושלמה בחודש אוקטובר, 2004 ועל כן אוחדו דוחותיה של מבטחים בדוחות החברה החל מיום 1 באוקטובר, 2004.

למבטחים רשיון לעסוק בביטוח פנסיוני ואישור קופת גמל לקצבה.

מבטחים מנהלת שתי קרנות פנסיה מסוג קרן תשואה. בחודש ספטמבר 2005 מכרה מבטחים את החזקתה במבטחים קופות גמל והשתלמות בע"מ, חברה המנהלת קופות גמל (להלן - מבטחים גמל) לחברה מאוחדת של החברה האם. הרווח מהמכירה נזקף לקרן הון כ"פעולות עם בעלי שליטה".

ב. בחודש מאי, 2005 הוקמה אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ (להלן - אורות) במטרה לעסוק בעסקי סוכנות ביטוח.

החברה מחזיקה 80% מהון המניות וזכויות ההצבעה של אורות.

ג. הרכב ההשקעה:

החברה		
31 בדצמבר		
2005	2006	
אלפי ש"ח מדווחים		
712,200 (**)	712,200	עלות
48,744	99,028	חלק החברה ברווחים בלתי מחולקים שנצברו
(97,000)	(97,000)	דיבידנד שנתקבל
865	865	קרן הון מפעולות עם בעלי שליטה
(37,621) (**)	(47,421)	הפחתת עודף עלות ההשקעה
627,188	667,672	סה"כ השקעה במניות
1,107	1,604	הלוואה (*)
628,295	669,276	

(*) ההלוואה צמודה למדד, אינה נושאת ריבית וטרם נקבע מועד לפרעונה.
(**) סווג מחדש - ראה באור 2(ט)(8)(ב) לעיל.

באור 6: - השקעה בחברות מאוחדות (המשך)

ד. התנועה בהשקעות בחברות מאוחדות:

החברה		
31 בדצמבר		
2005	2006	
אלפי ש"ח מדווחים		
633,816	628,295	יתרה לתחילת השנה
292	-	השקעה בחברה
40,412	50,284	חלק החברה ברווחים ובקרנות הון
(30,333)	(9,800)	הפחתת עודף עלות
(17,000)	-	דיבידנד שנתקבל
1,108	497	הלוואות שניתנו
<u>628,295</u>	<u>669,276</u>	

באור 7: - בנייני משרד ומקרקעין להשכרה

א. להלן ההרכב:

מאוחד והחברה		
בנייני משרד (**)	מקרקעין להשכרה (*)	
אלפי ש"ח מדווחים		
104,831	44,721	<u>עלות</u>
8,526	(8,526)	יתרה ליום 1 בינואר, 2006
8,477	254	שינוי יעוד
-	(6,704)	רכישות
		גריעות
<u>121,834</u>	<u>29,745</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006
25,469	16,692	<u>פחת שנצבר</u>
3,015	844	יתרה ליום 1 בינואר, 2006
-	(3,472)	פחת לשנה
		גריעות
<u>28,484</u>	<u>14,064</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006
(852)	4,883	<u>הערכה מחדש (הפחתת ערך)</u>
34	(145)	יתרה ליום 1 בינואר, 2006
-	(667)	הפחתה לשנה
		גריעות
<u>(818)</u>	<u>4,071</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006
<u>92,532</u>	<u>19,752</u>	<u>יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2006</u>
<u>78,510</u>	<u>32,912</u>	<u>יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2005</u>
<u>4%</u>	<u>4%</u>	שיעורי הפחת השנתיים (למעט ערך הקרקע)

(*) מוחזקים על חשבון עסקי ביטוח חיים.
(**) בעיקר בנין משרדים של החברה, ברחוב אלנבי 115, תל-אביב.

ב. כל הזכויות במקרקעין הן זכויות בעלות.

באור 8: - רכוש קבוע אחר

מאוחד					
סך-הכל	שיפורים במושכר	כלי רכב	ריהוט וציוד משרדי	מחשבים ותוכנה	
אלפי ש"ח מדווחים					
					<u>עלות</u>
294,156	9,271	13,143	29,418	242,324	יתרה ליום 1 בינואר, 2006
73,619	1,076	4,858	1,766	65,919	רכישות
(908)	-	(894)	(14)	-	גריעות
<u>366,867</u>	<u>10,347</u>	<u>17,107</u>	<u>31,170</u>	<u>308,243</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006
					<u>פחת שנצבר</u>
175,646	4,498	2,645	20,243	148,260	יתרה ליום 1 בינואר, 2006
30,003	604	2,282	1,489	25,628	פחת לשנה
(408)	-	(395)	(13)	-	גריעות
<u>205,241</u>	<u>5,102</u>	<u>4,532</u>	<u>21,719</u>	<u>173,888</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006
					<u>יתרה מופחתת</u>
<u>161,626</u>	<u>5,245</u>	<u>12,575</u>	<u>9,451</u>	<u>134,355</u>	<u>ליום 31 בדצמבר, 2006</u>
					<u>יתרה מופחתת</u>
<u>118,510</u>	<u>4,773</u>	<u>10,498</u>	<u>9,175</u>	<u>94,064</u>	<u>ליום 31 בדצמבר, 2005</u>
	<u>10%-20%</u>	<u>15%</u>	<u>6% - 25%</u>	<u>12.5% - 33%</u>	שיעורי הפחת השנתיים

באור 8: - רכוש קבוע אחר (המשך)

החברה					
סך-הכל	שיפורים במושכר	כלי רכב	ריהוט וציוד משרדי	מחשבים ותוכנה	
אלפי ש"ח מדווחים					
					<u>עלות</u>
281,938	8,401	13,143	24,565	235,829	יתרה ליום 1 בינואר, 2006
71,895	947	4,463	1,527	64,958	רכישות
(908)	-	(894)	(14)	-	גריעות
<u>352,925</u>	<u>9,348</u>	<u>16,712</u>	<u>26,078</u>	<u>300,787</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006
					<u>פחת שנצבר</u>
170,359	4,294	2,645	19,004	144,416	יתרה ליום 1 בינואר, 2006
28,083	510	2,264	979	24,330	פחת לשנה
(408)	-	(395)	(13)	-	גריעות
<u>198,034</u>	<u>4,804</u>	<u>4,514</u>	<u>19,970</u>	<u>168,746</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006
					<u>יתרה מופחתת</u>
<u>154,891</u>	<u>4,544</u>	<u>12,198</u>	<u>6,108</u>	<u>132,041</u>	<u>ליום 31 בדצמבר, 2006</u>
					<u>יתרה מופחתת</u>
<u>111,579</u>	<u>4,107</u>	<u>10,498</u>	<u>5,561</u>	<u>91,413</u>	<u>ליום 31 בדצמבר, 2005</u>
	<u>10%-20%</u>	<u>15%</u>	<u>6%-25%</u>	<u>12.5%-33%</u>	שיעורי הפחת השנתיים

באור 9 - חברות ביטוח ותוכני ביטוח

א. להלן ההרכב:

1. יתרות חובה:

מאוחד והחברה	
31 בדצמבר	
2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים	

חלקם של מבטחי משנה בעתודות ביטוח:

77,949	108,880	בביטוח חיים
116,096	138,807	בביטוח כללי
<u>194,045</u>	<u>247,687</u>	

חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות:

25,178	23,983	בביטוח חיים
434,961	393,539	בביטוח כללי
<u>460,139</u>	<u>417,522</u>	

חשבונות אחרים:

3,633	2,815	בביטוח חיים
35,843	41,472	בביטוח כללי
<u>39,476</u>	<u>44,287</u>	

סך-הכל יתרות חובה

2. יתרות זכות:

פקדונות של מבטחי משנה:

80,255	111,745	בביטוח חיים
64,534	64,064	בביטוח כללי
<u>144,789</u>	<u>175,809</u>	

חשבונות אחרים:

26,039	33,157	בביטוח חיים
26,746	13,904	בביטוח כללי
<u>52,785</u>	<u>47,061</u>	

סך-הכל יתרות זכות

<u>197,574</u>	<u>222,870</u>	
----------------	----------------	--

באור 9: - חברות ביטוח ותוכני ביטוח (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה למבטחי משנה:

1. בביטוח כללי - במאזן המאוחד ובחברה ליום 31 בדצמבר, 2006:

חובות שוטפים בפיגור	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פקדונות מבטחי משנה	חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות		בעתודות ביטוח	יתרות שוטפות בחובה (בזכות) נטו (א)	סך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2006	
				רכוש	חבויות				
אלפי ש"ח מדווחים									
-	-	14,664	14,244	138	14,641	14,762	(633)	38,353	קבוצת הדירוג A- ומעלה Everest Reinsurance CO. GE Frankona Lloyd's Partner Re. CO. אחרים
-	-	80,418	3,610	20,146	47,426	16,379	77	59,035	
-	-	53,347	-	19,093	18,320	13,522	2,412	37,128	
-	-	52,850	-	43,857	10,162	-	(1,169)	1,960	
357	1,339	200,130	40,134	130,747	18,943	83,138	7,436	214,540	
357	1,339	401,409	57,988	213,981	109,492	127,801	8,123	351,016	
-	269	8,785	6,076	1,235	4,305	7,797	1,524	19,782	BBB+ - עד BBB-
1,529	5,218	82,256	-	58,848	5,678	3,209	14,521	8,753	דירוג נמוך מ-BBB או לא מדורג
1,886	6,826	492,450	64,064	274,064	119,475	138,807	24,168	379,551	סך-הכל

הערות:

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: סך-כל חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות, בניכוי הפקדונות ובתוספת (בניכוי) היתרות השוטפות בחובה (בזכות), נטו. היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בביטוח משותף.
- (ב) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P. במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע הדירוג על ידי חברות דירוג אחרות שדירוגן הומר לפי מפתח שנקבע בתקנות ההשקעה.
- (ג) סך-כל החשיפה של מבטחי משנה לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של 2% (MPL) הינה 2,068 מליוני ש"ח, ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זה הינו 13%.
- (ד) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה בביטוח כללי או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה בביטוח כללי לשנת 2006.
- (ה) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים עד וכולל שנת 2003 אשר החשיפה בגינם הינה 2,456 אלפי ש"ח.

באור 9: - חברות ביטוח ותוכני ביטוח (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה למבטחי משנה: (המשך)

1. בביטוח כללי - במאזן המאוחד ובחברה ליום 31 בדצמבר, 2005:

חובות שוטפים בפיגור בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פקדונות מבטחי משנה	חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות			יתרות שוטפות בחובה (בזכות) נטו (א)	סך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2005	קבוצת הדירוג	
			בעתודות ביטוח	חבויות	רכוש				
-	-	8,182	13,517	11,654	-	14,922	(4,877)	36,413	A- ומעלה Everest Reinsurance CO. GE Frankona R + V אחרים
-	-	80,138	4,527	59,426	19,899	4,758	582	56,655	
-	-	9,520	-	7,537	686	189	1,108	197	
290	4,398	341,953	36,876	188,336	106,291	83,752	450	222,243	
290	4,398	439,793	54,920	266,953	126,876	103,621	(2,737)	315,508	
2,689	2,262	32,515	9,614	16,981	5,763	11,629	7,756	27,470	BBB+ עד - BBB-
251	623	20,884	-	18,388	-	846	1,650	4,679	דירוג נמוך מ- BBB או לא מדורג
3,230	7,283	493,192	64,534	302,322	132,639	116,096	6,669	347,657	סך-הכל

הערות:

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: סך-כל חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות, בניכוי הפקדונות ובתוספת (בניכוי) היתרות השוטפות בחובה (בזכות), נטו. היתרות אינן כוללות יתרות של חברות בביטוח משותף.
- (ב) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P. במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע הדירוג על ידי חברות דירוג אחרות שדירוגן הומר לפי מפתח שנקבע בתקנות ההשקעה.
- (ג) סך-כל החשיפה של מבטחי משנה לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של 2% (MPL) הינה 565 מיליוני ש"ח, ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זה הינו 14%.
- (ד) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה בביטוח כללי או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה בביטוח כללי לשנת 2005.
- (ה) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים עד וכולל שנת 2003 אשר החשיפה בגינם הינה 15,113 אלפי ש"ח.

באור 9: - חברות ביטוח ותוכני ביטוח (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה למבטחי משנה: (המשך)

2. בביטוח חיים - במאזן המאוחד ובחברה ליום 31 בדצמבר, 2006:

חובות שוטפים בפיגור	סה"כ חשיפה (א)	פקדונות מבטחי משנה	חלקם של מבטחי משנה			יתרות שוטפות בחובה (בזכות) נטו	סך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2006
			בתביעות תלויות אלפי ש"ח מדווחים	בעתודות ביטוח	בזכות		
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה						
-	-	(5,350)	41,558	12,463	40,110	(16,365)	47,908
-	-	727	16,729	2,471	17,134	(2,149)	16,718
-	-	(108)	17,816	2,359	17,377	(2,027)	14,522
-	-	2,614	32,180	5,684	31,679	(2,568)	27,293
-	-	(6,520)	2,865	947	2,032	(6,636)	579
-	-	(8,637)	111,148	23,924	108,332	(29,745)	107,020
-	-	1,500	597	59	548	1,490	758
-	-	(7,137)	111,745	23,983	108,880	(28,255)	107,778

קבוצת הדירוג

A- ומעלה
Swiss Re
GE Frankona
General & Cologne Life Re
Munich Re
אחרים

לא מדורג

אחרים

סך-הכל

הערות:

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: סך-כל חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות, בניכוי הפקדונות ובתוספת (בניכוי) היתרות השוטפות בחובה (בזכות), נטו. היתרות אינן כוללות יתרות של חברות בביטוח משותף.
- (ב) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P. במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע הדירוג על ידי חברות דירוג אחרות שדירוגן הומר לפי מפתח שנקבע בתקנות ההשקעה.
- (ג) החשיפה למבטחי המשנה נמוכה משמעותית עקב שמירת פקדונות של מבטחי המשנה אצל החברה.
- (ד) משקלם של מבטחי המשנה אשר פורטו לעיל, מהווה כ-98.8% מהפרמיה הכוללת שהועברה למבטחי המשנה.

באור 9: - חברות ביטוח ותוכני ביטוח (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה למבטחי משנה: (המשך)

2. בביטוח חיים - במאזן המאוחד ובחברה ליום 31 בדצמבר, 2005:

חובות שוטפים בפגור	סה"כ חשיפה (א)	פקדונות מבטחי משנה	חלקם של מבטחי משנה			יתרות שוטפות בחובה (בזכות) נטו	סך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2005	
			בתביעות תלויות אלפי ש"ח מדווחים	בעתודות ביטוח	בתביעות תלויות אלפי ש"ח מדווחים			
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה							
-	-	(8,105)	26,111	12,264	25,125	(19,383)	50,679	קבוצת הדירוג A- ומעלה
-	-	6,158	12,714	3,388	15,264	220	15,864	Swiss Re
-	-	(5,030)	14,200	2,219	5,451	1,500	13,537	GE Frankona
-	-	(2,483)	22,967	5,520	14,833	131	26,983	General & Cologne Life Re
-	-	9,944	-	39	9,893	12	215	Munich Re
-	-	(2,684)	1,905	804	1,290	(2,873)	3,640	Assicurazioni Generali
		(2,200)	77,897	24,234	71,856	(20,393)	110,918	אחרים
-	-	1,066	2,211	934	2,595	(252)	3,349	BBB+ עד BBB- אחרים
-	-	1,600	147	10	3,498	(1,761)	231	לא מדורג אחרים
-	-	466	80,255	25,178	77,949	(22,406)	114,498	סך-הכל

הערות:

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: סך-כל חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות, בניכוי הפקדונות ובתוספת (בניכוי) היתרות השוטפות בחובה (בזכות), נטו. היתרות אינן כוללות יתרות של חברות בביטוח משותף.
- (ב) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P. במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע הדירוג על ידי חברות דירוג אחרות שדירוגן הומר לפי מפתח שנקבע בתקנות ההשקעה.
- (ג) החשיפה למבטחי המשנה נמוכה משמעותית עקב שמירת פקדונות של מבטחי המשנה אצל החברה.
- (ד) משקלם של מבטחי המשנה אשר פורטו לעיל, מהווה כ-93.7% מהפרמיה הכוללת שהועברה למבטחי המשנה.

מאוחד והחברה		31 בדצמבר		2005	2006	אלפי ש"ח מדווחים	באור 10: - פרמיות לגביה
2005	2006	2005	2006				
302,978	299,291	44,085	36,644				להלן ההרכב:
347,063	335,935	3,650	3,650				ביטוח כללי: צמודות למדד נקובות בדולר או בהצמדה לו
343,413	332,285						בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים
81,429	69,274						סך-הכל ביטוח כללי (*)
424,842	401,559						ביטוח חיים: צמודות למדד
279,333	285,363						סך-הכל
							(*) כולל ממסרים לגביה והוראות קבע למשיכה מחשבונות הבנקים של לקוחות

החברה		מאוחד		2005	2006	2005	2006	אלפי ש"ח מדווחים	באור 11: - חייבים ויתרות חובה
2005	2006	2005	2006						
32,111	52,222	32,111	52,222						להלן ההרכב:
65,392	46,024	65,392	46,024						מקדמות לסוכני ביטוח
-	-	591	434						מס הכנסה חברה
18,967	19,906	21,043	21,829						מסים נדחים לקבל [ראה באור 14(א)]
-	-	13	-						הוצאות מראש
2,031	7,972	965	5,227						חובות המיעוט
-	3,384	-	3,384						חברות קשורות
6,418	6,671	7,446	7,318						חייבים בגין מימוש מקרקעין
124,919	136,179	127,561	136,438						אחרים

באור 12: - הוצאות רכישה נדחות

א. בביטוח חיים:

1. להלן התנועה:

מאוחד והחברה			
סך-הכל	ניכוי צילמר	הוצאות רכישה נדחות D.A.C	
אלפי ש"ח מדווחים			
648,602	83,459	565,143	יתרה ליום 1 בינואר, 2005
			התנועה בשנת 2005:
115,422	-	115,422	תוספות [ראה 2(א) להלן]
(69,669)	-	(69,669)	הפחתה בגין ביטולים
(53,908)	(* (13,466)	(40,442)	הפחתה לשנה
640,447	69,993	570,454	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2005
			התנועה בשנת 2006:
113,911	-	113,911	תוספות [ראה 2(א) להלן]
(79,829)	-	(79,829)	הפחתה בגין ביטולים
(49,402)	(* (13,497)	(35,905)	הפחתה לשנה
625,127	56,496	568,631	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006
			הרכב לפי שנות חיתום:
		364,354	בגין עסקים שנחתמו בשנים 1999 עד 2003
		204,277	בגין עסקים שנחתמו החל משנת 2004
		568,631	

(* כולל הפחתה בגין ביטולים.

באור 12: - הוצאות רכישה נדחות (המשך)

א. בביטוח חיים: (המשך)

2. פירוט התוספות להוצאות רכישה נדחות:

(א) בשנת הדוח:

מאוחד והחברה					
תוספות להוצאות רכישה נדחות					סה"כ
שנות חיתום					הוצאות
עד וכולל	2005	2006 (*)	סה"כ	שיעור באחוזים	בשנת הדוח
2004				%	אלפי ש"ח מדווחים
אלפי ש"ח מדווחים					
18,877	3,161	50,083	72,121	44.9	160,554
-	-	41,790	41,790	25.4	164,676
<u>18,877</u>	<u>3,161</u>	<u>91,873</u>	<u>113,911</u>	<u>35.0</u>	<u>325,230</u>

עמלות הוצאות הנהלה וכלליות

סך-הכל

(ב) בשנה קודמת:

מאוחד והחברה					
תוספות להוצאות רכישה נדחות					סה"כ
שנות חיתום					הוצאות
עד וכולל	2004	2005 (*)	סה"כ	שיעור באחוזים	בשנת הדוח
2003				%	אלפי ש"ח מדווחים
אלפי ש"ח מדווחים					
33,781	456	40,417	74,654	45.4	164,611
-	-	40,768	40,768	30.1	135,535
<u>33,781</u>	<u>456</u>	<u>81,185</u>	<u>115,422</u>	<u>38.5</u>	<u>300,146</u>

עמלות הוצאות הנהלה וכלליות

סך-הכל

(* התוספות להוצאות הרכישה הנדחות בגין שנת החיתום השוטפת הינן בגין פוליסות בתוקף לתאריך המאזן (לאחר הפחתה בגין ביטולים).

3. בהתאם להוראות המפקח אקטואר החברה בודק מידי שנה את ברות השבת ה-DAC. בחישוב זה נערכת בדיקה שהעתודה בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מאז שנת 1999 מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות המכסות את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נערכת במקובץ לכל שנות החיתום ביחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, הכוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, נקבעות על-ידי האקטואר מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים. הנחות אלו מבוססות על הציפייה של האקטואר.

במידה ושיעור הביטולים יחמיר מעבר ל-88% תיפגע רמת ברות ההשבה של ה-DAC ויהיה צורך להקטין את יתרתו.

4. בהתאם להוראות המפקח נתקבלה הצהרה מאקטואר החברה לפיה בהתאם לחישובים האקטואריים, סך כל הרווחים העתידיים הצפויים, מפוליסות ביטוח חיים שבגינן שולמו הוצאות נדחות אינו נמוך מיתרת הוצאות הרכישה הנדחות ליום 31 בדצמבר, 2006.

באור 12: - הוצאות רכישה נדחות (המשך)

ב. ביטוח מפני מחלות ואישפוז:

1. ההרכב:

מאוחד	
31 בדצמבר	
2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים	
-	13,579
14,782	10,787
(1,203)	(3,291)
13,579	21,075
9,463	8,811
23,042	29,886

יתרה לתחילת השנה

התנועה השנה:

תוספות (*)

הפחתה לשנה (ראה 3 להלן)

הוצאות רכישה נדחות בענפי בריאות אחרים

יתרה לסוף השנה

(* התוספות להוצאות הרכישה הנדחות בגין שנת החיתום השוטפת הינן בגין פוליסות בתוקף לתאריך המאזן (לאחר הפחתה בגין ביטולים).

2. החל מיום 1 בינואר, 2005 בהתאם להנחיות המפקח ותיקון לתקנות פרטי דין וחשבון, מחושבות הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואישפוז, כאמור בבאור 2(ז)(6)(ב) לעיל. הוצאות רכישה בגין פוליסות שהופקו עד לאותו תאריך נכללו כהוצאה שוטפת. בענפי בריאות אחרים (תאונות אישיות, נסיעות לחו"ל, עובדים זרים, שיניים ואחרים), שבהם מופקות הפוליסות לתקופות של עד שנה, מחושבות הוצאות רכישה נדחות כאמור בבאור 2(ז)(6)(א).

3. שיעור ההפחתה, ראה באור 2(ז)(6)(ב).

4. בהתאם להוראות המפקח, אקטואר החברה בודק מדי שנה את ברות השבת ה-DAC. בחישוב זה נערכת בדיקה שהעתודה בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מאז 2005 מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות המכסות את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול ועמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נערכת במקובץ לכל שנות החיתום ביחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, נקבעות על-ידי האקטואר מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים. הנחות אלו מבוססות על הציפייה של האקטואר.

5. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח נתקבלה הצהרה מאקטואר החברה לפיה בהתאם לחישובים האקטואריים, סך כל הרווחים הצפויים, מפוליסות ביטוח מחלות ואישפוז שבגין שולמו הוצאות הרכישה הנדחות, אינו נמוך מיתרת הוצאות הנדחות ליום 31 בדצמבר, 2006.

באור 13: - רכוש אחר

מאוחד	
31 בדצמבר	
2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים	

א. עודף עלות ההשקעה ברכישת מניות מבטחים המיוחס לתיק לקוחות קיים ולדמי ניהול עתידיים [ראה באור 2(ט)(8)(א)]:

195,981	195,981
12,251	22,049

עלות
בניכוי - הפחתה שנצברה

183,730	173,932
---------	---------

ב. מוניטין שנוצר ברכישת מבטחים [ראה באור 2(ט)(8)(ב)]:

410,300	410,300
25,371	25,371

עלות
בניכוי - הפחתה שנצברה

384,929	384,929
---------	---------

568,659	558,861
---------	---------

סך-הכל במאזן המאוחד

באור 14: - מסים נדחים

החברה		מאוחד	
31 בדצמבר			
2005	2006	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים			

א. מסים נדחים לקבל
נכלל בסעיף חייבים ויתרות חובה:
בגין הפרשי עיתוי לזמן קצר

-	-	591	434
---	---	-----	-----

נכלל בסעיף מסים נדחים בקבוצת רכוש אחר:
בגין הפרשי עיתוי לזמן ארוך
בגין עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

945	1,825	1,251	2,236
-	6,817	-	6,817

945	8,642	1,251	9,053
-----	-------	-------	-------

ב. התחייבויות למסים נדחים

מוצג בסעיף זכאים ויתרות זכות:
בגין הפרשי עיתוי לזמן קצר

3,567	4,170	3,567	4,170
-------	-------	-------	-------

מוצג בסעיף מסים נדחים:
בגין הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים
בגין תוספת מהערכה חדשה
של בנייני משרד ומקרקעין להשכרה
בגין הפרשי עיתוי אחרים לזמן ארוך

150,801	154,079	150,801	154,079
---------	---------	---------	---------

1,171	997	1,171	997
10,502	1,468	10,502	1,468

162,474	156,544	162,474	156,544
---------	---------	---------	---------

באור 14: - מסים נדחים (המשך)

ג. להלן התנועה

התחייבויות למסים נדחים		מסים נדחים לקבל	
מסים נדחים	זכאים ויתרות זכות	מסים נדחים	חייבים ויתרות חובה
אלפי ש"ח מדווחים		אלפי ש"ח מדווחים	
162,474 (5,930)	3,567 603	1,251 7,802	591 (157)
156,544	4,170	9,053	434
162,474 (5,930)	3,567 603	945 7,697	- -
156,544	4,170	8,642	-

1. במאזן המאוחד:
יתרה ליום 1 בינואר, 2006
זקיפה לדוח רווח והפסד

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006

2. במאזן החברה:
יתרה ליום 1 בינואר, 2006
זקיפה לדוח רווח והפסד

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006

באור 15: - הון עצמי

א. הון נדרש מהחברה על-פי תקנות ההון:

החברה	
31 בדצמבר	
2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים	
1,348,126	1,488,067
1,482,136	1,574,769
134,010	86,702
74,860	74,645
1,082,497	1,190,654
1,007,637	1,116,009
516,345	563,065
576,245	566,425
51,324	133,738
1,143,914	1,263,228

1. הון עצמי מינימלי:
הסכום הנדרש על פי התקנות
הסכום המחושב על פי התקנות

עודף

2. הון ראשוני:
הסכום המינימלי הנדרש על פי התקנות
הסכום המחושב על פי התקנות

עודף

(1) הסכום הנדרש כולל, בין היתר, דרישות הון בגין:
הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח
מפני מחלות ואישפוז
חברה מאוחדת - מבטחים
נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
(בעיקר הלוואות)

(2) הסכום המחושב על-פי התקנות כולל הון משני בסך 384,115 אלפי ש"ח (אשתקד - 399,639 אלפי ש"ח) (ראה באור 16 להלן).

(3) חלוקת דיבידנד מעודפי הון כפופה לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

באור 15: - הון עצמי (המשך)

ב. שטר הון צמית:

בחודש אוקטובר, 2004 קיבלה החברה סך של 150 מליון ש"ח מהחברה האם כתקבולים ע"ח מניות. בחודש פברואר 2005 החליט דירקטוריון החברה על שינוי אופן ההשקעה הנ"ל כך שבמקום מניות תנפיק החברה לחברה האם שטר הון צמית תמורת סך של 150 מליון ש"ח שנתקבל כאמור.

ביום 15 במאי, 2006 המירה החברה את שטר ההון הצמית שהונפק לחברה האם למניות החברה.

ההמרה התבצעה תמורת הנפקת 8,852,221 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א והיתרה נזקפה לקרנות הון.

ג. החברה האם התחייבה להשלים בכל עת את ההון העצמי של מבטחים לסכום הקבוע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.

התחייבות זו תהיה תקפה כל עוד החברה האם שולטת, במישרין או בעקיפין, במבטחים.

ד. בחודש ינואר 2007 הוציא המפקח טיוטא לתיקון תקנות ההון ובה דרישת הון בגין סיכונים מיוחדים בביטוח חיים לפי הגבוה מבין שיעור 0.17% מהסכום בסיכון בביטוח חיים בשייר עצמי ליום 31 בדצמבר, 2006 או 0.17% מהסכום בסיכון בשייר עצמי לתאריך הדוח [ראה באור 2(ו)4].

סכום זה יהווה דרישת הון נוספת על ההון הנדרש לפי התקנות הקיימות.

באור 16: - כתבי התחייבות נדחים

א. להלן ההרכב:

מאוחד והחברה 31 בדצמבר		שיעור הריבית השנתית %
2005	2006	
אלפי ש"ח מדווחים		
61,606	53,749	6.60 (1)
65,476	58,757	5.84 (2)
301,054	300,023	5.45 (3)
<u>428,136</u>	<u>412,529</u>	

צמודים למדד, לא סחירים -

כתב התחייבות מינואר, 2000 (1)
כתב התחייבות מיוני, 2001 (2)
כתבי התחייבות ממאי וספטמבר, 2004 (3)

ב. מועדי הפרעון:

14,249	14,207
14,248	14,207
14,248	14,207
14,248	64,211
(* 64,424)	64,211
(* 306,719)	241,486
<u>428,136</u>	<u>412,529</u>
<u>399,639</u>	<u>384,115</u>

בשנה הראשונה
בשנה השנייה
בשנה השלישית
בשנה הרביעית
בשנה החמישית
בשנה השישית ואילך (עד שנת 2015)

מזה כתבי התחייבות נדחים המהווים הון משני לענין תקנות ההון (ראה ג' להלן)

(* סווג מחדש).

באור 16: - כתבי התחייבות נדחים (המשך)

ב. מועדי הפרעון: (המשך)

(1) כתב התחייבות נדחה שהנפיקה החברה לבנק ביום 20 בינואר, 2000. כתב ההתחייבות נפרע בעשרה תשלומים שנתיים שווים החל מיום 20 בינואר, 2004. זכויות הבנק לקבלת סכומים כלשהם נדחית מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

(2) כתבי התחייבויות נדחים שהנפיקה החברה למשקיעים מוסדיים ביום 8 ביולי, 2001 ושאינם סחירים בבורסה. כתבי ההתחייבות יפרעו בעשרה תשלומים שנתיים שווים, החל מיום 8 ביולי, 2006. זכויות המשקיעים לקבלת סכומים כלשהם נדחית מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

(3) כתבי התחייבות נדחים שהנפיקה החברה למשקיעים מוסדיים בחודשים מאי וספטמבר, 2004 ושאינם סחירים בבורסה. כתבי התחייבות דורגו על-ידי חברת מידרוג בע"מ בדרוג Aa2.

כתבי ההתחייבות יפרעו בששה תשלומים שנתיים שווים החל מיום 6 במאי, 2010. זכויות המשקיעים לקבלת סכומים כלשהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של החברה.

ג. על-פי תקנות ההון, החלק של כתבי ההתחייבות הנדחים שזמן פרעונם לאחר שנתיים מתאריך הדוח הכספי, נחשב כהון משני לעניין תקנות ההון (ראה באור 15 לעיל).

באור 17: - עתודות ביטוח חיים

א. הרכב

1. עתודות ביטוח לפי בסיסי הצמדה:

מאוחד והחברה	
31 בדצמבר	
2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים	
3,449,722	3,394,671
6,499,805	7,435,168
37,566	49,679
9,987,093	10,879,518
103,309	353,032
-	11,498
103,309	364,530
10,090,402	11,244,048

בגין פוליסות הכוללות מרכיבי חסכון וריסק:

צמודות למדד
משתתפות ברווחי השקעה לרבות פוליסות במסלולי
השקעה אישיים
לא צמודות או נקובות במטבע חוץ

בגין פוליסות חסכון טהור:

משתתפות ברווחי השקעה, לרבות פוליסות במסלולי
השקעה אישיים
צמודות למדד - מבטיחות תשואה

באור 17: - עתודות ביטוח חיים (המשך)

א. הרכב (המשך)

2. סוגי העתודות העיקריים:

מאוחד והחברה			
31 בדצמבר			
2005	2006	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים		אחוזים	
5,776,068	6,931,836	57.2	61.6
4,314,334	4,312,212	42.8	38.4
10,090,402	11,244,048	100.0	100.0

עתודות בגין פוליסות מסוג עדיף
עתודות בגין פוליסות מסוג מעורב
ואחרות

ב. פירוט סוגי עתודות הביטוח והשיטות לקביעתן

1. פוליסות מסוג עדיף:

פוליסות אלו הינן מוצרי ביטוח עם מרכיב חיסכון מזוהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החיסכון שנצבר בתוספת תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

- קרן צמודה לתשואת תיק ההשקעות שהחברה מנהלת (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה).

- קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת (פוליסות מבטיחות תשואה). בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות עדיף (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת עתודה כאמור בסעיף (2) להלן.

2. פוליסות מסוג מסורתי (מעורב ואחרות):

בפוליסות מסוג מעורב משולב מרכיב חיסכון עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות. בפוליסות אחרות נכללים מוצרי סיכון טהור (אי-כושר עבודה, מקרה-מוות, סיעודי וכו'), וכן מרכיבי סיכון כאמור המצורפים לפוליסות מסוג עדיף. בפוליסות אלה מחושבת עתודה מתמטית. בנוסף, מחושבות עתודות בגין תביעות בתשלום על פני תקופה מתמשכת בפוליסות מסוג אי כושר עבודה וסיעודי.

עתודות הביטוח כוללות גם הפרשות בגין תביעות IBNR בפוליסות מסוג אי כושר עבודה וסיעודי ועתודות בביטוח קבוצתי, כאמור בסעיף ג' (6) להלן.

3. פוליסות מסוג חוזי השקעה:

העתודה היא בגובה החסכון שנצבר בתוספת תשואה, נטו.

באור 17: - עתודות ביטוח חיים (המשך)

ג. להלן פירוט השיטות לחישוב העתודות של פוליסות מסוג מעורב ואחרות, לפי סוגי העתודה והמוצרים השונים:

1. כ- 38% מהעתודה המתמטית הינו בגין מוצרים מסורתיים עם מרכיב חיסכון (בעיקר המוצר "מעורב") ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה (בעיקר אי-כושר עבודה וסיעודי). עתודה זו מחושבת לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים, כולל שיעור הריבית (להלן - ריבית תעריפית), לוח התמותה או התחלואה. החישוב נעשה על-ידי חישוב תיאורטי, הידוע בשם "Net Premium reserve", לפיו במקום להתחשב בהוצאות ועמלות באופן ישיר, החישוב מבוסס על "פרמיה נטו" אשר כוללת את העלות הצפויה במרכיב התביעות בלבד ואינה כוללת את שיעור העמלות וההוצאות, וזאת לפי הנחות החישוב.
2. שיעורי הריבית להיוון הינם בין 3.5% לבין 4.8% לפוליסות צמודות מדד (פוליסות שהעתודות בגינן מושקעות בעיקר באגרות חוב מיועדות), ו-2.5% לפוליסות משתתפות ברווחי השקעה (הנמכרות משנת 1991).
3. נוסף על עתודה זו, עבור מוצרים מסורתיים המשתתפים ברווחי השקעה, מחושבת עתודה בגובה יתרת הבונוס המצטבר בפועל. הבונוס משקף את הפער שבין התשואה בפועל לבין הריבית התעריפית.
4. בגין תביעות מתמשכות בתשלום הביטוח סיעודי ואי-כושר עבודה, חושבה עתודה בהתאם לתקופת התשלום הצפויה המהוונת לפי שיעור ריבית המותאם לסוג הפוליסה כפי שתואר בסעיף 1 לעיל.
5. בגין גימלאות בתשלום חושבה עתודה לכל פוליסה בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים המומלצים על-ידי אקטואר האוצר ושיעורי ריבית מתאימים לכל סוג פוליסה והכל לפי הוראות המפקח (בנושא זה ראה גם באור 2(ו)3).
6. עתודות לגימלא בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגימלא מחושבות בהתאם להסתברות למשיכת הגימלא ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים כאמור. בעת עדכון לוחות התמותה נעשית הגדלה הדרגתית של העתודות לגימלא בהתחשב ברווחים הצפויים מהפוליסות עד הגיע המבוטחים למועד הפרישה. ראה בנדון באור 2(ו)3.
7. עתודה ל- IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו) ולתביעות מתמשכות (אובדן כושר עבודה וסיעודי) מחושבת בהתבסס על ניסיון העבר.
8. העתודה בגין ביטוח חיים קבוצתי מורכבת מעתודה לפרמיה שטרם הורווחה, הפרשה להשתתפות ברווחים, עתודה לתביעות בתשלום, עתודה ל- IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו), עתודה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים ככל שנדרשת.

באור 17: - עתודות ביטוח חיים (המשך)

ד. ההנחות המשמשות בחישוב העתודות מסוג אקטוארי

1. בגין מוצרים מסורתיים עם מרכיב חיסכון ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה, כמפורט בסעיף ב'2 לעיל, הריבית המשמשת להיוון העתודה היא הריבית התעריפית.
2. עבור העתודות המפורטות בסעיף ב'2 לעיל, במרבית המקרים שיעורי התמותה והתחלואה הינם זהים לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף המאושר על-ידי המפקח. בענפי סיעוד, אובדן כושר עבודה וגמלא בהתאם לנסיון החברה ו/או מחקרים כלליים או מחקרים של מבטחי משנה המצביעים על כך שיש לעדכן את שיעורי התמותה או התחלואה בחישובים. החברה מגדילה בהתאמה את העתודה.
3. עבור יתר העתודות, האקטואר קובע את ההנחות לפי הוראות המפקח במידה וקיימות הוראות, על בסיס ניסיון העבר (אשר נבדק מעת לעת) ו/או לפי מחקרים של מבטחי משנה או לוחות סטנדרטיים כאשר אין מספיק היסטוריה בחברה להשתמש בניסיון העבר.

ה. שינויים בהנחות ובמודלים האקטואריים והשפעתם על העתודות

בשנת הדוח שינתה החברה את שיטת חישוב העתודה בגין פוליסות אובדן כושר עבודה עם פרמיה קבועה, לשיטת "Incidence and Continuity", המבוססת על הנחות וניסיון החברה.

ו. בדיקת נאותות - Liability Adequacy

אקטואר החברה בודק מדי שנה כי סך סכום העתודה, בניכוי הוצאות רכישה נדחות, מספיק לכסות את התזרים העתידי הצפוי: תביעות, עמלות והוצאות בניכוי פרמיות והכנסות מהשקעות. התזרים נבדק לאחר ניכוי ביטולים צפויים ומהוון בריבית ריאלית חסרת סיכון בגין הפוליסות הקיימות, תחת הנחות סבירות. בדיקה זו נעשית במספר מישורים, כדלקמן:

1. בדיקה של ברות השבת ה-DAC (על פי חוזר המפקח). ראה באור 12(א)(3).
 2. החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות העתודה. במידה והיא מעלה כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי העלויות הצפויות, מחזיקה החברה הפרשה מיוחדת לצורך כך. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות פרט ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. במקרה של פוליסות פרט, הבדיקה נעשית ברמת המוצר ובמקרה של פוליסות קולקטיביות, הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד.
- ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל ואשר כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, נקבעות על-ידי האקטואר מדי שנה על-פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לנסיון התביעות של הקולקטיב הבודד בפועל ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של נסיון זה.

באור 18: - התחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי

א. להלן הרכב ההתחייבויות הביטוחיות במאוחד לפי סוגים:

מאוחד והחברה						
31 בדצמבר						
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
2005	2006	2005	2006	2005	2006	
אלפי ש"ח מדווחים						
516,131	527,701	116,035	123,950	632,166	651,651	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
2,361	8,838	61	14,857	2,422	23,695	הפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח בריאות
518,492	536,539	116,096	138,807	634,588	675,346	סה"כ עתודה לסיכונים שטרם חלפו
1,154,399	1,247,850	297,909	275,938	1,452,307	1,523,788	תביעות תלויות
26,771	13,385	44,511	22,256	71,283	35,641	יתרת הפרשה בגין מעבר לשיטה אקטוארית בביטוח בריאות [באור 2 (ז)4(ג)]
237,689	310,623	92,541	95,345	330,230	405,968	עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)
-	8,601	-	-	-	8,601	הפרשה להוצאות עקיפות לישוב תביעות [באור 2(ז)2]
1,418,859	1,580,459	434,961	393,539	1,853,820	1,973,998	סה"כ תביעות תלויות
1,937,351	2,116,998	551,057	532,346	2,488,408	2,649,344	סה"כ התחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי

ב. להלן הרכב התביעות התלויות לפי ענפים עיקריים:

מאוחד והחברה						
31 בדצמבר						
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
2005	2006	2005	2006	2005	2006	
אלפי ש"ח מדווחים						
890,308	1,002,306	143,030	127,642	1,033,338	1,129,948	ענף רכב חובה [ראה ז' (1) להלן]
123,035	130,025	20,304	21,095	143,339	151,120	ענף צד שלישי [ראה ז' (1) להלן]
253,325	299,297	112,335	105,893	365,660	405,190	ענפי חבויות אחרים
1,266,668	1,431,628	275,669	254,630	1,542,337	1,686,258	סך כל ענפי חבויות
113,922	123,656	102,047	99,525	215,969	223,181	ענפי רכוש
38,269	25,175	57,245	39,384	95,514	64,559	ביטוח בריאות המדווח בביטוח כללי
1,418,859	1,580,459	434,961	393,539	1,853,820	1,973,998	סה"כ תביעות תלויות

באור 18: - התחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי (המשך)

ג. תביעות תלויות בביטוח כללי לפי שיטות חישובן

מאוחד והחברה					
31 בדצמבר					
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
2005	2006	2005	2006	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים					
1,133,789	1,218,731	240,616	229,723	1,374,405	1,448,454
					סה"כ הערכות אקטואריות בביטוח כללי ובביטוח בריאות - ד"ר אברהם לוונגליק (*)
2,389	9,819	-	-	2,389	9,819
					תוספת/גריעה בין ההערכות האקטואריות לבין הסכום שנכלל בדוחות הכספיים הפרשות על בסיס הערכות אחרות:
21,262	21,542	43,971	40,242	65,233	61,784
					הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)
2,157	6,767	8,123	5,186	10,280	11,953
21,573	12,977	49,710	23,043	71,283	36,020
					הערכות אחרות עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)
237,689	310,623	92,541	95,345	330,230	405,968
1,418,859	1,580,459	434,961	393,539	1,853,820	1,973,998
					סך כל התביעות התלויות בביטוח כללי

(*) ראה הצהרת האקטואר בנספח לדוחות הכספיים.

ד. התפתחות התביעות התלויות בענף רכב רכוש לגבי התביעות שאירעו לפני שנת הדוח

מאוחד וחברה				
2005		2006		
בשייר	ברוטו	בשייר	ברוטו	
אלפי ש"ח מדווחים				
60,383	91,293	70,593	92,019	תביעות תלויות לתחילת השנה
43,716	64,310	50,039	60,085	תשלום תביעות
7,978	13,705	5,294	8,413	תביעות תלויות לסוף השנה
8,689	13,278	15,260	23,521	עודף בהערכות

ה. התפתחות תביעות התלויות בענפי רכוש (למעט ענף רכב רכוש), לגבי התביעות שאירעו לפני שנת הדוח

מאוחד והחברה				
2005		2006		
בשייר	ברוטו	בשייר	ברוטו	
אלפי ש"ח מדווחים				
				תביעות תלויות לראשית השנה (כולל IBNR)
44,351	121,238	49,957	136,181	
23,315	72,987	24,731	64,713	תשלום תביעות במשך התקופה
				תביעות תלויות לסוף השנה (כולל IBNR)
21,517	65,340	26,309	76,561	
(481)	(17,089)	(1,083)	(5,093)	גרעון בהערכות

ו. התפתחות תביעות התלויות בענפי ביטוח חבויות ורכב חובה לגבי תביעות שאירעו בשנות החיתום שהחלו לפני שנת החיתום האחרונה

מאוחד והחברה				
2005		2006		
בשייר	ברוטו	בשייר	ברוטו	
אלפי ש"ח מדווחים				
				הפרשות לתחילת השנה
1,148,666	1,470,372	1,609,241	1,603,282	
84,365	94,695	74,170	75,735	הכנסות מפרמיה ומהשקעות
19,550	19,782	16,052	16,256	עמלות והוצאות
141,644	186,481	224,331	237,380	תשלומי תביעות
989,320	1,240,409	1,273,577	1,297,372	הפרשות לסוף השנה
82,517	118,395	169,450	128,009	עודף בהפרשות
				סכום העודף בהפרשות הנובע משחרור הצבירה לרווח (*)
64,302	105,380	110,878	146,229	

(* לשנת הדוח - שחרור הצבירה בגין שנת חיתום 2003. בשנת הדוח הקודמת - שחרור הצבירה בגין שנת חיתום 2002.)

באור 18: - התחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי (המשך)

ז. בדיקת הערכת התביעות התלויות ברוטו

1. בענף רכב חובה:

במאוחד ובחברה:

סה"כ	שנת חיתום					
	2006	2005	2004	2003	2002	2001
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2006 (**)					
	8,417	8,427	6,124	5,140	4,974	3,713
	-	61,223	48,706	33,676	31,154	27,553
	-	-	101,614	64,708	54,961	50,188
	-	-	-	95,972	72,325	65,813
	-	-	-	-	92,340	81,206
	-	-	-	-	-	93,461
	329,794	363,543	344,113	250,769	174,571	134,002
	-	375,793	359,726	272,857	192,880	195,589
	-	-	376,029	283,315	203,122	200,468
	-	-	-	225,104	161,148	153,935
	-	-	-	-	159,382	147,326
	-	-	-	-	-	151,771
3,930					1,766	2,164
1.25%					1.10%	1.41%
1,617,873	329,794	375,793	376,029	225,104	159,382	151,771
453,027	8,417	61,223	101,614	95,972	92,340	93,461
1,164,846	321,377	314,570	274,415	129,132	67,042	58,310
104,560						
1,269,406						
139,458						
1,129,948						
1,269,406						

תביעות ששולמו (מצטבר):

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים):

לאחר שנה ראשונה (*)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים (***)

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

עודף לאחר שחרור הצבירה

שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה

אומדן תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר, 2006

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2006

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2000

סה"כ התחייבויות ביטוחיות ליום 31 בדצמבר, 2006

הרכב ההתחייבויות הביטוחיות:

עתודה לסיכונים שטרם חלפו בניכוי הוצאות רכישה

נדחות

תביעות תלויות (כולל צבירה)

- (*) כולל עתודה לסיכונים שטרם חלפו, בניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- (**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים למדד בהתאם להוראת המפקח, וזאת על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
- (***) הירידה באומדן התביעות המצטברות לאחר ארבע שנים נובעת משחרור צבירה.

באור 18: - התחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי (המשך)

ז. בדיקת הערכת התביעות התלויות ברוטו

2. בענף צד שלישי:

במאוחד ובחברה:

סה"כ	שנת חיתום					
	2006	2005	2004	2003	2002	2001
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2006 (**)					
	547	596	321	572	262	361
		2,196	1,731	2,121	1,777	1,778
			2,692	3,200	3,618	3,354
			-	5,557	6,743	4,562
			-	-	8,376	6,045
						8,141
	39,712	37,512	34,451	32,201	24,963	21,733
	-	43,762	34,542	30,177	24,597	17,017
	-	-	36,308	31,341	25,849	18,705
	-	-	-	13,472	17,294	14,892
	-	-	-	-	17,879	16,571
						16,553
(2,247)					(586)	(1,661)
(6.98%)					(3.38%)	(11.15%)
167,686	39,712	43,762	36,308	13,472	17,879	16,553
27,509	547	2,196	2,692	5,557	8,376	8,141
140,175	39,165	41,566	33,616	7,915	9,503	8,412
26,590						
166,765						
15,657						
151,120						
166,765						

תביעות ששולמו (מצטבר)

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים)

לאחר שנה ראשונה (*)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים (***)

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

חוסר לאחר שחרור הצבירה

שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה

אומדן תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר, 2006

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2006

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2000

סה"כ התחייבויות ביטוחיות ליום 31 בדצמבר, 2006

הרכב ההתחייבויות הביטוחיות:

עתודה לסיכונים שטרם חלפו בניכוי הוצאות רכישה

נדחות

תביעות תלויות (כולל צבירה)

- (*) כולל עתודה לסיכונים שטרם חלפו, בניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- (**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים למדד בהתאם להוראת המפקח, וזאת על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
- (***) הירידה באומדן התביעות המצטברות לאחר ארבע שנים נובעת משחרור צבירה.

באור 18: - התחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי (המשך)

ח. עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית

- קיימת התחשבות הן בהתפתחות של התשלומים והן בהתפתחות של סכום התשלומים וההערכות הפרטניות.
- הערכת התביעות התלויות נעשתה ברמת הברוטו וברמת ביטוח המשנה בנפרד.
- הערכת חלקו של מבטח המשנה נעשה בהתאם לסוג הכיסוי, תנאי הפוליסה וניסיון התביעות בפועל.
- השיבובים וההשתתפות העצמית שתגבה מהמבוטחים, מחושבים על בסיס ניסיון העבר המשתקף בנתוני המודל האקטוארי.
- הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות חושבה על-פי הוראות המפקח, ראה באור 2(ז)2 לעיל.
- הערכת התביעות התלויות עבור חלק החברה במאגר הישראלי לביטוחי רכב (להלן - הפול) ובביטוחי משנה וביטוחים משותפים המתקבלים מחברות ביטוח אחרות (מבטחים מובילים) התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול או על ידי המבטחים המובילים.

ט. ההנחות והמודלים המהותיים לצורך קביעת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי

1. תביעות תלויות:

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים האקטואריים המפורטים להלן, בשילוב ההנחות השונות. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח, סוג של אירוע ולכל שנת אירוע/פתיחה, נקבעת על סמך שיקול דעת לפי מידת ההתאמה של השיטה למקרה ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. במקרים מסוימים האקטואר מעדכן את המודלים בגין מגמות, פסיקה, שינויי חקיקה או גורמים אחרים שעשויים להשפיע על התביעות בעתיד באופן שונה מאשר התפתחות בעבר.

א. chain ladder:

שיטה זו מתבססת על התפתחות התביעות ההיסטוריות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הקיימות והעתידיות.

ב. הממוצעים:

לעיתים, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק בשל, משתמשים בשיטת ממוצעים היסטוריים.

שיטה זו מתבססת על חישוב סכום ממוצע לתביעה פתוחה או סגורה או מצב עדכני (חומרת התביעה), ולפעמים גם במשך הזמן מיום פתיחת התביעה ועד לסילוקה/סגירתה.

באור 18: - התחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי (המשך)

ט. ההנחות והמודלים המהותיים לצורך קביעת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי (המשך)

2. ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית:

- בכל הענפים הערכת תביעות תלויות מבוססת בעיקרה על שתי שיטות ה- chain ladder הנ"ל. ההנחה העיקרית במודלים אלה הינה יציבות התפתחות התביעות, כלומר שדפוס התנהגות העבר ימשיך גם בעתיד.

- החישובים האקטואריים אינם כוללים הפחתה בשל היוון תשלומי התביעות העתידיים. מצד שני, לא נכללה תוספת בעד מרווח לסיכון (סטיית תקן).

- בהערכת תביעות תלויות גדולות במיוחד, החברה מתבססת על הערכות פרטניות של מומחי מחלקת התביעות.

- נכללו הפרשות בעקבות פסיקת בתי המשפט בענין ה"שנים האבודות".

3. שינויים בהנחות, עובדות (פסיקה וחקיקה) ובמודלים האקטוארים והשפעתם על ההפרשות:

להלן פרוט השינויים שחלו בשנת הדוח בהנחות המהותיות והשפעתם על ההפרשות:

החל מיום 1 בינואר, 2006 מיישמת החברה את הנחיות המפקח לגבי הפרשה להוצאות עקיפות לישוב תביעות.

4. רגישות ההפרשות לשינויים בהנחות:

ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של הפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי.

הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד. במקרים כאלה העתודה תשתנה בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי ביטוח כללי.

באור 19: - זכאים ויתרות זכות

א. להלן ההרכב:

מאוחד		החברה		
31 בדצמבר				
2005	2006	2005	2006	
אלפי ש"ח מדווחים				
101,610	109,267	101,610	109,267	סוכני ביטוח בגין עמלות
63,705	48,685	63,705	48,685	תביעות לתשלום
11,656	15,262	11,656	15,262	פרמיות מראש
35,011	41,062	39,568	41,877	ספקים ונותני שירותים
31,465	37,549	37,220	45,021	התחייבות לעובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
431	3,426	1,237	4,599	התחייבות בשל סיום יחסי עובד-מעביד [ראה (ב) להלן]
-	-	3,227	630	מס הכנסה חברה
13,593	24,535	13,593	24,535	התחייבויות בגין מכירת ניירות ערך בחסר
16,389	15,676	16,389	15,676	ריבית לשלם בגין התחייבויות לזמן ארוך
-	-	24,551	45,214	הפרשה להחזר דמי ניהול לקרנות פנסיה
-	-	32,729	31,478	הפרשה להשתתפות בהוצאות ורכישת כיסויים ביטוחיים בקרן פנסיה
3,567	4,170	3,567	4,170	מסים נדחים [ראה באור 14(ב)]
30,728	41,299	36,726	49,874	אחרים
<u>308,155</u>	<u>340,931</u>	<u>385,778</u>	<u>436,288</u>	

ב. התחייבויות החברה לעובדיה בשל סיום יחסי עובד-מעביד מכוסות על-ידי הפקדות שוטפות בפוליסות ביטוח מנהלים, שהוצאו ברובן על-ידי החברה ועל-ידי הפרשה משלימה הכלולה בסעיף זכאים ויתרות זכות לעיל. הסכומים שהופקדו, כאמור, אינם כלולים במאזן, מאחר ואינם בשליטת החברה.

באור 20: - הכנסות, נטו מניהול קרנות פנסיה

להלן ההרכב:

מאוחד			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2004	2005	2006	
אלפי ש"ח מדווחים			
43,440	153,922	173,604	הכנסות:
904	7,449	8,231	מדמי ניהול קרנות פנסיה אחרות
43,344	161,371	181,835	
24,362	88,863	96,451	בניכוי - הוצאות הנהלה וכלליות
19,982	72,508	85,384	הכנסות, נטו

(* תוצאות פעולותיה של מבטחים אוחדו בדוחות החברה החל מיום 1 באוקטובר, 2004.

באור 21: - הוצאות הנהלה וכלליות

א. להלן ההרכב:

מאוחד וחברה		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2004	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים		
145,741	164,336	186,951
44,580	53,263	76,706
11,128	10,734	11,745
4,487	3,864	3,778
678	841	1,628
5,284	6,141	6,380
937	1,800	1,416
5,876	6,912	5,181
11,731	11,509	11,676
6,200	5,717	6,345
9,349	10,581	10,363
12,295	20,334	27,325
258,286	296,032	349,494
-	-	10,689
258,286	296,032	338,805

שכר ונלוות לשכר
מיכון ועיבוד נתונים (כולל פחת)
שכר דירה והחזקת משרדים
תקשורת
שיווק ופרסום
ייעוץ מקצועי ומשפטי
דמי ניהול והחזר הוצאות לחברות קשורות, נטו
פחת
משרדיות
אחזקת רכב
הוצאות בנק
אחרות

בניכוי הוצאות שנזקפו לתביעות-ראה באור 2(ז)

ב. ההוצאות לעיל נכללו בדוחות הכספיים של החברה כדלקמן:

מאוחד וחברה		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2004	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים		
120,836	135,535	164,676
134,990	157,406	168,814
2,460	3,091	5,315
258,286	296,032	338,805

דוחות עסקי ביטוח חיים
דוחות עסקי ביטוח כללי
דוחות רווח והפסד

באור 22: - הפרשה למסי הכנסה ורווח

א. חוקי המס החלים:

1. החברה והחברה המאוחדת לניהול קרנות פנסיה, הינן "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח. על הכנסות חברה מאוחדת אחרת חל מס חברות בלבד.

2. על החברה והחברות המאוחדות חלות הוראות חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985. על-פי החוק, נמדדות התוצאות לצורכי מס כשהן מותאמות לשינויים במדד.

3. בין חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף הביטוח כמפורט להלן:

- תקופת הפחתת הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים (D.A.C.) לצורכי מס.

- שיעור ייחוס הוצאות להכנסות החייבות בשיעורי מס מועדפים (הכנסות ריבית ודיבידנד מניירות ערך החייבות על-פי חוק בשיעור מס נמוך משיעור מס חברות).

- מיסוי הכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות בגין פוליסות משתתפות ברווחי השקעה.

- סכום הפרשה לעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים המותר לניכוי לצורכי מס.

טרם נחתם הסכם המס לשנת 2006.

4. בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר, 2007, נקבעו כללים לגבי המס החל על סיווג של העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים להון העצמי (ראה באור 2 (1)(4) לעיל). על-פי הכללים, חלק העתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון בשייר העצמי הקיים בביטוח חיים ואשר היה רשום כעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בדוחות ליום 31 בדצמבר, 2006 יהיה פטור ממס. יתרת העתודה העולה על 0.17% מסכום הביטוח בסיכון בשייר העצמי כאמור תחויב במס בארבעה חלקים שווים בשנים 2007 עד 2010.

ליום 31 בדצמבר, 2006 יתרת העתודה הקיימת בחברה מהווה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון בשייר העצמי.

באור 22: - הפרשה למסי הכנסה ורווח (המשך)

ב. להלן שיעורי המס החלים על החברה והחברות המאוחדות:

שנה	שיעור מס		שיעור מס כולל במסדות כספיים
	חברות	רווח	
2004	35	17.17	44.52
2005	34	17.00	43.59
2006	31	16.25	40.65
2007	29	15.50	38.53
2008	27	15.50	36.80
2009	26	15.50	35.93
2010 ואילך	25	15.50	35.06

ביום 27 ביוני, 2006 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים (תיקון), התשס"ו-2006 (להלן - התיקון). התיקון קובע הפחתה בשיעור מס הרווח החל על מוסדות כספיים מ-17% ל-15.5%, החל מיום 1 ביולי, 2006.

יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר, 2006 מחושבות בהתאם לשיעורי המס החדשים, כפי שנקבעו בתיקונים כאמור. השפעת השינוי על הדוחות הכספיים לתחילת שנת 2006 הינה קיטון בהוצאות מסים על ההכנסה בסכום של כ-4.2 מיליון ש"ח במאוחד ובחברה ולתחילת שנת 2005 בסכום של כ-9.4 מיליון ש"ח במאוחד ובחברה, ולתחילת שנת 2004 בסכום של 13.4 מיליון ש"ח במאוחד ובחברה.

ג. הרכב המסים על ההכנסה:

מאחד			החברה			מסים שוטפים	מסים נדחים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2004	2005	2006	2004	2005	2006		
אלפי ש"ח מדווחים							
137,737	135,241	165,310	147,863	167,242	200,489		
14,835	21,980	(13,024)	15,495	22,887	(12,972)		
<u>152,572</u>	<u>157,221</u>	<u>152,286</u>	<u>163,358</u>	<u>190,129</u>	<u>187,517</u>	סך-הכל הפרשה למסי הכנסה ורווח	

באור 22: הפרשה למסי הכנסה ורווח (המשך)

ד. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות שוטפות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על חברת ביטוח לבין הפרשה למסים על הרווח מפעולות שוטפות, כפי שנזקפה בדוחות רווח והפסד:

החברה			מאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2004	2005	2006	2004	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים					
379,131	421,123	365,694	391,534	463,232	441,433
רווח לשנה לפני מסים על ההכנסה					
44.52%	43.59%	40.65%	44.52%	43.59%	40.65%
שיעור המס הסטטוטורי החל על חברות ביטוח בישראל					
168,789	183,568	148,655	174,311	201,923	179,443
סכום המס לפי שיעור המס הסטטוטורי					
(13,400)	(9,384)	(4,159)	(13,400)	(9,384)	(4,159)
מס (חסכון במס) בגין: הקטנה במסים נדחים עקב הפחתת שיעורי המס (ראה ב' לעיל)					
1,783	1,564	1,422	2,103	1,963	1,586
הוצאות לא מוכרות הכנסות פטורות ממס ומועדפות הפרשים במדידת נכסים והתחייבויות לצורכי מס ולצורכי הדוחות הכספיים					
(730)	(4,738)	(4,855)	(730)	(4,738)	(4,855)
הפרשי תיאום פחת והפחתות מס רווח על מס שכר מסים בגין שנים קודמות שיעור מס נמוך יותר בחברות מוחזקות					
(3,374)	(3,284)	938	(834)	(2,605)	633
(2,314)	(8,951)	7,729	(31)	4,272	11,718
1,815	2,514	2,530	1,936	2,948	3,033
3	(4,068)	26	3	(4,250)	134
-	-	-	-	-	(16)
סך-הכל הפרשה למסי הכנסה ורווח					
152,572	157,221	152,286	163,358	190,129	187,517
שיעור מס אפקטיבי					
40.24%	37.33%	41.64%	41.72%	41.04%	42.48%
* סווג מחדש.					

ה. לחברה ולמבטחים הוצאו שומות מס סופיות עד ליום 31 בדצמבר, 2002.

באור 23 - צדדים קשורים ובעלי עניין

א. יתרות של צדדים קשורים נכללו במאזנים בסעיפים הבאים:

החברה		מאוחד	
31 בדצמבר			
2005	2006	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים			

סכומים לקבל:
חייבים ויתרות חובה

2,031 7,971 2,404 5,226

התחייבויות אחרות:
זכאים ויתרות זכות

6,133 6,012 4,701 6,012

ב. הכנסות והוצאות

החברה		מאוחד			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2004	2005	2006	2004	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים					

שולמו לצדדים קשורים:
עמלות בביטוח חיים
הוצאות יעוץ
משכורות והוצאות נלוות:
ליו"ר הדירקטוריון

512 1,562 1,600 512 - -
- - 716 - - -
1,370 1,341 1,409 1,370 1,341 1,409

למנכ"ל החברה:
משכורות והוצאות נלוות
שווי מניות שהומרו [ראה ג(2)
להלן]
שכר חברי דירקטוריון (מס'
המקבלים - 7)
השתתפות בהוצאות ודמי ניהול
מחלקת הלוואות בחברה אם

2,381 2,488 2,614 2,381 2,488 2,614
- 18,658 - - 18,658 -
245 470 797 245 470 797
1,421 2,064 2,411 1,421 2,064 2,411

ריבית והפרשי הצמדה (בערכים
נומינליים):
לחברות קשורות
שנתקבלו מצדדים קשורים:
השתתפות בהוצאות אחרות
ריבית והפרשי הצמדה
(בערכים נומינליים):
מחברות קשורות
דמי ניהול
פרמיות בביטוח חיים

243 291 35 243 289 2
1,101 4,071 9,194 555 199 935
12 32 31 12 23 31
- - 3,798 - 1,253 4,252
- 2,011 7,490 - - -

באור 23-- צדדים קשורים ובעלי ענין (המשך)

ג. הסכם העסקה ותוכנית להקצאת מניות למנכ"ל החברה

ביום 27 באוגוסט, 2003 אישרו דירקטוריון החברה ולאחר מכן האסיפה הכללית שלה וכן ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה האם, הסכם העסקה עם מר ארי קלמן, מנכ"ל החברה (להלן - המנכ"ל), ותוכנית להקצאת מניות כמפורט להלן:

1. הסכם העסקה

בהתאם להסכם יכהן מר ארי קלמן כמנכ"ל החברה למשך תקופה של שלוש עשרה שנים שמוארכת אוטומטית. החברה רשאית להביא את ההסכם לידי סיום בהודעה מוקדמת של 12 חודשים מראש. על פי ההסכם עלות שכרו השנתי של המנכ"ל תהיה כ-2,300 אלפי ש"ח צמוד למדד חודש יוני, 2003 והוא יועלה מדי שנה באחוז אחד מעבר לעליית המדד.

במקרה של הפסקת עבודתו יהיה זכאי המנכ"ל למרכיב הפיצויים שיועבר לו מפוליסת ביטוח המנהלים ולפיצוי נוסף בשיעור של 50% מפיצויי הפיטורין המגיעים לו על-פי דין.

2. תכנית להקצאת מניות

במסגרת התכנית הקצתה החברה לנאמן עבור המנכ"ל מניות המהוות 4% מהונה המונפק של החברה לאחר ההקצאה. המניות הוקצו ללא תמורה והינן זכאיות לכל דיבידנד או הטבה אחרת, שתחלק החברה ממועד אישור התכנית. מניות אלה אינן ניתנות להעברה, מכירה או שעבוד. ערכן המאזני של המניות שהוקצו כאמור במועד הקצאתן הינו 19,239 אלפי ש"ח.

הנאמן יעביר את המניות למנכ"ל בעשר מנות שנתיות שוות, החל מתום שנה ממועד חתימת התוכנית. כמו כן, ממועד הזכאות, תהיה למנכ"ל הזכות להמיר את מניות החברה למניות של החברה האם, המהוות 4% מהונה של החברה האם לאחר ההמרה, כפוף להתאמות. לחברה האם הזכות לחייב את המנכ"ל להמיר את המניות כאמור לעיל.

החברות קיבלו משלטונות המס אישור לתכנית בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, במסלול הכנסת עבודה.

תוכנית הקצאת המניות כוללת תנאים אשר בקרות אחד מהם יהיה המנכ"ל זכאי לכל המניות והפירות מהן באופן מיידי וכן ניתנה ליו"ר הדירקטוריון הסמכות להקדים את זכאות העובד בגין המניות בכמות שלא תעלה על 20% מהמניות.

התכנית להקצאת המניות אושרה באסיפה הכללית של החברה האם ביום 19 בנובמבר, 2003 וקיבלה את כל האישורים הנדרשים לפי החוק.

בשנת 2005 המיר המנכ"ל שתי מנות (מתוך עשר) של מניות החברה שהוענקו לו למניות החברה האם.

באור 23-- צדדים קשורים ובעלי ענין (המשך)

ד. שיפוי וביטוח דירקטורים ונושאי משרה

תקנות החברה מאפשרות שיפוי וביטוח של דירקטורים ונושאי משרה על-פי דין. בהתאם לכך, קבעה החברה מדיניות שיפוי והחליטה לבטח את אחריותם של דירקטורים ונושאי משרה והכל בכפוף להוראות הדין ולהגבלות נוספות.

מדיניות שיפוי, כאמור לעיל, קיימת גם לנושאי משרה על-פי דין בחברות מאוחדות.

להלן הוצאות עבור שיפוי וביטוח דירקטורים ונושאי המשרה:

החברה			מאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2004	2005	2006	2004	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים					
175	203	250	431	1,553	1,605

סכום ההוצאות עבור שיפוי
וביטוח דירקטורים ונושאי
משרה

באור 24: פרטים נוספים בעסקי ביטוח חיים

א.. פירוט פעילות החברה בענף ביטוח חיים

1. נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2006

במאוחד ובחברה:

סך-הכל	אחר (4)	פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון						פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
		פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון		פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון		פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון		פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון		עד שנת (1) 1990	עד שנת (2) 2003
		קבוצתי	פרט	קבוצתי	פרט	קבוצתי	פרט	קבוצתי	פרט		
172,313	-	-	-	-	-	-	-	-	97,848	74,465	פרמיות ברוטו: מסורתי/מעורב מרכיב החיסכון אחר
754,824	-	-	-	-	-	-	-	260,551	465,516	28,757	
564,871	-	308	34,811	26,946	187,794	-	-	54,914	228,463	31,635	
<u>1,492,008</u>	<u>-</u>	<u>308</u>	<u>34,811</u>	<u>26,946</u>	<u>187,794</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>315,465</u>	<u>791,827</u>	<u>134,857</u>	סה"כ
281,450	-	-	-	-	-	11,430	270,020	-	-	-	(2) פרמיות בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
187,298	-	-	-	-	-	60	4,896	123,515	58,827	-	(3) מרווח פיננסי כולל דמי ניהול
155,458	(30,771)	(1,411)	5,990	(1,028)	46,293	-	(22,825)	61,793	97,417	-	(4) רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
334,699	-	-	4,699	-	55,040	-	267,458	7,137	365	-	(5) פרמיה משוננת (*): - חדשה
35,454	-	-	-	-	-	-	20,864	14,590	-	-	- הגדלות

(* לא כולל פוליסות קבוצתיות. הערות:

- (1) המוצרים שהונפקו בתקופה זו היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
- (2) המוצרים שהונפקו בתקופה זו היו בעיקרם במסגרת פוליסות משתתפות ברווחים.
- (3) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. כמו כן, הוא אינו כולל את מרכיב הרווח מהשקעות העומדות כנגד העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחות לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות.
- (4) בפוליסות משתתפות ברווחים המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
- (5) מתייחס להשלמת העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל לשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בשייר עצמי, ראה באור 2(ו)4.

באור 24: - פרטים נוספים בעסקי ביטוח חיים (המשך)

א. פירוט פעילות החברה בענף ביטוח חיים (המשך)

1. נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2005 (**)

במאוחד ובחברה:

סך-הכל	פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון				פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון		פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון		מספחים		מספחים	
	קבוצתי	פרט	קבוצתי	פרט	מבטיח תשואה	משתתף	עד שנת (1) 1990	עד שנת (2) 2003
176,112	-	-	-	-	-	-	99,961	76,151
746,093	-	-	-	-	-	188,963	521,301	35,829
502,201	249	31,392	18,940	146,092	-	17,579	255,601	32,348
1,424,406	249	31,392	18,940	146,092	-	206,542	876,863	144,328
96,332	-	-	-	-	-	96,332	-	-
191,793	-	-	-	-	-	1,359	135,460	54,974
222,180	(601)	(13,999)	(5,290)	12,858	-	(20,947)	178,613	71,546
291,322	-	5,396	-	55,640	-	221,071	6,070	3,145
29,775	-	-	-	-	-	9,497	20,278	-

(1) פרמיות ברוטו:
מסורתית/מעורב
מרכיב החיסכון
אחר

סה"כ

(2) פרמיות בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

(3) מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)

(4) רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים

(5) פרמיה משוננת (*):
- חדשה

- הגדלות

(* לא כולל פוליסות קבוצתיות.

(**) סווג מחדש.

הערות:

(1) המוצרים שהונפקו בתקופה זו היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המוצרים שהונפקו בתקופה זו היו בעיקרם במסגרת פוליסות משתתפות ברווחים.

(3) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. כמו כן, הוא אינו כולל את מרכיב הרווח מהשקעות העומדות כנגד העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות.

בפוליסות משתתפות ברווחים המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 24: - פרטים נוספים בעסקי ביטוח חיים (המשך)

א. פירוט פעילות החברה בענף ביטוח חיים (המשך)

2. נתונים ליום 31 בדצמבר, 2006

במאוחד ובחברה:

סך-הכל	פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון				פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיעודי		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		מסות 2004		עד שנת 2003 (2)	עד שנת 1990 (1)
	קבוצתי	פרט	קבוצתי	פרט	מבטיח תשואה	משתתף		
	אלפי ש"ח מדווחים							
3,807,557	-	-	-	-	-	-	2,738,301	1,069,256
191,748	-	-	-	-	-	56,842	134,906	-
47,774	-	-	-	-	-	-	28,347	19,427
6,140,045	-	-	-	-	-	441,453	3,449,055	2,249,537
692,394	5,302	112,277	25,730	106,403	-	29,460	314,217	99,005
10,879,518	5,302	112,277	25,730	106,403	-	527,755	6,664,826	3,437,225
364,530	-	-	-	-	11,498	353,032	-	-
11,244,048	5,302	112,277	25,730	106,403	11,498	880,787	6,664,826	3,437,225
3,413,318	-	-	-	23,170	-	-	-	3,390,148
7,435,168	-	112,277	-	83,233	-	527,755	6,664,826	47,077
31,032	5,302	-	25,730	-	-	-	-	-
10,879,518	5,302	112,277	25,730	106,403	-	527,755	6,664,826	3,437,225
103,489	-	-	7,438	36,067	-	4,270	45,094	10,620

(1) עתודות ביטוח ברוטו:

(א) לפי חשיפה ביטוחית:

קצבה נדחית עד חודש מאי 2001
קצבה נדחית מיוני 2001 ואילך
קצבה בתשלום הוני
אחר

סה"כ

(*) עתודות חסכון טהור

(ב) לפי חשיפה פיננסית:

מבטיח תשואה
משתתף
אחר

סה"כ

(2) תביעות תלויות

(*) ראה באור 17(א)(1).

באור 24: - פרטים נוספים בעסקי ביטוח חיים (המשך)

א. פירוט פעילות החברה בענף ביטוח חיים (המשך)

2. נתונים ליום 31 בדצמבר, 2005 (**)

במאוחד ובחברה:

סך-הכל	פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון				פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיעודי		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		מסות 2004		עד שנת 2003 (2)	עד שנת 1990 (1)
	קבוצתי	פרט	קבוצתי	פרט	מבטיח תשואה	משתתף		
	אלפי ש"ח מדווחים							
3,488,567	-	-	-	-	-	-	2,454,785	1,033,782
125,615	-	-	-	-	-	20,846	104,769	-
34,844	-	-	-	-	-	-	21,514	13,330
5,703,481	-	-	-	-	-	197,397	3,164,532	2,341,552
634,586	4,732	83,608	20,929	107,535	-	13,714	300,297	103,771
9,987,093	4,732	83,608	20,929	107,535	-	231,957	6,045,897	3,492,435
103,309	-	-	-	-	-	103,309	-	-
10,090,402	4,732	83,608	20,929	107,535	-	335,266	6,045,897	3,492,435
3,461,627	-	-	-	23,841	-	-	-	3,437,786
6,499,805	-	83,608	-	83,694	-	231,957	6,045,897	54,649
25,661	4,732	-	20,929	-	-	-	-	-
9,987,093	4,732	83,608	20,929	107,535	-	231,957	6,045,897	3,492,435
90,278	-	-	2,446	33,146	-	2,083	41,189	11,414

(1) עתודות ביטוח ברוטו:

(א) לפי חשיפה ביטוחית:

קצבה נדחית עד חודש מאי 2001
קצבה נדחית מיוני 2001 ואילך
קצבה בתשלום הוני
אחר

סה"כ

(*) עתודות חסכון טהור

(ב) לפי חשיפה פיננסית:

מבטיח תשואה
משתתף
אחר

סה"כ

(2) תביעות תלויות

(*) ראה באור 17(א).

(**) סווג מחדש.

באור 24-- פרטים נוספים בעסקי ביטוח חיים (המשך)

ב. הרכב הפרמיות לפי סוגי ביטוח

מאוחד והחברה		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2006	2005 (*)	2004 (*)
אלפי ש"ח מדווחים		
46,595	52,335	57,939
451,170	469,083	523,973
193,837	117,896	20,722
125,718	159,751	166,354
135,942	175,286	188,576
102,103	35,996	9,871
142,764	127,900	96,276
15,016	15,987	13,965
154,579	144,661	137,644
35,581	30,919	26,069
58,317	62,558	51,276
30,386	32,034	40,899
<u>1,492,008</u>	<u>1,424,406</u>	<u>1,333,564</u>
281,450	96,332	-

הרכב הפרמיות לפי סוגי ביטוח:

ביטוח מנהלים:

מסורתי

עדיף

פוליסות שהונפקו החל מיום 1 בינואר, 2004

ביטוח פרט:

מסורתי

עדיף

פוליסות שהונפקו החל מיום 1 בינואר, 2004

ביטוח ריסק טהור:

פרט

קבוצתי

ביטוח אובדן כושר עבודה

ביטוח סיעודי

ביטוח מחלות קשות

אחר

פרמיות בגין פוליסות חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודת ביטוח חיים

(* סווג מחדש).

ג. ביטוח משתתף ברווחים - מידע נוסף

מאוחד והחברה			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006		ליום 31 בדצמבר 2006	
גימלאות		התחייבויות בגין ביטוח משתתף ברווחים	
תביעות	פרמיות / תקבולים	תחייבויות בגין ביטוח משתתף ברווחים	תחייבויות בגין ביטוח משתתף ברווחים
פדיונות	ותום תקופה	תקבולים	תחייבויות בגין ביטוח משתתף ברווחים
אלפי ש"ח מדווחים			
26,490	7,619	20,190	392,172
281,350	175,582	982,511	6,515,221
25,072	5,913	297,676	478,729
4,323	-	17,789	49,046
32,657	-	270,020	353,032
<u>369,892</u>	<u>189,114</u>	<u>1,588,186</u>	<u>7,788,200</u>

קרן ט'

קרן י'

קרן י' לאחר 2004

סלי השקעות

חוזי השקעה

סה"כ

באור 24-- פרטים נוספים בעסקי ביטוח חיים (המשך)

ד. תשואות לשנים 2003 - 2006 באחוזים לפוליסות משתתפות ברווחים של החברה:

מאוחד והחברה							
שיעור דמי ניהול לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2006	סטיית תקן	תשואה שנתית ממוצעת נומינלית למשך 5 שנים		תשואה שנתית נומינלית ברוטו			
		אחרי דמי ניהול	לפני דמי ניהול	2006	2005	2004	2003
1.69	5.29	8.47	10.43	7.89	14.56	10.89	16.27
1.81	7.31	9.04	11.05	8.74	15.17	11.15	20.36
1.07	3.25	10.85	11.66	8.74	15.17	11.15	-
אחוזים							
							קרן ט'
							קרן י'
							קרן י' לאחר 2004 (*)
							סלי השקעות: (*)
1.49	3.17	24.67	25.46	17.59	28.28	30.92	-
1.58	1.43	4.47	5.24	1.48	11.15	3.34	-
1.56	0.63	6.79	7.63	6.87	7.01	9.01	-
1.47	0.74	8.79	9.59	7.68	10.27	10.85	-
1.27	0.23	4.11	4.84	5.99	3.92	4.63	-
0.42	1.44	15.10	15.52	15.52	-	-	-

(*) מאחר והפוליסות הונפקו החל מ-1.1.04 ואילך השיעור הממוצע לפני דמי ניהול ואחרי דמי ניהול חושב ל-3 שנים בלבד.
(**) הפוליסות במסלול זה הונפקו החל מ-1.7.06. והתשואות לעיל מתייחסות לתקופה שהחלה מתאריך זה.

ה. דמי ניהול ועמלות שנגבו בתיק המשתתף ברווחים

מאוחד והחברה				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
שעור	2005	2006	2005	2006
(1) השינוי				
באחוזים מתוך הנכסים על בסיס ממוצע שנתי			אלפי ש"ח מדווחים	
(22.23%)	2.37%	1.85%	136,819	128,412
(7.02%)	0.04%	0.04%	2,461	2,762
47.71%	0.05%	0.07%	2,898	5,166
22.58%	0.09%	0.11%	5,359	7,928
(20.54%)	2.47%	1.96%	142,178	136,340

(1) באחוזים ביחס ליתרה ממוצעת של נכסי השקעה.
(2) דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על בסיס התשואה וצבירת החסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.
דמי הניהול כוללים את המרכיבים כדלקמן:
בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר, 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.
בגין פוליסות שנמכרו החל מיום 1 בינואר, 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.

באור 24--: פרטים נוספים בעסקי ביטוח חיים (המשך)

1. תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד רל"

מאוחד והחברה		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2004	2005	2006
אלפי ש"ח מדווחים		

בגין שנות חיתום לפני שנת 1997

(9,667)	(11,888)	(8,035)
---------	----------	---------

2. הצעת אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון שעניינה העברת כספים בין קופות גמל

בחודש ינואר, 2007 פרסם המפקח טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות), התשס"ו-2006 וטיטה שנייה של חוזר לעניין העברת כספי חיסכון (לרבות כסוי ביטוחי לסיכוני נכות ומוות) בין קופות גמל. מטרת הטיטות הינה לאפשר לצרכן לנייד את החיסכון הפנסיוני, בכל עת, בין הגופים המנהלים חיסכון פנסיוני, ובכך להביא להגברת התחרות ולשכלול השוק. במסגרת השינויים המוצעים יתאפשר, בין השאר, מעבר ללא מגבלות רגולטוריות, משפטיות או אחרות, של כספי חיסכון שנצברו, בפוליסת ביטוח לקיצבה לקרן פנסיה מקיפה ולהיפך, וכן מעבר מתוכניות הוניות (פוליסת ביטוח, קופת גמל וקרן השתלמות), המקנות סכום הוני חד פעמי, לקרן פנסיה או לפוליסת קיצבה.

להעברת כספי החיסכון מחברת ביטוח, כתוצאה מיישום התקנות הנ"ל, עשויה להיות השלכה על פעילות החברה ו/או תוצאותיה בעתיד.

מאחר ולא ברור אם טיטות התקנות תתקבל כמות שהיא או עם שינויים, ומאחר ולא ניתן להעריך את התנהגות המבוטחים בעקבות פרסום התקנות הנ"ל, הרי שלא ניתן, בשלב הזה, לחזות את השלכות התקנות, על פעילות החברה ועל תוצאותיה.

בחודש פברואר, 2007 הוצא תזכיר הצעת החוק אשר במסגרתו מוצעים שינויים נוספים בכל הקשור להנהגת פנסיה חובה ושינויים לחקיקת בכר שעתידיים להיכנס בשנת 2010, אשר תהיה להם השלכה אפשרית גם על תקנות הניוד.

בין חברות הביטוח למפקח מתקיימים דיונים בנושא.

באור 25: פרטים נוספים בעסקי ביטוח כללי

א. להלן תוצאות עסקי ביטוח כללי מאוחדים ושל החברה לפי ענפי הביטוח העיקריים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2006

סה"כ	אחרים	בריאות		אחרים	חבויות			רכוש			אובדן רכוש	סה"כ		
		מחלות ואישפוז	תאונות אישיות		רכב חובה	צד שלישי מדווחים	אחריות מקצועית אלפי ש"ח	אחריות מעבידים	מקיף דירות	רכב רכוש				בתי עסק
1,385,529	15,164	200,954	7,356	14,124	307,180	38,273	86,263	25,343	67,777	62,235	115,062	385,750	60,048	פרמיות דמים
393,158	5,218	11,508	2,458	2,248	51,509	12,257	26,741	7,516	15,293	18,578	56,319	176,587	6,926	
1,778,687	20,382	212,462	9,814	16,372	358,689	50,530	113,004	32,859	83,070	80,813	171,381	562,337	66,974	סה"כ דמי ביטוח
379,551	2,493	57,213	6,379	7,412	9,686	3,727	41,219	1,695	56,485	27,666	63,327	46,097	56,152	בניכוי ביטוח משנה
1,399,136	17,889	155,249	3,435	8,960	349,003	46,803	71,785	31,164	26,585	53,147	108,054	516,240	10,822	סה"כ דמי ביטוח בשייר
(18,047)	(2,289)	(4,491)	308	(403)	7,737	(2,895)	6,748	(1,154)	(1,247)	(4,645)	9,183	(24,589)	(310)	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו בניכוי ביטוח משנה
1,381,089	15,600	150,758	3,743	8,557	356,740	43,908	78,533	30,010	25,338	48,502	117,237	491,651	10,512	דמי ביטוח שהורווחו הכנסות מהשקעות
117,700	478	6,075	412	1,279	60,165	8,150	9,468	6,872	1,333	1,637	3,932	17,456	443	
1,498,789	16,078	156,833	4,155	9,836	416,905	52,058	88,001	36,882	26,671	50,139	121,169	509,107	10,955	סה"כ הכנסות לשנה
1,094,729	8,649	65,324	6,399	6,712	302,324	30,587	41,183	30,343	58,616	62,939	88,664	362,796	30,193	תביעות ששולמו ותלויות בניכוי ביטוח משנה
217,851	50	15,683	4,830	2,759	16,557	10,064	(1,179)	1,600	46,745	23,400	31,834	40,484	25,024	
876,878	8,599	49,641	1,569	3,953	285,767	20,523	42,362	28,743	11,871	39,539	56,830	322,312	5,169	סה"כ תביעות לשנה
621,911	7,479	107,192	2,586	5,883	131,138	31,535	45,639	8,139	14,800	10,600	64,339	186,795	5,786	עודף הכנסות על התביעות לשנה
306,775	392	55,191	2,903	1,353	16,830	8,518	15,997	5,204	18,620	14,869	55,216	107,748	3,934	דמי עמלה
48,746	224	8,620	451	450	-	236	1,394	34	13,068	5,254	9,477	4,103	5,435	בניכוי - דמי עמלה מביטוח משנה
258,029	168	46,571	2,452	903	16,830	8,282	14,603	5,170	5,552	9,615	45,739	103,645	(1,501)	
168,814	927	23,001	925	1,319	40,042	4,685	9,534	3,223	6,533	9,238	14,032	51,713	3,642	הוצאות הנהלה וכלליות
426,843	1,095	69,572	3,377	2,222	56,872	12,967	24,137	8,393	12,085	18,853	59,771	155,358	2,141	
(13,501)	56	(6,844)	108	(108)	774	(822)	(1,200)	(239)	(162)	(1,384)	2,754	(6,218)	(216)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
413,342	1,151	62,728	3,485	2,114	57,646	12,145	22,937	8,154	11,923	17,469	62,525	149,140	1,925	סה"כ הוצאות לשנה, נטו
208,569	6,328	44,464	(899)	3,769	73,492	19,390	22,702	(15)	2,877	(6,869)	1,814	37,655	3,861	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח כללי

באור 25: - פרטים נוספים בעסקי ביטוח כללי (המשך)

א. להלן תוצאות עסקי ביטוח כללי מאוחדים ושל החברה לפי ענפי הביטוח העיקריים: (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2005

סה"כ	אחרים	בריאות		אחרים	רכב חובה	חבויות			אחרים (*)	רכוש			אובדן רכוש	סה"כ
		מחלות ואישפוז	תאונות אישיות			צד שלישי מדווחים	אחריות מקצועית אלפי ש"ח	אחריות מעבידים		בתי עסק (*)	מקיף דירות	רכב רכוש		
1,353,678	6,876	191,883	7,114	12,453	341,205	36,655	83,077	23,557	60,408	54,370	122,523	363,820	49,737	פרמיות דמים
377,435	2,931	12,495	2,405	1,946	54,675	11,601	27,069	6,877	13,462	16,130	55,667	166,463	5,714	
1,731,113	9,807	204,378	9,519	14,399	395,880	48,256	110,146	30,434	73,870	70,500	178,190	530,283	55,451	סה"כ דמי ביטוח
347,657	1,922	53,649	5,532	5,908	7,731	7,187	40,054	1,278	52,826	33,198	45,291	45,168	47,913	בניכוי ביטוח משנה
1,383,456	7,885	150,729	3,987	8,491	388,149	41,069	70,092	29,156	21,044	37,302	132,899	485,115	7,538	סה"כ דמי ביטוח בשייר שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו בניכוי ביטוח משנה
(76,295)	(3,684)	(12,781)	961	(919)	(11,011)	(490)	(983)	(1,492)	2,278	(1,000)	(5,580)	(42,419)	825	
1,307,161	4,201	137,948	4,948	7,572	377,138	40,579	69,109	27,664	23,322	36,302	127,319	442,696	8,363	דמי ביטוח שהורווחו הכנסות מהשקעות
154,080	300	10,068	651	1,433	75,583	10,869	11,257	9,346	1,720	2,060	6,835	23,454	504	
1,461,241	4,501	148,016	5,599	9,005	452,721	51,448	80,366	37,010	25,042	38,362	134,154	466,150	8,867	סה"כ הכנסות לשנה
1,052,740	897	25,711	6,630	11,077	348,360	33,438	38,010	30,824	39,082	46,762	73,443	351,838	46,668	תביעות ששולמו ותלויות בניכוי ביטוח משנה
179,703	(221)	(5,522)	3,453	4,911	4,918	6,267	(6,249)	1,273	31,711	16,104	23,981	58,387	40,690	
873,037	1,118	31,233	3,177	6,166	343,442	27,171	44,259	29,551	7,371	30,658	49,462	293,451	5,978	סה"כ תביעות לשנה
588,204	3,383	116,783	2,422	2,839	109,279	24,277	36,107	7,459	17,671	7,704	84,692	172,699	2,889	עודף הכנסות על התביעות לשנה
300,077	336	60,598	2,884	1,217	17,084	8,525	18,238	5,211	17,440	12,904	49,855	101,952	3,833	דמי עמלה בניכוי - דמי עמלה מביטוח משנה
49,089	176	10,841	469	31	223	286	220	14	13,769	4,945	6,778	6,781	4,556	
250,988	160	49,757	2,415	1,186	16,861	8,239	18,018	5,197	3,671	7,959	43,077	95,171	(723)	
157,406	748	25,453	909	1,206	37,909	4,125	8,838	2,515	5,412	8,040	13,988	45,427	2,836	הוצאות הנהלה וכלליות
408,394	908	75,210	3,324	2,392	54,770	12,364	26,856	7,712	9,083	15,999	57,065	140,598	2,113	
(32,649)	(229)	(17,203)	343	(113)	(1,359)	(199)	(738)	(405)	616	(507)	(1,673)	(11,363)	181	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
375,745	679	58,007	3,667	2,279	53,411	12,165	26,118	7,307	9,699	15,492	55,392	129,235	2,294	סה"כ הוצאות לשנה, נטו
212,459	2,704	58,776	(1,245)	560	55,868	12,112	9,989	152	7,972	(7,788)	29,300	43,464	595	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח כללי לשנה

(*) סווג מחדש.

באור 25: - פרטים נוספים בעסקי ביטוח כללי (המשך)

א. להלן תוצאות עסקי ביטוח כללי של החברה לפי ענפי הביטוח העיקריים: (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2004

סה"כ	בריאות			חבויות					רכוש					
	אחרים* (מחלות ואישפוז* (תאונות אישיות	אחרים	רכב חובה	צד שלישי	אחריות מקצועית	אחריות מעבידים	אחרים* (בתי עסק* (מקיף דירות	רכב רכוש	אובדן רכוש	
1,222,556	869	166,398	6,870	10,231	326,333	30,695	72,763	19,673	57,162	51,603	105,049	331,247	43,663	פרמיות
338,497	70	12,036	2,403	1,687	50,947	10,796	25,173	6,063	11,172	14,716	48,083	150,018	5,333	דמים
1,561,053	939	178,434	9,273	11,918	377,280	41,491	97,936	25,736	68,334	66,319	153,132	481,265	48,996	סה"כ דמי ביטוח
373,275	562	49,502	2,888	5,376	9,274	3,476	39,294	1,383	45,397	30,691	43,279	102,088	40,065	בניכוי ביטוח משנה
1,187,778	377	128,932	6,385	6,542	368,006	38,015	58,642	24,353	22,937	35,628	109,853	379,177	8,931	סה"כ דמי ביטוח בשייר
(80,051)	(70)	(1,235)	(302)	(101)	(25,972)	(744)	(9,435)	(628)	(1,505)	831	(2,315)	(39,103)	528	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
1,107,727	307	127,697	6,083	6,441	342,034	37,271	49,207	23,725	21,432	36,459	107,538	340,074	9,459	דמי ביטוח שהורווחו
111,697	14	8,006	573	1,011	50,981	8,496	7,611	8,386	1,274	2,075	5,466	17,241	563	הכנסות מהשקעות
1,219,424	321	135,703	6,656	7,452	393,015	45,767	56,818	32,111	22,706	38,534	113,004	357,315	10,022	סה"כ הכנסות לשנה
959,935	735	89,566	6,977	6,789	299,813	29,361	32,149	20,076	31,754	34,431	66,478	323,370	18,436	תביעות ששולמו ותלויות
163,252	392	24,382	2,378	2,520	(24,032)	(2,539)	125	(279)	23,016	11,261	21,275	91,427	13,326	בניכוי ביטוח משנה
796,683	343	65,184	4,599	4,269	323,845	31,900	32,024	20,355	8,738	23,170	45,203	231,943	5,110	סה"כ תביעות לשנה
422,741	(22)	70,519	2,057	3,183	69,170	13,867	24,794	11,756	13,968	15,364	67,801	125,372	4,912	עודף הכנסות על התביעות לשנה
264,743	115	52,162	2,871	1,005	14,232	7,407	14,924	4,423	15,328	10,901	42,976	93,424	4,975	דמי עמלה ששולמו
65,541	34	11,354	424	495	(7)	384	497	-	13,681	5,884	4,889	24,192	3,714	בניכוי דמי עמלה מביטוח משנה
199,202	81	40,808	2,447	510	14,239	7,023	14,427	4,423	1,647	5,017	38,087	69,232	1,261	
134,990	85	21,895	756	933	32,871	3,148	7,276	2,108	4,575	7,507	11,731	38,439	3,666	הוצאות הנהלה וכלליות
334,192	166	62,703	3,203	1,443	47,110	10,171	21,703	6,531	6,222	12,524	49,818	107,671	4,927	
(14,187)	(19)	(533)	(106)	132	(2,339)	109	(2,049)	47	(572)	776	(694)	(9,018)	79	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
320,005	147	62,170	3,097	1,575	44,771	10,280	19,654	6,578	5,650	13,300	49,124	98,653	5,006	סה"כ הוצאות לשנה, נטו
102,736	(169)	8,349	(1,040)	1,608	24,399	3,587	5,140	5,178	8,318	2,064	18,677	26,719	(94)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח כללי

(* סווג מחדש.)

באור 25: - פרטים נוספים בעסקי ביטוח כללי (המשך)

ב. לחברה אין הכנסות מדמי ביטוח שנתקבלו מגורם אחד העולות על 5% מדמי הביטוח.

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית

א. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית

מאוחד				1. ליום 31 בדצמבר, 2006	
משתתפות ברווחי השקעות (2)	סך הכל ללא משתתפות ברווחים השקעות (2)	הון עצמי ביטוח כללי והתחייבויות לא ביטוחיות אלפי ש"ח מדווחים	ביטוח חיים ללא משתתפות ברווחי השקעות (3)	הערות	
				1	<u>נכסים עם סיכון ריבית ישיר</u>
146,357	2,214,405	-	2,214,405		אגרות חוב מיועדות (ח"ץ)
4,321,992	2,608,390	1,876,671	731,719		הלוואות ואגרות חוב אחרות
705,721	614,249	66,121	548,128		פקדונות בבנקים
16,718	2,339	2,339	-	8	נגזרים פיננסיים
130,231	534,978	532,346	2,632		חלקם של מבטחי משנה
100,726	481,298	462,151	19,147		בהתחייבויות ביטוחיות אחרים
5,421,745	6,455,659	2,939,628	3,516,031		סה"כ
2,788,703	1,891,017	1,821,948	69,069	4	<u>נכסים ללא סיכון ריבית ישיר</u>
8,210,448	8,346,676	4,761,576	3,585,100		סה"כ נכסים
					<u>התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר</u>
-	6,126,929	2,649,344	3,477,585	5	התחייבויות ביטוחיות
-	412,529	412,529	-		אשראי לזמן ארוך
215,463	348,338	257,148	91,190		אחרות
215,463	6,887,796	3,319,021	3,568,775		סה"כ
				6	<u>התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר</u>
7,869,952	-	-	-		התחייבויות ביטוחיות
125,033	268,226	251,901	16,325		אחרות
-	1,190,654	1,190,654	-		הון עצמי
7,994,985	1,458,880	1,442,555	16,325		
8,210,448	8,346,676	4,761,576	3,585,100		סה"כ הון עצמי והתחייבויות

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

א. פירוט הנכסים והתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית (המשך)

מאוחד				1. ליום 31 בדצמבר, 2005	
משתתפות ברוחי השקעות (2)	סך הכל ללא משתתפות ברוחים השקעות	הון עצמי ביטוח כללי והתחייבויות לא ביטוחיות	ביטוח חיים ללא משתתפות ברוחי השקעות (3)	הערות	
אלפי ש"ח מדווחים				1	
					<u>נכסים עם סיכון ריבית ישיר</u>
143,123	2,214,478	-	2,214,478		אגרות חוב מיועדות (ח"ץ)
3,962,280	2,330,599	1,730,376	600,223		הלוואות ואגרות חוב אחרות
870,062	552,918	123,204	429,714		פקדונות בבנקים
86,017	568,167	551,057	17,110		חלקם של מבטחי משנה
105,744	485,578	474,123	11,455		בהתחייבויות ביטוחיות אחרים
5,167,226	6,151,740	2,878,760	3,272,980		סה"כ
1,769,640	1,935,724	1,717,466	218,258	4	<u>נכסים ללא סיכון ריבית ישיר</u>
6,936,866	8,087,464	4,596,226	3,491,238		סה"כ נכסים
					<u>התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר</u>
-	5,991,798	2,488,408	3,503,390	5	התחייבויות ביטוחיות
-	428,136	428,136	-		אשראי לזמן ארוך
186,231	397,120	353,715	43,405		אחרות
186,231	6,817,054	3,270,259	3,546,795		סה"כ
				6	<u>התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר</u>
6,677,290	-	-	-		התחייבויות ביטוחיות
73,345	187,913	162,475	25,438		אחרות
-	1,082,497	1,082,497	-		הון עצמי
6,750,635	1,270,410	1,244,972	25,438		
6,936,866	8,087,464	4,515,231	3,572,233		סה"כ הון עצמי והתחייבויות

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

א. פירוט הנכסים והתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית (המשך)

חברה				1. ליום 31 בדצמבר, 2006	
משתתפות ברוחי השקעות (2)	סך הכל ללא משתתפות ברוחים השקעות	הון עצמי ביטוח כללי והתחייבויות לא ביטוחיות	ביטוח חיים ללא משתתפות ברוחי השקעות (3)	הערות	
אלפי ש"ח מדווחים				1	
					<u>נכסים עם סיכון ריבית ישיר</u>
146,357	2,214,405	-	2,214,405		אגרות חוב מיועדות (ח"ץ)
4,321,992	2,430,417	1,698,698	731,719		הלוואות ואגרות חוב אחרות
705,721	614,249	66,121	548,128		פקדונות בבנקים
16,718	2,339	2,339	-	8	נגזרים פיננסיים
					חלקם של מבטחי משנה
130,231	534,978	532,346	2,632		בהתחייבויות ביטוחיות
100,726	481,298	462,151	19,147		אחרים
5,421,745	6,277,686	2,761,655	3,516,031		סה"כ
2,788,703	1,973,633	1,904,564	69,069	4	<u>נכסים ללא סיכון ריבית ישיר</u>
8,210,448	8,251,319	4,666,219	3,585,100		סה"כ נכסים
					<u>התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר</u>
-	6,126,929	2,649,344	3,477,585	5	התחייבויות ביטוחיות
-	412,529	412,529	-		אשראי לזמן ארוך
215,463	348,338	257,148	91,190		אחרות
215,463	6,887,796	3,319,021	3,568,775		סה"כ
				6	<u>התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר</u>
7,869,952	-	-	-		התחייבויות ביטוחיות
125,033	172,869	156,544	16,325		אחרות
-	1,190,654	1,190,654	-		הון עצמי
7,994,985	1,363,523	1,347,198	16,325		
8,210,448	8,251,319	4,666,219	3,585,100		סה"כ הון עצמי והתחייבויות

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

א. פירוט הנכסים והתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית (המשך)

חברה				1. ליום 31 בדצמבר, 2005	
משתתפות ברוחי השקעות (2)	סך הכל ללא משתתפות ברוחים השקעות	הון עצמי ביטוח כללי והתחייבויות לא ביטוחיות	ביטוח חיים ללא משתתפות ברוחי השקעות (3)	הערות	
אלפי ש"ח מדווחים				1	
					<u>נכסים עם סיכון ריבית ישיר</u>
143,123	2,214,478	-	2,214,478		אגרות חוב מיועדות (ח"ץ)
3,962,280	2,246,966	1,646,743	600,223		הלוואות ואגרות חוב אחרות
870,062	552,918	123,204	429,714		פקדונות בבנקים
86,017	568,167	551,057	17,110		חלקם של מבטחי משנה
105,744	482,936	471,481	11,455		בהתחייבויות ביטוחיות אחרים
5,167,226	6,065,465	2,792,485	3,272,980		סה"כ
1,769,640	1,944,376	1,726,118	218,258	4	<u>נכסים ללא סיכון ריבית ישיר</u>
6,936,866	8,009,841	4,518,603	3,491,238		סה"כ נכסים
					<u>התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר</u>
-	5,991,798	2,488,408	3,503,390	5	התחייבויות ביטוחיות
-	428,136	428,136	-		אשראי לזמן ארוך
186,231	319,498	276,093	43,405		אחרות
186,231	6,739,432	3,192,637	3,546,795		סה"כ
				6	<u>התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר</u>
6,677,290	-	-	-		התחייבויות ביטוחיות
73,345	187,913	162,475	25,438		אחרות
-	1,082,497	1,082,497	-		הון עצמי
6,750,635	1,270,410	1,244,972	25,438		
6,936,866	8,009,842	4,437,609	3,572,233		סה"כ הון עצמי והתחייבויות

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

א. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי סיכוני ריבית (המשך)

הערות

1. סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות הפיננסית. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים, אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.
2. משתתפות ברווחי השקעות - ההשקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים מנוהלות בתיקי השקעה נפרדים מיתר עסקי החברה. על-פי תנאי הפוליסות (למעט פוליסות שהונפקו החל משנת 2004, שסכומי הצבירה בהם מהווים כ-11% מסך ההתחייבויות הביטוחיות של פוליסות משתתפות ברווחים ליום 31 בדצמבר, 2006 ובגינם מנוכים דמי ניהול בשיעורים קבועים מסך הצבירה) החברה זוקפת למבוטחים את מלוא התשואה המושגת בתיקי ההשקעה, בניכוי דמי ניהול קבועים ובניכוי דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לשנת הדוח. בפוליסות אלו לא קיימת לחברה חשיפה ישירה בגין שינויים בריבית. יחד עם זאת, תנודתיות בשיעורי הריבית תביא לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים ולדמי הניהול המנוכים מהם.
3. בביטוח חיים ללא פוליסות משתתפות ברווחי השקעות, עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מבטיחות תשואה המגובות באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך, קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. לימים 31 בדצמבר, 2006 ו-2005 כיסו אגרות החוב המיועדות כ-63% מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו. בגין יתר השקעות החברה במסגרת עסקי ביטוח חיים, קיימת חשיפה לשערי ריבית שישררו בעת מיחזור ההשקעות אשר התזרים בגינם שונה מאורך החיים והתזרים הצפוי של ההתחייבויות הביטוחיות.
4. נכסים אחרים שאין להם סיכון ריבית ישיר - כוללים מניות, מוצרים מובנים ונגזרים לסוגיהם, קרנות השקעה וגידור, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר, וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים שמשך החיים הממוצע שלהם (מח"מ) עד חודש אחד, ולפיכך סיכון הריבית בגינם אינו מהותי (מזומנים ושווי מזומנים).
5. התחייבויות ביטוחיות כוללות עתודות ביטוח ותביעות תלויות.
6. התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות: הון עצמי, מסים נדחים, עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל ואת קבוצת ההתחייבויות האחרות שבמאזן החברה שמח"מ שלהן אינו עולה על חצי שנה.
7. בניתוח הסיכונים והחשיפות לשינויים בשערי הריבית, יש להביא בחשבון את התפלגות כלל הנכסים וההתחייבויות לפי מועדי פרעון, על בסיס תנאים חוזיים ו/או תחזיות ובהתחשב בתזרימי המזומנים הצפויים בגין פוליסות שבתוקף וחדשות. לחברה מנהל סיכונים שבין תפקידו לסייע להנהלה להעריך את הנושא בכללותו.
8. נגזרים פיננסיים - פעילות החברה בנגזרים פיננסיים הינה במסגרת מדיניות ההשקעות הכוללת ואינה בגדר פעילות גידור. הערך במאזן נקבע על בסיס השווי ההוגן של הנכסים ואינו מייצג את החשיפה במונחי נכסי הבסיס.

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ב. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

מאוחד						
השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחי השקעות	סה"כ	פרטים לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
						אלפי ש"ח מדווחים
ליום 31 בדצמבר, 2006:						
316,736	258,052	-	245	-	58,439	מזומנים ושווי מזומנים ניירות ערך
3,320,082	2,141,800	-	23,414	892,415	262,453	תעודות התחייבות שאינן ניתנות להמרה במניות: סחירות בישראל
4,589,264	1,572,557	-	52,989	2,938,917	24,801	בלתי סחירות
224,515	105,162	-	119,353	-	-	סחירות מחוץ לישראל
תעודות התחייבות הניתנות להמרה במניות:						
106,062	68,087	-	-	37,975	-	בישראל
21,456	14,685	-	6,771	-	-	מחוץ לישראל
מניות:						
1,715,294	1,553,740	161,554	-	-	-	סחירות בישראל
15,896	14,919	977	-	-	-	בלתי סחירות
838,676	764,858	73,818	-	-	-	סחירות מחוץ לישראל
יחידות השתתפות בקרנות נאמנות						
18,994	16,072	2,922	-	-	-	קרנות השקעה לא סחירות
174,135	149,974	24,161	-	-	-	כתבי אופציה לרכישת מניות מכשירים פיננסיים נגזרים
24,690	21,598	3,092	-	-	-	הלוואות פקדונות
(5,633)	(4,880)	(753)	-	-	-	מקרקעין להשכרה בנייני משרדים רכוש קבוע אחר סכומים לקבל רכוש אחר
1,029,770	566,058	-	-	463,712	-	
1,319,971	705,722	-	-	614,249	-	
19,752	-	19,752	-	-	-	
92,532	-	92,532	-	-	-	
161,625	-	161,625	-	-	-	
1,249,342	230,957	-	-	-	1,018,385	
1,323,965	31,087	1,292,467	-	-	411	
16,557,124	8,210,448	1,832,147	202,772	4,947,268	1,364,489	סה"כ נכסים הלוואות מתאגידים בנקאיים ואחרים
412,529	-	-	-	412,529	-	התחייבויות ביטוחיות
14,138,239	7,994,985	-	18,792	3,427,265	2,697,197	התחייבויות אחרות
815,702	215,463	-	-	-	600,239	הון
1,190,654	-	1,190,654	-	-	-	
16,557,124	8,210,448	1,190,654	18,792	3,839,794	3,297,436	סה"כ התחייבויות והון
-	-	641,493	183,980	1,107,474	(1,932,947)	יתרה נטו ליום 31 בדצמבר, 2006

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ב. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

מאוחד					
סה"כ	השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחי השקעות	פרטים לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד
סה"כ	השקעות	אלפי ש"ח מדווחים	אלפי ש"ח מדווחים	אלפי ש"ח מדווחים	אלפי ש"ח מדווחים
331,546	55,433	-	2	-	276,111
3,066,718	1,956,751	-	22,585	691,226	396,156
4,473,832	1,536,741	-	52,732	2,860,631	23,728
117,082	113,924	-	3,158	-	-
164,856	13,802	-	-	151,054	-
37,590	-	-	37,590	-	-
1,290,290	1,159,028	131,262	-	-	-
2,062	1,381	345	336	-	-
432,395	373,045	-	59,350	-	-
16,057	13,587	-	2,470	-	-
60,007	47,903	1,229	10,875	-	-
8,888	7,179	1,709	-	-	-
(12,834)	(11,134)	(1,700)	-	-	-
807,236	497,987	-	-	309,249	-
1,422,980	870,062	-	-	552,918	-
32,912	-	32,912	-	-	-
78,510	-	78,510	-	-	-
118,510	-	118,510	-	-	-
1,246,063	191,761	-	-	-	1,054,302
1,329,630	109,416	1,220,214	-	-	-
15,024,330	6,936,866	1,582,991	189,098	4,565,078	1,750,297
428,136	-	-	-	428,136	-
9,261,152	6,750,635	-	22,109	-	2,488,408
4,252,545	186,231	-	-	3,506,719	559,595
1,082,497	-	1,082,497	-	-	-
15,024,330	6,936,866	1,082,497	22,109	3,934,855	3,048,003
-	-	500,494	166,989	630,223	(1,297,706)

ליום 31 בדצמבר, 2005: (*)

מזומנים ושווי מזומנים
ניירות ערך
תעודות התחייבות שאינן ניתנות להמרה במניות:
סחירות בישראל
בלתי סחירות
סחירות מחוץ לישראל
תעודות התחייבות הניתנות להמרה במניות:
בישראל
מחוץ לישראל
מניות:
סחירות בישראל
בלתי סחירות
סחירות מחוץ לישראל
יחידות השתתפות בקרנות נאמנות
קרנות השקעה לא סחירות
כתבי אופציה לרכישת מניות מכשירים פיננסיים נגזרים
הלוואות
פקדונות
מקרקעין להשכרה
בנייני משרדים
רכוש קבוע אחר
סכומים לקבל
רכוש אחר

סה"כ נכסים
הלוואות מתאגידים בנקאיים ואחרים
התחייבויות ביטוחיות
התחייבויות אחרות
הון

סה"כ התחייבויות והון

יתרה נטו ליום 31 בדצמבר, 2005

(*) סווג מחדש.

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ב. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

החברה						
השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברוחי השקעות	סה"כ	פרטים לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח מדווחים						
ליום 31 בדצמבר, 2006:						
303,690	258,052	-	-	-	45,638	מזומנים ושווי מזומנים ניירות ערך
3,142,107	2,141,800	-	21,293	776,173	202,841	תעודות התחייבות שאינן ניתנות להמרה במניות: סחירות בישראל
4,589,264	1,572,557	-	52,989	2,938,917	24,801	בלתי סחירות
224,515	105,162	-	119,353	-	-	סחירות מחוץ לישראל
תעודות התחייבות הניתנות להמרה במניות:						
106,062	68,087	-	-	37,975	-	בישראל
21,456	14,685	-	6,771	-	-	מחוץ לישראל
מניות:						
1,707,977	1,553,740	154,237	-	-	-	סחירות בישראל
15,896	14,919	977	-	-	-	בלתי סחירות
838,676	764,858	73,818	-	-	-	סחירות מחוץ לישראל
יחידות השתתפות בקרנות נאמנות						
18,994	16,072	2,922	-	-	-	קרנות השקעה לא סחירות
174,135	149,974	24,161	-	-	-	כתבי אופציה לרכישת מניות
24,661	21,598	3,063	-	-	-	מכשירים פיננסיים נגזרים
(5,633)	(4,880)	(753)	-	-	-	הלוואות
1,029,770	566,058	-	-	463,712	-	פקדונות
1,319,971	705,722	-	-	614,249	-	השקעות בחברות מאוחדות
669,276	-	669,276	-	-	-	מקרקעין להשכרה
19,752	-	19,752	-	-	-	בנייני משרדים
92,532	-	92,532	-	-	-	רכוש קבוע אחר
154,890	-	154,890	-	-	-	חייבים אחרים ויתרות חובה
1,247,233	230,957	-	-	-	1,016,276	רכוש אחר
766,543	31,087	735,456	-	-	-	
16,461,767	8,210,448	1,930,331	200,406	4,831,026	1,289,556	סה"כ נכסים
הלוואות מתאגידים בנקאיים ואחרים						
412,529	-	-	-	412,529	-	התחייבויות ביטוחיות
14,138,239	7,994,985	-	18,792	3,427,265	2,697,197	התחייבויות אחרות
720,345	215,463	-	-	-	504,882	הון
1,190,654	-	1,190,654	-	-	-	
16,461,767	8,210,448	1,190,654	18,792	3,839,794	3,202,079	סה"כ התחייבויות והון
-	-	739,677	181,614	991,232	(1,912,523)	יתרה נטו ליום 31 בדצמבר, 2006

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ב. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

החברה						
השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחי השקעות	סה"כ	פרטים לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
						אלפי ש"ח מדווחים
298,219	55,433	-	-	-	242,786	מזומנים ושווי מזומנים ניירות ערך
2,982,958	1,956,751	-	20,833	648,716	356,658	תעודות התחייבות שאינן ניתנות להמרה במניות: סחירות בישראל
4,473,836	1,536,741	-	52,736	2,860,631	23,728	בלתי סחירות
117,077	113,924	-	3,153	-	-	סחירות מחוץ לישראל
164,856	13,802	-	-	151,054	-	תעודות התחייבות הניתנות להמרה במניות: ישראל
37,590	-	-	37,590	-	-	מחוץ לישראל
1,283,120	1,159,028	124,092	-	-	-	מניות: סחירות בישראל
2,062	1,381	345	336	-	-	בלתי סחירות
432,395	373,045	-	59,350	-	-	סחירות מחוץ לישראל
16,057	13,587	-	2,470	-	-	יחידות השתתפות בקרנות נאמנות
56,895	47,903	1,229	7,763	-	-	קרנות השקעה לא סחירות
8,878	7,179	1,699	-	-	-	כתבי אופציה לרכישת מניות מכשירים פיננסיים נגזרים
(12,834)	(11,134)	(1,700)	-	-	-	הלוואות פקדונות
807,236	497,987	-	-	309,249	-	השקעות בחברות מאוחדות
1,422,980	870,062	-	-	552,918	-	מקרקעין להשכרה בנייני משרדים
628,295	-	628,295	-	-	-	רכוש קבוע אחר
32,912	-	32,912	-	-	-	סכומים לקבל
78,510	-	78,510	-	-	-	רכוש אחר
111,579	-	111,579	-	-	-	
1,243,421	191,761	-	-	-	1,051,660	
760,665	109,416	651,249	-	-	-	
14,946,707	6,936,866	1,628,210	184,231	4,522,568	1,674,832	סה"כ נכסים
428,136	-	-	-	428,136	-	הלוואות מתאגידים בנקאיים ואחרים
12,767,871	6,750,635	-	22,109	3,506,719	2,488,408	התחייבויות ביטוחיות
668,203	186,231	-	-	-	481,972	התחייבויות אחרות
1,082,497	-	1,082,497	-	-	-	הון
14,946,707	6,936,866	1,082,497	22,109	3,934,855	2,970,380	סה"כ התחייבויות והון
-	-	545,713	162,122	587,713	(1,295,548)	יתרה נטו ליום 31 בדצמבר, 2005

(* סווג מחדש.)

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ב. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

פירוט הרכב הנכסים (החופפים לפוליסות משתתפות ברווחים) לפי בסיסי הצמדה

מאוחד והחברה						
31 בדצמבר 2005		31 בדצמבר, 2006				
סה"כ	סה"כ	פרטים לא		צמוד למדד	לא צמוד	
		כספיים ואחרים	צמוד למטבע חוץ			
אלפי ש"ח מדווחים						
55,433	258,052	-	-	-	258,052	מזומנים ושווי מזומנים
						נכסים סחירים:
1,316,658	1,358,983	-	15,282	639,787	703,914	אגרות חוב ממשלתיות
754,147	948,684	-	145,337	775,129	28,218	אגרות חוב אחרות
						מניות והשקעות אחרות מונפקות / נסחרות בישראל
1,172,702	1,553,740	1,553,740	-	-	-	מניות והשקעות אחרות מונפקות / נסחרות בחו"ל
386,632	780,930	780,930	-	-	-	נכסים בלתי סחירים:
1,536,739	1,594,624	-	102,313	1,454,687	37,624	אגרות חוב הלוואות ופקדונות בבנקים
1,368,049	1,271,780	-	-	1,271,780	-	מניות והשקעות אחרות בישראל
-	66,222	66,222	-	-	-	מניות והשקעות אחרות בחו"ל
49,284	98,671	98,671	-	-	-	מקרקעין להשכרה
-	-	-	-	-	-	השקעה (התחייבות) נטו בגין מכשירים נגזרים
(3,955)	16,718	16,718	-	-	-	נכסים אחרים
301,177	262,044	31,087	-	-	230,957	
6,936,866	8,210,448	2,547,368	262,932	4,141,383	1,258,765	סך-כל הנכסים
192,263	185,610	185,610	-	-	-	חשיפה נטו בגין מכשירים נגזרים במונחי נכס בסיס

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ג. מידע בדבר סיכון האשראי ליום 31 בדצמבר, 2006:

מאוחד							רמת הדירוג בישראל
סה"כ	משתתפות ברווחים	סה"כ ללא משתתפות ברווחים	לא מדורג	דירוג נמוך מ-BBB	BBB- עד +A	AA- ומעלה	
אלפי ש"ח מדווחים							
316,736	258,052	58,684	12,766	-	-	45,918	נכסים בישראל
1,319,970	705,721	614,249	20,326	-	16,539	577,384	מזומנים ושווי מזומנים
2,360,762	146,357	2,214,405	-	-	-	2,214,405	פקדונות בבנקים
1,983,119	1,343,702	639,417	-	-	-	639,417	אג"ח מדינה לא סחירות
1,414,568	844,113	570,455	82,029	-	97,411	391,015	אג"ח מדינה סחירות
2,154,209	1,378,924	775,285	26,532	-	169,761	578,992	אג"ח אחרות לא סחירות
7,912,658	3,713,096	4,199,562	108,561	-	267,172	3,823,829	אג"ח אחרות סחירות
370,990	260,182	110,808	110,808	-	-	-	סה"כ אגרות חוב
254,320	169,972	84,348	84,348	-	-	-	הלוואות מובטחות במשכנתא
404,460	135,904	268,556	164,380	-	3,045	101,131	הלוואות כנגד פוליסות ביטוח חיים
1,029,770	566,058	463,712	359,536	-	3,045	101,131	הלוואות אחרות
19,057	16,718	2,339	2,339	-	-	-	סה"כ הלוואות
561,577	101,275	460,302	460,302	-	-	-	נגזרים
11,159,768	5,360,920	5,798,848	963,830	-	286,756	4,548,262	נכסים אחרים בישראל
							סה"כ נכסים בישראל
אלפי ש"ח מדווחים							
סה"כ	משתתפות ברווחים	סה"כ ללא משתתפות ברווחים	לא מדורג	דירוג נמוך מ-BBB	BBB- ועד +BBB	A- ומעלה	רמת הדירוג בחו"ל
703,072	129,683	573,389	83,150	-	14,876	475,363	מבטחי משנה
348,716	189,190	159,526	11,098	4,415	14,637	129,376	נכסים אחרים בחו"ל
1,051,788	318,873	732,915	94,248	4,415	29,513	604,739	סה"כ נכסים בחו"ל
12,211,556	5,679,793	6,531,763	1,058,078	4,415	316,269	5,153,001	סה"כ נכסים הנושאים סיכון אשראי
4,345,568	2,530,655	1,814,913					סה"כ נכסים ללא סיכון אשראי
16,557,124	8,210,448	8,346,676					סה"כ

הערות

- (1) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מידרוג". נתוני חברת הדירוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים.
- (2) הדירוג בחו"ל נקבע בעיקר לפי חברת הדירוג S & P.
- (3) קיים שוני בין רמת הדירוג בארץ לזה של חו"ל.

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ג. מידע בדבר סיכון האשראי ליום 31 בדצמבר, 2005: (המשך) *

מאוחד (*)							רמת הדירוג בישראל
סה"כ	משתתפות ברווחים	סה"כ ללא משתתפות ברווחים	לא מדורג	דירוג נמוך מ-BBB	BBB עד +A	-AA ומעלה	
אלפי ש"ח מדווחים							
331,476	55,363	276,113	67,399	-	-	208,714	נכסים בישראל
1,422,980	870,062	552,918	16,695	-	28,675	507,548	מזומנים ושווי מזומנים
2,357,601	143,123	2,214,478	-	-	-	2,214,478	פקדונות בבנקים
1,943,216	1,300,763	642,453	-	-	-	642,453	אג"ח מדינה לא סחירות
1,232,472	656,115	576,357	75,050	-	89,237	412,070	אג"ח מדינה סחירות
2,022,217	1,292,256	729,962	8,397	-	140,948	580,617	אג"ח אחרות סחירות
7,555,506	3,392,257	4,163,249	83,447	-	230,185	3,849,618	אג"ח אחרות לא סחירות
350,647	269,445	81,202	81,202	-	-	-	סה"כ אגרות חוב
216,523	124,085	92,438	92,438	-	-	-	הלוואות מובטחות במשכנתא
240,066	104,457	135,609	135,609	-	-	-	הלוואות כנגד פוליסות ביטוח חיים
807,236	497,987	309,249	309,249	-	-	-	הלוואות אחרות
(3,955)	(3,955)	-	-	-	-	-	סה"כ הלוואות
558,544	105,617	452,927	452,927	-	-	-	נגזרים
10,671,787	4,917,331	5,754,456	929,716	-	258,860	4,565,880	נכסים אחרים בישראל
							סה"כ נכסים בישראל
אלפי ש"ח מדווחים							
סה"כ	משתתפות ברווחים	סה"כ ללא משתתפות ברווחים	לא מדורג	דירוג נמוך מ-BBB	BBB עד BBB+	A - ומעלה	רמת הדירוג בחו"ל
654,184	86,017	568,167	45,023	-	443,440	79,704	מבטחי משנה
70	70	-	-	-	-	-	מזומנים בחו"ל
320,515	215,287	105,228	34,520	747	45,023	24,938	נכסים אחרים בחו"ל
974,769	301,371	673,395	79,543	747	488,463	104,642	סה"כ נכסים בחו"ל
11,646,556	5,218,705	6,427,851	1,009,259	747	747,323	4,670,522	סה"כ נכסים הנושאים סיכון אשראי
3,377,774	1,718,161	1,659,613					סה"כ נכסים ללא סיכון אשראי
15,024,330	6,936,866	8,087,464					סה"כ

(* סווג מחדש.)

הערות

- (1) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מידרוג". נתוני חברת הדירוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים.
- (2) הדירוג בחו"ל נקבע בעיקר לפי חברת הדירוג S & P.
- (3) קיים שוני בין רמת הדירוג בארץ לזה של חו"ל.

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ג. מידע בדבר סיכון האשראי ליום 31 בדצמבר, 2006: (המשך)

החברה							רמת הדירוג בישראל
סה"כ	משתתפות ברווחים	סה"כ ללא משתתפות ברווחים	לא מדורג	דירוג נמוך מ-BBB-	BBB- עד +A	AA- ומעלה	
אלפי ש"ח מדווחים							
303,690	258,052	45,638	12,766	-	-	32,872	נכסים בישראל
1,319,970	705,721	614,249	20,326	-	16,539	577,384	מזומנים ושווי מזומנים
2,360,762	146,357	2,214,405	-	-	-	2,214,405	פקדונות בבנקים
1,814,013	1,343,702	470,311	-	-	-	470,311	אג"ח מדינה לא סחירות
1,405,699	844,113	561,586	82,029	-	96,473	383,084	אג"ח מדינה סחירות
2,154,209	1,378,924	775,285	26,532	-	169,761	578,992	אג"ח אחרות סחירות
7,734,683	3,713,096	4,021,587	108,561	-	266,234	3,646,792	אג"ח אחרות לא סחירות
370,990	260,182	110,808	110,808	-	-	-	סה"כ אגרות חוב
254,320	169,972	84,348	84,348	-	-	-	הלוואות מובטחות במשכנתא
404,460	135,904	268,556	164,380	-	3,045	101,131	הלוואות כנגד פוליסות ביטוח חיים
1,029,770	566,058	463,712	359,536	-	3,045	101,131	הלוואות אחרות
19,057	16,718	2,339	2,339	-	-	-	סה"כ הלוואות
544,162	101,275	442,887	442,887	-	-	-	נגזרים
10,951,332	5,360,920	5,590,412	946,415	-	285,818	4,358,179	נכסים אחרים בישראל
							סה"כ נכסים בישראל
אלפי ש"ח מדווחים							
סה"כ	משתתפות ברווחים	סה"כ ללא משתתפות ברווחים	לא מדורג	דירוג נמוך מ-BBB-	BBB- עד BBB+	A - ומעלה	רמת הדירוג בחו"ל
703,072	129,683	573,389	83,150	-	14,876	475,363	מבטחי משנה
348,716	189,190	159,526	11,098	4,415	14,637	129,376	נכסים אחרים בחו"ל
1,051,788	318,873	732,915	94,248	4,415	29,513	604,739	סה"כ נכסים בחו"ל
12,003,120	5,679,793	6,323,327	1,040,663	4,415	315,331	4,962,918	סה"כ נכסים הנושאים סיכון אשראי
4,458,647	2,530,655	1,927,992					סה"כ נכסים ללא סיכון אשראי
16,461,767	8,210,448	8,251,319					סה"כ

הערות

- (1) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מידרוג". נתוני חברת הדירוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים.
- (2) הדירוג בחו"ל נקבע בעיקר לפי חברת הדירוג S & P.
- (3) קיים שוני בין רמת הדירוג בארץ לזה של חו"ל.

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ג. מידע בדבר סיכון האשראי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2005: (המשך) *

החברה (*)							רמת הדירוג בישראל
סה"כ	משתתפות ברוחים	סה"כ ללא משתתפות ברוחים	לא מדורג	דירוג נמוך מ-BBB-	BBB- עד +A	-AA ומעלה	
אלפי ש"ח מדווחים							
298,149	55,363	242,786	67,399	-	-	175,387	נכסים בישראל
1,422,980	870,062	552,918	16,695	-	28,675	507,548	מזומנים ושווי מזומנים
2,357,601	143,123	2,214,478	-	-	-	2,214,478	פקדונות בבנקים
1,862,399	1,300,763	561,636	-	-	-	561,636	אג"ח מדינה לא סחירות
1,229,528	656,115	573,413	75,050	-	88,211	410,152	אג"ח מדינה סחירות
2,022,218	1,292,256	729,962	8,397	-	140,948	580,617	אג"ח אחרות סחירות
7,471,746	3,392,257	4,079,489	83,447	-	229,159	3,766,883	אג"ח אחרות לא סחירות
350,647	269,445	81,202	81,202	-	-	-	סה"כ אגרות חוב
216,523	124,085	92,438	92,438	-	-	-	הלוואות מובטחות במשכנתא
240,066	104,457	135,609	135,609	-	-	-	הלוואות כנגד פוליסות ביטוח חיים
807,236	497,987	309,249	309,249	-	-	-	הלוואות אחרות
(3,955)	(3,955)	-	-	-	-	-	סה"כ הלוואות
556,032	105,617	450,415	450,415	-	-	-	נגזרים
10,552,188	4,917,331	5,634,857	927,205	-	257,834	4,449,818	נכסים אחרים בישראל
							סה"כ נכסים בישראל
אלפי ש"ח מדווחים							רמת הדירוג בחו"ל
סה"כ	משתתפות ברוחים	סה"כ ללא משתתפות ברוחים	לא מדורג	דירוג נמוך מ-BBB-	BBB- עד BBB+	A- ומעלה	
654,184	86,017	568,167	45,023	-	443,440	79,704	מבטחי משנה
70	70	-	-	-	-	-	מזומנים בחו"ל
320,515	215,287	105,228	34,520	747	45,023	24,938	נכסים אחרים בחו"ל
974,769	301,374	673,395	79,543	747	488,463	104,642	סה"כ נכסים בחו"ל
11,526,957	5,218,705	6,308,252	1,006,748	747	746,297	4,554,460	סה"כ נכסים הנושאים סיכון אשראי
3,419,750	1,718,161	1,701,589					סה"כ נכסים ללא סיכון אשראי
14,946,707	6,936,866	8,009,841					סה"כ

(* סווג מחדש.)

הערות

- (1) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מידרוג". נתוני חברת הדירוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים.
- (2) הדירוג בחו"ל נקבע בעיקר לפי חברת הדירוג S & P.
- (3) קיים שוני בין רמת הדירוג בארץ לזה של חו"ל.

באור 26: - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ג. מידע בדבר סיכון אשראי ליום 31 בדצמבר, 2006: (המשך)

סיכון אשראי עבור נכסים בארץ (החופפים לפוליסות משתתפות ברווחים) - במאוחד ובחברה

רמת הדירוג בישראל	AA- ומעלה	BBB- עד +A	דירוג נמוך מ- BBB-	לא מדורג	סך-הכל
מזומנים ושווי מזומנים	258,052	-	-	-	258,052
נכסים סחירים: אגרות חוב ממשלתיות	1,343,702	-	-	-	1,343,702
אגרות חוב אחרות	610,369	128,301	-	105,443	844,113
מניות והשקעות אחרות	-	-	-	1,553,745	1,553,745
	1,954,071	128,301	-	1,659,188	3,741,560
נכסים בלתי סחירים: אגרות חוב ממשלתיות	146,357	-	-	-	146,357
אגרות חוב אחרות	939,618	392,428	-	46,878	1,378,924
הלוואות ופקדונות בבנקים	1,165,924	51,063	-	54,792	1,271,779
מניות והשקעות אחרות	-	-	-	66,222	66,222
	2,251,899	443,491	-	167,892	2,863,282
השקעה נטו בגין מכשירים נגזרים	-	-	-	18,695	18,695
נכסים אחרים	-	-	-	132,362	132,362
סך-כל הנכסים	4,464,022	571,792	-	1,978,137	7,013,951
השפעת מכשירים נגזרים במונחי נכס בסיס	-	-	-	-	-
סך-הכל נכסים בישראל	4,464,022	571,792	-	1,978,137	7,013,951
השקעות המדורגות בדירוג פנימי 2	-	13,993	-	11,854	11,854

סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל (החופפים לפוליסות משתתפות ברווחים) - במאוחד ובחברה

רמת הדירוג בחו"ל	AA- ומעלה	BBB- עד +AA	דירוג נמוך מ- BBB-	לא מדורג	סך-הכל
נכסים סחירים: אגרות חוב ממשלתיות	15,282	-	-	-	15,282
אגרות חוב אחרות	53,737	24,701	18,095	8,032	104,565
מניות והשקעות אחרות	-	-	-	780,930	780,930
	69,019	24,701	18,095	788,962	900,777
נכסים בלתי סחירים: אגרות חוב אחרות	41,973	9,215	5,011	13,144	69,343
מניות והשקעות אחרות	-	-	-	98,671	98,671
	41,973	9,215	5,011	111,815	168,014
התחייבות נטו בגין מכשירים נגזרים	-	-	-	(1,977)	(1,977)
נכסים אחרים	129,624	-	59	-	129,683
סך-הכל נכסים בחו"ל	240,616	33,916	23,165	898,800	1,196,497
סך-הכל הנכסים	8,210,448				8,210,448

באור 26 - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ג. מידע בדבר סיכון אשראי ליום 31 בדצמבר, 2005: (המשך)

סיכון אשראי עבור נכסים בארץ (החופפים לפוליסות משתתפות ברווחים) - במאוחד ובחברה

רמת הדירוג בישראל	AA- ומעלה	עד +A -BBB	מ- BBB נמוך	לא מדורג	סך-הכל
מזומנים ושווי מזומנים	55,433	-	-	-	55,433
נכסים סחירים: אגרות חוב ממשלתיות אגרות חוב אחרות מניות והשקעות אחרות	1,300,763 457,876 -	- 100,940 -	- - -	- 97,171 1,172,830	1,300,763 655,987 1,172,830
	1,758,639	100,940	-	1,270,001	3,129,580
נכסים בלתי סחירים: אגרות חוב ממשלתיות אגרות חוב אחרות הלוואות ופקדונות בבנקים מניות והשקעות אחרות	143,123 950,988 1,229,612 -	- 315,571 68,830 -	- - - -	- 25,697 69,607 19,574	143,123 1,292,256 1,368,049 19,574
	2,323,723	384,401	-	114,878	2,823,002
התחייבות נטו בגין מכשירים נגזרים	-	-	-	(3,955)	(3,955)
נכסים אחרים	-	-	-	212,374	212,374
סך-כל הנכסים בישראל	4,137,795	485,341	-	1,593,298	6,216,434
חשיפה נטו בגין מכשירים נגזרים במונחי נכס בסיס	-	-	-	192,263	192,263

סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל (החופפים לפוליסות משתתפות ברווחים) - במאוחד ובחברה

רמת הדירוג בחו"ל	A- ומעלה	עד + BBB -BBB	נמוך מ- BBB	לא מדורג	סך-הכל
נכסים סחירים: אגרות חוב ממשלתיות אגרות חוב אחרות מניות והשקעות אחרות	15,895 23,173 -	- 18,374 -	- - -	- 56,485 386,632	15,895 98,032 386,632
	39,068	18,374	56,485	386,632	500,559
נכסים בלתי סחירים: אגרות חוב אחרות מניות והשקעות אחרות	45,766 -	13,857 -	41,737 -	- 29,710	101,360 29,710
	45,766	13,857	41,737	29,710	131,070
נכסים אחרים	1,825	21,970	65,008	-	88,803
סך-הכל הנכסים בחו"ל	86,659	54,201	163,230	416,342	720,432
סך-הכל הנכסים					<u>6,936,866</u>

באור 26 - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ד. פירוט החשיפה לענפי משק

להלן פירוט חשיפות האשראי לפי ענפי משק. לענין זה חשיפת אשראי כוללת נכסים בלתי סחירים, כגון: אגרות חוב, הלוואות וערבויות (שלא במסגרת פוליסות ביטוח).

הנתונים אינם מתייחסים להשקעה בנכסים בלתי סחירים של ממשלת ישראל ובנקים, וכן לא לחשיפת אשראי למבטחי משנה שהפירוט בגינם ניתן בנפרד.

ליום 31 בדצמבר, 2006:

מאוחד והחברה						ענפי משק
הפרשה לחובות	הפרשה מסופקים השנה	סיכון אשראי חוץ מאזני		סיכון אשראי מאזני (*)		
		% מסה"כ	סכום	% מסה"כ	סכום	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	-	-	-	0.2	1,795	ביטוח וקופות גמל
-	-	-	-	9.3	95,372	השקעות והחזקות
-	-	-	-	0.2	1,895	תעשיית מתכת
-	-	-	-	29.0	298,129	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	10.0	104,144	חשמל ומים
-	-	-	-	1.6	16,789	מסחר
-	-	-	-	1.3	13,383	תיירות
-	-	-	-	3.5	35,764	תחבורה ואחסנה
-	-	-	-	9.7	99,576	תקשורת ושירותי מחשב
-	-	-	-	5.2	53,863	בנקים ומוסדות פיננסיים
-	-	-	-	9.8	100,732	שירותים אחרים
-	-	-	-	-	-	כרייה, תעשייה כימית
-	-	-	-	1.0	10,502	ונפט
60	6,860	-	-	16.5	169,438	אנשים פרטיים
-	-	-	-	0.5	4,647	תעשיית גומי ופלסטיק
-	-	-	-	1.8	18,244	תעשייה כימית
-	-	-	-	0.4	4,058	תעשיות נייר ודפוס
60	6,860	-	-	100.0	1,028,331	

(* מתייחס לאגרות חוב והלוואות בלבד.)

באור 26 - מידע בדבר סיכוני אשראי וריבית (המשך)

ד. פירוט החשיפה לענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2005: (המשך)

מאוחד והחברה						ענפי משק
הפרשה	הפרשה לחובות מסופקים השנה	סיכון אשראי חוץ מאזני		סיכון אשראי מאזני (*)		
		% מסה"כ	סכום	% מסה"כ	סכום	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	-	-	-	0.1	1,800	ביטוח וקופות גמל
-	-	-	-	8.0	73,993	השקעות והחזקות
-	-	-	-	0.5	4,703	תעשיית מתכת
-	-	-	-	23.3	214,657	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	6.9	63,398	חשמל ומים
-	-	-	-	1.9	17,026	מסחר
-	-	-	-	1.5	13,582	תיירות
-	-	-	-	1.8	16,946	תחבורה ואחסנה
-	-	-	-	11.6	106,451	תקשורת ושירותי מחשב
-	-	-	-	5.4	49,644	בנקים ומוסדות פיננסיים
-	-	-	-	15.7	144,358	שירותים אחרים
-	-	-	-	-	-	כרייה, תעשייה כימית ונפט
-	-	-	-	1.3	11,577	אנשים פרטיים
1,850	6,800	-	-	21.0	193,121	תעשיית גומי ופלסטיק
-	-	-	-	0.6	5,466	תעשיית מכונות, ציוד חשמלי ואלקטרוני
-	-	-	-	0.4	3,508	
<u>1,850</u>	<u>6,800</u>	-	-	<u>100.0</u>	<u>920,230</u>	

(* מתייחס לאגרות חוב והלוואות בלבד.)

באור 27: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות

א. בקשה לאישור תובענות ייצוגיות

1. ביום 21 בספטמבר, 2004 הוגשה כנגד החברה וסוכנות ביטוח הפועלת עימה תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק הפיקוח. לטענת התובע הטענה החברה, כמו גם סוכנות הביטוח, את מבוטחיה בביטוח כלי שייט, בכך שהנפיקה פוליסות לביטוח כלי שייט בלא שהיה בידיה רשיון מבטח בענף זה. במסגרת התביעה, מבקש התובע להשיב את הפרמיות ששולמו לחברה על ידו ועל-ידי מבוטחים אחרים כאמור, במהלך שבע השנים שקדמו להגשת כתב התביעה. סכום התביעה האישית של התובע עומד על סך של 330 דולר. סכום התובענה הייצוגית לא כומת על-ידי התובע, והוא מבקש לכמתו לאחר קבלת פרטים מהחברה.

ביום 5 בינואר, 2005 הגישה החברה את תגובתה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית וביום 3 במרס, 2005 הגיש התובע תשובה לתגובת החברה. ביום 12 באפריל, 2005 הגישו החברה וסוכנות הביטוח בקשה למחיקת סעיפים מתשובת התובע. עד למועד זה לא ניתנה החלטה בבקשה זו.

ביום 21 במרס, 2005 הגיש התובע עתירה לבית המשפט העליון כנגד המפקח, הועדה המייעצת למפקח וכן כנגד החברה וסוכנות הביטוח. העתירה הוגשה על רקע העובדה כי ביום 27 בספטמבר, 2004 העניק המפקח רשיון לחברה לפעול, בין היתר בענפי הביטוח לכלי שייט ולכלי טייס וכן השית עליה קנס מנהלי. בעתירה מבקש העותר, בין היתר, כי המפקח ייתן טעם מדוע לא יפעיל את סמכותו וימנה ועדה בלתי תלויה אשר תחקור כיצד הנפיקה החברה פוליסות כאמור ללא רשיון וכן ליתן טעם מדוע המפקח והועדה לא יפעילו את סמכותם ויורו על ביטול או התליית הרשיון שניתן כאמור. בעתירה לא נתבקשו סעדים כלשהם כנגד החברה. ביום 31 במאי, 2005 הגישה המדינה את תגובת המפקח והועדה המייעצת לעתירה. ביום 1 ביוני, 2005, הגישו החברה וסוכנות הביטוח את תגובתן לעתירה. העתירה נקבעה לדיון ליום 18 בדצמבר, 2007.

לדעת הנהלת החברה בהסתמך על הערכת יועציה המשפטיים, בשל השלב המקדמי בו מצויה התביעה, לא ניתן להעריך את סיכויי התביעה לגופה ואת הסיכויים לאישורה כתובענה ייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תביעה זו.

2. ביום 18 באוקטובר, 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן - הנתבעות). התביעה והבקשה לאישורה כתובענה ייצוגית הוגשו מכוח חוק הפיקוח וחוק הגנת הצרכן התשנ"ה-1995. לטענת התובעים הטעו הנתבעות את התובעים ומבוטחים נוספים בביטוח בריאות אשר הינם חיילים בשירות צבאי, בכך שלא הביאו לידיעתם כי החל ממועד גיוסם היקף הכיסוי הביטוחי הינו זניח, מכיוון שהשימוש בכיסוי הביטוחי על-ידי חייל, מותנה בהסכמה מוקדמת של הצבא וכן בשל העובדה שקבלת טיפול מגורם אזרחי תשלול את אחריות הצבא לפציעת החייל. במסגרת התביעה, מבקשים התובעים להשיב את הפרמיות ששולמו לנתבעות על ידם ועל-ידי מבוטחים נוספים כאמור בתקופת היותם חיילים, במהלך שבע השנים שקדמו להגשת כתב התביעה. סכום התביעה האישית כנגד כל הנתבעות עומד על סך של 4,883 ש"ח. סכום התביעה הייצוגית לא כומת על ידי התובעים והם מבקשים לכמתו לאחר קבלת פרטים מהנתבעות. עם זאת מציינים התובעים כי הם מעריכים את סכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות בסדר גודל של כ- 70 מליון ש"ח. ביום 10 באפריל, 2005 הגישה החברה את תגובתה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 2 ביולי, 2005 הגישו התובעים את תשובתם לתגובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 21 ביוני, 2006 איפשר בית המשפט ליועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו בנדון. בקדם משפט אשר התקיים ביום 22 בינואר, 2007 הסכימו הצדדים לוותר על חקירות בתיק ולהגיש את סיכומיהם.

לדעת הנהלת החברה בהסתמך על הערכת יועציה המשפטיים, הסיכוי שהבקשה תדחה והתביעה לא תאושר כייצוגית עולים על הסיכוי שהיא תאושר, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תביעה זו.

באור 27: - התחייבויות תלויות ותביעות (המשך)

א. בקשה לאישור תובענות ייצוגיות (המשך)

3. ביום 19 בדצמבר, 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה כנגד החברה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). עניינה של התביעה הינה טענה של הטעיה צרכנית במכירת הרחבות לפוליסת דירה ללא בקשת המבוטח ו/או הסכמתו.

הסעד העיקרי המבוקש בתובענה הינו להשיב לתובעים את דמי הביטוח שנגבו בגין ההרחבות כאמור במהלך שבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה. החברה הגישה תשובה לבקשה. התובע הגיש בקשה לתיקון הבקשה והתביעה. בקשה זו לתיקון התביעה והבקשה התקבלה ועל כך הגישה החברה ערעור שנדחה. בהתאם, הגיש התובע בקשה מתוקנת והחברה הגישה את תגובתה לבקשה המתוקנת.

לדעת הנהלת החברה בהסתמך על הערכת יועציה המשפטיים, בשל השלב המקדמי בו מצויה התביעה לא ניתן להעריך את סיכויי התביעה לגופה ואת הסיכויים לאישורה כתובענה ייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תביעה זו.

4. ביום 21 בנובמבר, 2005 הוגשה כנגד החברה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). עניינה של התובענה הוא בפרשנות נספח לפוליסות ביטוח חיים המתנייחס לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית (להלן - נספח נכות תאונתית). הטענה המרכזית בתובענה הינה כי בכל הקשור לכיסוי בגין נכות תאונתית הכלול בנספח נכות תאונתית, דרך חישוב תגמולי הביטוח, מסייגת החברה את חבותה, תוך הפרה של חובת הגילוי הקבועה בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו מכוחו, פעולה שהינה, לפי הטענה, גם בבחינת הטעיה לאחר קרות האירוע הביטוחי בנוגע להיקף הכיסוי הביטוחי ובניגוד להוראות החוק האמור.

הסעד המבוקש על ידי התובע הינו תשלום הפער בין סכום הפיצוי המגיע לו לטענתו לפי הפוליסה ובין סכום הפיצוי ששולם בפועל, וזאת לגבי כלל המבוטחים שהיו זכאים לפיצוי על-פי נספח נכות תאונתית והתשלום בוצע בשבע השנים האחרונות. סכום התביעה האישית של התובע הועמד על סך של 17,599 ש"ח, בעוד שלגבי כלל חברי הקבוצה אין בידי התובע נתונים המאפשרים עריכת אומדן של הנזק הכולל. החברה הגישה את תגובתה לבקשה בחודש אפריל, 2006. התלונה בעניין העולה בתובענה שהגיש המבקש למפקח נמצאה מוצדקת, בהחלטת סגנית המפקח מיום 17 במאי, 2006 (להלן - ההכרעה). על-פי ההכרעה, על החברה לחשב ממועד ההכרעה ואילך, את תגמולי הביטוח על-פי הפוליסה בדרך שנקבעה בהכרעה ולא בדרך בה נהגה החברה לחשב את תגמולי הביטוח. על הכרעה זו הגישה החברה ערעור ביום 30 באוקטובר, 2006.

לדעת הנהלת החברה, על רקע התשלום השוטף בהתאם להכרעת המפקח וכן בהסתמך על הערכת יועציה המשפטיים, בשל השלב המקדמי בו מצויה התביעה לא ניתן להעריך את סיכויי התביעה לגופה ואת הסיכויים לאישורה כתובענה ייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תביעה זו.

5. ביום 20 בדצמבר, 2005 הוגשה כנגד החברה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). התובע הינו עובד זר המבוטח בפוליסת ביטוח רפואי לעובדים זרים של החברה. לטענת התובע, במקרים של אי כשירות לעבודה או מצב רפואי קודם, החברה אינה נוהגת על-פי הוראות צו עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין ובהבטחת תנאים הוגנים) (סל שירותי בריאות לעובד), התשס"א-2001 (להלן - הצו), בכך שאין היא מכסה את מלוא הטיפולים הנדרשים לעובד עד סיום בירור סוגיית אי הכשירות או המצב הרפואי הקודם.

באור 27: - התחייבויות תלויות ותביעות (המשך)

א. בקשה לאישור תובענות ייצוגיות (המשך)

5. (המשך)

הסעד המבוקש על ידי התובע עבור עצמו ועבור כל אחד מהעובדים הזרים המבוטחים בחברה, או שהיו מבוטחים בה בשבע השנים האחרונות, עובר להגשת התביעה ואשר ניתנה לגביהם קביעת אי כשירות או מצב רפואי קודם הינו פיצוי בסך של 50 אלפי ש"ח כל אחד (25 אלפי ש"ח בגין התעשרות עקב חסכון במתן שירותים רפואיים ו- 25 אלפי ש"ח פיצוי בגין עוגמת נפש). הנזק הכולל לכל חברי הקבוצה המוגדרת בבקשה נאמד על ידי התובע בסך של 47 מליון ש"ח. בנוסף, מבקש התובע סעד הצהרתי כי הפוליסה שהוצאה על ידי החברה מנוגדת לצו ויש לבטל/לשנות את סעיפיה.

ביום 1 בפברואר, 2006 הגישה החברה את תגובתה לבקשה וביום 5 במרס, 2006 הגיש התובע את תשובתו לתגובת החברה. בדיון שהתקיים ביום 24 בדצמבר, 2006 הודיע ב"כ התובע כי מרשו נפטר. לאחרונה הוגשה בקשה לתיקון כתב התביעה והבקשה בשם תובעת חדשה שנטען כי ירשה מהמנוח את זכות התביעה. החברה בוחנת בקשה זו לגופה. עוד יצוין, כי לאחרונה תוקן נוסח הפוליסה והותאם ללשון הצו.

לדעת הנהלת החברה, בהסתמך על הערכת יועציה המשפטיים, הסיכוי שהבקשה תאושר כתובענה ייצוגית בכל הנוגע לסעד הכספי המבוקש הינו נמוך ביותר, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תביעה זו.

6. ביום 3 באפריל, 2006, הוגשה כנגד החברה תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכוח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התביעה והבקשה בגבייה, לפי הנטען, של תשלומים בלתי חוקיים, לכאורה, אשר גבתה החברה מציבור מבוטחיה שהתקשרו עימה בפוליסת ביטוח בריאות או פוליסת ביטוח חיים. לטענת התובעים, החברה עושה לעצמה מנהג בעת התקשרותה עם מבוטחיה בפוליסה חדשה וכן בעת ביצוע שינויים ו/או הרחבות בפוליסה קיימת, לחייב את המבוטחים, ובכללם התובעים, בפרמיה למן ה-1 בחודש בו התקשרו עם החברה או הרחיבו את הכיסוי הביטוחי (לפי העניין) וזאת גם באותם מקרים בהם ההתקשרות בוצעה לאחר ה-1 בחודש ולעתים אף בסוף החודש. לטענת התובעים אין חולק כי בגין כל התקופה שמה-1 בחודש הרלבנטי ועד למועד בו התקשר המבוטח עם החברה, לא ניתן הכיסוי הביטוחי נשוא הפוליסה החדשה או ההרחבה.

לטענת התובעים, במעשיה הנטענים, הטעתה החברה את ציבור לקוחותיה תוך הפרת חובת תום הלב כלפיהם וכי הם והקבוצה אותה הם מבקשים לייצג זכאים להשבה של החלק העודף של הפרמיה שנגבתה מהם שלא כדין. הנזק האישי של התובעים הועמד על ידם על סך של 389 ש"ח.

החברה טרם הגישה את תגובתה לבקשה. הצדדים מנהלים ביניהם מגעים ראשוניים בכדי לברר את האפשרות לסיים את המחלוקות ביניהם על דרך של פשרה. לדעת הנהלת החברה בהסתמך על הערכת יועציה המשפטיים, החברה תידרש להוצאות בסכום לא מהותי לשם ישובה של תביעה זו ובהתאם בוצעה הפרשה מתאימה.

באור 27: - התחייבויות תלויות ותביעות (המשך)

א. בקשה לאישור תובענות ייצוגיות (המשך)

7. ביום 25 באפריל, 2006, הוגשה כנגד החברה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). ענינה של התובענה בפוליסת אובדן כושר עבודה של החברה. לטענת התובעים, בפוליסה קבוע תנאי שעניינו "תקופת המתנה" (בת שלושה חודשים), שמשמעותו היא כי תגמולי ביטוח בגין אירוע ביטוחי בתקופת הפוליסה ישולמו רק החל מתום תקופת המתנה ובתנאי שהמבוטח עדיין חסר כושר עבודה במועד זה וכל עוד נמשך אי הכושר. לטענת התובעים, החברה (כמו גם חברות ביטוח נוספות הנתבעות בתובענה, להלן ביחד - הנתבעות) גובה דמי ביטוח גם בשלושת החודשים האחרונים שלפני תום תקופת הביטוח אף כי מקום שמקרה הביטוח יארע בתקופה זו לא יהיו זכאים לתגמולי ביטוח בשל תקופת המתנה הנזכרת.

על בסיס האמור טוענים התובעים כי הנתבעות הטעו אותם, פעלו בחוסר תום לב, הפרו חובות שבדין, פעלו ברשלנות, הפרו חובות חקוקות ועשו עושר ולא במשפט.

הסעד המבוקש על-ידי התובעים הינו, אישור התובענה הייצוגית, מתן צו המחייב את הנתבעות להפסיק ולגבות דמי ביטוח בגין תקופת שלושת החודשים האחרונים שלפני תום תקופת הפוליסה וכן חיוב הנתבעות להשיב את דמי הביטוח שגבו מחברי הקבוצה בגין התקופה האמורה. לטענת התובעים ובהתבסס על חוות דעת שצורפה לתובענה מטעמם, הנזק הכולל של הקבוצה לשנים 1998-2004 מוערך באופן ראשוני בסך של 47.6 מליון ש"ח לכלל הנתבעות ומתוכו (על-פי חוות הדעת) סך של 5.4 מליון ש"ח כנגד החברה.

החברה הגישה את תגובתה לבקשה ביום 6 בנובמבר, 2006. לדעת הנהלת החברה בהסתמך על הערכת יועציה המשפטיים, בשל השלב המקדמי בו מצויות התביעה והבקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, לא ניתן להעריך את סיכויי התביעה לגופה ואת הסיכויים לאישורה כתובענה ייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תביעה זו.

8. ביום 19 ביוני, 2006 הוגשה כנגד החברה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). התביעה והבקשה הוגשו כנגד מדינת ישראל (אגף ההוצאה לפועל - הנהלת בתי המשפט) וכן כנגד מרבית הבנקים, המבטחים (ובכללם החברה) וקופות הגמל בישראל (להלן - הנתבעים). עניינה של התביעה והבקשה בגבייה של תשלומים בהתאם לתקנות ההוצאה לפועל (אגרות, שכר והוצאות), התשכ"ח-1968 (להלן - תקנות האגרות) במסגרת "בקשות להטלת עיקולי צד שלישי" באמצעות המדיה האלקטרונית המשולמים לצדדים שלישיים המוכרים מכוח תקנות האגרות. החברה הינה צד שלישי מוכר מכוח תקנות האגרות.

לטענת התובעים, הנתבעים מטעים את הזוכים בתיקי הוצאה לפועל בכך שהם מעבירים להם מידע חלקי, מטעה ו/או מלא לגבי כספים וזכויות של חייבים המוחזקים לכאורה בידיהם, וזאת כאמור תוך קבלת תשלום על-פי תקנות האגרות. עילות התביעה עליהן נסמכים התובעים הינן בין היתר, הטעיה אסורה בניגוד לחוק הגנת הצרכן, פעולה בניגוד לחוק הפיקוח, הפרת חובות אמון ותום לב ועשיית עושר ולא במשפט.

הנזק הכולל לקבוצה הוערך על-ידי התובעים, כנגד כלל הנתבעים, בסך של כ- 233 מליון ש"ח ומתוכו, על-פי תחשיב המבוסס על נתוני אגף ההוצאה לפועל, סך של כ- 17 מליון ש"ח כנגד כלל הנתבעים שהינם מבטחים (ובכללם החברה). הסעדים המבוקשים על ידי הנתבעים הינם, בין היתר, השבת סך האגרות שנגבו על ידי הנתבעים בתקופה שמיום 11 ביולי, 2002 ועד למועד הגשת התובענה, וכן חיוב הנתבעים להיערכות מיידית למתן תשובות אמיתיות ונכונות ובמועד לבקשות העיקולים באמצעות המדיה המגנטית.

באור 27: - התחייבויות תלויות ותביעות (המשך)

א. בקשה לאישור תובענות ייצוגיות (המשך)

8. (המשך)

ביום 18 באוקטובר, 2006 הגישה החברה, יחד עם חברות הביטוח הנוספות הנתבעות עימה, בקשה מקדמית לסילוק הבקשה טרם הגשת התגובה, ובמקביל בקשת ארכה להגשת התגובה עד לאחר שתתקבל החלטה בבקשה המקדמית. ביום 31 באוקטובר, 2006 נעתר בית המשפט לבקשת הארכה וקבע כי התגובה תוגש 30 יום לאחר קבלת החלטה בבקשה המקדמית.

ביום 6 בפברואר, 2007 הגישו התובעים את תגובתם לבית המשפט. על החברה להגיש את תשובתה לתגובה זו עד ליום 29 במרס, 2007.

לדעת הנהלת החברה, בהסתמך על הערכת יועציה המשפטית כי עומדות לחברה טענות הגנה טובות וכי הסיכוי שהבקשה לאישור התובענה כייצוגית תתקבל הינו נמוך מהסיכוי שהיא תדחה, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תביעה זו.

ב. תביעות

1. ביום 4 בספטמבר, 2002 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו תביעה (להלן - התביעה) כנגד החברה וכנגד המנהל הכללי שלה על-ידי עורך דין שייצג את החברה בתובענות ביטוחיות שהוגשו כנגדה (להלן - התובע). במסגרת התביעה נכללה, בין היתר, עילת תביעה בגין אובדן שכר טרחה עתידי של התובע, עקב אי העברת תובענות לטיפולו. התביעה לעניין זה, הינה על סך 15 מליוני ש"ח.

בתיק זה נוהל הליך גישור שלא צלח וטרם נקבע מועד לדיון נוסף.

להערכת הנהלת החברה, בהסתמך על הערכת יועציה המשפטית, סיכויי עילת התביעה האמורה, נכון למועד הדוחות הכספיים הינם נמוכים. לאור האמור לעיל ומאחר והתביעה מצויה בשלב מקדמי, לא נרשמה הפרשה בדוחות הכספיים.

2. בחודש דצמבר 2003, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה (להלן - התביעה) בסך 6.5 מליוני ש"ח כנגד החברה, ממלא מקום המנהל הכללי שלה לשעבר ואחרים על-ידי סוכני ביטוח ואחרים (להלן - התובעים). עניינה של התביעה הוא חדירה שבוצעה לפני מספר שנים, למאגר המידע של החברה על-ידי מתחרים עסקיים של התובעים וטענה, כי בעקבות חדירה זאת, הושג מידע אשר שימש את המתחרים לפגוע בעסקי התובעים.

החברה הגישה תביעה שכנגד, בגין חוב של עמלות עודפות ששולמו לתובעים בסך של 4.7 מליוני ש"ח. הסיכוי לגבות מהתובעים סכום זה נראה קלוש. לדעת החברה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטית, היקף הנזקים הנתבע על-ידי התובעים נראה בשלב זה כמוזגם, ובכל מקרה, תעמוד לחברה זכות קיזוז של חוב העמלות העודפות.

לאור האמור לעיל, לא נרשמה הפרשה בדוחות הכספיים.

באור 27: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ג. התקשרויות

1. חברה מאוחדת - מבטחים חתמה על הסכמי הפצה עם בנק דיסקונט לישראל בע"מ ועם בנק איגוד לישראל בע"מ, בהם נקבע כי מבטחים תשלם לבנק עמלות הפצה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006, תמורת ביצוע עסקאות של לקוחות עם מבטחים לצורך ביצוע הפקדות בקרנות הפנסיה שבניהול מבטחים, או לצורך המשך החברות של אותם לקוחות בקרנות הפנסיה האמורות, בהתאם לייעוץ שניתן ללקוחות בידי הבנק. תחילתו של ההסכם תהא במועד בו יורשה הבנק לעסוק בייעוץ פנסיוני כדין. נכון לתאריך הדוחות הכספיים, בנק איגוד לישראל בע"מ מורשה לעסוק בייעוץ פנסיוני לעצמאים.
2. בחודש פברואר, 2006 נחתם הסכם המשך בין החברה ובין סאפיינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ להמשך פיתוח ותחזוקה של מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים ובריאות, פנסיה וגמל בסך של כ- 2.9 מליון דולר. בחודש אוקטובר 2006 הוגדל סכום ההסכם בכ- 1.8 מליון דולר נוספים.
3. החברה חתמה הסכם עם מבטחים למתן שירותים כלשכת שירות, להקמת מערך מיחשוב שיכלול את כל המרכיבים הנדרשים לשם הפעלת קרנות פנסיה וקופות גמל, ובנוסף ניהולן, תפעולן ואחזקתן של מערכות המידע של מבטחים. סך-הכל ההשקעה בפרוייקט כולל ההסבה מלשכת השרות, התשתיות והמודולים הנדרשים, נכון למועד הדוח הינה כ- 50 מליון ש"ח.
- עבור הקמת מערך המיחשוב משלמת מבטחים לחברה, החל ממועד הפעלת המערכת בחודש אוגוסט 2006, את הוצאות הפחת שרושמת החברה בספריה בגין ההשקעה במערכת, וכן את הוצאות התחזוקה השוטפת של המערכת.
4. לחברה הסכם מסגרת בקשר להתקשרות לשכירות התפעולית של צי הרכב שלה אשר הגיע לסימום במהלך שנת 2004 לגבי רכבים חדשים. היקף ההתקשרות החודשי נכון ליום 31 בדצמבר, 2006 עומד על כ- 114 אלפי ש"ח, ליתרת תקופה ממוצעת של כשישה חודשים. במקום הסדר השכירות התפעולית עברה החברה לרכישה עצמית של צי הרכב החל משנת 2004.
- מבטחים התקשרה בהסכם לשכירת כלי רכב לתקופה של 36 חודשים. בתום תקופת השכירות, הרכבים יוחזרו לחברת הליסינג. דמי הליסינג הצפויים לשנת 2007 הינם כ-3.4 מליון ש"ח.
5. מבטחים חתמה על הסכמים לשכירת מבנים ברחבי הארץ. מרבית ההסכמים המהותיים הינם לתקופת שכירות של חמש עד שבע שנים, עם תקופת אופציה להארכה. דמי השכירות הצפויים לשנת 2007 הינם כ-4.2 מליון ש"ח.
6. מבטחים חתמה על הסכם ניהול עם חברה קשורה - מנורה מבטחים גמל, לפיו תעניק מבטחים, למנורה מבטחים גמל באמצעות המנגנון העומד לרשותה, את כלל השירותים הדרושים למנורה מבטחים גמל לניהול שוטף, בתמורה לתשלום דמי ניהול.

באור 28: - ארועים לאחר תאריך המאזן

בחודש פברואר, 2007 הוקמה מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ (להלן - מנורה גיוס הון) בבעלות מלאה של החברה. מנורה גיוס הון תעסוק בגיוס מקורות בישראל עבור החברה, באמצעות הנפקות (ציבוריות ופרטיות) של אגרות חוב ותעודות התחייבות, אשר תמורתן תופקד בחברה, לשימושה על-פי שיקולה ועל אחריותה.

באור 29: - תמצית דוחות כספיים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס

א. החברה כוללת נתונים נומינליים היסטוריים לצורכי מס הכנסה בלבד.

ב. עיקרי המדיניות החשבונאית

הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, על בסיס המוסכמה של העלות ההיסטורית, ללא התחשבות בשינויים בכוח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי.

ג. מאזני החברה

ליום 31 בדצמבר		
2005	2006	
אלפי ש"ח		
298,219	303,690	השקעות
9,562,890	10,858,109	מזומנים ושווי מזומנים
2,230,216	2,349,740	ניירות ערך
628,487 (*)	669,444	הלוואות ופקדונות בבנקים
32,337	19,284	השקעה בחברות מאוחדות
		מקרקעין להשכרה
12,752,149	14,200,267	
63,988	78,196	רכוש קבוע
110,648	154,223	בנייני משרד
		רכוש קבוע אחר
174,636	232,419	
693,660	709,496	סכומים לקבל
424,842	401,559	חברות ביטוח ותווכני ביטוח
124,919	136,179	פרמיות לגביה
		חייבים ויתרות חובה
1,243,421	1,247,234	
640,447	625,127	הוצאות רכישה נדחות
96,231	102,888	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים
23,042	29,886	הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי
945	8,642	הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואישפוז מסים נדחים
760,665	766,543	
14,930,871	16,446,463	
1,066,661	1,175,350	הון עצמי
428,136	412,529	התחייבות לזמן ארוך
162,474	156,544	כתבי התחייבות נדחים
590,610	569,073	מסים נדחים
10,279,463	11,488,895	ענדודות ביטוח ותביעות תלויות
2,488,408	2,649,344	ביטוח חיים
		ביטוח כללי
12,767,871	14,138,239	
197,574	222,870	התחייבויות אחרות
308,155	340,931	חברות ביטוח ותווכני ביטוח
		זכאים ויתרות זכות
505,729	563,801	
14,930,871	16,446,463	

(*) סווג מחדש.

באור 29: - תמצית דוחות כספיים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			<u>דוחות רווח והפסד של החברה</u>	
2004	2005	2006		
אלפי ש"ח				
				הועבר מדוחות עסקי ביטוח:
254,512	221,872	155,973		רווח מעסקי ביטוח חיים
102,387	211,983	208,960		רווח מעסקי ביטוח כללי
356,899	433,855	364,933		סך-הכל רווח מעסקי ביטוח
				הכנסות (הוצאות) שלא נכללו בדוחות עסקי ביטוח:
				הכנסות מהשקעות
46,091	25,782	29,301		הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין התחייבויות לזמן ארוך
(21,962)	(36,186)	(22,316)		
24,129	(10,404)	6,985		
381,028	423,451	371,918		הוצאות הנהלה וכלליות שלא נכללו בדוחות עסקי ביטוח
(2,442)	(3,091)	(5,315)		
378,586	420,360	366,603		רווח לפני מסים על ההכנסה
152,917	157,501	152,461		הפרשה למסי הכנסה ורווח
225,669	262,859	214,142		רווח לאחר מסים על ההכנסה
1,846	9,177	40,461		חלק החברה בתוצאות, נטו של חברות מאוחדות
227,515	272,036	254,603		רווח נקי

(* סווג מחדש.)

באור 29: - תמצית דוחות כספיים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס (המשך)

ה. דוחות על השינויים בהון העצמי

הון מניות	קרנות הון	שטר הון צמית אלפי ש"ח	עודפים	דיבידנד שהוכרז	סך - הכל	
184,055	14,206	-	289,962	27,216	515,439	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2004</u>
-	-	-	-	(27,216)	(27,216)	תשלום דיבידנד שהוכרז אשתקד
5,500	-	-	(5,500)	-	-	הנפקת מניות הטבה תקבולים על חשבון הנפקת שטר הון צמית
-	-	150,000	-	-	150,000	עדכון תוספת מהערכה חדשה של נדל"ן, נטו
-	70	-	-	-	70	רווח נקי
-	-	-	227,515	-	227,515	
189,555	14,276	150,000	511,977	-	865,808	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2004</u>
-	6,169	-	-	-	6,169	הטבת מס בגין הענקת מניות למנכ"ל החברה
-	865	-	-	-	865	פעולות עם בעלי שליטה
-	(230)	-	-	-	(230)	עדכון תוספת מהערכה חדשה של נדל"ן, נטו
-	-	-	272,036	-	272,036	רווח נקי
-	-	-	(131,166)	53,179	(77,987)	דיבידנד
189,555	21,080	150,000	652,847	53,179	1,066,661	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2005</u>
8,852	141,148	(150,000)	-	-	-	המרת שטר הון צמית למניות החברה
-	(179)	-	-	-	(179)	עדכון תוספת מהערכה חדשה של נדל"ן, נטו
-	-	-	254,603	-	254,603	רווח נקי
-	-	-	(92,556)	(53,179)	(145,735)	דיבידנד
198,407	162,049	-	814,894	-	1,175,350	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2006</u>

ו. הרכב הון המניות

מונפק ונפרע		רשום		
ליום 31 בדצמבר				
2005	2006	2005	2006	
מספר המניות (באלפים)				
189,555	198,407	205,000	205,000	מניות רגילות בנות 1 ש"ח

באור 29: - תמצית דוחות כספיים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס (המשך)

מאוחד והחברה			דוחות עסקי ביטוח חיים	ז.
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2004 (*)	2005 (*)	2006		
אלפי ש"ח				
1,333,564	1,424,406	1,492,008		פרמיות
(*) 95,883	(*) 114,498	107,778		בניכוי - ביטוח משנה
1,237,681	1,309,908	1,384,230		פרמיות בשייר
720,473	(*) 1,076,875	761,842		הכנסות מהשקעות
1,958,154	2,386,783	2,146,072		סך-הכל הכנסות לשנה
190,732	220,487	245,038		תביעות ששולמו ותלויות
50,461	67,452	50,374		מקרי מוות, נכות ואחרים
140,271	153,035	194,664		בניכוי - ביטוח משנה
65,889	83,781	80,563		פוליסות שמועדן תם
511,598	441,995	478,321		פוליסות שנפדו
1,953	2,641	3,548		גימלאות
3,132	2,333	3,203		השתתפות ברווחים בביטוח חיים קבוצתי ששולמה
722,843	683,785	760,299		סך-הכל תביעות לשנה
1,235,311	1,702,998	1,385,773		עודף הכנסות על תביעות לשנה
(773,371)	(*) (1,310,592)	(989,906)		גידול בעתודות הביטוח בניכוי ביטוח משנה בניכוי - דמי ניהול בגין פוליסות משתתפות ברווחים
98,582	(*) 136,819	128,412		
(674,789)	(1,173,773)	(861,494)		גידול בעתודות ביטוח, נטו
(6,358)	(14,667)	(42,575)		גידול בעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
(681,147)	(1,188,440)	(904,069)		סך הכל גידול בעתודות
554,164	514,558	481,632		
167,675	164,611	160,554		דמי עמלה
121,084	135,843	164,233		הוצאות הנהלה וכלליות
288,759	300,454	324,787		
38,998	8,155	15,320		קיטון בהוצאות רכישה נדחות
327,757	308,609	340,107		
(*) 37,772	(*) 27,811	22,411		בניכוי - דמי עמלה מביטוח משנה
289,985	280,798	317,696		הוצאות לשנה, נטו
264,179	233,760	164,008		רווח לשנה - לפני תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד רי"
(9,667)	(11,888)	(8,035)		תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד רי"
254,512	221,872	155,973		רווח מעסקי ביטוח חיים לשנה - עובר לדוחות רווח והפסד

(* סווג מחדש).

באור 29: - תמצית דוחות כספיים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			דוחות עסקי ביטוח כללי
2004	2005	2006	
אלפי ש"ח			
1,222,556	1,353,678	1,385,529	פרמיות
338,497	377,435	393,158	דמים
1,561,053	1,731,113	1,778,687	סך-הכל דמי ביטוח
373,275	347,657	379,551	בניכוי - ביטוח משנה
1,187,778	1,383,456	1,399,136	
(80,051)	(76,295)	(18,047)	גידול בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
1,107,727	1,307,161	1,381,089	דמי ביטוח שהורווחו
111,697	154,080	117,700	הכנסות מהשקעות
1,219,424	1,461,241	1,498,789	סך-הכל הכנסות לשנה
959,935	1,052,740	1,094,729	תביעות ששולמו ותלויות
163,252	179,703	217,851	בניכוי - ביטוח משנה
796,683	873,037	876,878	סך-הכל תביעות לשנה
422,741	588,204	621,911	עודף הכנסות על תביעות לשנה
264,743	300,077	306,775	דמי עמלה
65,541	49,089	48,746	בניכוי - דמי עמלה מביטוח משנה
199,202	250,988	258,029	
135,339	157,882	168,423	הוצאות הנהלה וכלליות
334,541	408,870	426,452	
(14,187)	(32,649)	(13,501)	גידול בהוצאות רכישה נדחות
320,354	376,221	412,951	הוצאות לשנה, נטו
102,387	211,983	208,960	סך-הכל רווח מעסקי ביטוח כללי לשנה - עובר לדוחות רווח והפסד

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

פרק ד: פרטים נוספים על התאגיד

דוח פרטים נוספים על התאגיד לשנת 2006

שם החברה: **מנורה מבטחים ביטוח בע"מ** (לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

מס' החברה ברשם החברות: 520042540 כתובת: תל-אביב, אלנבי 115

טלפון: 03-7107802 פקסימיליה: 03-7107402

תאריך המאזן: 31.12.2006 תאריך הדוח: 29.3.2007

1: דוחות כספיים

הדוחות הכספיים של החברה בצירוף חוות דעת רואי החשבון ליום 31 בדצמבר 2006, מהווים חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי.

2: דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה

דוח הדירקטוריון מצורף לדוח התקופתי.

3: תמצית דוחות רווח והפסד רבעוניים

דוחות רווח והפסד רבעוניים מאוחדים לשנת 2006 באלפי ש"ח מדווחים

ינואר-מרס	אפריל-יוני	יולי-ספטמבר	אוקטובר-דצמבר	שנת 2006	
(* 69,166)	(* 9,318)	(* 61,455)	15,519	155,458	הועבר מדוחות עסקי ביטוח:
52,086	37,969	54,676	63,838	208,569	רווח מעסקי ביטוח חיים
121,252	47,287	116,131	79,357	364,027	רווח מעסקי ביטוח כללי
					סך-הכל רווח מעסקי ביטוח
13,922	(3,576)	9,218	9,889	29,453	הכנסות/הוצאות) שלא נכללו בדוחות עסקי ביטוח:
(6,233)	(10,886)	(6,740)	1,543	(22,316)	הכנסות (הפסדים) מהשקעות ואחרות
17,721	20,069	22,992	24,602	85,384	ריבית (שחיקת) התחייבויות לזמן ארוך
25,410	5,607	25,470	36,034	92,521	הכנסות נטו מניהול קרנות פנסיה
(778)	(833)	(767)	(2,937)	(5,315)	הוצאות הנהלה וכלליות שלא נכללו בדוחות עסקי ביטוח
(* (7,583)	(* (7,583)	(* (7,583)	12,949	(9,800)	הוצאות הפחתת רכוש אחר
17,049	(2,809)	17,120	46,046	77,406	
138,301	44,478	133,251	125,403	441,433	רווח לפני מסים על ההכנסה
59,277	18,403	52,210	57,627	187,517	הפרשה למסי הכנסה ורווח
79,024	26,075	81,041	67,776	253,916	רווח לאחר מסים על ההכנסה
(4)	195	38	(253)	(24)	חלק המיעוט בתוצאות נטו של חברה מאוחדת
79,020	26,270	81,079	67,523	253,892	רווח נקי לתקופה

(* סווג מחדש)

**דוחות עסקי ביטוח חיים מאוחדים
באלפי ש"ח מדווחים**

<u>שנת 2006</u>	<u>אוקטובר-דצמבר</u>	<u>יולי-ספטמבר</u>	<u>אפריל-יוני</u>	<u>ינואר-מרס</u>	
1,492,008	367,797	386,039	377,657	360,515	פרמיות
(* 107,778)	18,161	(* 30,182)	(* 31,096)	(* 28,339)	בניכוי ביטוח משנה
1,384,230	349,636	355,857	346,561	332,176	פרמיות בשייר
(* 761,770)	240,684	(* 194,789)	(* 84,532)	(* 241,765)	הכנסות מהשקעות
2,146,000	590,320	550,646	431,093	573,941	סך הכל הכנסות לתקופה
245,038	65,902	65,042	53,489	60,605	תביעות ששולמו ותלויות:
50,374	9,253	12,764	10,133	18,224	מקרי מוות ונכות
194,664	56,649	52,278	43,356	42,381	בניכוי ביטוח משנה
80,563	12,946	26,317	20,084	21,216	פוליסות שמועדן תם
478,321	107,737	118,535	110,476	141,573	פוליסות שנפדו
3,548	843	1,013	810	882	גמלאות
3,203	272	902	1,706	323	השתתפות ברווחים בביטוח חיים
760,299	178,447	199,045	176,432	206,375	קבוצתי ששולמה
1,385,701	411,873	351,601	254,661	367,566	סך הכל תביעות לתקופה
(* 989,906)	(328,667)	(* 242,231)	(* 164,897)	(* 254,111)	עודף הכנסות על תביעות לתקופה
(* 128,412)	63,857	(* 29,579)	(* 3,391)	(* 38,367)	גידול בעתודת ביטוח בניכוי ביטוח משנה
(861,494)	(264,810)	(212,652)	(168,288)	(215,744)	בניכוי דמי ניהול בגין פוליסות
(42,575)	(31,858)	(3,251)	(4,168)	(3,298)	משתתפות ברווחים
(904,069)	(296,668)	(215,903)	(172,456)	(219,042)	גידול בעתודות ביטוח, נטו
481,632	115,205	135,698	82,205	148,524	גידול בעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
160,554	59,022	32,432	31,601	37,499	סך הכל גידול בעתודות
164,676	45,401	43,268	38,843	37,164	עודף הכנסות לתקופה
325,230	104,423	75,700	70,444	74,663	דמי עמלה
15,320	(3,023)	738	7,661	9,944	הוצאות הנהלה וכלליות
340,550	101,400	76,438	78,105	84,607	קיטון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
22,411	3,514	(* 4,817)	(* 6,655)	(* 7,425)	בניכוי דמי עמלה מביטוח משנה
318,139	97,886	71,621	71,450	77,182	הוצאות לתקופה, נטו
163,493	17,319	64,077	10,755	71,342	רווח לתקופה לפני תוצאות ביטוח
(8,035)	(1,800)	(2,622)	(1,437)	(2,176)	משנה מסוג "מודיפייד-רי"
155,458	15,519	61,455	9,318	69,166	תוצאות ביטוח משנה מסוג "מודיפייד-רי"
					רווח מעסקי ביטוח חיים לתקופה -
					עובר לדוחות רווח והפסד

(*) סווג מחדש

דוחות עסקי ביטוח כללי מאוחדים
באלפי ש"ח מדווחים

<u>שנת 2006</u>	<u>אוקטובר-דצמבר</u>	<u>יולי-ספטמבר</u>	<u>אפריל-יוני</u>	<u>ינואר-מרס</u>	
1,385,529	301,209	337,862	328,325	418,133	פרמיות
393,158	82,287	95,522	92,953	122,396	דמים
1,778,687	383,496	433,384	421,278	540,529	סך הכל דמי ביטוח
379,551	84,369	88,876	92,736	113,570	בניכוי ביטוח משנה
1,399,136	299,127	344,508	328,542	426,959	
(18,047)	36,080	3,533	16,758	(74,418)	קיטון (גידול) בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
1,381,089	335,207	348,041	345,300	352,541	דמי ביטוח שהורווחו
117,700	18,953	33,031	26,811	38,905	הכנסות מהשקעות
1,498,789	354,160	381,072	372,111	391,446	סך הכל הכנסות לתקופה
1,094,729	261,938	262,266	295,664	274,861	תביעות ששולמו ותלויות
217,851	65,543	44,125	69,289	38,894	בניכוי ביטוח משנה
876,878	196,395	218,141	226,375	235,967	סך הכל תביעות לתקופה
621,911	157,765	162,931	145,736	155,479	עודף הכנסות על תביעות לתקופה
306,775	61,202	80,339	74,588	90,646	דמי עמלה
48,746	9,225	12,761	12,304	14,456	בניכוי ביטוח משנה
258,029	51,977	67,578	62,284	76,190	
168,814	38,932	40,398	46,902	42,582	הוצאות הנהלה וכלליות
426,843	90,909	107,976	109,186	118,772	
(13,501)	3,018	279	(1,419)	(15,379)	קיטון (גידול) בהוצאות רכישה נדחות
413,342	93,927	108,255	107,767	103,393	הוצאות לתקופה, נטו
208,569	63,838	54,676	37,969	52,086	רווח מעסקי ביטוח כללי לתקופה - עובר לדוחות רווח והפסד

4: שימוש בתמורת ניירות ערך תוך התייחסות ליעדי התמורה עפ"י התשקיף
 אין

5: רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן

שם החברה	מנורה מבטחים פנסיה בע"מ - חברה מנהלת	מנורה נכסים והשקעות בע"מ	אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ
מס' מניה בבורסה	אין	אין	אין
סוג מניה	רגילות	רגילות	רגילות
מספר מניות	328,000	14,001	800
ערך נקוב בש"ח	328,000	14,001	800
עלות באלפי ש"ח מדווחים	712,490	3,280	1
הלוואה באלפי ש"ח מדווחים (*)	-	89,632	1,604
ערך מאזני באלפי ש"ח מדווחים	282,700	17,541	43
שיעור ההחזקה נייר הערך	מניות	מניות	מניות
בהון	100%	100%	80%
בהצבעה	100%	100%	80%
בסמכות למנות דירקטורים	100%	100%	80%

(*) הלוואות למנורה נכסים והשקעות ולאורות סוכנות לביטוח חיים צמודות למדד המחירים לצרכן ואינן נושאות ריבית.

6: שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח

אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ (להלן-"אורות")

מהות השינוי : מתן הלוואה בסך 500 אלפי ש"ח.
 תאריך השינוי: פברואר 2006

7: הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן
 באלפי ש"ח מדווחים

חברות בנות	מנורה מבטחים פנסיה בע"מ-חברה מנהלת	רווח לשנת הדוח			ריבית שנתקבלה
		לפני מס	אחרי מס	דיבידנד	
מנורה מבטחים פנסיה בע"מ	85,384	50,188	-	19,547 (*)	-
מנורה נכסים והשקעות בע"מ	1,864	1,352	-	180 (*)	-
אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ	153	118	-	-	-

(*) כולל השתתפות בהוצאות בסך 8,259 אלפי ש"ח, דמי ניהול עבור שיווק תוכניות פנסיה של מבטחים בסך 3,798 אלפי ש"ח ו-7,490 אלפי ש"ח עבור פרמיות ביטוח.
 (**) עבור השתתפות בהוצאות.

:8

רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

<u>מספר הלווים</u>	<u>סכום בש"ח</u>			
6,738	50,000	עד	0	מ
791	100,000	עד	50,001	מ
696	250,000	עד	100,001	מ
340	500,000	עד	250,001	מ
163	1,000,000	עד	500,001	מ
38	1,500,000	עד	1,000,001	מ
3	2,000,000	עד	1,500,001	מ
18	3,000,000	עד	2,000,001	מ
14	9,000,000	עד	3,000,001	מ
1	9,500,000	עד	9,000,001	מ
5	15,000,000	עד	11,000,001	מ
1	40,000,000	עד	15,000,001	מ
1	72,000,000	עד	70,000,001	מ
1	110,000,000	עד	105,000,001	מ

:9

מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר

מניות החברה אינן רשומות למסחר בבורסה.

:10

שכר וטובות הנאה

החברה שילמה בשנת 2006 למנהל הכללי ולדירקטורים 3,411 אלפי ש"ח.

:11

מניות וני"ע המירים המוחזקים ע"י בעל עניין בתאגיד, בחברה-בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדוח

<u>בתאגיד: מנורה מבטחים ביטוח בע"מ</u>			
שם בעל העניין:	מנורה מבטחים החזקות בע"מ	ארי קלמן (*)	
מס' חברה ברשם	520007469	50898501	
שם הנייר	מניות	מניות	
מס' הנייר בבורסה	אין	אין	
ע"נ מוחזק לתאריך:			
	192,341,663	6,065,766	: 31.12.2006
	192,341,663	6,065,766	: 22.03.2007
מס' הנייר בבורסה:	אין	אין	
שעור החזקה:			
בהון ובהצבעה -	96.94%	3.06%	31.12.2006 -
	96.94%	3.06%	22.03.2007

(*) המניות מוחזקות בנאמנות עבור מר ארי קלמן, ראה ביאור ג 23 (2) בדוחות הכספיים.

:12

הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של התאגיד

הונה הרשום של החברה נכון ליום 31/12/2006 וליום 22/3/2007 הנו 205,000,000 ש"ח המורכבים מ- 205,000,000 מניות בנות 1 ש"ח כל אחת.

הונה המונפק של החברה נכון ליום 31/12/2006 וליום 22/3/2007 הנו 198,407,429 ש"ח המורכבים מ- 198,407,429 מניות בנות 1 ש"ח כל אחת.

13: הדירקטורים של התאגיד

7969504 ת.ז. מנחם גורביץ	1. שם
1942	2. שנת לידה
פנקס 62, תל אביב	3. מען
ישראלי	4. נתינות
יו"ר הדירקטוריון	5. חברות בועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
כן	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין
1983	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה תיכונית, יו"ר מועצת מנהלים פעיל ומנכ"ל מגורה	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
החזקות בע"מ, יו"ר מועצת מנהלים במגורה מבטחים פנסיה ובמגורה מבטחים פיננסים, לשעבר מנכ"ל החברה, מנהל חברות.	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
לא.	
7751100 ת.ז. גדליה דורון	1. שם
1928	2. שנת לידה
אורי 4, תל אביב	3. מען
ישראלי	4. נתינות
לא	5. חברות בועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
לא	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין
1989	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה אקדמאית, חבר דירקטוריון החברה ודירקטוריון מגורה מבטחים החזקות בע"מ (חברת האם).	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
לא	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
015227952 ת.ז. ישראל הירשפלד	1. שם
1960	2. שנת לידה
גורדון 32 א, רעננה	3. מען
ישראלי	4. נתינות
לא	5. חברות בועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
לא	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין
1990 (סיים כהונתו ביום 29/06/06)	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה תיכונית, מנהל חברה.	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
לא.	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
0755966 ת.ז. שלמה מילוא	1. שם
1942	2. שנת לידה
למרחב 8, רמת השרון	3. מען
ישראלי	4. נתינות
ועדת ביקורת	5. חברות בועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
לא	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין
1995	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה אקדמאית. יועץ עצמאי. לשעבר מנכ"ל חברת דלק תשתיות ויו"ר חברת IDE.	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
לא	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:

ארי קלמן ת.ז. 50898501	1. שם
1951	2. שנת לידה
בזל 35, תל אביב	3. מען
ישראל	4. נתינות
לא	5. חברות בוועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין
כן, מנכ"ל החברה	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
2001	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
השכלה על תיכונית, מנכ"ל החברה.	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
לא	

אורן אל-און ת.ז. 53455325	1. שם
1955	2. שנת לידה
בר לב 1 רעננה	3. מען
ישראל	4. נתינות
ועדת השקעות משתתפת (סיים כהונתו בחודש אפריל 2006)	5. חברות בוועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין
כן, מנכ"ל חברת הבת מנורה מבטחים פנסיה בע"מ.	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
2001	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
השכלה אקדמאית, מנכ"ל חברת הבת-מנורה מבטחים פנסיה בע"מ-חברה מנהלת. לשעבר - ממלא מקום מנכ"ל החברה ומנהל אגף ביטוח חיים ובריאות.	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
לא	

ערן גריפל ת.ז. 058447137	1. שם
1963	2. שנת לידה
יהודה הנשיא 43, תל אביב	3. מען
ישראל	4. נתינות
לא	5. חברות בוועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין
כן, מנכ"ל חברה אחות-מנורה דורות חברה לייזום פרויקטים בנדל"ן בע"מ (להלן-"דורות").	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
2002	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
השכלה אקדמאית, עו"ד, מנכ"ל דורות, חבר דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה ומנורה מבטחים פיננסים, לשעבר מנכ"ל חברת אתרים.	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
כן, חתנו של יו"ר הדירקטוריון.	

ניבה גורביץ ת.ז. 29075553	1. שם
1972	2. שנת לידה
דנין 13, תל אביב	3. מען
ישראל	4. נתינות
לא	5. חברות בוועדת הדירקטוריון
לא	6. דח"צ
	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין
לא	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
2002	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
השכלה אקדמאית, עורכת דין.	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
כן, בתו של יו"ר הדירקטוריון.	

יעקב סגל ת.ז. 2267623	1. שם
1931	2. שנת לידה
פנקס 62/112 ת"א	3. מען
ישראל	4. נתינות
כן, ועדת ביקורת	5. חברות בועדת הדירקטוריון
כן	6. דח"צ
לא	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין
2006	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה אקדמאית.	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
בעל משרד לייעוץ עסקי בתחומי בנקאות ולייזום בתחומי השקעות. דירקטור בחברות אלרוב נדל"ן ומלונאות בע"מ, כלל פיננסים בטוחה בע"מ וכמיפל בע"מ.	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:
לא	

אורי קויאטק ת.ז. 7125362	1. שם
1938	2. שנת לידה
אופנהיימר 8 ת"א	3. מען
ישראל	4. נתינות
כן, ועדת ביקורת	5. חברות בועדת הדירקטוריון
כן	6. דח"צ
לא	7. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין
2006	8. השנה שבה החלה כהונתו כדירקטור
השכלה אקדמאית. לשעבר - מנכ"ל נחושתן חברה להשקעות בע"מ, יו"ר תדיראן מוצרי צריכה בע"מ, יו"ר תדיראן אמפא בע"מ, דירקטור בנחושתן נכסים ויזום בע"מ ודירקטור באופיר אפטרוניקה בע"מ.	9. השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
לא	10. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחד בתאגיד:

14. נושאי משרה בכירה של התאגיד

ארי קלמן	1. שם
50898501	2. מס' ת.ז.
1951	3. שנת לידה
מנהל כללי	4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
על תיכונת	5. השכלתו
מנכ"ל החברה	6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
לא	7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד

ירון דוויק	1. שם
57733255	2. מס' ת.ז.
1962	3. שנת לידה
משנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח חיים ובריאות.	4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
אקדמאית.	5. השכלתו
מנהל אגף ביטוח חיים בהפניקס חברה לביטוח ומנכ"ל מבטח סימון סוכנות לביטוח.	6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
לא.	7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד

מנחם הרפז	1. שם
008396673	2. מס' ת.ז.
1948	3. שנת לידה
משנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח כללי	4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
אקדמאית	5. השכלתו

6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות

יועץ לדירקטוריון "אישי ישיר" חברה לביטוח, מנכ"ל
"הכי ישיר" סוכנות לביטוח.

לא

7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד

1. שם	שי קומפל
2. מס' ת.ז.	059696443
3. שנת לידה	1965
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	משנה למנכ"ל ומנהל אגף חשבונות וכספים החל מיום 1/12/06. עד לתאריך זה שימש בתפקיד שמואל שורץ.
5. השכלתו	אקדמאית, רואה חשבון
6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	מנהל כספים בכלל פיננסים בע"מ, לשעבר סגן בכיר לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

1. שם	יוני טל
2. מס' ת.ז.	53343331
3. שנת לידה	1955
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	משנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות
5. השכלתו	אקדמאית
6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	משנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

1. שם	יהודה גרוסמן
2. מס' ת.ז.	52015864
3. שנת לידה	1953
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	משנה למנכ"ל ומנהל אגף מערכות מידע
5. השכלתו	אקדמאית
6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	עובד החברה.
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

1. שם	רון קופמן
2. מס' ת.ז.	56003650
3. שנת לידה	1959
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	משנה למנכ"ל ומנהל אגף משאבי ארגון החל מיום 1.12.2006.
5. השכלתו	אקדמאית, M.A.
6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	סמנכ"ל משאבי אנוש ומנהל בחברת מג'יק תעשיות תוכנה.
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

7. שם	גדי בן חמו
8. מס' ת.ז.	051791598
9. שנת לידה	1953
10. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	סמנכ"ל ומנהל סניף חיפה
11. השכלתו	אקדמאית
12. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	סמנכ"ל ומנהל סניף חיפה
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

1. שם	דר' אברהם לוונגליק
2. מס' ת.ז.	15323165
3. שנת לידה	1948
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	סמנכ"ל ואקטואר ראשי
5. השכלתו	דוקטורט
6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	סמנכ"ל ואקטואר ראשי
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

1. שם	בתיא לונדון
2. מס' ת.ז.	50713080
3. שנת לידה	1951

4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד
 5. השכלתו
 6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות
 7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
- סמנכ"ל ומנהלת מחלקת תביעות בחברה
 אקדמאית, עו"ד
 סמנכ"ל ומנהלת מחלקת תביעות באליהו חברה לביטוח בע"מ
 לא

1. שם	גרשון גורביץ
2. מס' ת.ז.	51669893
3. שנת לידה	1952
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	סמנכ"ל לוגיסטיקה ונכסים
5. השכלתו	תיכונת
6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	עובד החברה.
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	כן, אח של יו"ר דירקטוריון החברה

1. שם	רונית בירן
2. מס' ת.ז.	59132795
3. שנת לידה	1964
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	מבקר פנים ונציבת קבילות הציבור (סיימה כהונתה ביום 31/12/06)
5. השכלתו	אקדמאית, רואת חשבון
6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	מבקר פנים בכלל ביטוח
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

1. שם	שמואל שורץ
2. מס' ת.ז.	030767032
3. שנת לידה	1950
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	מבקר פנים ונציב קבילות הציבור החל מיום 8/1/07
5. השכלתו	אקדמאית, רואה חשבון
6. ניסיון עסקי בחמש שנים אחרונות	משנה למנכ"ל ומנהל אגף חשבות וכספים בחברה
7. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

15. רואה החשבון של התאגיד

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, עמינדב 3 תל-אביב.

16. תשלומים לנושאי משרה בכירה

להלן פרוט התשלומים ששילמה החברה והתחייבויותיה לכל אחד מחמשת בעלי השכר הגבוה ביותר בין נושאי המשרה בחברה בשנת 2006-(באלפי ש"ח)

מס' הכל	נלוות לשכר	משכורת	
1,409	158	1,251	1. יו"ר הדירקטוריון
3,169	246	2,923	2. מנהל כללי חברת ביטוח מאוחדת
2,614	544	2,070	3. מנהל כללי
2,444	164	2,280	4. מנהל
2,092	167	1,925	5. מנהל

תאריך: 29.3.2007 מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

שמות החותמים:	תפקידם:	חתימות:
1. מנחם גורביץ	יו"ר הדירקטוריון	_____
2. ארי קלמן	מנהל כללי וחבר הדירקטוריון	_____

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
(לשעבר: מנורה חברה לביטוח בע"מ)

פרק ה: נספחים

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

29 במרס, 2007

הנדון: הצהרה לגבי הדיווחים לדוח הכספי לשנת 2006

אני, ארי קלמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2006 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של חברת הביטוח; וכן -
 - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) הערכנו את היעילות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי היעילות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן -
 - (ג) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון רביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן -
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברה הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן -
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

29 במרס, 2007

הנדון: הצהרה לגבי הדיווחים לדוח הכספי לשנת 2006

אני, שי קומפל, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2006 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של חברת הביטוח; וכן -
 - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) הערכנו את היעילות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי היעילות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן -
 - (ג) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון רביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן -
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברה הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן -
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

שי קומפל,
משנה למנהל כללי
ומנהל אגף חשבות וכספים

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים חברה לביטוח להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) מנורה מבטחים חברה לביטוח ליום 31 דצמבר 2006 כפי שמפורט להלן. הריני שכיר של חברת מנורה מבטחים ומשמש כאקטואר הראשי (משנת 2001) והאקטואר לביטוח חובה (מיוני 2002) והאקטואר לביטוח כללי (למאזן שנת 2002). למיטב ידיעתי אין לי קשרים עסקיים אחרים עם המבטח ולא עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, ולא עם חברה הקשורה למבטח או גורם אחר המספק שירותים למבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות בענפים המפורטים להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את השלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - 1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול").
 - 2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל בוצעה על ידי, לפי ניסיון של חלקנו בעסקים אלה.
 - 3) אין הפחתה בגין העדר מתאם בין הענפים השונים בהפרשה.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א.1. להלן סכומי הפרשה לתביעות תלויות וההוצאות הישירות הנובעות מהן לגבי כל אחד מענפי הביטוח הכלולים בהערכה (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח)

(Reserve for Unpaid Losses and Unpaid Allocated Loss Adjustment Expenses)
 באלפי ₪:

שייר	ברוטו	ענפים סטטיסטיים
4,895	16,688	אובדן רכוש – למעט יהלומים
29,825	46,675	מקיף דירות ובנקים למשכנתאות ובתי עסק
68,645	87,214	רכב רכוש
6,466	24,937	ביטוח הנדסי
862,851	984,515	רכב חובה
119,335	123,587	אחריות מעבידים
110,664	139,975	צד שלישי כולל אחריות מקצועית למעט אחריות נושאי משרה ודירקטורים
10,193	11,510	אחריות המוצר
1,212,874	1,435,101	סה"כ ענפים סטטיסטיים
		<u>ענפים לא סטטיסטיים</u>
19,090	27,300	צד שלישי - אחריות נושאי משרה ודירקטורים *
1,109	14,167	יתר ענפים לא סטטיסטיים
20,199	41,467	סה"כ ענפים לא סטטיסטיים
1,233,073	1,476,568	סה"כ כללי
3,666	5,439	* כולל הערכה ל-IBNR על סך

א.2. להלן סכומי הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר (Reserve for Unpaid Unallocated Loss Adjustment Expenses) באלפי ₪:

שייר	ברוטו	קבוצת הענפים
106	106	אובדן רכוש
450	450	מקיף דירות ובתי עסק
666	666	רכב רכוש
509	509	ביטוח הנדסי
3,833	3,833	רכב חובה
1,040	1,040	אחריות מעבידים
1,461	1,461	צד שלישי כולל אחריות מקצועית
129	129	אחריות המוצר
8,194	8,194	סה"כ

א.3. הפרשה לפרמיה בחסר ברמת השייר, בגין ביטוחים בהם התמורה שהמבטח גובה אינה מכסה את תעריף הסיכון, העלות ליישוב תביעות וההוצאות הנלוות לביטוחים אלה (Premium Deficiency Reserve), לגבי כל אחד מענפי הביטוח הבאים:

- א) ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970;
- ב) ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי);
- ג) ביטוח מקיף לדירות.

אין צורך בהפרשה לפרמיה בחסר באף אחד מהענפים הנ"ל.

- א. 11(א)(7) - ביטוח מפני אחריות מעבידים ;
- ב. 1(א)(8) - ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 ;
- ג. 1(א)(9) - ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי) ;
- ד. 1(א)(12) - ביטוח מקיף לדירות ולבתי עסק ;
- ה. 1(א)(14) - ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי (למעט תביעות ידועות בענף נושאי משרה ודירקטורים) ;
- ו. 1(א)(15) - ביטוח מפני אבדן רכוש (למעט ענף היהלומים) ;
- ז. 1(א)(18) - ביטוח הנדסי ;
- ח. 1(א)(22) - ביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.
-
1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי :
- א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו ;
- ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח ;
- ג. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2, בגין הענפים הסטטיסטיים (ביטוח מפני אחריות מעבידים, רכב חובה, רכב רכוש, מקיף דירות ובתי עסק, אחריות צד שלישי למעט אחריות נושאי משרה ודירקטורים, אובדן רכוש למעט יהלומים, הנדסי, אחריות המוצר) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף סטטיסטי שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים הסטטיסטיים והלא סטטיסטיים במקובץ, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות עבור פוליסות שהונפקו בגין שנת חיתום 2006 ואילך, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 3.א.2, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין פרמיה בחסר ברמת השייר (ככל שקיימת פרמיה בחסר) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

1. בנובמבר 2006 הפיצה אגודת האקטוארים טיוטת עקרונות וכללי מקצוע בנוגע להערכת התביעות התלויות, כולל הוון, תיעוד וגילוי והצהרת האקטואר לגבי עתודות אלו וגם בנושא איכות הנתונים בנוגע לחישובי אקטואריה. ההערכות האקטואריות מבוססות על העקרונות וכללי המקצוע האלה ועל כללי המקצוע של אגודת האקטוארים בארה"ב (האקדמיה האמריקאית לאקטוארים).
2. ב-15 למרץ 2004 קבע בית המשפט העליון שיש לפצות את הנפגע גם בגין אובדן יכולת ההשתכרות שלו ב"שנים האבודות". כתוצאה מפסק דין זה מחלקת התביעות העריכה מחדש תיקי תביעות שזוהו והושפעו מפסק הדין. בעקבות ההתפתחות החד-פעמית שנבעה מכך, תביעות אלה נוטרלו בחישוב גורמי ההתפתחות ונלקחו בחשבון בנפרד בענפי החבויות המתאימים.
3. בהתאם לתקנות מאגר המידע לביטוח רכב חובה בישראל, ISO ישראל מספקת עצות והמלצות לגבי פרמיות הסיכון הטהור בביטוח חובה לרכב בישראל בשנת 2007. בניתוחם לגידול במאמצי השבוב של המוסד לביטוח לאומי כתבו "ידוע ל-ISO ישראל כי המל"ל הגביר לאחרונה את המאמצים לגביית סכומי השבוב מחברות הביטוח של תביעות הנובעות מתאונות דרכים המכוסות במסגרת ביטוח החובה". ההערכה האקטואריות בענף הרכב החובה לוקחת בחשבון חוות דעת זו.
4. לא הערכתי את ענף היהלומים והענפים שבתוך קבוצת הסיכונים המיוחדים מאחר שאין בענפים אלה מספיק ניסיון לבסס הערכה אקטוארית. לא הערכתי את התביעות התלויות הידועות בענף אחריות נושאי משרה ודירקטורים מאחר שהתברר שהניסיון אינו מתאים לניתוח אקטוארי; אולם המודל אפשר הערכה ל-IBNR.

<u>19 מרץ 2007</u>	<u>אקטואר ראשי</u>	<u>אברהם לוונגליק</u>	_____
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	חתימה

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים חברה לביטוח להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) מנורה מבטחים חברה לביטוח ליום 31 דצמבר 2006 כפי שמפורט להלן.

אני משמש אקטואר ראשי של המבטח מאז ינואר 2001. אינני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניין הבא:

ההפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מובילה, חושבה כחלק היחסי של מנורה מבטחים בהפרשה שחושבה על ידי המבטחים המובילים.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. בנספח ב' (טופס 12א' ו12ב') מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ₪, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר.

1. הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה) וההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח) –

Reserve for Unpaid Losses (Incurred but Unpaid Claims) and Unpaid Allocated and Unallocated Loss Adjustment Expenses (Including IBNR)

2. הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות –

א. עתודה לתכנית עם צבירה;

ב. הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;

3. חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה.
4. הפרשה בגין השתתפות ברווחים.
5. השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה.
6. אחר - הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח, כגון: הפרשה בגין עתודה להשלמה (DAC), השלמת העתודה לפוליסות גמלא.
7. הפרשה בגין עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל.

ב. השפעת השינויים המפורטים בהמשך על ההפרשות, באלפי שו, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר.

א. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה.

ב. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. הערות

פירוט סוגי עתודות הביטוח והשיטות לקביעתן מופיעים בביאור 17 לדוחות הכספיים.

2. שינויים והתאמות

א. שינוי שיטה בחישוב הרזרבה לאובדן כושר עבודה, פרמיה קבועה

בהתאם לנהוג בהרבה חברות ביטוח בארץ, החזקנו רזרבה במשך השנים לפוליסות אבדן כושר עבודה עם פרמיה קבועה על בסיס "Manchester Unity". שיטה זו לוקחת בחשבון את הערך הנוכחי של ההפרש שבין העלויות העתידיות וההכנסות העתידיות על בסיס נתונים היסטוריים שלא קשורים לניסיון של החברה עצמה. החלטנו השנה לעבור לשיטה של "incidence and continuity", כפי שעשו חברות אחרות בישראל בשנים האחרונות. שיטה זו מבוססת על הנחות וניסיון החברה.

23 מרץ 2007

אברהם לוונגליק

תאריך

שם האקטואר הממונה

חתימה

חזרה

טופס 12א' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו

שם החברה: מנורה חב' לבטוח בע"מ

(באלפי ₪)

ליום: 31.12.2006

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חיסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חיסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	מבטיח תשואה	מבטיח תשואה	משתתף	משתתף		
6	ב5	א5	4	ב3	א3	ב2	א2	ב1	א1		
54,352				7,498	20,595	9,899	1,150	4,203	5,792	103,489	1 תביעות תלויות
43,564	5,067	113,744	504,753	9,573	11,329	5,929,419	1,002,664	1,335,469	2,288,466	11,244,048	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
3,063			26,779		3,606	46,100	983,875		2,281,584	3,345,008	1א2 פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים)
8,612		1,285	46,936		2,216	4,971,908		1,326,010		6,356,966	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003 לפי מועד הנפקת הפוליסה:
348			11,060		106	862,772				874,286	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
12,023		1,285	84,775		5,929	5,880,780	983,875	1,326,010	2,281,584	10,576,260	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
31,274	1,340	87,290	20,841	9,343	5,401			284		155,773	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
	3,727	25,170	399,137							428,034	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
266				231						497	4 השתתפות ברווחים
											5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
						48,639	18,789	9,175	6,881	83,484	6 אחר
2,945				9,251	105,098	19,327		2,680	2,056	141,358	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

											א8 השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים
											ב8 שינויים בהנחות
			40,232						40,232		ב28 השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים קיימים
											ב38 הבדלים בגובה הפרמיה
											ב48 שינויים אחרים

טופס 12ב' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר

שם החברה: מנורה חב' לבטוח בע"מ

(באלפי ₪)

ליום: 31.12.2006

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
34,922				7,077	17,909	9,899	1,150	3,360	5,189	79,506	1 תביעות תלויות
43,564	5,067	92,838	418,111	9,573	11,329	5,928,723	1,002,528	1,335,285	2,288,149	11,135,168	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
3,063			26,296		3,606	46,093	983,739		2,281,268	3,344,066	1א2 פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים)
8,612		1,266	39,271		2,216	4,971,219		1,325,826		6,348,410	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003 לפי מועד הנפקת הפוליסה:
348			9,968		106	862,772				873,194	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
12,023		1,266	75,535		5,929	5,880,084	983,739	1,325,826	2,281,268	10,565,671	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
31,274	1,340	84,120	18,133	9,343	5,401			284		149,895	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
	3,727	7,452	324,442							335,622	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
266				231						497	4 השתתפות ברווחים
											5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
						48,639	18,789	9,175	6,881	83,484	6 אחר
2,945				9,251	105,098	19,327		2,680	2,056	141,358	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'											
											א8 השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים חדשים
											ב8 שינויים בהנחות
			40,232							40,232	2ב8 השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים קיימים
											3ב8 הבדלים בגובה הפרמיה
											4ב8 שינויים אחרים

הצהרת האקטואר בביטוח בריאות

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים חברה לביטוח להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) מנורה מבטחים חברה לביטוח ליום 31 בדצמבר 2006 כפי שמפורט להלן. הנני שכיר של חברת מנורה מבטחים ומשמש כאקטואר הראשי (משנת 2001) והאקטואר לביטוח בריאות מפברואר 2005. למיטב ידיעתי אין לי קשרים עסקיים אחרים עם המבטח ולא עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, ולא עם חברה הקשורה למבטח או גורם אחר המספק שירותים למבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - 1) הפרשות בגין עסקים נכנסים מביטוח ישיר אי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ, אשר הוערכו על ידי אקטואר חברה זו, והועברו אלינו לצרכי דיווח.
 - 2) ביטוחים משותפים בהם אין החברה מובילה - אין ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטחת מובילה בענפים שהוערכו.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א.

הענף: פוליסות פרט

פוליסות קבוצתיות פוליסות פרט

שייר

ברוטו

שייר

ברוטו

(1) הפרשה לתביעות תלויות והוצאות הישירות הנובעות מהן, באלפי ₪

				<u>עסקים המדווחים בביטוח חיים:</u>
-	-	159	159	הוצאות רפואיות
155	155	6,010	16,032	מחלות קשות
155	155	6,169	16,191	סה"כ
				<u>עסקים המדווחים בביטוח כללי:</u>
1,280	1,754	3,065	12,041	הוצאות רפואיות
970	970	174	174	שיניים
כלול בפרט	כלול בפרט	5,849	13,344	תאונות אישיות
2,250	2,724	9,088	25,560	סה"כ

(2) ההפרשה להוצאות עקיפות לשוב התביעות, באלפי ₪

				<u>עסקים המדווחים בביטוח חיים:</u>
-	-	2	2	הוצאות רפואיות
2	2	119	119	מחלות קשות
2	2	121	121	סה"כ
				<u>עסקים המדווחים בביטוח כללי:</u>
54	54	283	283	הוצאות רפואיות
28	28	2	2	שיניים
כלול בפרט	כלול בפרט	28	28	תאונות אישיות
82	82	313	313	סה"כ

(3) ההפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח (Contract Reserve), באלפי ₪

				<u>עסקים המדווחים בביטוח חיים:</u>
-	-	21,487	21,487	הוצאות רפואיות
15	15	16,969	16,969	מחלות קשות
15	15	38,456	38,456	סה"כ

הענף:

פוליסות פרט

פוליסות קבוצתיות

שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	עסקים המדווחים בביטוח כללי:
2,081	2,130	6,408	21,205	הוצאות רפואיות
702	702	-	-	שיניים
		-	-	תאונות אישיות
2,783	2,832	6,408	21,205	סה"כ

4) הפרשה בגין השתתפות ברווחים, באלפי ₪

שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	עסקים המדווחים בביטוח חיים:
266	266	-	-	מחלות קשות
266	266	-	-	סה"כ
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	עסקים המדווחים בביטוח כללי:
170	181	-	-	הוצאות רפואיות
170	181	-	-	סה"כ

ב. פירוט השפעת השינויים המפורטים להלן על סכומי הפרשות:

בפוליסות פרט לתת ענף הוצאות רפואיות אשר מדווח בביטוח כללי, בוצעו שינויים בשיטת חישוב העתודה הנובעת מתנאי חוזה:

1. הנחות בסיס לשיטה שונו בהתאם למסקנות ניתוח ניסיון התיק עבור המוצרים העיקריים, בהם אמינות הניתוח מאפשרת להסיק מסקנות סטטיסטיות.
2. לאחרונה הסתמן נוהג בענפי הבריאות שלא לקזז באותה קבוצה של כיסויים את ההפסדים הצפויים מהרווחים הצפויים. עד עכשיו נהגנו לקזז הפסדים מרווחים באותה קבוצה של כיסויים, בהתאם לנהוג בארצות הברית.

בשאר תת הענפים לא בוצעו שינויים בשיטה ו/או בהנחות החישוב.

עסקים המדווחים בביטוח כללי:

פוליסות פרט

הענף: הוצאות רפואיות

שייר

ברוטו

הפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח (Contract Reserve), באלפי ₪

שייר	ברוטו	הפרשה
0	345	עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון
1,263	2,551	בסיס הקודם
1,263	2,207	בסיס החדש
		סכום ההתאמה של הפרשות
0	713	עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון
5,144	18,654	בסיס הקודם
5,144	17,941	בסיס החדש
		סכום ההתאמה של הפרשות

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי הבריאות הבאים :

- א. הוצאות רפואיות .
- ב. מחלות קשות .
- ג. שיניים .
- ד. תאונות אישיות .

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי :
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו ;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח ;
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתת ענפי הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. הבהרות בנושא "כללים אקטוארים מקובלים" :
 - בנובמבר 2006 הפיצה אגודת האקטוארים טיטת עקרונות וכללי מקצוע בנוגע להערכת התביעות התלויות, כולל תיעוד וגילוי והצהרת האקטואר לגבי עתודות אלו וגם בנושא איכות הנתונים בנוגע לחישובי אקטואריה. ההערכות האקטואריות מבוססות על העקרונות וכללי המקצוע האלה ועל כללי המקצוע של אגודת האקטוארים בארה"ב (האקדמיה האמריקאית לאקטוארים).
 - בנוגע להפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח, אין בישראל כללים אקטוארים פורמליים אבל הסתמך נוהג מקובל. עבדתי לפי הנוהג המקובל בארץ וגם לפי כללי האקטואריה של אגודת האקטוארים בארה"ב. החישוב בוצע לפי שיטת תזרים המזומנים.
2. בתתי הענפים שמקורם בביטוח חיים (מחלות קשות וחלק מההוצאות הרפואיות) מרכיב ההפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר (כגון הפרשה בגין פרמיה קבועה) נכללת בתוך העתודה של ביטוח חיים וחושב בהתאם לכללים אקטואריים מקובלים לרזרבות אלה בביטוח חיים.
3. דלות הנתונים הרלוונטיים בתת ענפי עובדים זרים ונסיעות לחו"ל לא אפשרו להעריך את הרזרבות בענפים אלה. כמו כן, דלות הנתונים הרלוונטיים בענפי ההוצאות הרפואיות והמחלות הקשות לא אפשרו להעריך את הרזרבה לתביעות תלויות **ידועות** והוצאות יישבן, אבל הערכתי את הרזרבה לתביעות **שטרם דווחו** (IBNR). התביעות התלויות הידועות הנ"ל הן לפי הערכת מחלקת התביעות.
4. לא הייתה אפשרות להפריד בין הקולקטיבים לפוליסות הפרט בענף תאונות אישיות, והכול נכלל בעמודת פוליסות הפרט.